כ"ה בסיון תשמ"ט, 28.6.1989 מיספר 2704 המחיר: 6.00 שקלים (כולל מע"מ), באילת: 5.20 שקלים שנה 53

העולם הזה

זאת יכולה להיות גם הבעיה שלך

איידס

חייל בהיל מתוודה:

„חטפתי את זה בתל־ברוך"

האמת המדהימה

על החיסה בצלם!

תראה איך שהזמן טס!

מתוך הסרט "עסקים גדולים" באדיבות AVICOM

רק באל על - שני סרטים בטיסה מישראל לאמריקה
רק באל על - סרט בכל טיסה לאירופה
רק באל על - תרגום עברי לרוב הסרטים
רק באל על - 4 תכניות בידור ושירים בעברית להאזנה בכל טיסה.

■ סרטי חודש יוני: אהבה ממבט שלישי, עסקים גדולים, באט 21 ועוד. בחודש יולי יוקרן גם הסרט קרוקודייל דנדי II.
■ תכניות להאזנה: שירי ארץ ישראל, תכניות לילדים ופרקי חזנות.
■ החל מחודש יולי ישודרו גם מערכונים של הגשש החיוור, שירי "מעורב ים תיכוני" ותכניות נוספות.

הלב ממריא אל על

EL AL אל על

שבוע הספר, כיכר מלכי ישראל בתל־אביב, שעה אחרי

ביקור בפתח־תיקווה

גיורא לב הזמין. מוסטפא נאשך בא לביקור. שלוש שעות לבד במיכלאות. אין עבודה. **(עמוד 10)**

ביקור ב„הבימה"

„אני סכסית" אומרת מיקי קם. אבל אך אחד מהמבקרים לא זוקף את זה לזכותה. **(עמוד 20)**

בתוך הגליון

קורא יקר — תמונות בתערובה 4
מיכתבים — הטלאי הירוק 4
עימות — מאיר וילנר ויוסי שריד 5
תשקיף — אף אחד לא בא 6
עזה — איזו חטיפה מוזרה 6
וידוי — מונולוג של חולה איידס 8
במדינה — קליפת הבננה 10
מיכלאות — מוסטפא מחכה לגיורא לב 11
מישמש — אפשר היה להציל את אוריון 12
מלכה — עם הפנים בחוץ 13
יומן אישי — שלום לך, איזי 14
הנדן — קלף משוגע 17
אנשים — אש"ף מייצג פועלים 18
מיקי קם — לא אוהבת להיחשף 20
מה הם אומרים — תמר גוז'נסקי, אלי מסר, ניבה לניר, צילה מנוסי, יעקב פלד, יאיר שחר 22
קלנוע — הפיתוי האחרון של הצנזורה 24
קלנוע — פסטיבל ירושלים 27
לילות ישראל — בל"ין תל־אביב 28
רחל המרחלת — אגדת האברך והיונה 30
דף חדש — ועידת שלום בתורכסניה 32
תמרורים — תיאבון חסידי 34
הורוסקופ — תאריכי לידה סרטניים 35
תשבץ — 250 ש"ח? 500 ש"ח? 750 ש"ח? 100 ש"ח? 36
זה וגם זה — חברים שלי 39
חוג הסילון — סעון לנשים סוכות 40
אסון הבונים — מחפשים אשמים 43
דיעה אחרת — צחי הנגבי: זר של ויתורים ● סילבן שלום: היום שבו התחילה המילחמה ● דניאלה אשכנזי: איזון חוזר ● אורי דן: מצוע בעיני עצמו ● מאיר ליפשיץ ● מרדכי הורוביץ: לאן הם נוסעים? ● טדי גדיש: אוף בורשוב ● החברים של אופירה: חרדל 46
תיקשורת — הזבל החוצה 50
שני ערוצים — איך נולדים פולנים 52
ספורט — תקנון התשלומים 54

קול קורא

מה זה העולם הזה? מה תפקידו? מה חלקו בחיי המדינה עד כה, ומה יהיה חלקו בעתיד? אפשר למצוא תשובות על שאלות אלה בתערוכה המעניקה לכל המבקר כמה חווייה בלתי־נשכחת.

תחת הכותרת לחיות עם חלום כינסה בת־יה דונר במוסיאון תל־אביב את ההיסטוריה של 40 שנה, משנות ה־20 ועד מילחמת ששת־הימים: כרזות, כותרות, תצלומים, שערי־עיתונים, קאריקטורות, מודעות מיס־חריות. זוהי חווייה מרגשת לכל מבקר, אך לקוראי העולם הזה זוהי חווייה מרגשת שיבעתיים.

כי העולם הזה מופיע בתערוכה זו (וגם בקאטאלוג הנהדר שלה, ובו 418 מוצגים, ש־הוא יצירה בפני עצמה) עשרות פעמים. פשוט אי־אפשר לתעד את התקופה — ממילי־חמת־העצמאות והלאה — מבלי להיעזר בעמודי העולם הזה.

והו, על כן, התפקיד הראשון שלנו — לתעד, לדווח. העולם הזה מתאר את מה שמתרחש, בעין פקוחה, בראש פתוח, במצ־למה פתוחה.

אני חושב שכל מי שמבקר בתערוכה זו — הביקור בה הוא מסע־זיכרונות לכל מי שחי בארץ וגדל בה — יעמוד על חלקו המכריע של העולם הזה בדיווח על המתרחש במדינה.

יום־העצמאות, 1952
צביטה בלב.

מעניין שהמתחרה הכי גדול שלנו באותן שנים, השבועון דבר השבוע, מיוצג בכל התי־ערוכה רק פעמיים־שלוש. התיעוד שלו היה פשוט בלתי־חשוב.

קשר של שתיקה

אבל „העולם הזה" לא היה מעולם מר־ווח אריש, העומד מן הצד, רואה ורושם.

התערוכה מבהירה זאת בבירור: העולם הזה היה שותף מרכזי בכל המאבקים במדינה, וברבים מהם מילא תפקיד של חלוץ ההולך לפני המחנה, לפעמים בכמה שנים, לפעמים בדור שלם.

יתכן כי ניתן לחלק את כל התערוכה לש־תי תקופות — לפני ואחרי. ולא לפני ואחרי קום המדינה, אלא לפני ואחרי קאריקטורה אחת של העולם הזה.

זוהי קאריקטורה של דוש (או הקאריקטו־ריסט של העולם הזה) המראה גבר מעשן סיגאר, לידו מכונית־פאר, ועל חזהו סרט המכ־ריז: „חלוץ". היא פורסמה ב־1951.

כל מבקר חש כאן בצביטה בליבו. תמה תקופת התמימות, תקופה השמורה בלב כל בני הדור של אז כגן־עדן אבוד. החלה תקופה אחרת.

אחד המוצגים החשובים ביותר הוא עמוד־פתיחה של כתבה בהעולם הזה מה־13 באוגו־סט 1953. מופיעה בו תמונה של אשה מיזר־חית, עולה חדשה, ועליה המילה האחת: „רעב".

מעירה אוצרת התערוכה בקאטאלוג: „הב־עת פניה של אשה זו שונה מאוד מהבעות פניהם של העולים החדשים בעיתונים אחרים. העולם הזה הוא העיתון היחיד המדגיש את

אוגוסט 1953: „רעב"
העיתון היחידי"

הצדדים המוצנעים של קליטת העליה בשנות ה־50".

כעבור שבוע הופיעה בהעולם הזה כתבה שניה על אותו נושא, המוצגת גם היא בתערו־כה. כמו פעמים רבות מאז ועד היום, שברנו קשר של שתיקה.

העולם הזה היה העיתון היחידי בשנות ה־50 הראשונות, שנות העליה ההמונית, שה־תריע על המישגים הנוראים הנעשים בקלי־טת העליה, ובייחוד העליה מארצות־ערב. טבענו אז את הסיסמה: „רופקים את השחו־רים" אמרנו שנוצרת כאן פיצצת־זמן. הקדמ־נו את האחרים בדור שלם.

את התוצאות הראשונות רואים באולם אחר בתערוכה, שבו מוצג שער היסטורי של העולם הזה, מה־15 ביולי 1959 — השער של מרד ואדי־סאליב בחיפה, ובו התצלום הבלתי־נשכח של המפגין המארוקאי, המניף את הדגל בראש ההפגנה.

כבר ב־1950 הזהיר העולם הזה מפני תוצ־אות היחס למיעוט הערבי שנשאר במדינה. בתמונה נראה חייל ישראלי, ועל זרועו מיספר של מחנה־השמדה, בודק את תעודותיו של אזרח ערבי.

מציינת האוצרת בקאטאלוג: „העולם הזה חרג מהקונסנזוס הציבורי השורר בשנות ה־50 בקשר לחוקיותו ולנחיצותו של המימשל הצבאי, ומתייחס לסיבלם של התושבים הער־ביים."

במקום אחר מובא עמוד של העולם הזה (1963), ובו תצלום של קריאה לביטול המימ־של הצבאי המצויירת על הקיר. מתחתיה־סמ־לים של איקס שחור על רקע צהוב, סמל הת־נועה לביטול המימשל הצבאי. מכיוון שהתע־רוכה עוסקת רק בתיעור הרברים, נאמר רק כי הסמלים הם מ„אוסף אורי אבנרי". אפשר להוסיף שאני המצאתי אז סמל זה, ושהעולם הזה גייס רבים מן הפעילים הצעירים שציירו את הסיסמות על הקירות.

במאבק הזה ניצחנו, והמימשל הצבאי בו־טל. אבל היחס למיעוט הערבי לא השתנה למעשה, ואת התוצאות רואים כיום, כמעט 40 שנה אחרי שהעולם הזה פתח במאבק זה.

גם מאבקנו בכפייה הדתית בא לידי ביטוי על קידות התערוכה, בעמוד משעשע של שימעון צבר.

כך גם מאבקנו העקשני בשיטות־השרירה של דויד בן־גוריון. אחד המוצגים הבולטים בתערוכה הוא שער העולם הזה שבו נראה פינחס לבון, איש־השנה תשכ"א (1960), הורס בפטיש פסל של בן־גוריון.

מכיוון שהתערוכה מסתיימת ב־1967, למ־חרת מילחמת ששת־הימים, אין בה המאבק הגדול של העולם הזה נגד הכיבוש מאז יומו הראשון, וניסיונו הבלתי־נלאה להסביר, מאז

ואדי־סאליב, 1959
תצלום בלתי־נשכח"

1952, שאין פיתרון בלי הקמת מדינה פלסטי־נית לצד ישראל. כיום, כעבור קרוב ל־35 שנה ויותר, הולכת ומתקבלת הכרה זו על דעת רוב המדינה.

האולם הבא

המוצגים של העולם הזה משקפים מא־בקים פוליטיים וציבוריים, שבהם עמד הע־לם הזה תמיד בשורה הראשונה, וגם הצגה של פיתרונות, הנראים כיום כולם כנבואות. ברוב העניינים האלה עמד העולם הזה לבדו, ובכולם, בלי יוצא מן הכלל, הוכתו דבריגו כנכונים — אחרי חמש, 10 או 40 שנה.

אילו היתה התערוכה נמשכת, והיה מוקדש בה אולם נוסף לתקופה שבין 1967 ו־1989, היה העולם הזה תופס שוב מקום בולט.

ואני מעז להינבא: אם בתערוכה עתידית יהיה עוד אולם, משנת 1989 והלאה, יהיה גם בו מקום חשוב מוקדש לשבועון זה.

אם נחיה.

מכתבים

בלואליות ובמיקצועיות

על דוברת מישרד־התיירות („רחל המרחלת", העולם הזה 21.6.89).

בהעולם הזה הופיע קטע רכילות המ־תייחס לגב' דבורה גנני, דוברת מישרד־התיירות.

עיקר האמור בידיעה איננו נכון.

הגב' גנני עברה בתיאום עם השר, אברהם שריר, כפי שעבדה בתיאום עם כל השרים האחרים ששימשה להם דוברת. עם כניסתו של השר גידעון פת לתפקיד, הוא קיים עימה שיחה, אשר במהלכה הודיע לה שאין בכוונתו להחליף אותה, והיא תמשיך לשמש כדוברת המישרד.

הגב' גנני עוסקת ברוברות שנים רבות. באחרונה היא פנתה אל השר פת וביקשה ממנו פסק־זמן מעיסוק זה. השר הבין לליבה והשאיר בירה את הבחירה בין יציאה לשלי־חות לחו"ל ובין המשך תפקידה כרוברת.

הגב' גנני מעולם לא ניסתה „לחסום את התיקשורת" לפני השר פת, ומאז כניסתו לת־פקיד היא נהגה בלואליות ובמיקצועיות, כפי שעשתה תמיד.

מ. עצמון, עורך־דין, ירושלים

● *הדברים נובעים מחוסר־תיקשורת. לפי הודעת פת, בקשה הדוברת גנני שלא לראיין אותו בשבועות הראשונים לכניסתו לתפקיד שר־התיירות, כדי שיהיה לו זמן ללמוד את החומר. כמה עיתונאים נרגזים פנו אל השר במישרין, וזה העניק להם ראיונות. מכאן התקבל הרושם כאילו הדוברת חסמה את הדרך אליו בלי כוונתו.*

● ● ●

חריג

על המתחים המיניים במיסדרו־נות הכנסת („עוזרת פרלמנט־רית", העולם הזה 24.5.89).

פורום העוזרים הפרלמנטריים מוחה בתו־קף על התדמית שנצטיירה לגבי העוזרים הפרלמנטריים ועבודתם בכתבת העולם הזה, בהקשר לאותה עוזרת פרלמנטרית, שבה דנה הכתבה.

אנו רואים בסיפורה חריג ביותר ובלתי־מייצג, ומוקיעים את המיקרה לחומרה רבה.

פורום העוזרים הפרלמנטריים,
הכנסת, ירושלים

● ● ●

להסיק מסקנות

על ההבדל בין ישראל לגרמניה („יומן אישי", העולם הזה 22.5.89).

אני יוצא גרמניה, בגיל קרוב לגילו של אורי אבנרי. תמיד נהניתי מיומן האישי שלו. אך חלק מקומם ביומן הוא הפריטה על הנימה של ציונות־גזענות וציונות־פאשיזם. הקטע „נהריה אינה גרמנית" נועד ליצור אסוסיאציה בין מינהגי נאצים ויהודים.

ובכן, יהודי גרמניה לא שאפו לזרוק את הרוב הגרמני לים. המדינה הגרמנית לא היתה מוקפת במדינות יהודיות עוינות, שאיתן נאלצה גרמניה להילחם מפעם לפעם.

לאור מה שמתרחש בעכו, בנצרת, באום־אל־פחם ובכפרי הגליל השונים, כיצד היו, לרעת אבנרי, מתנהלים חיינו אילו היתה לצד תל־אביב יפו ערבית, ובה רבע מיליון תוש־בים?

אילו הייתי שותף לדעת אבנרי על אופיה של הציונות לא הייתי יכול כלל לגור בארץ: אולי כדאי שגם הוא ינסה להסיק מסקנות?

פרדי באומן, כפר סעש

● ● ●

האבר של 001

על מדור חדש בהעולם הזה („עיתונות בע"מ", העולם הזה 7.6.89).

המדור החדש, עיתונות בע"מ, הוא באמת רב־עניין. אבל אינני מבין כיצד אפשר לדווח

מי ירה את הכדור הראשון? מי יחזיר אש?

תהיה נקמה

כשאתה רואה מי עומד בראש המזהירים אותנו מפני מלחמת אחים – ח"כ יוסי שריד – אתה יודע גם – למה.

אתה יודע, שבשביל ח"כ שריד ההפחדה ב„מלחמת אחים" זוהי גם חגורת הצלה אישית: יוסי שריד „מת" להיות הנביא של מקדמי המדינה הפלשתינאית והסמל של משתפי הפעולה עם אש"ף, אבל כשהוא גם „מת" מפחד לנוכח הסלידה והבוז שרוחש לו היום הרחוב הישראלי – הוא מוכן היום לוותר על היחוד שלו ו„מת" להיות בקונסנזוס.

אשר על כן הוא עומד היום וזועק, לאמור: „לא, לא רק אותי שונאים פה, ולא רק לי מתנכלים פה, אלא גם לך וגם לכם: גם לך יצחק שמיר וגם לכם חיילי צה"ל... אני, שריד, אני, איפוא, בחבורה הגונה..."

אבל כשם שלא יעזור לאותם שמייחסים למחנה, הקרוי ימין, כוונות זדון של מלחמת אחים ותיכנונים של פגיעה ביהודים – כך לא יעזור לח"כ שריד, גם כשיסתתר מאחרי גביניו העבותות של שמיר וגבם הרחב של גייסות צה"ל, להסתיר את העובדה, ששריד הוא גייס חמישי.

גאולה כהן, ידיעות אחרונות — 23/6/89

ממשיכים לסמן מטרות, ומישהו כבר מעביר את המשחולת בקנה־הרובה. גאולה כהן הסירה השבוע את תגרת ההגנה שבה ניסה יוסי שריד להתעטף. „לא", היא אומרת, „על תתחבא מאחורי גבם של שמיר ושומרון, הם באמת רק טועים, ואילו אתה מטרה מסומנת, במעשיך הפקרת את דמך. גייס חמישי."

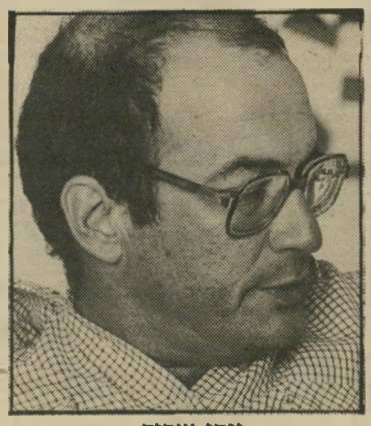
גאולה כהן
מאייסת

רק שש שנים עברו מאז נסענו לחיפה לקבור חבר. אמיל גרינצוויג נרצח בשל דיעותיו, נפגע מרימון־רסס יהודי, שכוון אל כל אנשי תנועת שלום עכשיו. מי שלעברם נזרק הרימון שמחו שלא נפגעו ועברו על הרצח הזה בשתיקה. קיבלנו את ההתנצלויות, שמענו את צחי הנגבי נדהם. שתקנו. לא הוקמה מערכת־ההגנה שנדרשה כבר אז.

רגע לפני שמתחילות היריות, כראי שגאולה כהן תבהיר למי שילחצו עבורה על ההרק, כי הפעם הזאת תהיה נקמה. תגורת־ההגנה של יוסי שריד לא תורכב מיצחק שמיר או מדן שומרון. אלה ידאגו לעצמם. הפגיעה ב־שריד תהיה הכרות־מילחמה, הכרור שיכוון אליו מכוון אלינו, ואנחנו כבר למדנו גם להשתמש בנשק חם.

קשה להסביר מדוע דמם של ערבים חפים מפשע, הנהרגים בכביש גהה, זול יותר מדמו של איש שמאל יהודי. קשה להסביר, ובכל זאת עובדה: עשרות הערבים שנפגעו על־ידי מתנחלים יהודים קנאים לא הביאו ליותר מהפגנות כיכר גדולות. בישיבת הרב אולי חושבים שכך יהיה תמיד. צריך עכשיו להציב את המחסום במיקרה שריד תהיה נקמה. נקמה פרושה מילחמה. כן. מילחמת־אחים.

ברגע שיירה הכדור הפוליטי השני, ברגע שיופרו כללי־המישחק, לא תהיה יותר כפרה. חשוב שגאולה תדע, חשוב שיידעו גם חבריה. המדינה, כך לפחות הם טוענים, חשובה להם לפחות כמו לנו. **שמואל שם־טוב ■**

יוסי שריד
מפוחד

מיליציות שמאליות?

ח"כ (חד"ש) מאיר וילנר, הציע להקים מישמרות־הגנה משותפות לכל תנועות־השמאל, כדי להגן על פעולות כמו הפגנות, עצרות ופעולות־מחאה אחרות.

וילנר:

עדיין לא סיכמנו באיזו צורה ייעשה הדבר. ההצעה הועלתה בעת ישיבה של הוועד הי מרכזי של המיפלגה. חשבנו שאם יש הפגנה, כדאי לתאם אבטחה, כדי שהפאשיסטים לא יטרידו. לא מדובר בשום אופן, על אבטחה מזויינת אלא פשוט על סדרנים, כמו שקיים עד היום, אלא בצורה מאורגנת.

פעולות רבות של תנועות־השמאל הנערכות היום נקלעות למצבים מביכים. ההצעה היא פשוטה בעיקרה, והיא קיימת באופן כזה בארצות רבות.

הכוונה איננה רק למיקרים שבהם מתקיימות הפגנות משותפות של כל גופי השמאל, אלא לכל אירוע, שבו ידוע שהפאשיסטים עומדים לערוך התקפה. במיקרה כזה איני רואה סיבה שלא לפנות לגופי שמאל אחרים — מיפלגות ותנועות לא־מיפלגתיות — כדי שיעזרו בהגנה.

חשבנו לפנות לר"ץ, למפ"ם ולגופים אחרים. זה הגיוני שנשתף פעולה, אלה דברים פשוטים וזה התעורר עכשיו, מכיוון שעכשיו יש מצבים מסוכנים.

ח"כ (ר"ץ) דדי צוקר מתנגד להצעתו של וילנר:

ההצעה אינה נכונה מבחינת הזיהוי הציבורי שקיים היום. אני יודע שוילנר לא התכוון לאבטחה מזויינת. אבל גם למליציות של המתנחלים בגדה היתה דינמיקה משלהם. לכל התארגנות בלתי־חמושה יש דינמיקה משלה. כך אנחנו הופכים שותפים לחידחוד הריב.

העיתוי של ההצעה הוא הגרוע ביותר שיכול להיות. אני נגד התארגנות השמאל במישמרות־מחאה, אני בעד להכריח את הממשלה לבצע את מה שמוטל עליה בהגנה על פעולות תנועות־השמאל.

אני חושב שהצעתו של וילנר משחקת לידי הימין, והצעה כזאת יכלה להישמע מפיה של גאולה כהן. **ענת סרגוסטי ■**

הברירה הטיבעית

על הגברת סיכויי הריון עם עובר ממין רצוי („האורגזמה ומין הילוד", העולם הזה 9.5.89).

אמנם הכתבה כתובה בהומור רב, אך נראה שהיא החטיאה את השיטה הבאה להגביר את הסיכויים להריון עם מין עובר רצוי מעבר ל־50%.

השיטה הרפואית המהימנה ביותר כיום על המתחולל בעולם התיקשורת הישראלית בראשית יוני 1989 מבלי להזכיר את ארבעת עמודי 001. עיתונם הפנימי של אנשי־התיקשורת, שראה אור, בראשונה, בימים אלה.

אם לא לכתוב עליו, אז לפחות לצטט ממנו, כמו אותה פנינה, בסיפור על הקוקסינלית המבקשת לחזור ולהיות גבר, שלה מעירים כתבי 001: „אבר משותרר לא יוחזר ואף לא ישוחזר."

צבי אורנשטיין, תל־אביב

ESTEE RAISES A STINK OVER ISRAEL

כותרת ראיון ברק ב„ניו־יורק פוסט"
הזדמנות מצויינת למטעמים משעשעים

סרחון של בושם

על ראיון עם מלכת־הבשמים („אי־גרת העורף", העולם הזה 21.6.89).

זה לא סתם שהעיתונות האמריקאית, ובראשה הניו־יורק פוסט רב־התפוצה, עשתה מטעמים משעשעים מהראיון של רפנה ברק עם מלכת־הבשמים אסתי לאודר.

זה גם סיפק לעיתונים הזדמנות מצויינת למישחק־מילים נכותרות שלהם. כך, למשל, הכתיר הפוסט חלוץ חשיפת הראיון לניו־יורקים, את הדיווח על הראיון בכותרת הדר־משמעותית „אסתי מקימה סירחון בהקשר לישראל!" (ראה גלופה).

אבי שטיין, ניו־יורק

להשפעה על מין העובר כוללת התערבות רפואית רצינית בכך שנלקח נוזל הזרע של הגבר, העובר תהליך הפרדה על בסיס של הבדל מישקל בין תאי־הזרע המכילים כרומוזום x (ויביאו ליצירת נקבה) לבין תאי־הזרע המכילים כרומוזום Y (ויביאו ליצירת זכר) וניסיון להפרות את האשה באחת מאוכלוסיות תאי־הזרע הרצויה.

בשיטה זו, כמו באחרות, אין מובטחת הצלחה של 100%, היות שאין הפרדה מוחלטת, ואין הרופאים רשאים לנקוט בה, אלא כאשר מוכחת מחלה גנטית במישפחה, הפוגעת באחד המינים בלבד, ועל־מנת להרות עם עובר בריא, חיוני שהוא יהיה מהמין שאינו לוקה במחלה.

אנו מציעים שיטה שתעשה ברירה טיבעית כנגד אותה אוכלוסיית תאי־זרע בלתי־רצויה, המבוססת על עובדות מדעיות ידועות ללא התערבות רפואית כלשהי.

השיטה מבוססת על תיאום בין מועד קיום יחסי־המין ובין מועד־הביוץ.

על־פי שיטה זו לא נעשה שימוש בכל גורם נוסף, פרט לבדיקת מועד־הביוץ, הנעשית באמצעות בדיקת־שתן פשוטה, המופיעה בערכה לשימוש ביתי, הנקראת דיסקרטסט ואשר נמצאת בשימוש על־ידי רבים מבכירי הגינקולוגים בארץ.

ערכה זו מיועדת בראש ובראשונה לעזור לנשים שאינן נכנסות להריון כתוצאה מהחטאת מועד הביוץ — על־ידי איתורו המדוייק.

בנוסף, על־ידי ידיעת המועד המדוייק של הביוץ, ניתן לתאם בינו לבין מועד קיום־היחסים על־מנת להשפיע על מין הילוד, כמתואר בחוברת המצורפת לערכת הדיסקרטסט („כיצד ניתן להגביר את הסיכויים להריון עם מין עובר רצוי מעבר ל־50%־50%?") ואגב, ידוע לנו על רופאים רבים המכתיבים שיטה זו לפציינטיות שלהם.

גורמים נוספים המשפיעים על ברירת תאי־הזרע הם החומציות בנרתיק, צוואר־הרחם והרחם, שגם עליה ניתן להשפיע באופן טיבעי על־ידי אופן קיום יחסי־המין כמתואר בחוברת.

באותו מקום הופיע איזכור של האורגזמה כגורם המקטין את חומציות הסביבה — איזכור שכתבת העולם הזה הפכה אותו ל„כוכב העניין" ועל־ידי כך הוצאו הדברים מהקשרם ונופחו ללא פרופורציה.

דליה עפרון, מנהלת המחלקה הסדנית, חברת „חכמי" בע"מ

● ● ●

כוחנו במותנינו!

על חרמנותם של בני 50 פלוס („השומר התגנב בלילה לחדר", „מיכתבים לרותי", העולם הזה 7.6.89).

יש לי חדשות למנהל בית־הספר החקלאי, שהורה להחליף את שומרי המוסד הצעירים בבני 50 פלוס, כדי לשים קץ ל„הסדרת" תלמידות המוסר.

אנחנו, בני ה־50 פלוס, עדיין כוחנו במותנינו וחרמנותנו איתנו. בלי להיכנס לפרטים מיותרים, הייתי מסב את תשומת־לבו של אורתו מנהל לביוגרפיה של ג'קי קנדי־אונאסיס, שפורסמה באחרונה, שבה מסופר כיצד ריווח בעלה השני, שהיה בירחד־הדבש שלהם בן 62, על „חמש פעמים בלילה אחד ועוד פעמיים בבוקר למחרת!"

דב קופרמן, תל־אביב

העולם הזה
השבועון של ישראל

העורך הראשי: אורי אבנרי
מנהל: אברהם טיטן
מנהלת מחלקת־מודעות: רינה מיטרני

המערכת והמינהלה:
תל־אביב, רחוב נורדאו 3
(ת.ד. 136, מיקוד 61001)
טלפון: (03)־232262/3/4
פקס. (03)־245130. FAX.
המו"ל: העולם הזה בע"מ
הדפסה: הדפוס החדש
המצוה: גד
תל־אביב, יד חרוצים 7
טלפון: (03)־377056

המנהל הכללי: דויד גרשונוביץ

משקיף

אורית זרובבל

שורפים תעודות בעזה

הנהגת ההתקוממות ברצועת־עזה הכריזה על שביתה של 10 ימים, שבמיסגרתה לא ייצאו פועלים מעזה לעבודה בישראל.
השביתה הוכרזה המחאה על התעודות החדשות, שמנפיק הממשל הצבאי לפועלים, תוך פסילת כל מי שאינו מוצא חן בעיניו, וכמכשיר־לחץ על המשפחות.
במקביל שורפים ומשמידים שליחי הנהגת־ההתקוממות את תעודותיהם של הפועלים שכבר קיבלו אותן. הם גם עוקבים אחרי הפועלים המסרבים את השביתה והיוצאים לעבודה בישראל. עם שובם לביתם ברצועה, הם ניגשים אליהם, מתרימים מידיהם את התעודות ומשמידים אותן.
קול ישראל הודיע רק שיש „שביתת מוניות".

אף לא אחד בא

מרדכי

למסיבת־הסריחה, שנערכה בשבוע שעבר לאלוף היוצא של סיקוד־הדרום, יצחק מרדכי, לא הגיע איש מן המנהיגים הבולטים של רצועת־עזה, למרות שהם הוזמנו על־ידי המימשל.
למסיבה הקודמת, שנערכה לאלוף עם היכנסו לתפקיד, הוברחו האישים להגיע, אחרי שהוסבר להם בתקיפות כי האירוע כבר נקבע, ושהוזמנו אליו עיתונאים ובעיקר ציוותי־טלוויזיה.

ומשך ביקוש לדולארים

השבוע נשמעו במיסדרונות האוצר דרישות לפיחות נוסף.
במשך השבוע התברר לבנק ישראל כי הדולארים, שנקנו טרם הפיחות ואשר, בדרך־כלל, נמכרים מייד לאחריו, לא חזרו, והמיגזר העיסקי עדיין ממשיך לקנות דולארים.
באוצר תוששים שאם תימשך מגמה זו, לא יהיה מנוס מלבצע פיחות נוסף בשבועות הקרובים. אולם פרס מהסס לשים עצמו ללעג ולשנינה, פעם שניה בחצי שנה, שכן גם בפיחות הקודם, מיד אחרי שנכנס לתפקידו, נדרש האוצר לבצע שני פיחותים קרובים.

מועצת־הפועלים ל„ליכוד"?

במיסלגת־העבודה יש חששות שמועצת־הפועלים בירושלים תיפול „לידי הליכוד".
הסיבה: בחירתו של שימעון צוריאלי, איש מנגנון, שניצח את חיים כהן, יו„ר עובדי־העירייה, על חודו של קול.
ארבעת הוועדים הגדולים — חברת חשמל, הדסה, עיריית־ירושלים והסוכנות היהודית — שתמכו בכהן, כבר הודיעו כי יהיו פסיביים בבחירות להסתדרות.

531

ביום השני, ה־26 ביוני, דיווח דובר צה„ל על 414 הרוגים פלסטינים בשטחים הכבושים. מיספר זה כולל הרוגים מירי חיילי צה„ל בלבד.
לפי ספירת „העולם הזה" עומד מיספר ההרוגים הפלסטיניים על 531.
לעומת זאת, מוסרים מקורות פלסטיניים על 654 הרוגים פלסטיניים, לפי הפירוט הבא:

- **457 הרוגים מירי חיילי צה„ל ומתנחלים.**
- **77 הרוגים כתוצאה משאיפת גאז.**
- **48 הרוגים ממכות ומהתחשמלות.**
- **72 הרוגים מסיבות אחרות.**

דרוויש יהיה בטולדו

דרוויש

מחמוד דרוויש, המשורר הלאומי הפלסטיני, הודיע כי ישתתף בבינום שייערך בשבוע הבא בטולדו שבספרד.
הכינוס יעסוק בסיכסוך הישראלי־פלסטיני מן הזווית של הישראלים והיהודים המיזרחיים, ומאורגן על־ידי מכון אקדמי ספרדי חשוב.
עוד משתתף בעל־שם, שאישר את השתתפותו בכינוס זה, הוא המשורר ארונים.

הבעייה לא היתה איך למצוא את כריס ג'ורג'

כל עזה הכירה את החוטף

עות סר גוסטי

ב**יקור בעיר** עזה ושיחה עם תושביה מגלה למרבה התדהמה כי סיפור חטיפתו של כריס ג'ורג' שונה לחלוטין מכפי שתואר בעיתונות הישראלית. זו תיארה את החטיפה כאילו נעשתה על־ידי אנשי אש"ף ברצועה, או כאילו בויימה בידי ג'ורג' בעצמו.

הראייה לכך שהחטיפה בויימה, כפי שהו־פיעה בעיתונים בישראל, היתה שג'ורג' הכיר את חוטפו, והלך איתו למכונית מרצונו.

האמת היא שג'ורג' אכן הכיר את חוטפו, מוחמד נאצר, אך סיפור החטיפה עצמו, ובעיקר סיפורו של החוטף, שונה לחלוטין, ולא הופיע אף באחד מן העיתונים.

איש חביב

ד**סיפור במלואו** היה ידוע לתושבי הרצועה עוד ביום השישי בבוקר, זמן קצר אחרי שנודע בישראל וברחבי העולם על החטיפה־שעות רבות לפני ששוחרר כריס מידי חוטפיו.

כשנודע ברצועה מי מסתתר מאחורי הח־טיפה, נשמו התושבים לרווחה. הם גם מיהרו להגיב.

כבר בשעה 10 בבוקר ביום השישי מיהרו כל האירגונים ברצועה להסתייג מן החטיפה ולגנות אותה. כך עשתה גם הנהגת אש"ף בתוניס.

הודעות אלה לא הפריעו לכל הפרשנים הישראלים — עיתונאים, מומחים צבאיים, פרשנים ו„מקורות ביטחוניים" — להמשיך ולהפיץ מערכת שלמה של „הערכות", הסברים, הבעת דאגה מן ההסלמה באי־תיפארה ושליחת אצבע מאשימה כלפי איר־גונים שונים — בעיקר כלפי אש"ף, ופת"ח בתוכו — כעל האחראים לחטיפה.

האמת רחוקה מכך כרחוק עזה מתוניס.

כריס ג'ורג' הוא אוהד ותיק של הענין הפלסטיני. הוא התחיל את עבודתו באירגון האמריקאי הצל את הילדים לפני שנים אח־דות, ונשלח ללבנון. שם הוצב במחנה־הפ־ליטים עין־אל־חילווה, ליד צידון.

לפני ארבע שנים סיים את עבודתו שם ועבר להתגורר בעיר עזה. הוא עבד ברצועה במשך שנים והתחבב מאוד על רוב תושביה, בעיקר על האנשים שאיתם בא במגע ושאיתם עבד. הוא נודע שם כאדם טוב־לב, רגיש ורציני בעבודתו.

בתום שתי שנות־עבודה, העביר אותו האירגון לגדה המערבית, והוא קבע את ביתו בעיר רמאללה, שם המשיך בעבודתו.

בין השאר עסק כריס במחקר על פגיעה בילדים בזמן האינתיפאדה, ועל פגיעה בזכו־יות־האדם של ילדים.

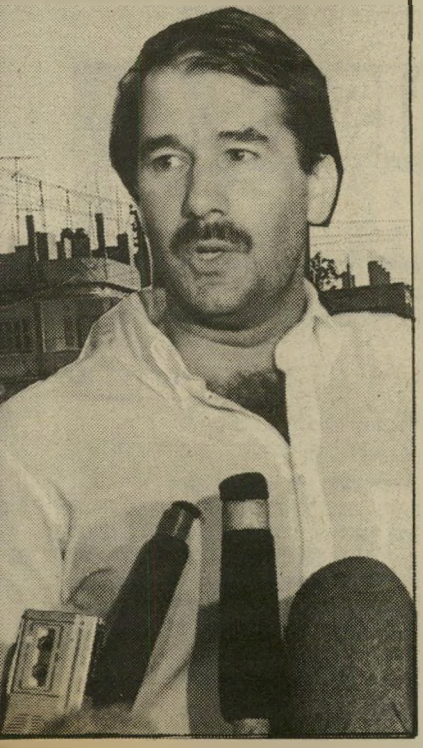
במיסגרת עבודתו היה מגיע לעזה מדי שבוע או עשרה ימים, והמשיך לקיים קשרים הדוקים עם מוסדות, אירגונים ואנשים שונים ברצועה.

לקראת סוף השבוע שעבר הגיע כריס למישרד האירגון, הנמצא ברחוב הראשי של עזה. המישרד שוכן בבניין לא־גבוה, המסתתר מאחורי חומת־אבן גבוהה, שמטפס ירוק נשפך ממנה לכיוון הרחוב. בחזית הגדר יש שער־ברזל, ועל הקיר תלוי שלט קטן וצנוע, הנושא את שם האירגון הצל את הילדים, באנגלית ובערבית. גדר־האבן, כמו גדרות רבים וקר־רות־בתים בכל העיר, צבועה ומצויירת בצבע שחור עבה, פרי יצירתו של חייל אמן שהח־ליט למחוק בדרך מקורית סיסמות „אסורות".

שם, במישרד, פגש כריס, ולא בפעם הראשונה, את מוחמד נאצר. הוא הכירו היטב, עוד מתקופת עבודתו בעזה. הוא הכירו היטב גם משום שהשם מוחמד נאצר מוכר היטב ברצועה זה שנים רבות.

הסתובב בחברת עברריינים

מ**וחמד נאצר** היה לפני שנים רבות אחד האנשים הבכירים ביותר של אירגון החזית העממית לשיחרור פלסטין ברצועה. הוא נחשב אז לאיש מכובד, ידוע ומקובל

הבעייה היתה איך להחזיר אותו בלי שהשב"כ יידע

כמנהיג, ואף כגיבור. לימים נעצר ונשפט לתקופת־מאסר ארוכה.

במהלך תקופת־מאסרו התחיל נאצר להתנהג „לא בסדר", כדיברי אחד ממכריו לשעבר. הוא הרבה להתרברב, ניסה להתעלות מעל לאסירים האחרים, שישבו איתו, והם דחו אותו לאט־לאט והוציאו אותו מתוכם. לא עבר זמן רב והתנהגותו גררה את הרחתו מהחזית העממית.

נאצר שוחרר ביחד עם מאות אסירים אחרים בעיסקת חילופי־השבויים, שנודעה בשם „עיסקת ג'יבריל". הוא חזר לרצועה והתחתן.

כששב מהכלא, הבחינו מכריו ומיודעיו שאינו עוד אותו האדם שהכירו, אינו אותו האיש שהיה כשנכנס לבית־הסוהר. רבים התחילו להתרחק מחברתו.

היו שניסו לעזור לו בדרכים שונות, בעיקר מתוך רחמים ומתוך מתן קרדיט למה שהיה. אך התנהגותו הרחיקה גם את אלה, לאט־לאט. הסיפורים על התנהגותו ידועים בכל עזה.

כך, למשל, מספרים שהגיע פעם לביתו של אחד מעשירי עזה, הוא ביקש ממנו כסף ואמר שמגיע לו, משום שהקריב שנים רבות מחייו בשהות בכלא למען עמו. העשיר נתן לו כסף. בכסף שקיבל לא השתמש למחייתו, אלא הלך וקנה אוטו חדש, נוצץ ומנקר־עיניים.

עם תחילת האינתיפאדה, הגיעו באחד הימים חיילים לביתו. במהלך חיפוש שנערך במקום פגעו החיילים באשתו של נאצר, שילדה זמן קצר קודם לכן. דעתה השתבשה בעיקבות הפגיעה, היא חדלה להכיר את קרוביה, ואף את בעלה לא הכירה. היא אושפזה למשך שישה חודשים בבית־חולים לחולי־רוח.

נאצר החליט אז לפתוח דף חדש בחייו. הוא רצה להקים גן־ילדים, ופנה למוסדות ולאירגונים שונים הפועלים ברצועה, כדי לקבל מימון לפתיחת הגן. הפרוייקט לא יצא לבסוף אל הפועל, ונאצר החליט בכל זאת לקחת את עצמו בידיים ויצא ללמוד באוניברסיטת בירזית. אך גם שם לא התמיד, ונערך לעיתים קרובות מן הלימודים.

הוא חזר לרצועה.

לפני שמונה חודשים התחיל להסתובב בחברתם של בני מישפחה מסויימת. מישפחה זו ידועה בעזה כמישפחת־עבריינים, המתעסקת בסמים,

מאז שהתברר נאצר עם בני מישפחה זו, התרחקו ממנו כל חבריו, ידידיו ומכריו. הוא הוכר מאז כבוגד, ורבים פחדו לדבר איתו או להתקרב אליו.

נאצר, שהיה בעבר בעל מעמד של מנהיג, ניסה להחזיר לעצמו את כבודו הלאומי האבוד בדרכים שונות. בין השאר ידוע שניסה להתקבל לשורות פת"ח ברצועה, אך נדחה. הוא ניסה להתקבל לאירגונים אחרים, אך גם אלה לא רצו לקבל אותו אל שורותיהם.

מאז נקשר שמו בפעולות ובאירועים שונים, שקרו בחודשים האחרונים ברצועה.

במהלך שמונת החודשים האחרונים הזהירו אותו אנשי הנהגת־ההתקוממות ושליחיהם לא פעם. אמרו לו שלא יעבוד עם מישפחת העבריינים, שלא יסתובב בחברתם. הוא לא שעה לאזהרות. באחת הפעמים שבהם באו השבאב להזהיר אותו, שלף נשק, ואיים עליהם.

אגדה שהפכה למיסכן

ב עזה אומרים שמוחמד נאצר היה אגדה, והפך לאיש מיסכן ומוכה. רבים ריחמו עליו, רבים ניסו לעזור לו בדרכים שונות, אך מאז שהתחיל להסתובב בחברתם של בני מישפחת העבריינים, ניתקו איתו תושבי העיר מגע לחלוטין.

כריס ג'ורג', בביקוריו ברצועה, היה נפגש מדי פעם עם נאצר. הוא הכיר אותו עוד מתקופת עבודתו בעיר, והיה מיודד איתו.

כאשר נכנס נאצר למישרדו של כריס וביקש ממנו ביום החטיפה שיתלווה אליו, וכאשר הכניס אותו למכונית, ראו אותו עוד בדי המישרד ועוברים ושבים כל אלה הכירו אותם. זה נעשה בגלוי, ללא הסתר.

כשנודע על החטיפה, לא ידעו עדיין רבים מתושבי הרצועה כי ידו של נאצר בחטיפה. לכן היה חשש רב לחייו. חשבו שאם נמצא בידיהם של אנשי החמא"ס, יתכן ויש סכנה ממשית לחייו. אך שמועות בעזה עוברות מהר יותר ממהירות האור. וכך, כבר בשעה 10 בבוקר של היום השישי, ידעו כל תושבי עזה שכריס נמצא בידיו של נאצר. אז נשמו לרווחה. הם ידעו שנאצר לא יפגע בכריס לרעה.

השמועה שהוא נמצא בידיו עברה במהירות, ולשונה היה זהה: „מע אל־מג'נון" („אצל המשוגע!").

מהרגע שנודע הדבר, מיהרו רבים להודיע בפומבי שאין כל קשר בינם לבין החוטפים. לכן, עוד בשעה 10 בבוקר, גינו האירגונים השונים ברצועה את החטיפה, והכחישו כל קשר אליה. כך גם ההודעה שהגיעה מתוניס, במהירות מפתיעה, מן המישרדים הראשיים של אש"ף.

יותר מכך: כל האישים הבולטים ברצועה, וכל ראשי האירגונים השונים, רצו לעשות כל שיכלו כדי שכריס ישוחרר לפני שצה"ל יצא אותו בידיו חוטפיו. הם חששו שאם יישוחרר בידי צה"ל, יהיה קל להטיל את האחריות על הנהגת האינתיפאדה.

מאמציהם של תושבי הרצועה היו קדחתניים. הבעייה היתה לאתר את מיקומו של נאצר.

לא התגורר נאצר בביתו, והסתתר במקום־מחבוא לא־ידוע.

בעזה משערים, שמעשה־החטיפה הוא עוד מעשה בשרשרת של מעשים נואשים שעשה נאצר — ירי על הנהג, — כדי להוכיח לבני־עמו שהוא נאמן לעניין הפלסטיני, שהוא עדיין פעיל. מעין ניסיון נואש להחזיר לעצמו את ההילה שאבדה במהלך השנים האחרונות.

התנהגות תמוהה

ד תנהגות הישראלים בפרשה — הצבא, זרועות־הביטחון, העיתונאים, הפרשנים והאחרים — היא יותר מאשר תמוהה.

ביום השישי היו ברצועת־עזה וברחובות העיר מחסומים רבים־מספור. מי שנסע באותו הבוקר מן העיר עזה צפונה, לעבר מחסום ארז שבגבול ישראל, נתקל בדרכו כ־12 מחסומים של צה"ל. ביום „רגיל" יש לאורך קטע כביש זה שניים־שלושה מחסומים.

קשה להאמין שמה שהיה ידוע כמעט לכל תושב ברצועה, עוד ביום השישי בבוקר, לא היה ידוע לאנשי זרועות־הביטחון השונות בעיר. קשה להאמין ששמו של נצאר זר לאוזנם של אנשי השב"כ ולאוזנם של מפקדי־צה"ל. האיש שהה שנים ארוכות בבית־הסוהר, והיה בין משוחררי עיסקת־ג'יבריל. מאז לא ירד למחתרת, אלא עשה את רוב מעשיו בגלוי, לאור־יום. כל עיתונאי שהיה נוסע לעזה לבדוק את הפרטים היה מגלה בקלות את העובדות המובאות כאן.

אך עיתוני־ישראל בחרו בדרך שונה ומוזרה. בעיתוני היום הראשון, יומיים אחרי שיחרורו של כריס, הביאו העיתונים דיווחים אחרים לגמרי על השתלשלות הפרשה.

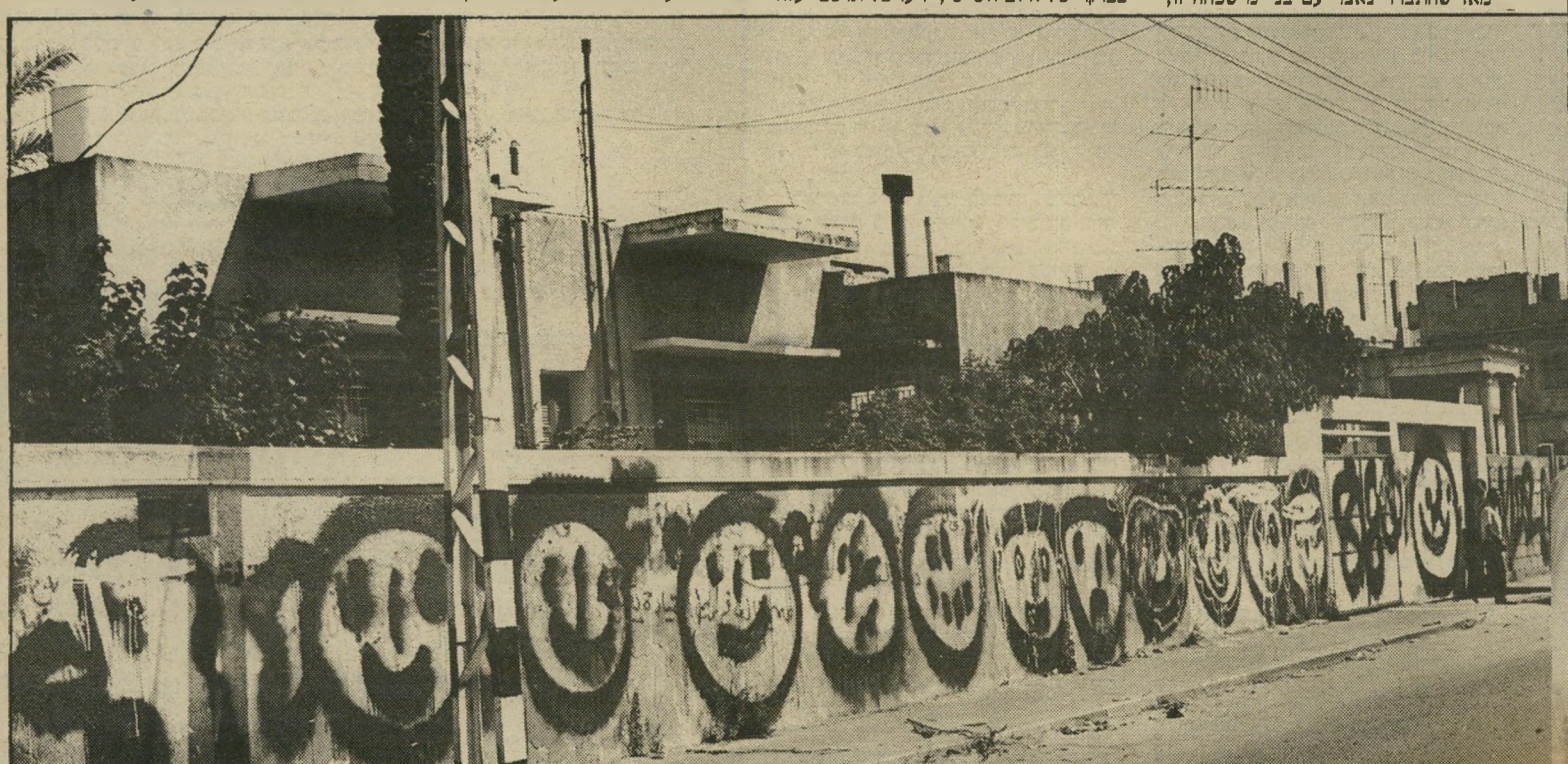
הם לא טרחו להביא לידיעת הקוראים את דיוקנו של החוטף, דבר מהותי לגבי הפרשה כולה. ועל גבי מערכת העובדות החסרות והלא־נכונות התווספו פרשנויות רבות, שכל קשר ביניהן לבין המציאות של החטיפה המסויימת הזאת הוא יותר רחוק ממיקרי.

זרועות־הביטחון השונות אך הוסיפו חטא על פשע. בכל כלי־התיקשורת דיווחו מקורות ביטחוניים שונים על־כך שאנשי אש"ף הם שתיכננו וביצעו את החטיפה, ושלחו אצבע מאשימה בעיקר לכיוון אירגון פת"ח. אמרו עוד בהחלטיות שזוהי הסלמה ברורה בדרכי ההתקוממות הפלסטינית, בעוד שהיה ברור לכל אחד מהם שזהו מיקרה יוצא־דופן, של אדם שיתכן שהוא מעורער בנפשו, פועל לגמרי לבדו, ללא חסות של שום אירגון או גוף, ובעוד שידעו בבירור שכל האירגונים החשובים ברצועה גינו והסתייגו מן המעשה עוד ביום השישי בבוקר.

קשה למצוא נימוק משמעותי למערכת סילופים כל־כך גדולה, אלא אם היתה מכוונת ליצור פרובוקציה, פחד ושינאה. ואולי היתה מכוונת נגד הזרים הרבים שהחליטו להקדיש שנים מחייהם כדי לסייע לעניין הפלסטיני. מובן שהיתה כוונה להשתמש במיקרה כדי להביא לניתוק המגע בין ארצות־הברית ואש"ף.

מוזרות החטיפה נומקה בעיתונים היומיים רק בסברה שכריס ג'ורג' „שיתף פעולה עם חוטפיו". עוד הוסיפו העיתונים וסיפרו שכריס ג'ורג' אוהב את הפלסטינים, ועויין את ישראל.

לבסוף אותר כריס. הוא הובא לביץ־קלאב שעל חוף העיר עזה, שם קיבלה אותו קבוצה של אישים המזוהים עם אש"ף, שליוותה אותו ברוב כבוד למלון היחידי בעזה, מרנה־האוס, ורק אז נמסר על כך לשילטונות הצבא — וכך השיגו מנהיגי אש"ף את מטרתם: להביא לשיחרורו לפני שצה"ל יגיע אליו.

משקיף

אנג'ל הכחיש כי התנקש בשרה

אחרי נתק ממדשך בין שמעיה אנג'ל וגרושתו שרה, ביקרה אותו השבוע שרה בכלא.

הדבר קרה בעיקבות רימון שהתגלה מתחת מכוניתה של שרה, ואשר שמועות ייחסו אותו לשמעיה. מאז שהתגרשו השניים, ילדה שרה בת והיא מגדלת אותה לבדה. היו שאמרו כי שמעיה לא סלח לה על כך. **לאחר גילוי הרימון התקשר שמעיה מהכלא עם שרה והבחיש כל קשר לעניין. לאות ידידות ביקרה אותו שרה בכלאו.**

שרה אנג'ל

התחייה ומולדת למען שרון

התארגנות שמקורה בצעירים חברי התחייה ומולדת, מנסה להריץ את אריאל שרון למישרד־הביטחון.

מטרת התנועה החדשה היא הפעלת לחץ על מרכז הליכוד וראש־הממשלה למנות את אריאל שרון לתפקיד שר־הביטחון, על רקע האינתיפאדה.

התנועה החדשה מרכזת מאמצים להפגנה בעת הכינוס הקרוב של מרכז הליכוד. המארגנים הבטיחו שהפעילות תימשך ללא קשר לתוצאות ההצבעה על התוכנית המדינית במרכז הליכוד.

אין מקום בבתי־הסוהר

בתי־הסוהר מלאים כל־כך באחרונה עד שאנשים, שנידונו למאסר, ממשיכים לשבת בבתי מעצר יותר מחדשיים.

אחד מהם הגיש בקשה לשיחרור בערבות בגלל סיבה זו, על ידי סניגורו עו"ד־הדין דויד יפתח. השופט יעקב קדמי ביקש את תגובת השילטונות בנידון.

אוסרים סחר עתיקות

אגף העתיקות מבין הצעת־חוק שתאסור על סחר בעתיקות בישראל.

הצעה כזו תוגש, עם זאת, רק אחרי שאגף־העתיקות, הכפוף כיום למישרד־החינוך־והתרבות, יהפוך לרשות, בדומה לרשות־הדואר ורשויות ממשלתיות אחרות.

על פי החוק הקיים כיום פועלים בישראל סוחרי־עתיקות, הנדרשים להצטייד ברישיון מיוחד. מי שברשותו רישיון יכול לקנות ולמכור עתיקות ומוצגים ארכיאולוגיים, מבלי שיתבקש למסור דוח על מקור הסחורה.

באגף מודים כי החוק, במתכונתו הנוכחית, העלים עין מהסחר, שרובו התבסס על גניבת מוצגים מחפירות ארכיאולוגיות או מאתרים אחרים.

אין עובדים ב"אגד"

מחסור קשה בעובדים בקואופרטיב "אגד".

לאגד חסרים עשרות עובדים מיקצועיים בכל מיפעלי־התעשייה שלו, בעיקר באיזור תל־אביב, שבו מרוכזים רוב מיפעלי־התעשייה של הקואופרטיב, כמו מיפעלי המצברים, הצמיגים, העיבוד השבבי והמוסכים.

דובר אגד, דדי גולן, אומר כי פניות לבתי־ספר מיקצועיים ולצה"ל לא זכו בתגובה.

מחפשים ג'ובים לשריר

שריר

שר־התיירות לשעבר, אברהם שריר, החל באחרונה מזביר את מעורבותו במיפלגה הליברלית.

כמה מראשי המיפלגה לוחצים בשבועות האחרונים על ראשי הליכוד ברדישה למצוא תפקיד ייצוגי לשריר.

מקורביו במיפלגה טוענים כי למרות ההקפאה הזמנית, שריר עוד יתברג בצמרת הליכוד.

אלי ניסן לביה"ס?

שמו של אלי ניסן, לשעבר כתב הטלוויזיה הישראלית, הועלה כמועמד לנהל את בית־הספר לאמנויות הקולנוע, אם וכאשר יפתח כזה בירושלים.

"נסעתי ל'הדסה' לתרום דם, אחר

לא הומו־סכסואל. לא נרקומן. דויד (השם שמור במערכת) חיל צה"ל, מספר ל"העולם הזה" איך גילה את הנוגדנים בדמו. בצה"ל הוא כבר לא משרת. מזנולוג.

אני לא הומו־סכסואל. האמת היא שאני שוכב עם זונות בתל־ברוך. בכל חופשה צבאית היינו יוצאים כמה חבר'ה מהבסיס ונוסעים יחד לתל־ברוך. לא התביישתי, ובטח לא פחדתי. אתה יודע: המדים של חייל ישראלי העניקו לי כוח ואומץ. כל אחד שכב עם הפרוצה שלו. איך אומרים? כל אחד הלך לחור שלו.

הייתי אוהב לגוון, וכל פעם לדפוק זונה אחרת. הייתי מצוייד בקונדומים, אבל לא תמיד השתמשתי בהם. היה חשוב לי להתפרק מהמתח המיני, ולא היה איכפת לי שזאת זונה. ידעתי רק גיהינום בחיים שלי, אבל איידס זו הטראומה האיומה ביותר.

אני לא רוצה להתנקם באף אחד בגלל המחלה. אם הייתי רע, אז הייתי נוקם רק באדם אחד — אבי־מולידי. הוא האויב שלי, שטן על־אדמות. אני רק יכול להתפלל לאלוהים שישפוט אותו ושיקבל את המגיע לו. לאבי אני מאחל שיידבק מאיידס. חבל שאני לא יכול להדביק אותו. הייתי מגיע לחופשות מהצבא, והוא תמיד בירך אותי בברכות, כמו: "תלך בחזרה לצבא!" "אני מקווה לשמוע שאתה לא קיים!" וכדומה. אני זה שרוצה לחיך ביום מותו, ולא להיפך.

הקונדום יתפוצץ

ב רגע שנודע לי שאני נושא נוגדני איידס נשבעתי שלא אקיים יחסי־מין עד שתמצא תרופה למחלה, ולא איכפת לי להיישאר כל היום בשרותים: לאונן, לסבול, אבל לא אדביק אחרות.

רק השבוע הכרתי בחורה נחמדה, שגם אני מצאתי חן בעיניה. אני מפחד לשכב איתה, כי אני לא לוקח סיכונים. מה יקרה אם הקונדום שלי יתפוצץ באמצע? כשהודיעו לי מהצבא, כי מפני שאני נושא נוגדני איידס עלי לעזוב מהצבא לצמיתות בפרופיל 21, היה לי יום שחור. הייתי קרוב מאוד לדרוך את הנשק ולגמור אחת ולתמיד עם עצמי. כנראה שאני רוצה עוד לחיות.

מה אגיד לך? נמאס לי מהחיים הארורים האלה. אני דפוק מהחיים האלה מהרגע שנולדתי. אני לא מבין למה אלוהים עושה כך דווקא ליי? כל חיי עוזרתי לזולת. אני לא יכול להרוג אפילו זבוב. זה השכר שאני מקבל עבור טוב ליבי?

אשקר אם אומר שלא חשבתי ברצינות על התאבדות. זה קל מאוד עבורי: צרור־כדורים מרובה או כמה עשרות כדורים. בכך ייגמר הסיוט הזה.

לפני חודשיים יצאתי לחופשה רגילה מהצבא. ידידה ביקשה ממני לתרום דם בית־חולים הדסה עין־כרם עבור אדם שצריך לעבור השתלת מח־עצמות. אחרי שבוע ימים הודיעו לאמי בטלפון שמעוניינים לדבר איתי. במשך כל הנסיעה לירושלים לא הצלחתי לפענח מה הם רוצים ממני.

הרופאה מבנק־הדם הזמינה אותי לחדרה, כשכל נושא השיחה היה אפוף מיסתורין. היא תיחקרה אותי על חיי־המין שלי ועם מי אני מבלה. הייתי נבוך ומאוד עצבני. רק בסוף השיחה היא הודיעה לי: "אני מצטערת, אבל עליך לדעת שאתה נושא בגופך נוגדני איידס". לא הבנתי על מה היא מדברת. אולי זה נבע מחוסר־ידע שלי. היא המשיכה לדבר, להסביר, להרגיע ואני האזנתי אבל סירבתי להאמין. בסיום הפגישה היא הפנתה אותי לד"ר אנגלהרט מהמחלקה למחלות זיהומיות. שוב נישאלתי על חיי האינטימיים, ושם הוסבר לי בפירוט על המחלה ועל מצבי הרפואי. התחלתי לפחד מפני המוות, וזאת הרגשה איומה, שלא הכרתי קודם לכן.

ערב רב של שאלות, שאין עליהן תשובה, התרוצצו במוחי: איך? מתי זה קרה? למה דווקא אני? מדוע שוב דופקים אותי? באותו זמן התהדק הקשר עם הרופא המטפל ועם העובדת הסוציאלית בשם ריטה אברמוב. אני אוהב אותם כאבא ואמא. הם חמים, תומכים ועוזרים. אולי מפני שמעולם לא חשתי מה זאת אהבת אב ותמיכה מישפחתית.

לעיתים אני חושב שמכת האיידס היא חלק ממיכלול־צרות שידעתי עוד בשנולדתי. האב השנוא עלי לימד אותי על בשרי עוד מגיל קטן לסבול ולבכות. אין לי כיום כאבים פיסיים או סימפטומים חיצוניים שניראים עלי. אני נושא את הנוגדנים, אך איני חולה עדיין. אם ירדתי במישקל זה בגלל הדיכאון ולא מהמחלה. איני מקבל עדיין טיפול תרופתי. וזה אולי מה שמעורר בי תיקוות שאוכל להיישרד בחיים עוד זמן־מה.

אחרי ששמעתי בשורת איוב זאת לראשונה חזרתי לבסיס. נעלתי את עצמי בחדר. אין לי מישפחה לחזור אליה ולהתנחם בקירבתה. לא יכולתי להשתחרר מהמועקה לרגע אחד. באותו ערב יצאתי לפעילות בט"ש (ביטחון שוטף). באמצע הפעילות התחלתי לבכות ומפקד־המחלקה החזיר אותי לבסיס. הייתי בחדרי עד עלות השחר.

למחרת, כמעט כמו בתסריט מהיר, הודיעו לי כי הד"ר אנגלהרט מעוניין לראותי אותי בהדסה. בפגישה נכחו עוד שלושה רופאים והעובדת הסוציאלית. הם הסבירו לי מה קורה איתי מבחינה רפואית. זה לא שיפר את מצבי הנפשי, אלא רק דירדר אותו. ריטה יצרה את הקשר שלי עם אורי, שהוא מתנדב בוועד למילחמה באיידס. הוא עזר לי ועדיין ממשיך בכך.

אבא מניאק

אני בן אמצעי למישפחה בת שמונה נפשות. הוריי עלו ארצה מאחת מארצות צפון־אפריקה. אין יותר מדוייק מלתאר את אבי כמניאק. אדם קר, אגואיסט, אכזרי ודואג אך ורק לעצמו. בכל תקופת שרותי בצבא הוא אף פעם אחת לא שאל לשלומי הוא רק ידע לאחל לי את המוות. מגיל קטן הציק לי וירד לחיי.

באחד הערבים הכנתי שיעורים בשעה 10 בלילה. זאת היתה סיבה טובה בשבילו לזרוק עליי כיסא ולתפוש קריזה. או כאשר ישבתי לאכול ונפלה לי הצלחת בשוגג. הוא זרק עלי כוס זכוכית והתחיל להכות אותי במרץ. אמי, לעומת זאת, היא אדם טהור, טוב־לב ומבין. היא תמיד היתה במעמד חלש בבית, כי אבא מירר לה את החיים. הוא הירבה להציק לה, ושכינה אותה שרמוטה, הרגשתי שתוקעים לי סכין בגב. עם האחים שלי אין לי כל קשר.

אני לא יכול לספר על המחלה לאמי. היא אוהבת אותי, וזה יכול למוטט אותה נפשית. אם הסוד יגיע לידיעת המישפחה, אבי ימרר לה עוד יותר את החיים. עבורו עדיף שאהיה עבריין, אבל בשום פנים ואופן לא חולה. מאבי לא קיבלתי אפילו אגורה, שחוקה אחת. אמי היתה שומרת לי תמיד ככל שיכלה. בצבא השתדלתי להסתדר עם המשכורת הצבאית הקטנה, רק כדי לא להעמיס עליה.

אחרי הפגישה השניה בהדסה חזרתי לבסיס. סבלתי מדיכאונות עמוקים ובכיתי בלי סוף. חשבתי שאני פשוט הולך ומשתגע. היו רגעים שהתנהגתי כאילו המוות עומד בפתח החדר, ומחכה לקטוף אותי מהחיים. לפתע ברחתי מהבסיס ורצתי אחוז־פאניקה. על הכביש ללא כל יעד. גם ויסקי לא הצליח להשכיח את המחשבות המטרידות. דפקתי את הראש בקיר.

באחד הערבים סירבתי לצאת לפעילות מיבצעית. למחרת ניפגשתי עם מפקד־הפלוגה וסיפרתי לו את סודי. חשתי נקיפות־מצפון כלפי חבריי בבסיס. אם אפצע אני עלול להדביק אותם. מפקד־הפלוגה נשבר וסיפר זאת לרופא־היחידה. אני לא כועס עליו, כי

אני מבין את מניעיו בתוקף תפקידו.

רופא־היחידה הפנה אותי לקצין־רפואה ראשי. לאחר תחקיר אינטימי הוא הבהיר לי חד־משמעית שיש להוציא אותי מהצבא לצ' מיתות בפרופיל 21. הצבא הפך לפתע ל„יעיל מאוד", ותוך יומיים, ללא שום בירוקרטיה מצאתי את עצמי מחוץ למערכת הצבאית.

כל מקום־עבודה פרטי או ציבורי סוגר בפני את הדלת בשעה שאני מציג את תעודת־השיחרור שלי. חזרתי הביתה מחוסר ברירה, ותירצתי זאת בכך שקיבלתי חופשה מהצבא לחודש ימים לצרכי עבודה. אבי, שלא הפתיע אותי בהתנהגותו, צעק שאינו רוצה לראות אותי בביתו. הוא הבהיר לי שאין לי מה לחפש שם. ישנתי כמה לילות בחוף־הים, ובימים אחרים הסתדרתי בכל מיני בתים של מכרים. מזה שבועיים שאני עובד באיזור הצפון, וחי שם לבדי. מצאתי את העבודה בעזרת חברים. אני מטפל במוגבלים, ואין שום חשש שאני ארביק אותם. יש עבודות רבות שניתן לעסוק בהן ללא כל חשש של הידבקות.

אם אני מרגיש טוב? אין לי ברירה אחרת. אני עובד כל יום שמונה שעות ועוד ארבע שעות בהתנדבות, רק כדי לשרוף את הזמן, לשרוף את המחשבות, המועקה והסבל שמכר־סמים בי. מאותה הסיבה אני גם מגיע מאוחר לחדרי, והשכם בבוקר יוצא לעבודה.

חלום? בוודאי שיש: אבל רחוק מלהתגשם. רציתי קאריירה צבאית. רציתי להיות קצין. הצבא, עד ליום שיחרורי, היה הבית שלי וה־מיסגרת שאהבתי. הסתדרתי טוב עם החבר'ה והייתי הסתב'ק של כולם. סולקתי, גורשתי, נודיתי כמצורע שאין להתקרב אליו.

אני לא רואה את עצמי כחולה וכמוגבל. זה צבא לא־אנושי בגלל האופן שנהג עימי. יש די והותר עבודות בצבא שיכולתי לעשות בנאמנות, ללא כל סיכון של הרבקה. הצבא שלל ממני את הזכות להיות נורמלי. הגשתי עירעור לקצין־רפואה ראשי, והם דחו אותו.

חייל צה"ל: חטפתי את זה בתל־ברוך

צה"ל משחרר

תנובת דובר צה"ל היתה קצרה אך חד־משמעית: „בהתאם לחוק שרות הביטחון חיילים החולים באיידס או נושאי הנגיף משוחררים משרות בצה"ל, ונקבע להם פרופיל 21. פרופיל כזה אומר שיש להם פטור מסיבה רפואית לשרת בצה"ל."

מדובר צה"ל נמסר גם כי כל מי שנקבע לו פרופיל 21 מסיבה רפואית רשאי להגיש בק־שה לשינוי הפרופיל ולהחזרתו לשרות לאחר שנתיים מיום קבלת פרופיל 21. הבקשה הזאת נובעת מההנחה שחלה הטבה במצבו או כל שינוי חיובי מבחינה בריאותית. זה תקף לגבי כולם, וכולל גם את חולי איידס או מי שנושאים את הנגיף.

כל המדינה דיברה, חברי־כנסת מחו בזעם, „אם המיכלאות" קראו לפתח־תיקווה

זרק מוסטפא התאסף במיכלאה שלך

השבוע הייתי האדם היחיד שנכנס למיכלאות. ב־6 בבוקר, בניגדי עבודה ועליהם כתמי־סיד, אף אחד לא מנע ממני את הכניסה לסככות.

200 מטר מצומת סגולה ממוקמות המיכלאות. תקועות בין בורסת החלפים ומיפעל לליפוף אלומיניום. דרך עפר מובילה אליהם. אף נהג אחד לא נכנס.

התייצבתי ב־6 בבוקר. במיכלאות שלושה ספסלי־עץ מאובקים. אני הייתי הראשון שישב עליהם זה שבועות. בחוץ — ברזים ושרותים ניידים. הפועלים כולם מרוכזים בצומת. מעיפים מבט תמה לעברי, אבל איש לא טורח לברר מה אני מחפש כאן.

עד שעה 9 לא ניגש אף קבלן יהודי אחד כדי לקחת אותי לעבודה. נהגי הטנדרים אף לא עצרו להעיף מבט. בערך ב־9 נעצר רכב מיסחרי, הסתכל לעברי בתימהון. עבודה, כך הבנתי, לא יציעו לי כאן.

ירדתי לצומת. הכל מסתכלים לצדדים, עוקבים בעירנות אחרי מכוניות שבתוכן חובשי־כיפה. מאהר, פועל מעזה, אומר לי: „השתגעת, אל תשב שם. אם נתרכז במיכלאות, המתנחלים יעברו וייקצרו אותנו."

שבועיים אחרי הרעש הגדול מתחילים צינורות האלומיניום לעלות חלודה. את גיורא לב יזכרו כאבי המיכלאות. לקופת העירייה ירשם עוד גרעון של כמה אלפי שקלים מבוזבזים. אם הייתי ציני יכולתי לומר — עבודה ערבית.

מוסתפא נאשף, צילם: ציון צמריר

העם כדי שחבוא עליה

העלייה ההמונית היא חלום באספמיא. אלא אם כן...

כאשר התהלך לא־מכבר המשורר נתן זך ברחובות מוסקווה ודיבר עברית עם חבר, פנו אליו כמה עוברים־ושבים יהודיים בהתרגשות. הם הודיעו לו שהם עומדים לעלות לישראל. אולם, הוסיפו כולם, כאילו נדברו ביניהם, תחילה יהגרו לארצות־הברית, כדי להרוויח כסף לפני שיעלו לארץ־הקודש...

ההיסטריה שפשטה השבוע בחוגי המימסד בארץ לקראת העליה ההמונית העומדת להציף את ישראל נראית מוקדמת מדי, לפי ניסיון זה.

עיקרה: בריחה מן המציאות המרכאת לע־בר עתיד, שאינו אלא העתק ורוד של העבר. זוהי התרפקות על חלום.

הם לא באו. ישראל, כפי שהיא כיום, אינה ארץ המושכת עליה. כפי שנמסר השבוע רישמית, מבין 21 אלף איש שיצאו מברית־המועצות באחרונה, רק 2000 באו לארץ.

היהודים בברית־המועצות אינם מנותקים מן המג'יאות, וכך גם לא יהודי ארגנטינה. גם שם וגם שם יודעים כי בארץ סוערת התקומות לאומית, המחזירה את הביטחון בכמה דורות אחורה. יודעים כי האינתיפאדה — יחד עם גורמים אחרים — הורסת את הכלכלה, גורמת לאבטלה המונית ומונעת צמיחה כלכלית, שהיא תנאי מוקדם לקליטת־עליה.

כרגיל בארץ, מחפשים לכל בעיה פיתרון. „מעשי", שהוא ביורקרטי. להקים רשות, להעביר סמכויות ממישרד א' למישרד ב', להוסיף פקידים. אולם הבעיה היא שונה.

יהודי ברית־המועצות חולמים על ארץ של התעשרות קלה, ונדמה להם זוהי ארצות־הברית. יהודי ארגנטינה חולמים על ארץ שבה יוכלו לחיות בנוחיות וגם לדבר בשפתם — ספרד. כדי שישראל תוכל להתחרות בי־עדי־הגירה אלה, עליה להיות ארץ אחרת: ארץ של שלום. שיגשוג כלכלי, ביטחון, תעסוקה מלאה וקידמה טכנולוגית.

המכנה המשותף של כל הצרכים האלה: שלום.

האינתיפאדה קליפת הבוננה

אם זה לא הולך בכוח, נסה יותר כוח. בדיחה עצובה.

„מדי פעם נתקל הג'נטלמן הנכבד באמת ומחליק, אך בכל פעם הוא מתאושש וממשיך בדרכו, כאילו לא קרה כלום..." במלים צורבות אלה קטל וינסטון צ'רצ'יל את אחד מקודמיו בתפקיד.

אילו הכיר צ'רצ'יל את יצחק רבין, יכול היה לחזור על אימרה שנונה זו.

מדי פעם נתקל רבין באמת. בהתפרצות של כנות, הוא אומר שהאינתיפאדה היא התקוממות של אוכלוסיה שלמה (קרי: התקוממות לאומית), שאין פיתרון צבאי, שאי־אפשר לשים קץ להתקוממות אלא בדרך של הסדר מדיני.

אבל כעבור רגע מתחרט רבין, שוכח את אשר אמר זה עתה ומציע עוד אמצעי־דיכוי. לכל הפיתרונות המוצעים יש אופי משותף: החרפת האמצעים שכבר נכשלו.

התועלת: אפס. עד כה ניתן היה לעצור פלסטיני ב„מעצר מינהלי", כלי כל הליך משפטי, במשך חצי שנה. אחר־כך, אחרי הליך שערכו המישפטי שואף לאפס, אפשר להאריך בחצי־שנה נוספת, וכן הלאה.

עכשיו מציע רבין להאריך את התקופה בכל פעם בשנה.

כיום ניתן לגרש כל פלסטיני מהארץ. בית־המישפט העליון מאשר את הגירוש כמעט בכל מיקרה. שום פלסטיני אינו תולה תיקוות כלשהם בבית־המישפט הישראלי. בעיני הפלסטינים, אין בית־המישפט אלא עוד גלגל אחד במכונה הגדולה של הכיבוש.

עכשיו מציע רבין שבית־המישפט לא יוכל לעכב את הגירוש, אלא רק להחזיר את המגרש מחו"ל.

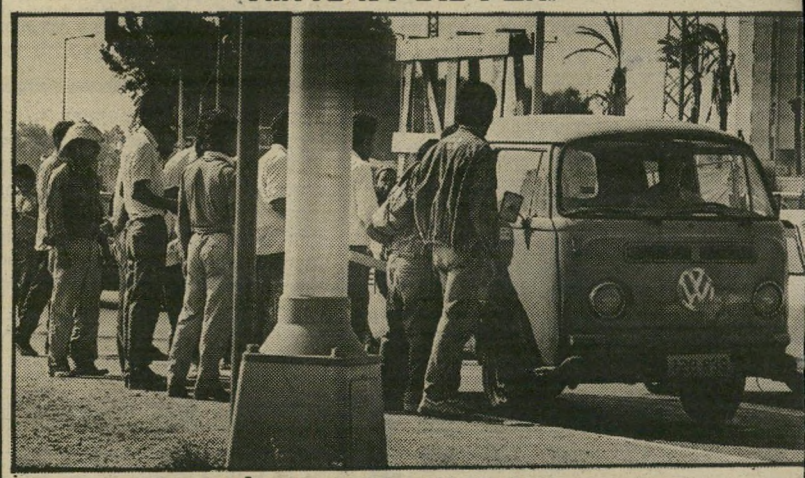
כך גם כל הצעותיו האחרות של רבין. לגבי הפלסטינים אין בהם שום שינוי של ממש. השינוי היחידי הוא כלפי מערכת־המישפט הישראלית. כיום השפעתה שולית. אם יתקבלו הצעותיו של רבין, השפעתה תיעלם כליל.

המאבק באינתיפאדה כבר גרם להרס רב. נהרסו בתים, נהרסת הכלכלה הישראלית, נהרסה התיירות, נהרס שמה הטוב של ישראל בעולם, נהרסו הרבה ערכים בצה"ל. עכשיו תיהרס גם מערכת־המישפט.

התועלת המעשית בשטח: אפס.

„אם ניכנס למיכלאות —

— יטבחו אותנו המתנחלים —

— כמו שעשו לפני שבוע —

— לא רחוק מכאן!"

מתנחלים
טיול אל היאוש

היאוש הוא יועץ רע. עכשיו הוא מייעץ למתנחלים ולתומכיהם. הוא עלול לגרום לתבערה שתאכל אותם.

בחזי המתנחלים פושטת הפאניקה, והיא מצמיחה צורות שונות.
התבהלה לא באה בעיקבות הריגתו של מתנחל, שערך לבדו טיול בלב איזור־ההתקוממות. מקורה בתהליכים המדיניים.

המתנחלים ותומכיהם, אנשי הימין הקיצוני, חשים מה מתרחש בלב הציבור הישראלי. הציבור הזה לומד — באיטיות, בהדרגה, בהיסוס — את מפת המציאות החדשה. רובו כבר הגיע למסקנה כי אין מנוס משיחות עם אש"ף, והולך ונוצר רוב המשלים עם הקמתה של מדינה פלסטינית לצד ישראל.

רוב זה כולל רבים ממצביעי הליכוד בעיירות־הפיתוח, היודעים כי האבטלה הגוברת היא מחיר הכיבוש, המשתק את המשק. ניצחונו המוחץ של יצחק שמיר על יריביו בליכוד, המסתמן בבירור, הוא ביטוי למצב זה.

המתנחלים מרגישים בבידודם הגובר, ומנוי וגמור עימם לפוצץ את המצב הזה. לפני שהוא יתגבש סופית.

הימור מסוכן. אחת מתוכניות־הייאוש הוא הרעיון לערוך "50 טיולים" ברחבי הארץ — כולם בתוך כפרים ערביים משני עברי הקו הירוק.

הכוונה שקופה: להביא להתגרות שתגרום לשפיכות־דמים.

אולם זהו הימור של יאוש.

בכל כפר פלסטיני קיים עתה גרעין מוצק של נוער מאורגן ונחוש־החלטה, המתייחס אל ההתקוממות כפי שחייל מתייחס למילחמה: מצב שבו יש לחרף את הנפש. אין הם נרתעים מעימות עם שוחרי־קטל. יום "הטיול" עלול להסתיים בקציר־דמים של 50 הרוגים פלסטיניים — קציר שיזעזע את דעת־הקהל בישראל ובעולם כולו, והעלול לקבור תחתיו את מחנה־המתנחלים כולו.

יום כזה יטיל גם עומס נורא על צה"ל, דבר שיבאיש עוד יותר את ריח המתנחלים בעיני הציבור.

מטרה הפוכה. כך או כך, מיבצע כזה עשוי להשיג בדיוק את המטרה ההפוכה מזו שהמתנחלים מייחלים לה. הוא עשוי להחיש את כל התהליכים, לגבש את דעת־הקהל נגדם ולחשוף את הימין הקיצוני כולו כקבוצת־שוליים משוללת לגיטימציה, הרחק מחוץ לקונסנזוס הלאומי.

יש בקרב המתנחלים די אנשים בעלי מוח חריף, היודעים היטב שזהו הימור נורא. אם הם מסכימים לעלות על דרך זו, הרי זו עדות לכך שאין הם רואים לפניהם עוד מוצא אחר.

הייאוש הוא תמיד יועץ רע.

יום שכולו טוב

חיים ומוות בידי הלשון. פשוטו כמשמעו

יום חופש לנו, יום טיול הוא, הוא יום שכולו טוב, שכולו טוב...

דורות של ילדים שרו שיר תמים זה. הוא מעניק למילה "טיול" את תוכנו הריגשי: יום של כיף, של שימחה ורינה, של יציאה אל מרחבי הנוף השליו והתייחדות עם הטבע.

אך במצב של התערערות חברתית ונפשית, גם מילים תמימות יכולות להתמלא במיטען ריגשי חרש. מילים תמימות־כביכול עלולות להפוך למילות־צופן אימתניות.

זה קורה עתה גם למילים "טיול" ו"סיור". הן הופכות מילים־נרדפות למילה הרוסית פרגרום.

סיור עלול להיות שם־צופן לציד־אדם, התגרות והרג. טיול לא נועד עוד למצוא שלווה בחיק הטבע, אלא לגרום לקרב־דמים, שבו קוטל "מטייל" חמוש את בני־המקום המתייצבים מולו בנשק הפשוט ביותר שמסר פק הטבע: האבן.

כפי שמלמד התנ"ך בקרב שבין אם־16 ובין אבן, האבן חזקה יותר.

מחתרת
"מלתי אותו במו ידיי"

סבו של היורה מבני־ברק אינו מסכים עם נכדו ופרחם עליו

אילנה אלון ■

יהודי מזוקן, בעל עיניים עדינות ורכות, שאל את שוטר־המעצרים ביום הראשון אם נכדו נמצא בין העצירים. הוא אמר את שם הנכד והוסיף: "זה הוא שירה בבני־ברק".

שמו של הנכד לא נמצא ברשימת המעצרים, והשוֹטר שלח את הסב לברר את העניין אצל האחראי על המעצרים. "הייתי בבוקר באבו־כביר, ושם אמרו לי שהוא בבית־המישפט," אמר הסב בביישנות. ליוויתי אותו כדי לעזור לו למצוא את האחראים.

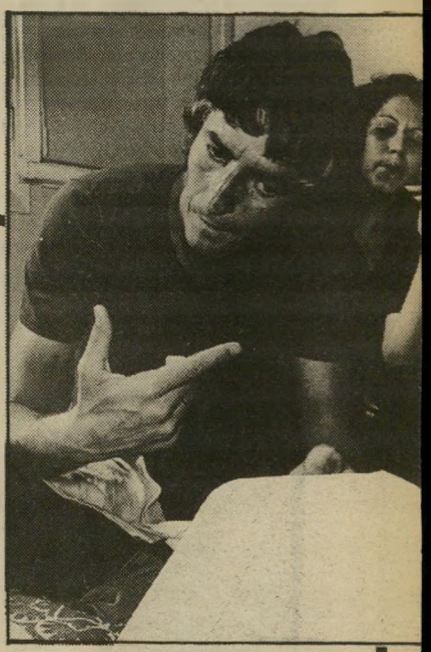
סיפר הסב על נכדו: "הוא יליד־הארץ. אני עליתי יחד עם אשתי וילדיי לארץ מצ'כיה בשנות ה־50. אשתי היתה אז בהריון וילדה בן בבית־החולים מכיוון שאני מוהל, ביקשתי מ־המוהל של בית־החולים לעמוד לידי כאשר אמול את בני במו־ידי, אבל הוא אמר שזה אסור. לכן שיחררתי את אשתי מבית־החולים, ואת הברית עשינו בבית. אני לא הייתי נותן לאף אחד אחר לגעת בבני!

"גם את נכדי, העציר, מלתי, כמו את כל יתר הגברים במישפחתי. מעולם לא רעדה לי היד בשעת מילה.

"כואב לי הלב על הנכד שלי. גם מפני שהוא יושב במעצר, וגם מפני מה שעשה. אני לא ברי־עות שלו. אני חושב שצריך לרסן את הערבים, אבל הממשלה צריכה לעשות זאת, ולא אנשים פרטיים. לא חלטורות. אבל הוא עשה את זה מהלב שלו. מה שאומרים, שהוא גם הרג ילדה בכפל־תאוֹרט' זה לא נכון. הוא באמת היה שם, אבל הוא לא הרג שום ילדה.

"איתי מעולם לא דיבר על דיעותיו הפוליטיות, אולי דיבר עם אמו. אין לו אב, כי אביו עזב את אמו לפני הרבה שנים ולא נתן לה גט. הוא גדל בלי אבא."

בשלב זה התברר לנו מפי השוטרים כי הנכד לא הובא למעצר בבית־המישפט באותו יום ברורתי עבור הסב את מיספר־הטלפון של סניגורו של הנכד, עורך־הדין אברהם לנדאו, סייע, והוא הלך להתקשר אליו.

נרצח אוריון
סכשיר־האזנה בכסא

אפשר היה להצילו!

ב־ 1978 התפוצצה לבנת־חבלה בדירתן של שתי נשים צעירות בדרום תל־אביב. במישטרה הוקם צוות־חקירה, שעיקר פעילותו היתה בחקירת קשריה של אחת הדיירות, שעבדה כמארחת־ברים בתל־אביב.

למרות שהפיצוץ לא גרם נזק לנשים, שלא היו בבית, התייחסה המישטרה ברצינות למיקרה, וראש החקירה הועמד מי שהיה אז קצין צעיר ומבטיח, יעקב רז.

כאשר התברר כי החקירות על קשריה של הטארחת אינם מעלים דבר, החליט אנשי המודיעין של המישטרה עקבו אחרי הצעירה, ווידאו כי היא הולכת לבקר את גומדי ואושרי.

משום־מה לא הועבר מידע זה לצוות שחקר את הפיצוץ בדירה. ותיקי היחידה המרכזית מספרים כי באותה תקופה היה ענף־המודיעין עצמאי, ולא תמיד דיווח באופן רישמי לכל מי שהיה צריך לדעת. העניין נשכח ותעלומת פיצוץ־הדירה לא נפתרה מעולם.

רק ב־1981, כאשר שוחרר אוריון בחנינה, התברר כי המידע משנת 1978 היה מדוייק ואמיתי. אחרי שיחרורו הלך אוריון לבקר את גומדי ואושרי, ותבע מהם כסף. בעיקבות תביעותיו אלה נרצח אוריון, יחד עם חברו עזר כהן, במיפעל ברי־בקר. שהיה בבעלות גומדי. ראשו רוצץ וצווארו שוסף בסכין קצבים.

במישפטם של גומדי ואושרי — "מישפט הרצח הכפול" — הורשעו השניים ברצח.

האם בירור יותר מעמיק של המידע, שהיה בידי המישטרה כבר ב־1978, היה מרגע את הרצח הכפול? האם היתה המישטרה, בתיחכום ובעבודה מעמיקה, מצליחה לגלות את הקשר של גומדי ואושרי לרצח איש ברינקס לפני שיחרורו של אוריון מהכלא, ובכך מונעת את הרצח? היום מאוחר כבר לברר זאת.

פרופסור ליבאי, שנשאל על־כך על־ידי העולם הזה, אמר כי הוא מעולם לא ידע על העניין, וכי באוזניו לא הזכיר עמוס אוריון של אוריון ולעונש מאסר־העולם שהוטל עליו.

בעת הרצח, היה עמוס אוריון חברה של שרה ("שורי") דנוך, צעירה תימניה יפהפיה, בת למישפחת־דנוך המפורסמת. הוא גם הכיר את טוביה אושרי ורחמים ("גומדי") אהרוני, מכרם־התימנים. סניגורו במישפט־הרצח היה עורך־הדין אליהו קידר, שהיה אז עורך־הדין הקבוע של גומדי ואושרי.

ככלא הכין אוריון את עירעורו, ופרופסור דויד ליבאי שימש לו כסניגור בהתנדבות. למרות המאמצים הרבים שהשקיעו אוריון וליבאי בעירעור, הוא נדחה, וגם בית־המישפט העליון אישר את הרשעת אוריון.

בכלא המשיך אוריון לתכנן מהלכים שונים, כדי להוכיח את חפותו ולשמור על שפיותו.

בגלל אופיו ואישיותו נמשכו תמיד נשים לאוריון. וגם בכלא ביקרו אותו נשים אחרות. הצעירה שהיתה, מבקרת אצלו בקביעות החל מ־1978, היתה מסורה לאוריון עד מאוד. היא שהיתה דואגת להדפסת העתירות התכופות שהגיש לבג"ץ, הביאה לו ספרים מישפטיים שביקש, ודאגה לקשר עם סניגורו וידידיו.

כאשר גילו אנשי המודיעין המישטרתי את קשריה של האשה, שרירתה פוצצה, עם אוריון, הם הטמינו מכשיר־הקלטה זעיר בכסא שעליו ישבה בעת ביקוריה בכלא. בשיחה שהוקלטה, לא נזכרו שמות, אבל הדברים שנאמרו בה היו מעניינים מאוד. אוריון ביקש מהצעירה שתלך לאנשים ותאמר להם שהוא דורש וילה ומכונית ועוד כמה דברים.

מישהו לחקור גם את קשריה של הצעירה השניה שהתגוררה בדירה. ואז התברר כי היא מבקרת באופן קבוע בכלא את אסיר־העולם עמוס אוריון.

אוריון, צעיר יפה־תואר, ללא עבר פלילי, הדשע בבית־המישפט המחוזי בתל אביב ב־1972 בעבירה של רצח רב לבנה מיבצע של חברת ברינקס, בקומת המרתף של מינרל שלום.

מרגע מעצרו טען אוריון בעקשנות שאין לו כל קשר לרצח, אבל עובר בבניין, שטען כי ראה שיכור מנופף אקדח יוצא מהמרתף בשעה 6.30 בערב־הרצח, ויהה את אוריון, שהיה אז שכר ברינקס. ראיות נסיבתיות אחרות הצטברו לויתני, וגרמו להרשעתו

גילוי חדש: המישטרה ידעה מראש על ניסיונו של אוריון לסחוט מאושרי וגומאדי

דניאלה אורטנר באה מחו"ל להכיר את הפנים של המדינה. שלום זיידלר גירש אותה

עם הפנים בחוץ

יום שני בלילה. מלון אכדיה. הדוגמנית דניאלה אורטנר נחתה כמה דקות לפני כן בנמל־התעופה והגיעה למלון עם אימא עליזה, להכתיר את הפנים של שנות ה־90. דניאלה, לבושה במיני מושך, היא מלכת השנה שעברה. בפתח המלון חיכו לה המארגנים, אנשי „עולם האשה" בראשות הבעלים שלום זיידלר: „לא תכנסי" אמרו למלכה. סינרומן.

צילם: אלי דסה

היי, אני הפנים של המדינה־יש לי הזמנה.

עם הזמנה או בלי – לכאן את לא תיכנסי!

אני אמא של המלכה, את תחסמו את הבת שלי!

יש לנו מלכה חדשה,את יכולה ללכת הביתה!

תוריד ת"ד, הפסדתי 6000 דולאר כדי להגיע הנה.

ועכשיו היפלתם אותי על הפנים.

שלום לך, איזי

זכיתי בימי חיי בהשמצות בלא־ספור. הערכתי את כולן. זכיתי פה ושם גם במחמאות. אולי ביחס של 1 ל־100. אותן בוודאי הערכתי. אך היו כמה מחמאות שהערכתי אותן יותר מכל.

אחת מאלה ניתנה לי בתחנת־שידור אמריקאית, כשהמנחה הציג אותי בתור „איזי סטון הישראלי".

איזי סטון (הכל קראו לו אייי־אף סטון) פירסם במשך שנים רבות שבועון אישי לגמרי — דוח בן ארבעה עמודים, כתובים על־ידו מתחילתם ועד סופם. כל המי־ומי בוושינגטון קראו אותו.

סטון היה יהודי. בן של גוזע ההולך וכלה בעולם. אינטלק־טואל מבריק. אידיאליסט. הומאניסט גדול. פייטר. בעיקר פייטר.

בשיא תנועת ההעפלה, כאשר אוניות־מילחמה בריטיות היו נוגחות את ספינות־המעפילים הרעועות בלב־ים, עלה סטון האמריקאי על סיפון של אוניית־מעפילים, ותיאר את מסעה. הוא גרם לסנסציה עולמית, ותרם תרומה אדירה לעניין הציוני.

בימי ג'ו מק־קארתי, כאשר כל ליברל אמריקאי חרד לקיומו ומיטב ההומאניסטים התחבאו, נשמע קולו הצלול של אייי־אף סטון ברחבי ארצות־הברית, כמי שלוחם בלי־דתע במיפלצת הימנית. כשהחלה מילחמת ויאט־נאם, יצא נגדה בחריפות ובצלילות־הדעת, הרבה זמן לפני שזה הפך IN. (מאז קרה שם מה שקורה כיום אצלנו לגבי מילחמת־הלבנון: קשה למצוא מישהו המודה שהיה בעד המילחמה.)

הוא היה אדם נמוך־קומה, ובשנים האחרונות היה קשה־שמיעה וקשה־ראייה, בעל מכשיר־שמיעה ומישקפיים עבים מאוד. אבל המוח שלו תיפקד, ועוז־רוחו היה בלי חת. הוא גם היה איש צנוע מאין כמוהו.

כשביקרתי בפעם הראשונה בארצות־הברית, ודיברתי על שלום ישראל־פלסטיני (בסוף שנות ה־50), היכרתי אותו. לא אני באתי אליו — הוא בא אלי, למרות שיכולתי כמעט להיות בנו. מאז פגשתיו שוב ושוב, ותמיד נרהמתי מצניעותו של האיש, שהפך מזמן אגדה־מהלכת־על־שתיים.

כשהופיע בארצות־הברית סיפרי מ־לחמת היום השביעי (באנגלית: ישראל בלי ציונות) שהוחרם באופן טוטאלי על־ידי המימסד הציוני וכל העיתונים החשובים, שבהם שולטת השדולה היהודית (כלומר: כולם), כתב סטון את הביקורת החשובה היחידה. איש לא העז להשתיק את אייי־אף־סטון.

בשנים האחרונות הטיף בלי הפסק לשלום ישראלי־פלסטיני. „יש כאן טראגדיה מוסרית," הוא כתב, „ושום יהודי הראוי למסורת הנבואית הנהדרת שלו אינו יכול להישאר אדיש לה. במהלך המשימה למצוא בית חדש לשרידי השואה של היטלר, הפר עם־אח לחסר־בית. עכשיו הזמן לתקן את העוול."

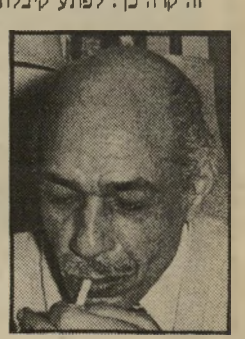
נביאי־ישראל העסיקו אותו. הוא כתב על עמוס וישעיהו, ובאחרונה כתב ספר על סוקראטס — ובו מתח ביקורת מאוד בלתי־שיגרתית על החכם היווני.

השבוע מת בגיל 81. בעיני לא היה רק יהודי גדול והומאניסט גדול, אלא קודם כל עיתונאי כלבבי — לא בעל־מלאכה, לא מדווח אדיש, לא רודף־סקופים חסר־מוסר, אלא אדם שראה בעיתונות נשק במילחמת־הנצח בין בני־אור ובני־חושך.

ד"ש מג'נטלמן מצרי

ידיעה טובה לאיסר הראל, הוא „איסר הקטן": יש לו מעריץ בחו"ל, והשבוע נמכר עותק נוסף של ספירו האחרון, ביטחון ודמוקרטיה.

זה קרה כך: לפתע קיבלתי שיחת־טלפון מבודפשט. בצד השני של הקו היה אחמד עות'מאן. הוא רצה לדעת אם נכון הדבר שאיסר כתב עליו בספר זה.

עזת'מאן

הבטחתי לו לברר את הדבר. קניתי את הספר (בכסף טוב), חיפשתי ולא מצאתי איזכור. אחמד טילפן לי שוב וסיפרתי לו על־כך. בכל זאת הבטיח לקנות עותק משלו.

יתכן שאחדים מהקוראים יזכרו את שמו של אחמד עות'מאן. הוא היה איש־מודיעין מצרי, שהוחדר לשרותים שלנו כסוכן כפול, כביכול. כשהדבר נחשף, פיתו אותו לבוא ארצה, והוא נשפט כאן למאסר. בשפת־העם נודע כשם „העיתונאי המצרי".

בימי המרד הגדול בכלא שאטה, שבו השתלטו האסירים הערביים על הכלא וברחו בהמוניהם, מילא אחמד עות'מאן תפקיד חשוב. הוא היה מראשי המרד, והשתמש בהשפעתו כדי למנוע את הריגת הסוהרים. בית־המישפט הישראלי הגדיר אותו, בפסק־הדין כ„ג'נטלמן". אחרי שישב כמה שנים טובות, שוחרר וחזר למצריים.

ימים מעטים אחרי ביקורו של אנוור אל־סאדאת בירושלים, טסתי למצריים. באחד הבקרים הופיע בבית־המלון שלי גבר אלגנטי, גבה־קומה ויפה־תואר, והציג את עצמו כאחמד עות'מאן. הוא בא להודות לי על התערבותי למענו כשהייתי חבר־כנסת.

אכלתי איתו כמה פעמים ארוחת־צהריים במלון הילטון בקאהיר. הייתי אז אחד מחמשת הישראלים היחידים במצריים. כשישבתי במיסעדה ודיברתי עם אחמד עברית, (הוא למד את השפה בכלא), עורר הדבר התרגשות רבה. התענינו מהי השפה המוזרה שבפינו, וכשהתברר כי זוהי השפה הישראלית, כמעט התנפלו עלינו בחיבוקים ובנשיקות. כך זה היה אז.

אחמד עות'מאן מסר לי דרישות־שלום חמות למפקדי הכלא ולחבריו היהודיים למאסר. לאחר־מכן, בביקורים הבאים שלי במצריים, הייתי נתקל בו מדי פעם, במיקרה או לא במיקרה. הוא סיפר שהוא סוחר פרטי בנשק לצורכי ספורט. מזה כמה שנים לא ראיתיו.

אז זהו. אחמד עות'מאן, „העיתונאי המצרי", ה„ג'נטלמן", חי וקיים, וממשיך להתעניין בסיפורי־דיגול נוסח איסר הראל.

הוא גם מבקש לבקר בישראל, אך בקשתו נדחית מזה שנים. אולי כדאי לאיסר להתערב למענו.

בינתיים הוא חי בבודפש. כפי שסיפר לי בטלפון, הונגריה היא ארץ נחמדה, אנשיה חביבים, הדיור בה זול הרבה יותר מאשר בגרמניה ובאוסטריה, והגבולות פתוחים לכל.

עברית למתוחכמים

שוטר דיבר ברדיו על חקירה מסויימת, ואמר: „אנחנו מת־מקרים בכל הכיוונים."

מעניין איך עשה זאת. אפשר „להתמקר" רק במוקד אחד, ובמיקרה זה: בכיוון אחר. חקירה בכיוונים שונים היא ההיפך מהתמקדות.

מדוע לא אמר השוטר בפשטות: „החקירה מתקדמת בכי־וונים שונים"? מפני שזה פשוט מדי. „להתמקר" היא מילה אופנתית, המעניקה לבעליה יוקרה של תיחכום. כל שוטר יכול לחקור סתם. רק קצין מתוחכם מאוד יכול „להתמקר".

הצרה היא שזוהי יוקרה של בורים.

כשאני משתעשע באיסוף שיבושים שגורים, אני מנסה מדי פעם לברר אם יש כללים לשיבושים. האם יש מכנה משותף לסוג שלם של שיבושים? ואם כן, מהו הדחף הפנימי המתבטא בהם?

נדמה לי שאחד הגורמים הוא הבריחה מן המילים הפשוטות אל המילים שיש להן צליל מנופח. בעלי השיבושים האלה כאילו מכריזים על עצמם: אני לא סתם מדבר עברית פשוטה. אני מדבר עברית נמלצת, כיאה לאדם מן המעמד העליון!

גם כאן הצרה היא שנכנון ההיפך. מאז ימי הנביאים ועד ימינו, השפה העברית שואפת אל המילה הפשוטה, הקצרה, החזקה. לא תרצח! לא תגנוב! לא תשבש! מי שמשתמש במילים המנופחות אינו אלא מעיד על עצמו שהוא חסר רגש אמיתי לשפה. כמו במוסיקה, הוא מזייף.

(מבחינה זו, ואולי זו בלבד, יש דימיון בין העברית והאנג־לית. וינסטון צ'רצ'יל, אמן השפה, אמר פעם שרק מי שאינו יודע אנגלית משתמש במילה בת כמה הברות, כשיש במקומה מילה בת הברה אחת.)

יש מילים עבריות קטנות ופשוטות, שנעלמו ממש מאוצר־המילים (אם אפשר לקרוא לזה אוצר) של הבור הלשוני המצוי (בל"ם). למשל:

מה קרה למילה „יותר"? אין. במקומה באה המילה „מעל". המחיר הוא מעל לעשרה שקל. (רבים אומרים עכשיו: מעל לעשר שקל.) הגיל הוא מעל ל־50. למה? ככה.

א־פרופו „למה". מישהו שם לב לעובדה שהמילה „מדוע" נעלמה כליל, נחטפה ונרצחה? מדוע זה קרה? שאלה כזאת לא תתואר עוד. כיום שואלים: למה זה קרה? למה היא מתה?

קורבן אחר הוא המילה בת שתי האותיות, „אם". אם תמות, מי יירש אותך חלילה? הבל"ם יגיד: „במידה" שתמות, מי יקבל את הווילה? מעניין: האם אפשר למות חלקית? חצי רבע? שלושה רבעים?

לעומת זאת, חוגגת המילה „אם" דווקא במקום שאינה צריכה להימצא בו. למשל: „אם הייתי יודע ש..." אפשר לשמוע זאת ברדיו, בטלוויזיה, בכנסת. בוטלה המילה הנכונה בפסוק כזה: לו, לוא, אילו. (אנחנו, בהעולם הזה, משתמשים במילה „אילו", מפני ששתי הצורות האחרות — לו, לוא — עלולות לגרום לאי־הבנת הכתוב, בגלל דימיונן למילים כמו לו, לא.)

אני כותב על זה, מפני שזה חשוב בעיניי. „מפני ש..."? אין דבר כזה. יוק. נמחק מן השפה. הבל"ם מוכן להשתמש בכל צורה אחרת, שגוייה ככל שתהיה, ובלבד שלא להיראות בחברת „מפני ש". על כן אומרים „בגלל ש..." — צורה שהיא שגיאה גסה. אומרים גם „מהסיבה ש..." (זה בכלל שיא התיחכום).

אותו הדבר קרה למילה „כדי". שומר נפשו ירחק ממנה, אם הוא רוצה להיות IN. זוהי מילה לאנשים פשוטים. אנשים מתוחכמים אומרים „על מנת". ועל מנת להיראות מתוחכמים לגמרי, הם אומרים גם „במטרה". במטרה להגיע הביתה, הוא עלה לאוטובוס.

האם די בכך? מה פתאום! המילה „די" אינה קיימת עוד! הוצאה להורג על־ידי בית־דין עממי. נותרה רק המילה „מספיק".

בבחירות לכנסת השנייה, ב־1951, המציאו הציונים הכ־לליים את הסיסמה „מספיק ודי בשילטון מפא"י". סיסמה גאו־נית. כיום לא היה שום פירסומאי מסוגל להמציא סיסמה כזאת, מפני שהמילה „די" הלכה לעולמה, יחד עם מפא"י. למה להשתמש במילה קטנה, פשוטה ונכונה, כאשר אפשר להש־תמש במילה ארוכה יותר ושגוייה (כמו במישפט: „מספיק אנשים קנו כרטיסים לפסטיבל.")?

עוד מילה פשוטה ומיסכנה היא „אחרים". שום רבר לא קרה לפני ימים אחרים, כאשר נפגשו אנשים אחדים. מה שקרה קרה לפני „מיספר ימים", כאשר נפגשו „מיספר אנשים". או „כמה ימים", „כמה אנשים".

באחרונה חוגגת המילה „עדיף". פעם אמרנו: מוטב לקום בבוקר. לא עוד! עכשיו „עדיף" לקום בבוקר, עדיף לשתות קפה, עדיף להתרחץ. עדיף לומר עדיף.

כאן ניפרד, לא לפני שנגיד כמה מילים על „לא לפני ש". פעם אמרנו „אחרי". אבל אחרי היא מילה פסולה לגמרי. פשוטה כזאת. במיקרה הגרוע ביותר אפשר להגיד „לאחר ש". אבל הבל"ם האמיתי יגיד — ובעיקר יכתוב — „לא לפני ש". איך שזה מתוחכם! וואו!

בת כמה היא?

בת כמה מארינה ולאדי?

לפי התוכנית הרישמית, בת 51. למיטב זיכרוני, אפשר להוסיף כמה שנים טובות.

ולאדי ב„ספלנדור"

אבל מה זה חשוב? כשהיא עולה שוב ושוב במדרגות ב־סרט ספלנדור. כל אבר בגופה שופע מין וגירוי. איך היא עו־שה זאת? לך תדע. (רחל אומרת שהיא יודעת: היא לובשת מ־חוך של ברזל.)

אבל מה זה חשוב? אז זו אשלייה. אבל מה היינו עושים בחיים בלי אשליות?

וזהו, בעצם, הנושא של ה־סרט הזה. חשיבות הקולנוע כעולם של אשליות, כמיפלט מן הבאנאליות הבלתי־נסבלת של החיים.

הוזמנתי להקרנה מוקדמת ושאלתי מומחית אם כדאי ללכת. היא אמרה: „אתה לא חייב. אבל כדאי לך. לא תתחרט."

הלכתי. ראיתי. לא הייתי חייב. אבל היה כדאי. לא התחרטתי.

זהו סיפורו של בעל קולנוע קטן בעיירה איטלקית קטנה (מרצ'לו מאסטרויאני הקשיש והנהדר). הוא גדל על הקולנוע מילדותם (שלו ושל הראיונע). לאולם שלו ברחו בני־העיירה, מחאו כפיים לבניטו מוסוליני, התמזמזו, חלמו חלומות־מין על הסדרנית המגרה (ולאדי הנ"ל), וראו את מיטב סרטי הוליווד, ובהם גיבורים וגיבורות ורגשות גדולים מהחיים.

עד לסוף. הקולנוע התרוקן. הקהל נעלם. קם דור חדש, דור של טלוויזיה ווידיאו, ואולי גם דור בלי אשליות. אין הוא מכיר עוד את עולמם של גרטה גארבו וצ'רלי צ'פלין, ג'יימס סטיוארט ואינגריד ברגמן.

סוף הסרט. סוף הקולנוע.

עצוב. יפה. רגיש. מזכיר את קולנוע עדן ובית־העם ונן־דינה בתל־אביב, ארמון בחיפה, אדיסון בירושלים.

חוץ ממארינה ולאדי. אינני זוכר אף סדרנית אחת בקולנוע, מגרה או לא־מגרה.

diva

בעיצוב:
Rachel Pappo

MELANCHOLY

MELODY

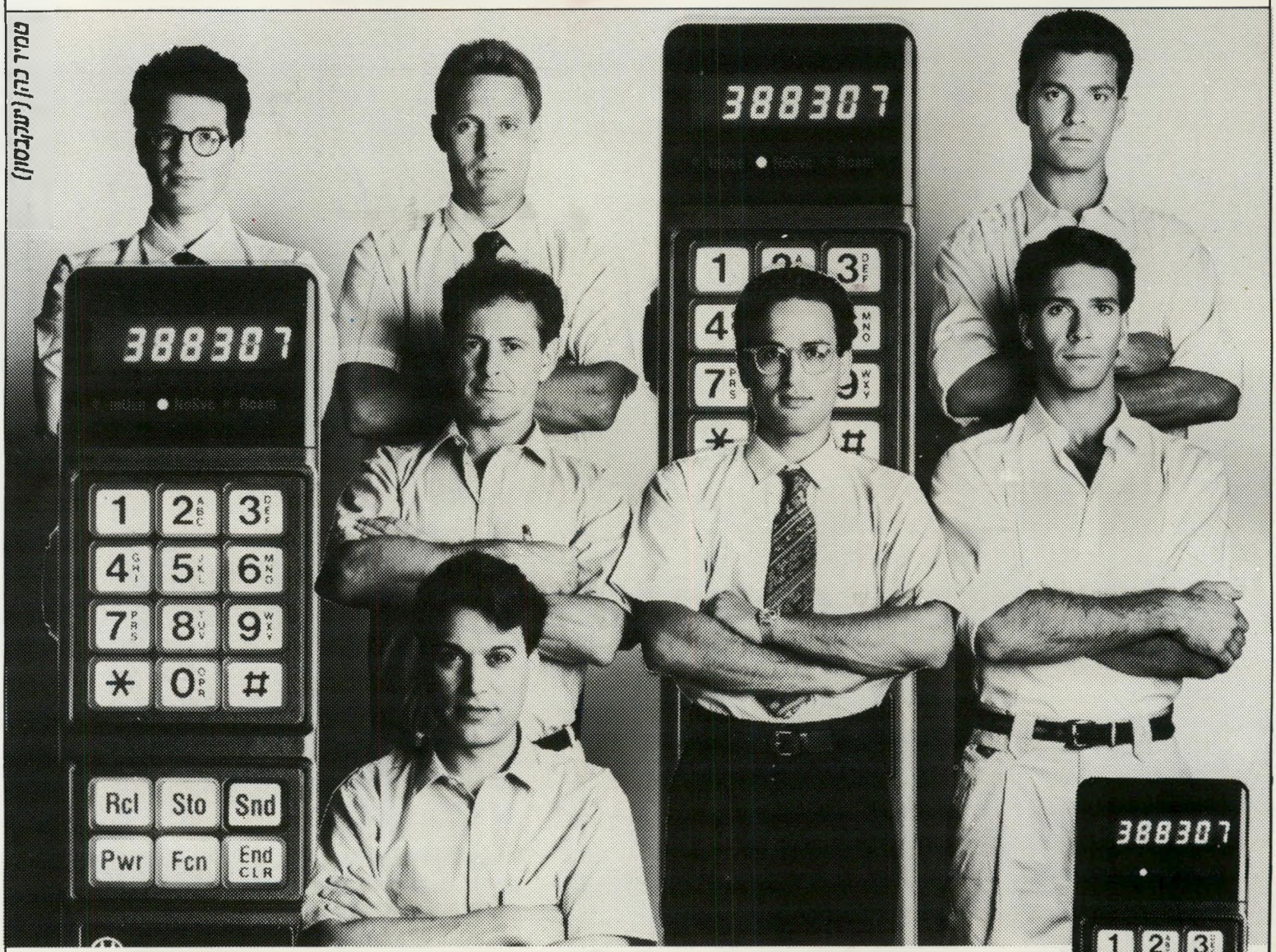
MEGAN

MELBA

MIDNIGHT

דיוה
בגדי ים וחוף

אם המכירות של המתחרים עלו מבלי שנוספו להם עובדים סימן שנוספו להם פלא-פונים

כאשר חברה מעונינת בהרחבת המעגל העיסקי שלה, בהגדלת המכירות ובשיפור השרות, היא יכולה, למשל, להוסיף עובדים.

אבל כשחברה מצליחה בכל המשימות האלה, בלי כל תוספת של כח אדם - פירוש הדבר שגורם חדש נכנס למערכת. לעיתים קרובות הגורם הזה הוא פלא-פון.

פלא-פונים הניתנים בידי העובדים הנמצאים בחברה, מעניקים למעשה, תוספת של לפחות 10% ליום עבודה, תוספת שפירושה חסכון משמעותי.

הפלא-פונים מייעלים את העבודה, מקצרים תהליכים, ומאפשרים קשר רצוף עם לקוחות וספקים.
הפלא-פונים מעלים גם את רמת השרות שהחברה שלך נותנת. ניתן להשיג את האדם הדרוש, בזמן אמיתי ובאופן בלתי אמצעי.
אם גילית שהמכירות של המתחרים עלו בלי שנוספו להם עובדים - בזוק כמה פלא-פונים רכשו...

להזמנות: מוטורולה תדיראן
קרמניצקי 16 ת"א טלפון 03-388307.
באר-שבע, טלפון 057-38887.
חיפה, טלפון 04-740303.
ירושלים, טלפון 02-783646.
רעננה, טלפון 052-910980.

פלא-פון

מוטורולה תדיראן
תקשורת סלולרית בע"מ

בזוק

ישראכרט VISA
40 תשלומים ויותר באמצעות "ויזה עדיף" ו"ישראכרט באשראי נמיט".

הופר ששה אבודה לששת עבודה!

הנדון:

בלי מוסר. בלי אידאולוגיה. רק כוח.

קלף משוגע

ז את היתה מסיבה תל־אביבית רגילה. אנשי־תיקשורת, אנשי־עסקים, אנשי־ביטחון, אלוף אחד.

החלפתי מילים עם האלוף. חייל קרבי. השיחה הגיעה — ואיך לא? — אל האינתיפאדה והבעייה הפלסטינית. הסברתי לו את דעתי במונחים צבאיים.

האיש הופתע. „תמיד חשבתי שאתה מדבר רק על מוסר בעניין הפלסטיני. זוהי הפעם הראשונה שאני שומע אצלך ניתוח כוחני."

נדמה לי שכתבתי על כך לא־אחת. אבל אם הדברים לא נקלטו, כדאי לחזור עליהם עוד פעם. אז על פי דרישה הקהל (האלוף הנ"ל) הנה ניתוח מזווית אחרת.

■ ■ ■

א ת הגישה כולה אפשר למצות בתמונה אחת מן הספרות.

מונטה־קארלו. שולחן של רולטה. מהמר, ולפניו אסימונים מעטים. הוא שם אותם על מיספר. הכדור נוחת על המיספר הזה. מיספר האסימונים של האיש גדל פי 36.

הוא שם את כל האסימונים על מיספר אחר, ושוב נוחת הכדור על מיספר זה. 36 כפול 36.

וכן הלאה. סידרה נדירה של מזל. ערימה אדירה של אסימונים מצטברת לפני האיש.

וזהו הרגע המכריע.

אם הוא חכם, הוא קם ברגע זה, אוסף את אסימוניו, מחליף אותם בקופת־הקאזינו בכסף, משקיע את הכסף בתבונה וחי ממנו כל חייו באושר ובעושר.

כך עושה אדם נבון. אבל הגיבור בספרים לעולם אינו נוהג כך. זה נוגד את הטבע האנושי.

בסיפור, האיש ממשיך לשחק. בהדרגה משתנה המזל שלו. הוא מפסיד ומפסיד. ערימת האסימונים קטנה והולכת, ולבסוף לא נותר לו כלום.

הוא יצא החוצה, שולף אקדח ויורה כדור ברקתו.

■ ■ ■

ע ד לרגע הקריטי, זהו סיפורה של הציונות, של היישוב העברי החדש בארץ, של מדינת־ישראל.

היה להם מזל שלא ייאמן.

חלק מהעם היהודי החליט בסוף המאה שעברה להקים בית לאומי בפלסטינה (כך נאמר).

מכיוון שפלסטינה לא היתה ארץ ריקה, וישב בה עם אחר, זה היה אקט של כיבוש.

כאשר מתכננים כיבוש של ארץ, צריכים לקחת בחשבון שבני העם יתנגדו לכך.

אנשים בעלי מחשבה בהירה הבינו זאת מלכתחילה. כך זאב ז'בוטינסקי, שטען זאת במאמרו קיר הברזל. שפורסם בשנות ה־30 הראשונות, ושנכתב כנראה עוד בשנות ה־20.

וכך אמר: אנחנו מתנחלים לבנים, הבאים לכבוש ארץ באסיה. בשום מקום בעולם לא קמה התנחלות כזאת בלי התנגדות העם המקומי. לכן המילחמה היא בלתי־נמנעת.

■ ■ ■

ל צורכי הניתוח הזה, אין כל טעם לעסוק בבעיות של מוסר.

(אני חושב שהמוסר הוא תחום חשוב מאין כמוהו. אני סבור שיש לו השלכה ישירה גם על מאזן־הכוחות. אבל לצורך הניתוח הזה אין צורך להזדקק לו.)

אין גם טעם לעסוק במה שנקרא „זכותנו ההיסטורית". אין בית־מישפט בינלאומי המוסמך להחליט על כך. ה„זכות" היא עניין סובייקטיבי. היא משפיעה לכל היותר על המוטיווציה של המאמינים בה. אויביהם מאמינים ב„זכות" אחרת.

מבחינה היסטורית, המצב ההתחלתי היה פשוט זה: האוכלוסיה הערבית ישבה בארץ, וראתה בה את ביתה הלאומי. היהודים באו ורצו להקים בה את ביתם הלאומי.

כך התחיל הסיכסוך, הנמשך עד עצם היום הזה. הוא ממלא את העמוד הראשון של עיתון הבוקר.

■ ■ ■

ב שלב הראשון הלך ליהודים „קלף משוגע". מכיוון שהיו מעטים וחלשים, השתמשו בשפה רכה. הם דיברו על התועלת שהם יביאו לבני־הארץ. על דרכי שלום ונועם. על דרישות צנועות.

ובמשך כל אותו זמן בנו בסיסים של כוח, תשתית למדינה שתכבוש את הארץ כולה.

(אם מותר לעשות פאראפראזה על דברי בן־גוריון: לא חשוב מה שהיהודים אמרו, חשוב מה שהיהודים עשו.)

האוכלוסיה הערבית בפלסטינה, לעומת זאת, הגיבה בקול ענות חלושה. אמנם, רבים מראשיה הבינו את הסכנה בשלב די מוקדם, ותפסו שכאן מנסה עם אחר להשתלט על הארץ. אולם החברה הערבית היתה נחשלת מבחינה אירגונית, חברתית וכלכלית. השילטון בארץ היה בידי דיקטטורה קולוניאלית

זרה (תחילה עות'מאנית, אחר־כך בריטית). מדי פעם פרצה ההתנגדות בצורה אלימה („פרעות"). התארגנו כוחות־התנגדות לאומיים („הכנופיות"). לבסוף אף היה מרד לאומי („המאורעות").

אך מזל היישוב העברי הממושמע והמאורגן להפליא, והתנועה הציונית העולמית רבת־ההשפעה, לא היה להתנגדות הערבית שום סיכוי.

מה גם שהעמים הערביים האחרים לא שילמו לעניין הפלסטיני אלא מס־שפתיים, ובעלי־ברית זרים אפשריים, (הגרמנים והאיטלקים) הכזיבו.

השואה ותוצאותיה סיפקו מוטיווציה אדירה נוספת ליהודים ועוררו לטובתם את המצפון הרע של העולם.

ב־1947 החליט האו"ם על חלוקת הארץ. באותו רגע התחילה מילחמת־העצמאות.

■ ■ ■

כ יום ברור כי שדויד בן־גוריון ועמיתיו לא חלמו אף לרגע לקבל את החלטת־האו"ם כסוף־פסוק. הם קיבלו אותה רק להלכה.

בן־גוריון הבין כי הקמת מדינה, ולוא בחלק קטן של הארץ, תספק לצד היהודי יתרון עצום: האפשרות להקים כוח דמוגראפי־פוליטי־כלכלי־צבאי שיאפשר את המשך הכיבוש.

בן־גוריון המציא את תורת־השלבים. קבלת תוכנית־החלוקה היתה שלב חשוב.

מנחם בגין ועמיתיו לא הבינו זאת, כשם שאינם מבינים זאת רוב ההיסטוריונים כיום. (כדי להבין את בן־גוריון, אדריכל המדינה, צריכים לעשות פאראפראזה נוספת על דבריו: לא חשוב מה שבן־גוריון אמר, חשוב מה שבן־גוריון עשה. וזה היה, בדרך כלל, ההיפך.)

כצפוי, פתחו הערבים במעשי־איבה חלושים. בן־גוריון ניצל זאת כדי לסתוח במילחמת־כיבוש.

בכישרון רב ניצח על כיבוש רוב חלקי הארץ, תוך גירוש האוכלוסיה הערבית, בעודו שומר כלפי חוץ ופנים על תדמית ישראל כמדינה קטנה העומדת על נפשה, „מעטים מול רבים."

אך בן־גוריון היה אדם זהיר. הוא הכיר היטב במיגבלות כוחו. לכן כרת מראש ברית סודית עם המלך עבדאללה, והשאיר לו חלק ניכר מהארץ (ובכללו ירושלים המיזרחית). הוא גם מנע כל עימות עם ארצות־הברית ובריטניה בחזית המצרית.

■ ■ ■

ב תום מילחמת־העצמאות, לא תם הסיכסוך. הוא רק נכנס לשלב הבא.

הערבים לא השלימו עם קיום המדינה היהודית, והמדינה היהודית לא השלימה עם קיום הערבים בארץ. הכל התכוננו ל„סיבוב השני" (והשלישי, והרביעי, והחמישי, והשישי, והשביעי, וכו').

מילחמת ששת־הימים סימנה את שיא ההצלחה הצבאית של ישראל. היא כבשה שטחים אדירים, ובהם כל ארץ־ישראל, בין הים והירדן. אך היא לא הצליחה לגרש מתוכה את העם הפלסטיני. מה שהיה אפשרי עוד ב־1948, כבר הפך בלתי־אפשרי ב־1967 והלאה.

קומץ אנשים (ואני ביניהם) הציעו אז לרדין אל הקרקפה ולהמיר את האסימונים האלה בכסף ששמו שלום. כלומר: לנצל את המצב שנוצר, כשהגענו לשיא כוחנו, כדי ליצור מציאות־קבע חדשה.

(במיכתב לראש־הממשלה לוי אשכול, ביום החמישי של המילחמה, הצעתי לו לכרות מיד ברית עם העם הפלסטיני ולעזור לו להקים את מדינתו לצד ישראל. מעניין שגם בן־גוריון, אבי תורת־השלבים, הציע להחזיר את הכל, מלבד ירושלים.)

גישה זו לא התקבלה, כמובן. הנהגת המדינה לא חלמה על ויתור על השטחים שכבשה, וראתה גם בכך רק שלב אחד נוסף במילחמה. ההבדלים בין מנחם בגין ויגאל אלון, משה דיין ויצחק טבנקין היו מיזעריים.

■ ■ ■

מ אז לא ניצחה ישראל אף במילחמה אחת. מילחמת־ההתשה הסתיימה בתיקו, ואולי בכישלון. מילחמת יום־הכיפורים הסתיימה בכישלון מדיני־אסטראטגי. מילחמת־הלבנון היתה אסון. מילחמת־האינתיפאדה עדיין נמשכת. אך ניצחון הפלסטינים בה כבר הפך לעובדה מוגמרת.

כל זה אינו אומר כי במאבק ההיסטורי ידנו כיום על התחתונה. יש לנו עדיין עליונות צבאית אדירה, ויתרון גדול בכמה שטחים אחרים.

אך מי שעיניו בראשו יודע כי מאזן־הכוחות הכללי (שאינו רק צבאי) אינו משתנה לטובתנו.

הדינאמיקה של הכוחות משתנה בהדרגה לרעתנו. העם הפלסטיני מתחשל ומתגבש. המצב המדיני העולמי נוטה לרעתנו. מבחינה כלכלית וחברתית אנחנו בצרות.

הכוח הצבאי אינו אלא חוד־המחץ של כוחנו. כוחנו הלאומי מורכב מהרבה גורמים אחרים: הכלכלה, החוסן החברתי, המצב המדיני הגלובלי, ועוד ועוד.

זהו הרגע הקריטי של המהמר.

■ ■ ■

ת יתכן התמונה הקלאסית: המהמר ממשיך להמר. אנחנו יכולים להמשיך במילחמה. אולי לכבוש שטחים נוספים. להתנחל. לרכא את העם הכבוש. עד שכוחנו ימוצה לגמרי, והתהליך ההפוך יצבור תאוצה.

כך עשו הצלבנים לפני 700 שנה: הם כבשו וה־תשטחו ככל שיכלו, הרבה מעבר לגבולות שלנו ביום. וכשהגיעו לקצה כוחם, נסוגו והצטמקו, עד שהגיעו לשפת־הים של עתלית ועכו.

אפיזודה היסטורית. מעניינת. מרתקת. אבל אפיזודה.

תיתכן גם תמונה הפוכה: להבין כי יש גבול לכוחנו. שכיום מצבנו עדיין טוב מאוד, יחסית. שכראי לנו להפסיק להמר, לקום מהשולחן, לגשת לקופה, להמיר את האסימונים של השטחים הכבושים בכסף של פיתרון מדיני ושלום. בקיצור — להשקיע את משאבינו בצורה נבונה, להבטחת עתידנו.

אפשר לעשות חשבון. בלי מוסר. בלי אידיאולוגיה. חשבון קר של כוחות. חשבון שכל אלוף יכול לעמוד על טיבו.

מאת אורי אבנרי

אנשים

על מעלליי פפה ★ מכביה — על שום מה? ★ ואלמגור לא מנדבת מידע לילדים

■ הארכיטקט **קלמן ביץ** תיכנן הקמת איזור תעשייתי עירוני, שייקרא קריית־האופנה ויענה על כל הבעיות שנוצרו בתעשיית־הטקסטיל מאז החלה האינתיפאדה. הארכיטקט פנה לשר **אריאל שרון**, שר התעשיה והמיסחר, שנדלק לרעיון והחל פועל בעניין זה. אך היזמים חוששים שמא יציע שרון את אחד מישובי הגדה, כמקום מתאים, בעוד שהם מעדיפים את ישראל שבתוך הקו הירוק.

■ העיתונאית **ענת טל־שיר**, אשתו בנפרד של מנכ"ל חברת־הפירסום אריאל, עברה השבוע ניתוח בעינה לתיקון פזילה.

■ רב־ניצב **דויד קראוס**, מפכ"ל המישטרה, מחלים מניתוח־הלב. המפכ"ל מאושפז ע"ד דיין בבית־החולים, תחת שמירה הדוקה של איש־ביטחון חמוש המצוייד במכשיר־קשר. האיש מפטרל סביב חדרו. מנוחתו של המפכ"ל מופרעת על־ידי זרם בלתי־פוסק של מבקרים.

■ מבין 60 אלף המוזמנים, שיבואו לטכס הפתיחה של המכביה, תהיה אשה אחת שתתרגש במיוחד. זוהי **מכביה קושלני־סקי**, שנולדה ערב המכביה הראשונה ב־1932. הגננת מתגוררת בפתח־תיקווה, ובכל שנה, בחג־החנוכה, מביאים לה ההורים של ילדי־הגן מתנות, כי הם בטוחים שהיא נקראת על שמו של יהודה המכבי.

■ חבר־הכנסת מסיעת חד"ש, **צ'רלי ביטון**, רכש וילה בת שלושה מיפלסים וגן בשכונת מבשרת־ציון בירושלים. ביטון, אב לחמישה ילדים, רכש את הבית מהיחצן **צבי אייל**, העובר להרצליה־פיתוח.

■ בתו בת ה־12 של צבי אייל מי שהיה דובר הסוכנות, היא בינתיים תלמידת בית־ספר ב־ירושלים. לכבוד שבוע הספר העברי היא התבקשה על־ידי מורתה להכין עבודה על הסופרת האהובה עליה ביותר. **שיר אייל** בחרה ב**גילה אלמגור**, שכתבה את הספר הקיץ של אביה. על כריכת הספר לא הופיעה הביוגרפיה של המחברת: לכן החליטה אייל לטלפן לביתה של אלמגור. היא הציגה עצמה, וכשנשאלה על־ידי אלמגור לגילה היא השיבה שהיא בת 12. השחקנית ענתה לה שזה לא רלוונטי, ואת כל מה שיהא רוצה היא יכולה למצוא בעיתונים שונים. אייל נותרה מאוכזבת, אך למרות זאת עשתה את העבודה כפי שתיכננה.

■ בירושלים התקיימו הבחירות לראשות נעמת. על התפקיד התמודדו שתיים: **יעל אורן**, בת טיפוחיו של חבר־הכנסת **עימנואל זיסמן**, מזכיר מחוז מיפלגת־העבודה בירושלים, ו**אסתר ביתן**, עולה מצרפת, הנמצאת בארץ 10 שנים. תחילה היה המאבק שקול, אך התוצאות הסופיות הראו ניצחון גדול ליעל אורן. אסתר ביתן, שקיבלה עליה את דין־התנועה, טוענת שהיתה זאת מילחמה ערתית, ולטענתה ניהלה נגדה **רות לב**, היושבת־ראש היוצאת, מילחמה ערתית. לדבריה התבטאה לב ואמרה לחברי הגוש הבוחר שלא תשב על כסא יושבת־ראש נעמת מרוקאית סכין. ביתן הגישה תלונה ריש־מית לכל מוסדות התנועה, ולדבריה חשוב שבני העדה המרוקאים בירושלים יידעו על יחס ראשי הסניף אליהם.

■ חבר־הכנסת **שאול עמור** הגיע לנשף של ארי"ט ללא ההזמנה בידו. הדיילות שבכניסה לא זיהו אותו וסירבו לתת לו להיכנס. עמור ביקש מידיד שעמד לצידו שיקרא ליחצנית **רות שטרית**, הפעילה בארי"ט, כדי שתכניסו פנימה.

■ במסיבת העיתונאים שערכו ראשי ארי"ט לזמרת **ג'ניט גרקו** פנה השחקן **מייק בורשטיין** אל העיתונאים וה־ציג את הנשיאה החדשה של ארי"ט לפני התיקשורת. בורשטיין טעה ואמר שהנשיאה החדשה היא **אורה טבת**, שלמעשה היא המזכירה היוצאת, בעוד שהנשיאה החדשה היא העיתונאית **מירה אברך**.

■ **מיכה רוקשטיין**, המכונה "פפה", שבילה שנים בבתי הכלא על מעלליו — בין השאר על ניסיון־סחיטה מאיש־העסקים **בצלאל מיזרחי** — כותב ספר על עלילותיו. יופיעו בו כמה פרקים על פרשיות נעלמות.

■ על דלת אחד החדרים בקומה ה־12 במצודת זאב כתוב: השר **אברהם שריר**. על דלת אחד החדרים בקומה השמינית כתוב **יעקב שמאי**, כשהתוספת "ח"כ" כתובה בנוזל טיפקס לבן. מישהו חוסך שם, אולי, בשלטים.

■ **ירון מיכאלי** (25), כתב־ספורט באחד הצהרונים, ליכודניק ותיק מבית ימני, שינה באחרונה את דיעותיו הפוליטיות, בעיקבות שרות־מילואים — פעם באוצאר 3, מיתקן־הכליאה בקציעות, ואחר־כך באוצאר 2 בעזה. מיכאלי, המשייך את עצמו כיום למיפלגת ר"ץ, טוען שאחרי שהוא ראה מה קורה במיתקנים אלה — הייחס לעצורים, הילדים העצורים במשך תקופות ארוכות — אין הוא יודע מה צריך לעשות, אבל הוא בטוח שלא זו הדרך.

■ יועצת־הלשון של קול ישראל, **ציפורה שפירא**, פנתה במיסגרת תוכניתה על קצה הלשון **לשלמה להט**, וקראה באוזניו הודעה של ראש־העירייה הראשון של תל־אביב, **מאיר דיזנגוף** משנת 1934, לקראת עונת חידוש הרישיונות („אנו פונים בדרישה לבעלי־עסקים בעיר להחליף את השמות הזרים של עיסקיהם לשמות עבריים"). היא שאלה את צ'יץ אם גם הוא היה חותם על הוראה כזאת. תשובתו של צ'יץ: „כן, אורן. אסתר ביתן, שקיבלה עליה את דין־התנועה, טוענת שהיתה זאת מילחמה ערתית, ולטענתה ניהלה נגדה **רות לב**, היושבת־ראש היוצאת, מילחמה ערתית. לדבריה התבטאה לב ואמרה לחברי הגוש הבוחר שלא תשב על כסא יושבת־ראש נעמת מרוקאית סכין. ביתן הגישה תלונה ריש־מית לכל מוסדות התנועה, ולדבריה חשוב שבני העדה המרוקאים בירושלים יידעו על יחס ראשי הסניף אליהם.

■ חבר־הכנסת **שאול עמור** הגיע לנשף של ארי"ט ללא ההזמנה בידו. הדיילות שבכניסה לא זיהו אותו וסירבו לתת לו להיכנס. עמור ביקש מידיד שעמד לצידו שיקרא ליחצנית **רות שטרית**, הפעילה בארי"ט, כדי שתכניסו פנימה.

■ במסיבת העיתונאים שערכו ראשי ארי"ט לזמרת **ג'ניט גרקו** פנה השחקן **מייק בורשטיין** אל העיתונאים וה־ציג את הנשיאה החדשה של ארי"ט לפני התיקשורת. בורשטיין טעה ואמר שהנשיאה החדשה היא **אורה טבת**, שלמעשה היא המזכירה היוצאת, בעוד שהנשיאה החדשה היא העיתונאית **מירה אברך**.

■ **מיכה רוקשטיין**, המכונה "פפה", שבילה שנים בבתי הכלא על מעלליו — בין השאר על ניסיון־סחיטה מאיש־העסקים **בצלאל מיזרחי** — כותב ספר על עלילותיו. יופיעו בו כמה פרקים על פרשיות נעלמות.

■ על דלת אחד החדרים בקומה ה־12 במצודת זאב כתוב: השר **אברהם שריר**. על דלת אחד החדרים בקומה השמינית כתוב **יעקב שמאי**, כשהתוספת „ח"כ" כתובה בנוזל טיפקס לבן. מישהו חוסך שם, אולי, בשלטים.

■ **ירון מיכאלי** (25), כתב־ספורט באחד הצהרונים, ליכודניק ותיק מבית ימני, שינה באחרונה את דיעותיו הפוליטיות, בעיקבות שרות־מילואים — פעם באוצאר 3, מיתקן־הכליאה בקציעות, ואחר־כך באוצאר 2 בעזה. מיכאלי, המשייך את עצמו כיום למיפלגת ר"ץ, טוען שאחרי שהוא ראה מה קורה במיתקנים אלה — הייחס לעצורים, הילדים העצורים במשך תקופות ארוכות — אין הוא יודע מה צריך לעשות, אבל הוא בטוח שלא זו הדרך.

■ יועצת־הלשון של קול ישראל, **ציפורה שפירא**, פנתה במיסגרת תוכניתה על קצה הלשון **לשלמה להט**, וקראה באוזניו הודעה של ראש־העירייה הראשון של תל־אביב, **מאיר דיזנגוף** משנת 1934, לקראת עונת חידוש הרישיונות („אנו פונים בדרישה לבעלי־עסקים בעיר להחליף את השמות הזרים של עיסקיהם לשמות עבריים"). היא שאלה את צ'יץ אם גם הוא היה חותם על הוראה כזאת. תשובתו של צ'יץ: „כן,

„העם רוצה בפשרה!"

עדי־ראייה אומרים שזה היה רגע דרמאתי.

כמו בכל יום שישי, התאספו כ־20 חסידים של אריאל שרון מסביבו במיסעדה אולימפיה, ושוחחו ביניהם. לפתע דחף אחד מהם, סוחר־הבשר נחמיה לחוביץ, הידוע כאיש הימין הקיצוני, את כיסאו לאחור, ליתר הדגשה, ואמר לשרון: „אתה לא יודע מה קורה! צא ודבר עם האנשים ברחוב. העם רוצה בפשרה!"

שרון לא הגיב. ואילו הפירסומאי אליעזר זיורבין, תומכו של יצחק שמיר, שישב בשולחן סמוך ושיחק שח־מת, העיר בלי־הפסק לעבר אנשי־שרון: „הם משוגעים!"

לחוביץ
.צא לדבר"

ציון צפריה, העולם הזה

נויה אילין ובעלה ארנון אילין, מאצולת־הממון של חיפה, שעלה לכותרות בפרשה העצובה של יבוא מכוניות „דלתא" מרומניה, השתתפו ושמחו בין מאות האורחים ששילמו 500 שקל לזוג, תרומה למכוני־הלב בחיפה, בנשף שאירגנה ריבקה דוידס, אשת יבואן־הסיגריות משה דוידס.

אלי דסה, העולם הזה

מוריאל ארנס אשת שר־החוץ משה ארנס (משמאל), ממעטת להגיע לאירועים חברתיים. אולם לנשף „ארי"טי", שנערך בחסות הזוג, במלון „הילטון", באה בסיום הקוקטייל, לפני ארוחת־הערב החגיגית.

חנה בן־יוחנן אשת־החברה הנשואה לאיש־הביטוח ה' אמיד, אשר בן־יוחנן, מראשי „ארי"טי", היתה כוכבת הערב בהופעתה הנועזת. תיירים שצפו בה ובמוזמנים חשבו אותה לכוכבת־קולנוע.

ויטה רוזוב יושבת־ראש אגודת „ניצן" ואחת מנשות־החברה החביבות והחרוצות, באה בחברת בעלה, איזי רוזוב, בנו של התעשיין הוותיק גרשון רוזוב, מייסדי חברת „גיבור". רוזוב היתה בין המעטות באירוע שלבשו לבן, ובלטה גם באדגנטיות שלה, על רקע כלל הייצוג הנשי.

לפלאטו יש סקופ

עמי סרנוסטר, העולם הזה

פלאטו
רוצה להסגר

איש־העסקים רב־המעל־לים שמואל פלאטו־שרון ממשיך להדהים. בפגישה ב־ביתו עם אישי־ההיסטוריה ה־בינלאומי עזרה טיסונה סיכמו השניים על הקמת רשימה פוליטית חדשה בשם „קדימה", שתרוץ לבחירות לכנסת הבאה. מצעה יכלול הקמת בתי־היסורים ברחבי המדינה, שהכנסותיהם יפ־תרו את בעיותיה הכלכליות של מדינת־ישראל.

במקביל עומד פלאטו־שרון להקים, לדבריו, בביתו קאזינו בלתי־חוקי, כמחאה פוליטית על מדיניות הממשלה בעניין זה.

תמיכה ממקור לא צפוי קיבל המהמר טיסונה כשראש עיריית קריית־שמונה פרוספר עזרן, נפגש עימו וסיכם איתו על הקמת תשתית לבתי־הימורים בעירו, אם יצליחו להפעיל לחץ על הממשלה לשנות את החוק בתחום ההי־מורים. עזרן טוען שהקמת קאזינו בעירו תפתור את בעיותיה הפיננסיות לצמיתות.

פלאטו־שרון טוען שאינו חושש מפתיחת הקאזינו בביתו, מכיוון שהוא בדק את הנושא ואפשר לעקוף את החוק.

עניין הקאזינו הועלה בעיקבות הראיונות שעורך צוות העיתון הצרפתי השמרני פיגארו, הנמצא כעת בביתו. עורכי העיתון מקדישים לו כתבת־פרופיל, ובמהלך הראיון הראשון ביקשו ממנו סקופ. ואז סיפר להם פלאטו על עניין הקאזינו.

ועור אין: אני רוצה ליזום פניה בנושא זה לבעלי־עסקים. לא יעזור להם כלום מתצית השם, לפחות, תצטרך להיות בעברית, ואני אקפיד על זה."

■ **למרות שזה התרחש לפני יותר מחודש, עדיין מדברים על זה במיסדרונות הטלוויזיה: הנחייתו של דן כבר את העצרת הרישמית של יום־הזיכרון, במע־מד נשיא־המדינה. הטענה היא נגד העובדה שמדו רוזקא בא־סיר (המרצה את עתנשו בעבודות לתועלת־הציבור, עקב העלמת הכנסות ממס־הכנסה להנחות טכס ממלכתי מסוג זה.**

■ **המוסיקאי אלדד שרים** נאלץ לנצח בימים אלה על תיד מורת המחזמר קברט כשהוא יר־שב על כסא, וקצת מתקשה להזיז את ידיו. זה קרה בשבוע שעבר, כאשר נהגת סיפרואן איברה את השליטה על ההגה, ונכנסה חזי־תית בסוזוקי שלו. שרים נפגע בצלעות ובברכיים. לידו ישב בנו **יובל** (13), שלקה בשבר בעצם־הברית.

■ **חנן גולדבלט** איחר הש־בוע להופעה ב־45 דקות — אירוע נדיר אצלו. זה קרה בגלל בנו בן ה־4, **בן**. חנן עמד לצאת בשעת ערב, והילד עיכב אותו בשאלות: „לאן אתה הולך?" „לעבודה", ענה חנן. „בשביל מהז" כדי להרוויח כסף, ולקנות אוכל לכולנו וצעצועים בשבי־לך." „כסף זה שקלים?" „כן," אמר חנן, והילד אמר: „חכה רגע," רץ לחדרו, הביא את האר־נק הקטן שלו, הושיט אותו ואמר: „קח את השקלים שלי ואל תלך לעבודה." גולדבלט הנרגש שם את הגיטארה בצד, לקח את בן לחדרו, השכיב אותו לישון, קרא באוזניו שני סיפורים, במקום אחד, כרגיל.

■ **איתן מסורי**, זמר, הפך בשבוע שעבר לאב בגיל 40. אשתו **נתי** ילדה את **עידן** (שלושה קילו). לגמרי במיקרה, השיר החדש של מסורי, שינוגן בקרוב ברדיו, נקרא החיים מתחילים רק בגיל 40.

■ „אבי הפצועים" **שימחה הולצברג** הסכים להעניק את חסותו לתערוכת־הציורים של ה־ציירת **יעל קנרק**, העסוקה בימים אלה בציורי דיוקנות הנב־חרת הכלכלית של ישראל, הכו־ללת את עשירי המדינה בתחומי התעשיה, הבנקאות והמיסחר. תמורת חסות זאת יקבל הולצברג תרומה בסכום הנע בין 10 אלפים ל־15 אלף ש"ח.

נעמי רון וזדר אוהליאב ■

פסוקי השבוע

● **נחום ברנע**, על מי־נויו של אלוף יצחק מר־דכי כאלוף פיקוד־המר־כז: „עזה היתה בית־ה־ספר התיכון שלו. הגדה תהיה האוניברסיטה!"

● **מרדכי ציפורי**, מנ־כ"ל הביטוח הלאומי, על הכוונות־כביכול לפגוע ב־קיצבות מחוסרי־העבו־דה: „במקום להילחם ב־אבטלה, נלחמים במובט־לים!"

● **נתן רועי**, כתב „דבר", בהגדרה חדשנית למחנה דויד לוי בליכוד: „צד"ל – צבא דויד לוי!"

● **מאיר שלו**, ב„הא־רץ", על דבריו של פרס כי אש"ף אינו אירגון סוציאליסטי: „אולי אש"ף אינו אירגון סוציאליסטי, אבל בישראל הוא מייצג הרבה יותר פועלים מאשר מיפ־לגת־העבודה!"

לימור שריר־פורת מי שהיתה מלכת־היופי של ישראל ב־1972 עשתה הס־בה מיקצועית והיא רופא במרכז הרפואי של תל־השומר. היא עומדת ליד שלטי־המקומות כדי להיוודע היכן עליה לשבת.

דליה פן־לרנר הבשלנית המפורסמת, בעלת מוניטין בינלאומי בת־חום הגסטרונומיה, היתה בעבר הרחוק כוכבת־טל־וויזיה. לצידה בעלה, סר אלק לרנר, מבעלי המניות בחברת „מרקס אנד ספנסר". למרות עושרם מתגוררים בני־הזוג בבית צנוע־יחסית בסביון, ודליה מוכרת כאשה חברותית במיוחד. אפילו בין השפים הגדולים בצרפת היא ידועה כבשלנית מעולה.

מזל קיסר ובעלה מזכ"ל־ההסתדרות ישראל קיסר (מימין) ניסו להצניע את טכחותם, והורגש שהם לא חשים בנוח מהעובדה שבימים קשים כאלה למשק הישראלי, בשעה שאמור להיות מיתון, הם לוקחים חלק באירוע מפואר שכזה. לעומתם, לנציגי השוחרים והתעשיינים, המיתון אינו מפריע, ולהם היה ייצוג נרחב, כמו, למשל, דני גילרמן. נשיא איגוד לישכות־המיסחר והתעשיין דני אנג'ל.

האם היא די סכסית כדי למלא את התפקיד? כמה מבקרים טוענים שלא. היא

דפנה ברק ריאיינה את מיקי קם

„אני חושבת שאני אשה מאוד סכסית!"

● לא הגעת לתפקיד הראשי ב„קברט" בדרך הקצרה. איך זה התחיל?

זה התחיל דווקא כמו אצל כולם. ז'רום סאבארי הגיע לארץ לפני שנה וחצי, כמעט שנתיים. אני שיחקתי אז בסענג'הניר הקוד קז'. נערכו בחינות כמעט לכולם. גם אני נבחנתי.

● לקחת את זה כעוד מיבחן, או שהיו לך פרפרים בבטן ש„הפעם זה זה"?

אף־פעם זה לא רודף אותי, לא מעסיקות אותי מחשבות נוסח „הנה, זה צ'אנס חיי! זה הצ'אנס שלי! עכשיו אני הולכת להרביץ אותה!" לא רציתי ל„הראות להם" ולא עשיתי שום דבר כדי... חשבתי שאולי אוכל לנצח את התפקיד. הבימאי הגיע לזמן קצר מאוד ארצה.

● כאדם מהצד, המעמד של „אודישן" נראה לי משפיל למדי.

לא זוכרת בדיוק כמה אודישנס היו לי בחיי. בעצם זוכרת. יש בכך איזה מימד סוריאליסטי. כשאני פוגשת בחיי־היומיום אדם חדש, אני מעדיפה לשמור סודות מפניו, אני מסתגרת. לעומת זאת באודישן, כשאני פוגשת בימאי — אני מעדיפה לחשוף כמה שיותר מסודותי, במהירות המירבית.

● אלה סודות חשפת בפני כאבארי?

בעצם הוא בחר בי על סמך שתי פגישות. הראשונה התקיימה בפורים לפני שנתיים. הגעתי לביח־הסופר, שם התקיים האודישן. כולם נכנסו, יצאו. הגיע תורי.

נכנסתי לחדר. הוא (הבימאי) ישב, עישן סיגר. היה לו מין חיוך כמוס. נכנסתי אני — מיקי. כלומר: נכנסו הרגליים שלי. הוא אמר: „אוהו, איזה רגליים ארוכות..."

התחלתי לדבר. פיתאום הרגשתי שאין לו כוח לכל הדיבורים, לכל האודישן, לבלגן מסביב.

קברט מועתק כעת ממקום למקום ברחבי העולם, והוא עושה מאות אודישנס כאלה. חשתי שהוא משדר לי: „נו, תראי כבר מה את יודעת..."

שרתי את שיר — הנושא של קברט. סיימתי. הוא הביט בעומרי (ניצן, המנהל האמנותי של הביסה) ואמר: „יש לנו סאלי בולס! תקראו ליותם (המגלם את תפקיד בך זוגה של סאלי במחזמר)..." הוא ראה אותו לפניי.

קראו לו ולעזרא דגן — אז חשבו עליו כעל בעל אחד התפקידים. הסתכלו. שמעתי מישהו אומר: „פרפקט", (מושלם)

עוד באותו הערב אמרו לי שסאבארי רוצה לראות אותי בבגד־גוף ועל עקבים.

נכנסתי לחדר: אותו האיש, אותו הסיגר, אלא שהפעם הוא ואני לבד. היה לי הרבה יותר קל להיות איתו לבד בחדר, בלי כל השותפים מהבוקר.

היה חורף. הייתי במעיל. הוא אמר: „הורידי את המעיל, התרחקי, עוד, עוד... שימי רגל על הכסא כמו לייזה מינלי. שמעת על לייזה מינלי?..."

עניתי לו: „זהו שם מוכר..."

הוא הסתכל ואמר לי, במיבטא צרפתי כבד כזה: „תשמעי, מיקי יקירתי, יש לך רגליים ארוכות, קול מצויין... את שחקנית?"

עניתי לו שאמנם לא למדתי, אבל כן, אני שחקנית.

„תראי, „הוא הסביר, „סאלי בולס היא אשה קשת־יום, העושה חמש־שש הפלות בשנה. את נראית לי דווקא אשה סולידית, קלאסית..."

● אז התחלת לשבנע אותו עד כמה את יכולה להיות סוערת?

כן... זהו באמת מעמד מאוד מביך: הייתי צריכה לשכנע שאני מוכשרת ויכולה לעשות את זה טוב.

מאוד רציתי בתפקיד. הייתי באותו היום בגודש, מלאה, עמוסת־מתח. שוחחנו, כמובן, באנגלית, ואילו אני, מרוב מתח מצטברת, התחלתי לצווח עליו בעברית, בג'יבריש, הרמתי עליו כסא! עוד יותר צווחתי עליו... וזה בעצם מה שהוא רצה. פיתאום הוא התחיל למחוא כפיים. אחר־כך הוא נסע לו, והשאיר אותי תלויה באוויר.

● מה סירוש?

הוא ראה כמה בחורות נוספות ונסע. נשארתי בלי תשובה, כמו האחרות, ממש תלויה באוויר. אחרי כמה חודשים קראתי בעיתונים שריקי גל עושה את התפקיד.

● כאב לך?

זה עשה לי מין צביטה. היה לי כזה חבל. אני לא יכולה להגיד שנשארתי אדישה. אבל אחר־כך ריקי פרשה (עקב הריון). היתה סידרת־מיבחנים נוספת — כך סיפרו לי. פיתאום הודיע לי עומרי ניצן שאני עושה את התפקיד. אבל אני...

● סחדת להתאבזב שנית?

כבר התייבש לי... אתעולה, את יורדת... זה כבר ייגע אותי. נראה לי שאולי בכלל זה לא ייצא לפועל, למה לפתח סתם תיקווה? כבר פחדתי להאמין.

ז'רום טילפן מצרפת ושאל: „מה עם הגבוהה?" אחרי־כן הוא שוחח איתי מצרפת, אמר שבחר בי על סמך היכרותנו מלפני יותר משנה, שצריך אישיות לתפקיד. אני בטוחה שהפגישה של שנינו לבד — פגישה של חצי שעה — עשתה משהו. עובדה, הוא לא שכח אותי. הוא חזר אלי.

● לייזה מינלי שידרה המון סבם כשגילמה סאלי בולס. קראתי עליך באחד העיתונים שאת אינך מת־

אימה להיכנס לנעליה, מפני ש„אינך סכסית": נסגעת מכך?

אני לא רוצה להגיב על מה שנכתב. זה נראה לי כל־כך טפל. בשביל מה להשקיע במשהו כזה כל־כך הרבה אנרגיה?

● כל־כך נעלבת?

קראתי את זה, וזה עשה לי מין דבר שפילח לי את הבטן, משהו נורא: „אויש', לא אוהבים אותי?" כל אחד רוצה שיאהבו אותו. אני רוצה בואת כאשה, כבן־אדם, לארי־דווקא כשחקנית.

● את אשה סכסית?

אני חושבת שאני אשה מאוד סכסית!

● בהצגה את מסתובבת על הבי מה בלבוש מאוד מינימלי, שנועד לגרות. זוהי הפעם הראשונה שאת לבושה כך על הבימה?

כן, זוהי הפעם הראשונה שאני חושפת את גופי על הבימה. לפני חמש־עשר שנים לא הייתי עושה זאת. אבל אז גם לא הייתי מעיזה ללכת על תפקיד כזה. לתפקיד הזה דרושה המון בגרות. צריך ניסיון־חיים, חוויות שע־ברת כאשה. אני בטוחה שבעוד חמש שנים הייתי עושה את זה בצורה משכנעת יותר, טובה יותר. בעיני, החשיפה בקברט אינה גופנית, אינה חיצונית. אין צורך באומץ כדי להתפשט על הבימה. „אז היא הופיע בביקיני מינימלי וחשפה את רגליה על הבימה" אני מרוצה מאוד מאיך שאני נראית, מהגוף שלי.

החשיפה היותר קשה שלי היא, למשל, בקטע שבו אני עומדת על הבימה ומספרת שעשיתי הפלה.

מפני שזה מזביר לך מה שעברת בעצמך לפני זמן קצר?

הכל לקוח מהניסיון שלי, יכול להיות. אני יוצאת מההצגות סחוטה, וזאת לא סחיטה פיסית, אלא נפשית, בגלל ההתמסרות לתפ־קיד.

● כשקיבלת לבמוף את התפקיד בהא־הידיעה, היית מצויה בשלב נפשי קשה בחייך הפרטיים?

לייזה, בסרט...

„קברט", לייזה מינלי, ג'ואל גריי – לא ניתן להפריד בין השמות האלה. גם איזמל־מנתחים לא יועיל כאן. לכן קשה מצבם של מי שמנסים להיכנס לנעליהם של לייזה מינלי וג'ואל גריי ב„קברט" נוסח „הבימה".

על הבימה מרקדת ושרה מיקי קם: קיבוצניקית ילידת־מנרה, בת 34, שהתחנכה בכפר־חירוק. בתו־דעה של המתבונן מעכסת לייזה מינלי מבוורלי־הילס שקטפה את ה„אוסקר".

עם נתוני־פתיחה קשים כאלה, צריכה מיקי קם להתמודד מדי ערב, ונכון שיש לה קול אדיר ויכולת־תנועה מפתיעה והיא רני־שת. ונכון שיש לה ציפורניים ירוקות, כמו הציפורניים של לייזה בסרט. ונכון שחיים, הקפר שלה, עיצב לה תיסרוקת חמודה עם שפיצים – קצת מזכיר את ה־שפיצים בשיער של לייזה בסרט... הכל מוביל ללייזה.

מיקי קם הגיעה לתפקיד, ה־נחשב כמשאת־חייה של כל שח־קנית או זמרת, אחרי תקופת־ירידה בחייה, אחרי שתפילה בשלב מתקדם בתריונה. דווקא על רקע רגיש שכזה בכל הנוגע לאשה שבה, קפצה לתוך תפקיד של אשה מאוד מיוחדת – סאלי בולס. התפקיד כולו מסתובב מהמעגלים חיצוניים פנימה, למעגל הפנימי של „להיות אשה".

הרקע הוא גרמניה ערב עליית הנאצים. התלבושות והתיפאורה הציבעונית משחזרות את שנות ה־30, את הבריחה ממצוקות ה־יומיום להנאות הגופניות ופורקן־היצרים. ומכל הסטנוניות והעלי־זות הזאת, נותרה לי רק הפגיעות של מיקי.

ושוב, לייזה, בסרט, היתה אח־רת.

„נורא קשה לי עם זה!"

יש למיקי קם רתיעה עמוקה־עמוקה מחשיפה. כל פרובוקציה ממריצה אותה להכחיש שבכלל יש לה רצונות, חלומות כמוסים, כאבים, מישקעים.

המסר שלה הוא כפול: מצד אחד – „אין מה לחפש אצלי מתחת לקליפה החיצונית, באמת שאין!" ובאותן שניות בדיוק היא כאילו משדרת: „היכן שדורכים אצלי, יש יבלת. אנא, אל תפגעו בי עוד!"

בנוסח כפול זה התנהלה במשנה־זהירות השיחה איתה. אני שואלת – אלוהים ישלח לי, מחטטת! – מיקי נסוגה, נלחצת, ופתאום, בשלב אחר של השיחה, מפתיעה ונחשפת.

למשל: „יש לך חלום?" שאלתי סתמית.

„לא!" נלחצה מיקי, „אני חיה לי מיום ליום..." רק אחרי תמיהות והערות פלטה: „מאוד הייתי רוצה עוד ילד!"

או: לאורך השיחה כולה ושיחות־הטלפון שקדמו לה, קלטתי שמיקי פוחדת – מה זה פוחדת! רועדת! – מעיתונות. כשהתעניינתי אם קלטתי נכון, היא הצטנפה על הקפה והכחישה „מה פתאום" ובכלל. אך כשהזכרתי שקראתי היכן־שהוא שהיא אינה די סכסית לתפקיד סאלי בולס, התפרצה: „אני מאוד סובלת מהמגע עם העיתונות. אני לא בנויה לזה. יש לי סודות. אני, כל הזמן, צריכה ללכת ולחשוף אותם, לספר על מאווים, מצוקות, רצונות. למה! בחשיפה יש המון כאב! לי זה קשה, נורא קשה לי עם זה!"

אני נשואה במשך 13 שנים למוסיקאי יהודה עדר. הוא מנהל את בית־הספר ר'סון. יש לנו ילד בן 6. כשהתחילו הבחינות לקרטע, מאוד רציתי בילד נוסף, החלטתי אז שילד יותר חשוב מהכל. הלכתי להיבחן, אבל יש תקופות בחיים כשהמישפחה חשובה יותר. זה אולי נשמע לא־מתוכנן, אבל ככה זה — הכל בא לי ביחד. הייתי בהריון וזה היה לי הכי חשוב ואז קרה מה שקרה (מיקי הפילה בשלב מתקדם ביותר של ההריון.)

● „קברט" זהו מעין סיצוי? את אשה מאמינה?

כן, אני מאמינה. קשה לי להשתמש במילה הבוטה „פיצוי", אבל הפיצוי — ואת זה אף־אחד לא מבין— אינו בעצם קבלת התפקיד, אלא בעצם העובדה שחזרתי להרגיש טוב, להיראות טוב. היה לי טוב, ופיתאום עברתי כזאת טראומה שקשה היה לראות, והתגברתי, והנה אני לא פחות מאושרת. אני בניתי את עצמי בחזרה. זה מה שאני עושה בחיים שלי.

● כמה זמן נמשכה הטראומה?

ארבעה חודשים אחרי הטראגדיה הודיעו לי שהתפקיד שלי. מייד התחלתי בריאטה רצחנית. נאלצתי להוריד 20 קילוגרמים, אחרי מה שעבר עלי. כיום אני שוקלת 58 קילוגרמים. זה מעט לגבוהה כמוני. לפני הטראומה שקלתי 60.

יש משהו רדום באנשים שבעים, שמנים. אני אוהבת את הדריכות שלי כיום, אני שוב אוהבת את עצמי.

● „קברט" — זהו תפקיד־חיים?

לי אין כותרות מהסוג הזה. זה מין מישפט כזה. שהחליטו לעשות את קברט בארץ, חשבתי: „זהו תפקיד פנטסטי בשבילי" אבל היו לי שיאים אחרים בקאריירה: עשיתי את חיהל'ה בנטו, למרות שאינני דוברת גרמנית. למדתי בשביל זה גרמנית. זוהי מין פיסגה כזאת. השתתפתי במחזמר אמריקה, ששלמה גרוניך הלחין למענו את המוסיקה. הרגשתי שזוהי פיסגה, אבל זה נכשל מסיבות מוזרות.

● הפחד להיכשל משחק אצלך?

לא נוצר אף־פעם מצב שלקחתי על עצמי להתמודד איתם. הצלחתי ברברים, לא מפני שאני מצליחנית, אלא מפני שחשבתי מראש שאני מסוגלת להתמודד איתם. אני לא אשה של „בכל מחיר!"

● את סוחבת איתך כישלון?

לא! אני סוחבת איתי רק דברים נהדרים!

● היית מגדירה את עצמך — אלוהים ישמור — כקאריריסטית?

אני? מה פתאום? הכל קרה במיקרה... באמת! אני לא מהמרפקיסטיות!

● אז מה את: שחקנית? זמרת?

אני יודעת... אני גם מבשלת נהדר, מה זה משנה? אני אמן, שיש בו קשת של כמה דברים, ששולף מה שהוא רוצה, על פי הצורך. אני גם קומיקאית, את יודעת? אני יכולה לעשות שדברים מאוד מצחיקים.

בכלל, נורא מצחיק העניין הזה של הגדרות. כשהתחתנתי, שאל אותי הרב — איזה? אחד מהם: — „אז מה את עושה?" עניתי שאני שרה, משחקת. אז הוא כתב: „ע.ב." מה זה? עקרת־בית! את יהורה, שהוא מוסיקאי, הוא שאל את אותה השאלה, וכתב: „חקלאי".

● רצית להיות שחקנית מהרגע שעמדת על דעתך?

אני רק זוכרת שכאשר הייתי בתיכון, היה לי ברור שזה הכיוון. הייתי מאוד מצחיקנית.

● היית מלכת־הכיתה?

מלכה? אני? מה פתאום? כשהייתי נערה, הייתי משחקת כדורגל עם הבנים, הייתי ספורטאית גדולה. שיחקתי גם כדורעף. יכולתי להיות שחקנית כדורעף.

● בתיכון לא הייתי הבי פופולרית, הבי־הבי סכסית?

לא! הייתי מאוד סגורה. מזל שיצאה ממני כיום שחקנית, אחרת מי יודע מה הייתי עושה.

● את יכולה לתמצת את השיחה ולהגדיר במישפט אחד מהי אמנית?

אוהו, לא! זה לנגן על רגישויות, זה חי, וזה נושם, וזה משתנה כל הזמן.

תמר גוז'נסקי:

„ממשלת תורכיה אירגנה את החזרה למולדת!"

רחבעם („גנדי") זאבי היה בוודאי מאמץ בשתי ידיים את תוכנית הטראנספר של ממשלת־בולגריה. אחרי הניסיון להטמיע את המיעוט התורכי בבולגריה, החליט מי שהחליט ליזום את חזרתם של התורכים מבולגריה לתורכיה. גם מי שנולדו שם.

שאלתי את תמר גוז'נסקי, עורכת הביטאון הקומוניסטי „זו הדרך", איך היא מסבירה את זה.

אין תוכניות־טראנספר.

● את מזכנה להסביר?

שגיאות, שנעשו בעבר, ביחס למיעוט המוסלמי בבולגריה, בין היתר בעניין החלפת שמות־משפחה, נוצלו על־ידי ממשלת תורכיה, שערכה מסע־תעמולה בנוסח חזרה למולדת. לכן אף אחד לא גורש. רק מי שנתפסו לתעמולה מבקשים היום לצאת. תעמולה דומה מתנהלת כרגע ביחס למוסלמים ביוון. גם אותם מפתה ממשלת־תורכיה לעזוב את יוון ולחזור לתורכיה, או לחלק של קפריסין הכבוש על־ידי תורכיה.

● מדוע, אם כן, היו התייחסויות לצעד הזה כאל טראנספר?

בולגריה דווקא קוראת למוסלמים להישאר. יש בבולגריה 1.3 מיליון מוסלמים, ועד כה עזבו 60 אלף, ובערך 200 אלף ביקשו אשרות־יציאה. זאת אומרת שהרוב לא נתפסו לזה. יש, דרך אגב, מוסלמים החוזרים מתורכיה לבולגריה, אחרי שניסו להיקלט שם ולא הצליחו. בבולגריה הם חיו בכפרים, ומצבם לא היה רע. כשהגיעו לתורכיה ולא מצאו

טרנספר

עבודה, הם פשוט חזרו.

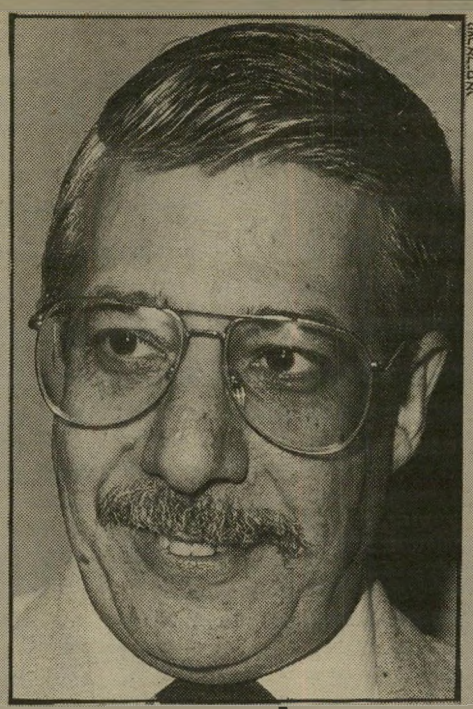
● יש לנו מה ללמוד מכך?

ממשלת־בולגריה מבקשת מהתורכים להישאר. היא רואה בהם אזרחים שוויי־זכויות, ומצטערת על כל השגיאות ש־עשתה, ומודה בכך שנעשו שגיאות. זה בריוק ההיפך מהמצב כאן, אם מתייחסים לערבים אזרחי־ישראל.

● בכל זאת, איך את מתייחסת להצהרות הסותרות שהתפרסמו?

אפשר לקבל את הגירסה של ממשלת בולגריה או את הגירסה של ממשלת תורכיה, שאירגנה את המסע הזה, אבל מעמידה פנים שלא ידעה דבר. כל מיני אנשים בעולם שמים עצמם כמגיני בני לאום או דת בארצות אחרות, ותחת הדגל הזה נעשים בעצם דוברים אחרים.

העיתונות בארץ קיבלה, כנראה, את הגירסה של ממשלת תורכיה, הידועה במישטרה הדמוקרטי, הדואג באופן מיוחד לזכויות־הפרט ולזכויות מיעוטים בפרט. (אורית זרובבל)

אלי מסר:

„נמל טהראן פתוח 365 ימים בשנה!"

אסור להתלונן כל הזמן. הנה פה ושם, גם השפויים בישראל זוכים בניצחון קטן, כמו שקרה בשבוע שעבר.

ברגע שנודע כי יש כוונה לסגור את נמלי־התעופה בארץ בימי־שבת, בערבי־שבת, בחגים ובערבי־חגים, כונסה ישיבת־חירום של פאנל מנהלי חברות־התעופה הפועלות בישראל, ונשלחו מברקים לכל הנוגעים בדבר. ביקשתי מדובר הפאנל, מנכ"ל „נתי־בי האוויר האוסטריים" אלי מסר, שיסביר לי מה הם עשו בדיוק.

הברקנו לשר־התחבורה, לשר־התיירות ולשר־האוצר, ו־הבהרנו להם חד־משמעית איזה נזק חמור תביא הסגירה הזאת למדינת־ישראל.

● איזה?

הפסקת התנועה האווירית במשך יום וחצי בכל שבוע תהיה מכה קשה מאוד לתיירות, ותשבש את עבודת חברות־התעופה הפועלות בארץ. זה גם יביא לייקור הוצאות־התיפ־עול של נמל־התעופה בן־גוריון, ובכך ישפיע על מחירי הטיסות. כל זה מבלי לדבר על הנזק הרב שייגרם לתדמית המדינה כמדינה נאורה, ואת זה אני אומר כאזרח ישראלי.

● אגב, האם יש איזו ארץ בעולם הסוגרת את נמלי האוויר או חלק שלה בגלל חגים?

תעופה

לא. אין דבר כזה. גם נמל־התעופה של טהראן פתוח במשך 365 יום בשנה.

● מזה, אני מבינה שהמיבדיקים שלכם עשו את שלהם.

כך זה נראה. שר־התחבורה כבר הודיע בסוף השבוע שאין כוונה לסגור.

● ובזה אתם רואים את העניין כסגור?

כרגע כן. נראה שהבינו שאי־אפשר לסגור מדינה, שה־גישה היחידה אליה היא האוויר, במשך יום וחצי בכל שבוע.

● לפי דעתי, גם א־אפשר לסגור חברת־תעו־פה לאומית במשך יום וחצי בכל שבוע, ובכל זאת זה קיים.

זאת לא בעיה שהפאנל מגיב עליה.

● אתם מרוצים, ניצחתם?

אנחנו לא מחפשים ניצחונות, אבל נדמה לי שבמיקרה הזה מדינת־ישראל ניצחה. (דניאלה שמי)

ניבה לניר:

„הערך הספרותי קובע לגבי הכחשת השואה!"

ספרו של הסופר הניאו־נאצי דויד אירווינג, „דו"ח לויכטר", ראה אור בימים אלה וכבר העלה עליו את קצף הבריטים, שהחלו במיבצע־החתמה המוחה על פירסומו.

אירווינג טוען בספרו כי שואת־אירופה לא היתה ולא נבראה, וכי מחנות־הריכוז ותאי־הגאזים כולם פרי דימיונם של יהודים ואוהביהם.

קרוב לוודאי שההחתמה בבריטניה אינה סוף־דבר, ויחד עם זה ברור שכל פירסום נגד הספר יביא לו פירסום.

האם ספר כזה יכול לראות אור גם בארץ, שאלתי את ניבה לניר, העורכת הראשית של הוצאת „כתר", שהוציאה בחודש האחרון את סיפרו השנוי־במח־לוקת של סאלמן רושדי, „פסוקי שטן".

ספר, קודם כל, צריך לקרוא כדי לקבל החלטה. ההחלטה הראשונה אצלנו בעניין סיפרו של רושדי היתה ספרותית. כבר אז נשאלתי אם היינו מסכימים להוציא לאור את „מיין קאמפף" של היטלר, ועניתי אז שטכסטים שאין להם ערך ספרותי, ולעומת זאת הם קוראים להסתה או שיש בהם אלמנטים של גזענות, זה כבר עניין אחר.

● מה כתוב ב„מיין קאמפף אנחנו כולנו יודעים פחות או יותר. אבל הבה נחזור לספר החדש של אירווינג, שעוד לא ברור איך הוא בתוב, אבל כבר הוא מעורר מחלוקת.

לא קראתי את הספרו.

● אני רוצה להקצין את השאלה. אם הספר של אירווינג, למרות הכחשתו את השואה, יש לו ערך ספרותי, מה הייתם מחליטים בהוצאת „כתר"?

אם לספר יש ערך ספרותי — יש על מה לדבר. (דניאלה שמי)

ספרים

רחל אבנרי, העולם הזה

צילה מנוסי:

„חתימתנו על מדור רכילות היתה בדיחה!"

מדור רכילות חדש במקומות „העיר" התפרסם ביום ו', ולהפתעת הכל הוא חתום על־ידי דידי וצילה. לכל מי שקורא עיתונים ברור שדידי וצילה יש רק אחד, כלומר דידי וצילה מנוסי, החתומים ביחד על קריקטורות ב„ידיעות אחרונות". אז טילפנתי לצילה מנוסי, כדי לשאול אותה למה דווקא מדור רכילות.

זה כמובן לא אנחנו, וזו בדיחה טיפשית ולא־נעימה.

עיתונות

● **כלומר, אתם לא כתבתם את המדור, ורק חתמו בשמכם?**

משהו כזה. עורך העיר טילפן אלינו, לאחר שנודע לו שאנחנו רותחים, והסביר שזו מין בדיחה כזאת, והם מתכוננים להשתמש בכל שבוע בשמו של מישהו ידוע אחר. דידי ביקש מייד התנצלות והפסקת השימוש בשמנו.

● **איך את הגבת, כשראית את הדף של הרכילות חתום בשמך?**

לא כל־כך ידעתי אם לבלוע או להקיא. אנשים התחילו לצלצל אלינו ולשאול, ואנחנו התחלנו לצלצל כדי לברר מה בדיוק קרה. עכשיו, כשנאמר לנו שזה היה צריך להיות בדיחה, אני רוצה להגיד שאין לי שום רבר נגד בדיחות, אבל לפי דעתי היה צריך לפנות לאנשים להסביר להם את ה־רעיון ולבקש את רשותם להשתמש בשמם כחלק מהבדיחה. לדעתי, גם אילו היו מבינים אותה, זה היה לוקח המון זמן.

(דניאלה שמי)

יעקב פלד:

„חשוב שהליגה הלאומית תורכב מרוב ישראלי!"

הנהלת ההתאחדות לכדורגל החליטה על העברות והשאלות של כדורגלנים. כל קבוצה בליגה הלאומית, שתרצה למכור את שחקניה הזרים לקבוצה אחרת באותה ליגה, תוכל לעשות זאת. היא לא תוכל לקנות זרים אחרים במקומם. נוסף על־כך, כל קבוצה תוכל לקנות שלושה שחקנים ישראליים, ולשאול עוד שני שחקנים ישראליים עד גיל 21. קבוצה שתרכוש שחקן ישראלי ותרצה למכרו תוכל לרכוש במקומו שחקן ישראלי אחר.

ליעקב פלד, שחקן קבוצת הכדורגל בית"ר־ירושלים, יש מה לומר על־כך:

באופן כללי, ההחלטות חיוביות מכיוון שבאמצעותן מנסים למנוע מצב שהליגה הלאומית תורכב מרכישות רבות של שחקנים זרים. המפה של הליגה הלאומית צריכה להיות מורכבת מרוב של שחקנים ישראליים.

● **מהי דעתך לגבי ההחלטה על מכירה וקנייה של הזרים?**

החלטה נבונה: זה יגרום לקבוצות בליגה הלאומית לבדוק היטב את השחקן הנרכש מחו"ל, כדי שיהיה ברמה מיק־צועית גבוהה. כך תעלה רמת הקבוצה, ולשחקנים האחרים תינתן ההזדמנות ללמוד ממנו.

● **קיימת הקלה לגבי קנייתם ומכירתם של שחקנים ישראלים?**

ראשית, ההגבלה בכמות הרכישות לשלושה שחקנים ישראליים היא חיובית, מכיוון שרכישות רבות עלולות לפגוע

כדורגל

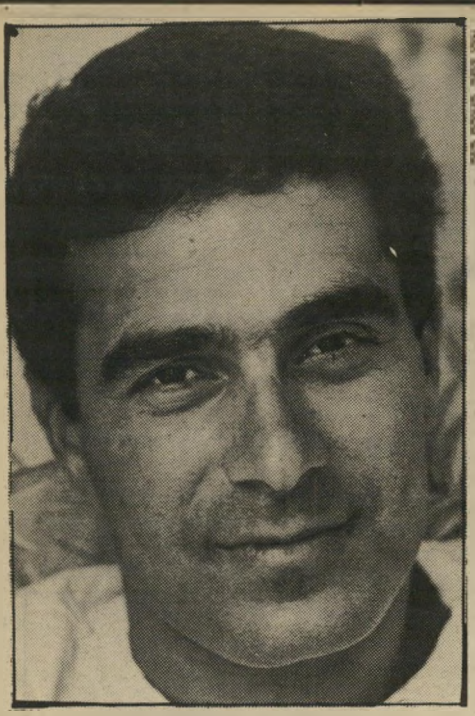
במעמדם ובחשיבותם של השחקנים המקומיים, והצעירים שהם בתחילת דרכם בבוגרים. ההקלה במכירתם וקנייתם של הישראלים חשובה, כי היא משרתת את המטרה של ליגה לאומית בעלת רוב של שחקנים ישראליים.

● **האם השאלת שני שחקנים עד גיל 21 גם היא חיובית?**

השאלה של יותר משני שחקנים עד גיל 21 עלולה לפגוע בקבוצת־הנוער, ולכן ההגבלה, כפי שהיא קיימת בהחלטה, חיובית מאוד. מצד שני, ההחלטה הזאת יכולה לפגוע באותו סוג של שחקנים (עד גיל 21). למשל, שחקן צעיר העולה לכוגרים ושאינו מצליח בקבוצה.

חשוב מאוד שיהיה לו החופש לעבור לקבוצה אחרת, שבה תינתן לו ההזדמנות להוכיח את עצמו. אלמלא כך, התקר־מותו של השחקן עלולה להיפגע, מפני שמדובר בתקופה משמעותית וקבועה בקאריירה שלו ככדורגלן.

(עודד רכטמן)

אלי וקנין, העולם הזה

יאיר שחר:

„פיתוח האתר יעודד את התיירות שבירידה!"

נתניה ידועה במשאביה הטיבעיים לגבי ספורט הרחיפה במיצנחים. נראה שהעיר תהפוך למרכז ל־מיצנחי־רחיפה. תושבי נתניה ותייריה כבר חזו ב־מיצנחי־רחיפה, אך באופן אקראי, ולא בצורה מאור־גנת.

בימים אלו עובדים על בנייתו של האתר, שייקרא „הפארק האווירי".

שאלתי את יאיר שחר, מנהל בית־ספר למיצנחי־רחיפה, מיוזמי הרעיון:

● **צניחה חופשית אינה מילה נרדפת לרחיפה במיצנחים?**

טעות גדולה: צניחה חופשית מתבצעת ממטוס, ואילו הרחיפה במיצנחים נעשית ממצוקים או מרכסים. בצניחה חופשית המיצנח קטן יותר, צורתו מלבנית ויש בו חדירת־אוויר מסויימת. מיצנח־הרחיפה גדול יותר, קשתי יותר והבד שממנו הוא עשוי אטום לחדירת אוויר.

● **האם קיים דימיון בין מיצנח־רחיפה לגלשן־אוויר?**

הפער והשוני גדולים יותר מההשוואה הקודמת. למשל, גלשן־אוויר עשוי מבד מיפרשי עבה, בצורת דלתא, ואליו מחוברים מוטות־אלומיניום.

● **כיצד התבשל הרעיון של הקמת „הפארק האווירי"?**

רחיפה

ראיתי בכל מיני מקומות בעולם, ואהבתי במיוחד את „הסטנוול־פארק" באוסטרליה. חזרתי ארצה, ובהשראת ה־טיול גילית כי נתניה יכולה לשמש גן־עדן לעוסקים בר־חיפת־מיצנחים בארץ.

● **מה המיוחד בנתניה?**

ראשית, זוהי עיר תיירותית, שבה מצוק ארוך לאורכו של חוף־ים מקסים. בניגוד לתבור או לדרום רמת־הגולן, זהו איזור מצויין לצורכי לימוד והדרכה. בנתניה יש זרמי־אוויר מעולים, המאפשרים לשהות זמן רב באוויר. באמצעותם אפשר גם לנצל את כל עונת הרחיפה במיצנחים, ולעיתים מעבר לכך.

● **המיבתה של נתניה למרכז מיצנחי־רחיפה מצריכה כסף ומשאבים רבים.**

לא מדוייק: ההשקעה היא מינימלית, על־ידי ביצוע של כמה שינויים לא־יקרים. פיתוחו של האתר יעודד את התיי־רות, הנמצאת בירידה.

(עודד רכטמן)

צבי ינאי

חסריט

הפיתוי האחרון של הצנזורה

הפיתוי האחרון של ישו בימאי: מרטין סקורסזה

חבל שהחלטת בית־המישפט הגבוה לצדק להתיר את הקרנת הסרט הפיתוי האחרון של ישו לא לוותה בבקשה למפיציו להימנע מהקרנתו מחמת פגיעה באינטליגנציה של הצופים. זהו סרט מגוחך כל־כך, שאין בו כדי לפגוע בבעלי האמונה הנוצרית יותר מאשר בבעלי האמונה ההינדואית.

ויליאם דפו ב„הפיתוי האחרון של ישו״
קוברה, אריה ואש

החשש שהעלה האב הפרופ׳ מרסל ריבואה מהאוניברסיטה העברית (הארץ 16/6/89), כי אנשים „נבערים, חסרי ידע ותרבות... עלולים לקבל (מהסרט) תמונה מעוותת ומזוייפת על הנצרות,״ עושה עוול לבערות. אדם צריך להיות לא רק בור, כי אם גם מתחת לגיל 10, כדי להיות מושפע מניסיונם של קוברה שחורה (הנפש) אריה בא בימים (הלב) וקילוח אש (השטן) להטות את ישו משלי־חותו, ויש רק להצטער שלבנת הט־נ־טי שפר־צצה את הקוברה הכושלת לא העלתה באש גם את עותק הסרט המוקרן בתל־אביב. ההס־פעה היחידה שיכולה להיות לסרט זה היא לגרום לצופים להדיר רגליהם מסרטיו הבאים של מרטין סקורסזה.

האצבע המאשימה מכוונת בפירוש לעברו של סקורסזה. ודאי לא כלפי הצלם, מיכאל בלאס, שעשה עבודה יפה. אמנם אינני מכיר את סיפורו של ניקוס קזנצקיס, שעל פיו נעשה הסרט. אבל גם אם מופיעים בו כל המעמדים המגוחכים שבסרט, תסריטאי טוב (פול שריי־דר) ובימאי המכבד את עצמו היו צריכים למ־צוא דרך יותר אינטליגנטית להציג את חיבוטי הנפש והגוף של ישו ואת מעשי הני־סים המיוחסים לו.

האמת היא שהרעיון העומד ביסוד הסרט איננו סיפשי. אולי לא מקורי מדי ולא חדשני במיוחד, אבל גם לא מגוחך.

כמו קודמיו מהברית הישנה, שגבחרו לשאת בשורה אלוהית, ישו מנסה להתחמק מהשליחות, מתענה במאבק הניצחי בין החומר לרוח ונכנע בסופו של דבר לכוח גדול ממנו. בתחילת דרכו הוא מנסה לסלול את הדרך למלכות שמיים באמצעות החסד והאהבה. אך פגישתו עם יוחנן המטביל משכנעת אותו להקדים את עקירת הרע לאהבה.

מאותו הרגע מתרוצצים בקירבו האהבה והזעם, עד שמתברר לו כי רק מותו יוכל לג־אול את האנושות, ישו מבקש מיהודה איש־קריות להסגיר אותו לרומים, אבל בשעה ש־הוא מתייסר על הצלב בפירפורי־גסיסה, מתרחש הפיתוי האחרון. מלאך צעיר נוטל אותו, מחזיר אותו לאחור בזמן, ומאפשר לו לבחור במסלול של חיי אנוש רגילים: לשאת את מריה מגדלנה לאשה, להוליד ילדים ולע־סוק בנגרות לפרנסתו. בקיצור, חיי שעה פשו־טים, נורמליים, פטורים מנטל השליחות. וכך נוקפות השנים עד שמזדמן למקומו השליח פאולוס, המספר לאנשי הכפר התמימים את קורותיו של ישו, בן האלוהים שנפח את נפשו בייסורים, כדי לגאול את האנושות מהרע ולקרב אותה למלכות שמיים.

ישו מתקומם נגד אגדה זו ומנסה להפריכה, אבל פאולוס מסביר לו שתחיית־המתים שלו היא קרן התקווה היחידה לאנשים קשיי־עמל אלה. „אלמלא נצלבת", אומר לו פאולוס, „הייתי אני צולב אותך". נכון, דוסטוייבסקי הציג רעיון זה באחים קראמזוב. בצורה הרבה יותר משכנעת, בפואמה שחיבר איוואן קראמזוב (ה„אינקוויזיטור הגדול"), אבל אין בכך כדי לפסול את קזנצקיס. בסופו של דבר הזיית המוות באה אל קיצה ועימה גם האלטרנטיבה ההיפותטית. ישו משיב נשמתו לבוראו, מפוייס עם מותו ועם שליחותו.

תנוחת צליבה

מה שלא נתון בשום פנים ואופן לפיוס, היא האינטרפרטציה הקולנועית של סקורסזה לרעיון זה. קשה להאמין שהבימאי של נהג מונית ורחובות זועמים הוא גם הבימאי של הפיתוי האחרון של ישו. צריך לראות כדי להאמין.

פגישתו של ישו עם יוחנן המטביל היא מעמד שראוי לזכרו. יוחנן, הנראה כמו גורו של מדיטציה טרנצנדנטלית, מוקף חבורה של דרווישים פרועי זקן ושיער. אבל בעוד הגב־רים עטופים באיזור־חלציים, הנשים רוקדות עירומות כאחוזות־תזזית. מסתבר שהקוד ההוליוודי הישן־נושן, המתיר מערומים של נשים, אך אוסר בתכלית מבושים גלויים של גברים, היה תקף עוד בימיו של ישו. עד כדי כך תקף עד כי ממסמרים את רגליו של ישו לצלב עם ברכיים מכונסות, על מנת להסתיר מה שראויה לו הצינעה. בכך מציג סקורסזה תנוחת צליבה חדשה, שלא מופיעה באף אחת מהאיקונות הקדומות של ישו, והיא עוד תעורר בוודאי ויכוחים סוערים בקרב חוקרי הנצרות.

רופאי אליל הפיליפיניים

הסרט בכללותו שופע אלימות ונוטף דם לא פחות מאשר בפר הזועם של סקורסזה. אך הדם הניגר מהכבשים השחוטות ומפצעי המיסמור הוא מישחק ילדים לעומת הסצינה שבה ישו עוקר באצבעות יד אחת את ליבו מחזהו ומשליך אותו לשלולית־מים. סצינה מדהימה זו מזכירה את סירטי־הוידיאו שצולמו בפיליפינים והראו איך רופאי־אליל עוקרים, כביכול בידיים עירומות, גידולים סרטניים נוטפי־דם מביטנם של חולים טרמינליים תמימים.

תחיית מתים

לאחר פרשת הלב קשה לצפות מסקור־סזה לסצינה סוריאליסטית יותר, אבל סקורסזה עומד בציפיות, ואף עובר אותן בדרכו לירושלים עובר ישו בבית־קברות וכטוב ליבו עליו הוא עורך חזרה גנרלית שעל תחיית המתים של יום הדין. אחד־אחד בוקעים המתים מתוך העפר המכסה את קברי־הם, אפורים כשק, פרועי־שיער, אבל מספיק אנרגטיים — למרות הצום הממושך — כדי לצאת בריקוד אקספרסיוניסטי, שאפילו מר־תה גרהם לא היתה מתבישת בו.

אבל כל זה הוא כאין וכאפס מול החזרתו של לזארוס מעולם המתים. נוכח מערת הקבר האפלה מצווה ישו על לזארוס לקום ממרבצו. ואז, מתוך האפלה, יוצאת לפתע יד עטופה בתכריכים, ואחרי היד יוצא גוף חיוור ומאו־בק, שהיה מסוגל להעביר חלחלה גם בפרנקנ־שטיין. וכאילו לא די לו ללזארוס במה שעבר עליו, ועוד טרם היה סיפק בידו להסתגל לחי־יו החדשים, באים הקנאים ותוקעים בו פיגיון. והפעם הוא מת סופית, כיוון שישו כבר הלך משם, ואילו האנשים באולם, שתולצותיהם עדיין דבוקות לגבם מאימה, מקבלים את מותו של לזארוס בשיווין־נפש, שכן אך רגע קודם לכן גילה להם שאין הבדל גדול בין עולם המתים לעולם החיים, ומי אנחנו שנת־ווכח איתו.

לא פגיעה בבעלי אמונה אלא פגיעה באינטליגנציה

אמת בצילום

בימים אלה מתקיימת בבית־ספר תיכון חדש בתל־אביב תערוכת־סיום נאה של בוגרי החוג לצילום (בהדרכתה של שרה גפן). העבודות המוצגות עוסקות בכל הנושאים המעסיקים אנשים צעירים: בדידות, פורטרטים, קומפוזיציות, התמודדויות עם המריום וכיוצא בזה. עבודות אחדות מפתיעות בכשלונן, אבל את ההפתעה היותר־גדולה מספקת תמר גורדון, המנהלת בפועל של בית־הספר. מסתבר שהצילום מאושר על־ידי מישרד־החינוך כמיקצוע בבחינות־הבגרות, אבל ועד ראשי האוניברסיטות לא מכיר בצילום כמיקצוע כללי לצורך קבלה לאוניברסיטה, ולמעשה הוא לא מוכן לעניין זה לראות בו אמנות.

יש משהו אירוני בעובדה שהאוניברסיטות בארץ לא מכירות בצילום כבאמנות, שעה שהצילום חוגג השנה את יום הולדתו ה־150, ועומד, ככל הנראה, על סף מהפכה טכנולוגית, אולי הגדולה והעמוקה ביותר למן הופעתו.

ארץ ללא חיים

דיסטוריונים החליטו לקשור את לידת הצילום בהמצאת הדרגוטיפ של דגר ב־1839 ולא בניסוייו של ניאפס בקאמרה אובסקורה, שנעשו ככר ב־1826. אבל לנו יש עניין מיוחד דווקא בצילומיו הראשונים של טאלבוט ב־1834, כיוון שהם ממחישים את הקשר המורכב של המצלמה עם הזמן ועם האותנטיות.

טאלבוט הצליח לצמצם את זמן החשיפה של לוח־הצילום לאור משמונה שעות לשעת־יים בלבד, אבל עדיין היה זה זמן חשיפה ארוך מדי מכדי לתפוס עצמים בתנועה. כך, למשל, כאשר הציב את מצלמתו מול כיכר, נקלטו העוברים ושבים ככתמים לבנים. במילים אחרות, מבחינת מצלמתו של טאלבוט הכיכר ההומה היתה ריקה מבני־אדם. עובדה פיקטית זו מזכירה את דבריו של האסטרונום האמריקני הנודע, קארל סגאן, המנסה זה זמן רב לשכנע את רשויות החלל להשקיע מאמצים בחיפוש סימני־חיים על פני כוכבי־לכת אחרים במערכת־השמש שלנו. סגאן טוען שאל לנו להסיק מסקנות שליליות על סמך צילומים שנעשו באמצעות לווינים. שכן גם החיים על פני כדור־הארץ לא מתגלים בצילומי לווינים, למעשה, קובע סגאן, רק צילום אחד מתוך אלף צילומים של כדור־הארץ מזהה סימני־חיים על פני כדור־הארץ.

קביעה מפתיעה זו עשויה למתן את יומרוּתיו של הצילום לשמש הוכחה אובייקטיבית לקיומה של מציאות פיסית כלשהי. החיים שחמקו מערשתו של טאלבוט מוסיפים, גם כעבור 150 שנה, לחמוק מהמצלמות המשוכללות ביותר של ימינו, למרות שהן מסוגלות לראות מגובה של אלפי קילומטרים טוב יותר מכפי שיכלה לעשות מצלמתו של טאלבוט ממרחק של מטרים אחדים.

אדם, כוסיה ושעון

מגבלות אלה של המצלמה חשובות לציון, כיוון שהתנועה מתקיימת בזמן, וגם המהפכה הגדולה שחוללה המצלמה מתוצית בראש וראשונה במימד הזמן. יכולתה של המצלמה להפקיע תמונה אחת מתוך זרם הזמן, הנושא את התמונות של המציאות, ולהקפיא אותה לנצח, היא אחת התופעות הפראדוקסליות ביותר. שהרי החיים הנתפסים בעינינו שרויים לעולם בתנועה. כיוון שכך, תמונה בודדת המופקעת מתוכה אינה יכולה לייצג חיים, כשם שנהר, העוצר את זרימתו, שוב אינו נהר, אלא משהו אחר. והנה למרות הגיונם של דברים אלה, התצלום הנייח מוחזק על ידינו כתעודה האותנטית והאובייקטיבית ביותר של המציאות.

פראדוקס זה מגיע לשיאו בקולנוע. הרצף הקולנועי מורכב מתמונות נייחות, ולפיכך לא אותנטיות, כמובן הנזכר לעיל. יתירה מזאת, רק העובדה שאנחנו מריצים אותן בקצב של 24 תמונות בשניה משלה את עינינו ליחס להן תנועה.

תרומתו החשובה השניה של הצילום היתה בתחום האותנטיות והאובייקטיביות. עד להופעת הצילום, מלאכת שיקוף המציאות נעשתה בידי הציור. אולם הציור שיקף את המציאות כפי שהיא נתפסה בעינו של הצייר, ולאו דווקא כפי שהיא „באמת".

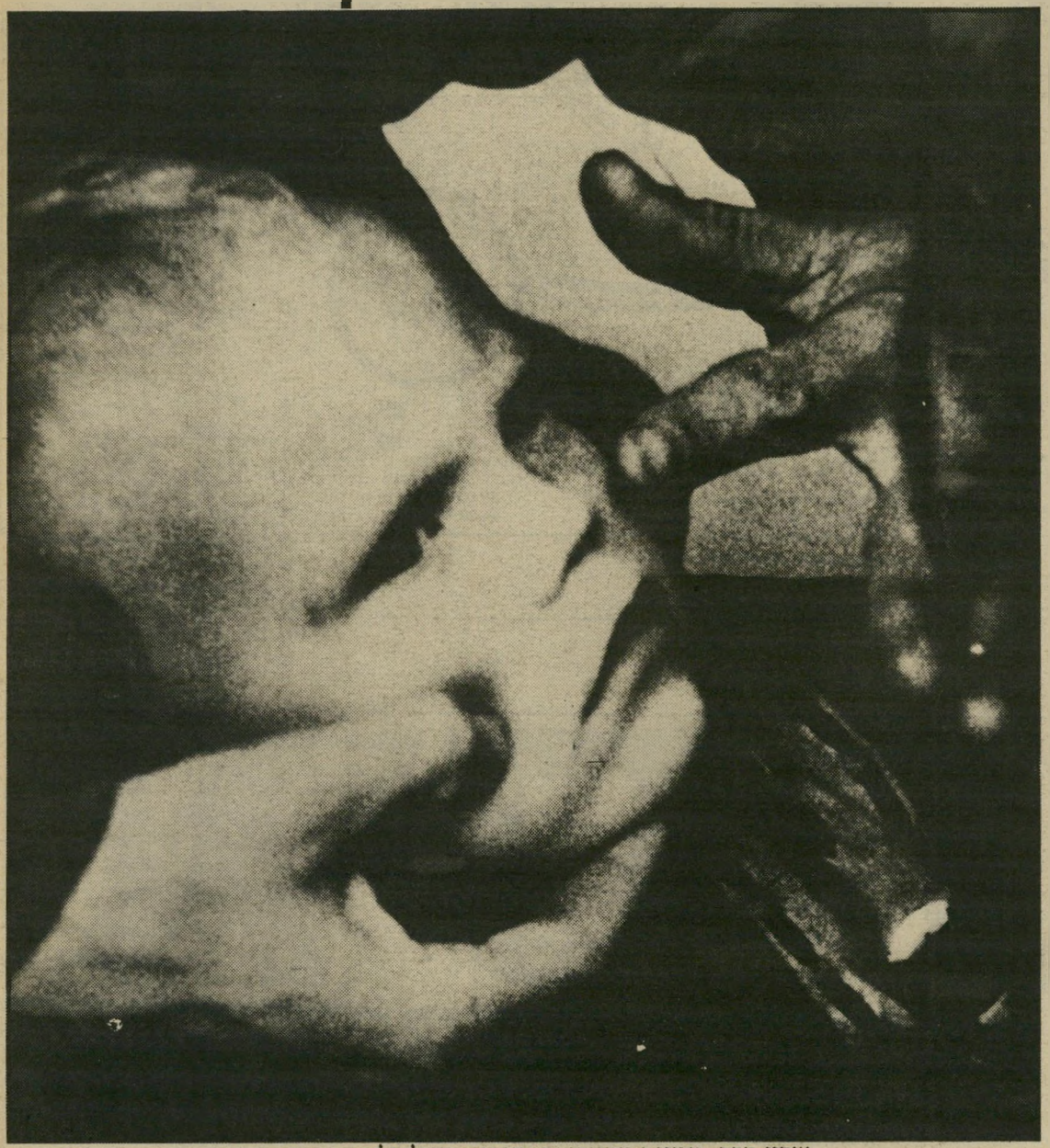
והנה באה המצלמה והעניקה למושג האותנטיות מימד אובייקטיבי חדש. תצלום של אדם ליד כנסיה עם שעון היווה הוכחה בלתי־מעורערת לקיומה של הכנסיה, קיומו של האדם ולהיותו שם בזמן מוגדר. כל זה היה נשאר נכון (למרות הטכניקות של הפוטו־מונטאז') אלמלא הופעתן של המצלמות הדיגיטליות הראשונות, המאיימות לסלק את מושג האותנטיות ממילון הצילום.

מה שמעבדי־התמלילים עשו למילים, ומה שהסינטיסיזרים הממוחשבים עשו לצלילים, יעשו בקרוב המצלמות הדיגטליות לתמונות. מעבד־התמלילים עומד לשים קץ למושג „כתב־היד המקורי" כעדות נחרצת לאותנטיות של טכסט כלשהו. שכן משעה שהטכסט מתורגם לשפה בינארית ומאוחסן בזיכרון של המחשב, ניתן להוסיף לו או לגרוע ממנו מילים, לשנות מיקומה של מילה בטכסט ולהקדים מאוחר למוקדם. כיוון שכך, התדפיס האחרון היוצא מהמדפסת הופך להיות, אם רוצים בכך, כתב־היד האותנטי והמקורי.

הוא הדין במצלמה הדיגיטלית. משעה שהנקודות המרכיבות את התמונה הופכות להיות ספרות בזיכרון של הצ'יפ, ניתן למחוק את השעון מהקיר של הכנסיה, לשנות את השעה, להציב אדם אחר במקום זה שצולם במקור, ואיש לא יוכל לקבוע על פי התצלום הסופי אם הוא תצלום־מקור או תצלום מעובד.

מה שהיווה עד אמצע שנות ה־80 של המאה שלנו הוכחה עליונה לקיום אמת של מציאות זו או אחרת, יוכל בקרוב להעיד אך ורק על קיומה של מציאות סובייקטיבית, צילומית, בדומה למציאות של הציור.

הצילום שנולד לפני 150 שנה סוגר מעגל. הטכנולוגיה הפרימיטיבית מימיו. של טאלבוט, אשר נבצר ממנה להמציא הוכחה לקיומם של חיים, פינתה את מקומה לטכנולוגיה חדשנית, שאף ממנה נבצר להוכיח את קיומם של חיים, כיוון שתצלומי החיים שלה נוצרים מצירופים של ספרות בינאריות גמישות וכוזבות המאוחסנות בתוך המחשב.

שרון כבר: תמונה מתעריכת בוגרי החוג לצילום, תיכון חדש
150 שנים לצילום

כל הדרכים מובילות לחיים צור

• בשרים • מעדני בשר • נקניקים • ממרחים • סלטים

חיים צור בע"מ - שיווק בשר

חנות המפעל: איזור התעשייה רמת השרון מורשה

רח' חרושת 17 טל': 03-5400554 03-498402, 490799

- אנו מקבלים ומכבדים כרטיסי אשראי
- מתקבלות הזמנות לבית הלקוח
- פתוח יום יום מ־9.00-19.00
יום א', ו' עד 14.00

איסתא

טיסות לצעירים ולסטודנטים

טיסות שכר לאירופה
(המחירים ב־$)

יעד	קיץ 1.7 - 31.8.89	
	כיוון אחד	הלוך ושוב
לונדון	209	359
פריז	219	369
קופנהגן	239	416
איסטנבול	119*	238

* טיסות 6 ליולי במחירי אביב.
וכמו כן טיסות מחזלות למיונכן, פרנקפורט, שטוטגארט, קלן ובאזל. הטיסות חסות Student/IT/On Line.
בחברת ארקיע, דן־אייר, סברלינג ואיסטנבול איירליינס.
טווי הטסוסים: 707, 727, 737. הטיסות כפופות לאישור מוהל התעופה האזרחית, רשיון מוהל התעופה האזרחית מס' 102.

טיסות לארה"ב
(המחירים ב־$)

מועד יציאה:	קיץ 17.6 - 21.7.89		3.9 - 22.7	
	כיוון אחד	הלוך ושוב	כיוון אחד	הלוך ושוב
ניו יורק החל מ־	375	678	375	763
לוס אנג'לס החל מ־	480	837	480	922

■ הנרסיסים פתוחים לשוה ■ ניתן להוסיף נרסיסי VUSA לטיסות פנים באה"ב וקנדה ■ אפשרות לנרסיסי STAND BY לאה"ב נמחירים נולים במיוחד.

טיולי איסתא

יוסי כהן

- לארה"ב וקנדה (קמפינג)
32-36 יום החל מ־$2199
- לסקנדינביה (קמפינג)
22 יום החל מ־$1599
- לאירופה (קמפינג)
24 יום החל מ־$1549
- הסיול הפתוח לסין
30 יום החל מ־$1999
- צעירים, סטודנטים וקבוצות מיוחדות לשומרי מסורת.

מחירי כל הסיולים כוללים את מחיר הסיסהזוז
אפשרות עד 12 תשלומים.

ביטוח רפואי לחו"ל הטוב ביותר במחיר הנמוך ביותר - $0.75 ליום.

תל־אביב: בן־יהודה 109, טל' 03-5440111
ירושלים: אלישר 5 טל' 02-227257. חיפה: נורדאו 29, טל' 04-670222.

קולנוע

אבני החן של ירושלים

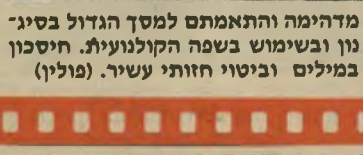
130 סרטים בתשעה וחצי ימים. לאוהבי־קולנוע זה נשמע כמו צרות בגן־עדן. יותר מדי פיתויים, וקשה לדעת על מה לוותר. בפסטיבל הקולנוע השישי יהיה הפעם קולנוע מכל הסוגים: רסטורציות מפוארות באדיבות הסינמטק הצרפתי; סרטים שיופצו בישראל, אבל שקשה להתאפק מלרוץ ולראותם מיד, כי יש ביניהם כמה שמות גדולים; סרטים של צעירים ממיטב הכשרונות בעולם; סרטים מארצות שאת הקולנוע שלהם לא היכרנו.

הצעת־ייעול: לקחת בחשבון שבפסטיבל תמיד מפסידים דבר־מה, ואי־אפשר לעכל כל מה שהעיניים רואות. אבל ממה בכל זאת כדאי לנגוס, כדי ללכת על בטוח? — מהרטרוספקטיבה של בילי ויילדר. ועוד משהו: הסרטים המובאים בזה הם הפנינים, לטעמה של החותמת על שורות אלו. *עדנה פיינרו* ■

עשרת הדיברות

המיבצע המרתק ביותר של אחד הבי־מאים המעניינים ביותר באירופה – כז־'ישטוף קישלובסקי. סרט קצר על אהבה (שיופץ מיסחרית בישראל) ועוד שלוש דיברות מעובדות בצורה חופשית, שנע־שו במקור לטלוויזיה, אבל חושבים על הצגתם באולם קולנוע משום איכותם ה־

מדהימה והתאמתם למסך הגדול בסיג־נון ובשימוש בשפה הקולנועית. חיסכון במילים וביטוי חזותי עשיר. (פולין)

מצילה יקובה

יורם ברינק השכיל לעשות בחומר שימוש לא־שיגרתי בהחלט. הוא מספר על אלמנה הולנדית שהסתירה מישפחה שלמה בעליית־הגג, בשואה, ומהיותה קלוויניסטית אדוקה עשתה עבודת־הצ־לה כדבר המתחייב ישירות מאמונה דתית. הבימאי משחזר את ההצלה, כש־

הוא נותן לבניה של יקובה „לשחק" את הניצולים, דבר שמעניק לסרט גוון סורי־אליסטי מרתק ביותר. (הולנד־ישראל)

השתיין הקדוש

אריה הזהב של פסטיבל ונציה. הבי־מאי ארמנו אולמי, מתבסס על סיפרו של ג'וזף רוט, המספר על כורה פחם מ־שלזיה, החי כיחפן מרושש ושיכור בפא־ריס. יום אחד הוא פוגש ישיש תמהוני, הדוחף לו כסף. מיום זה ואילך מתהפך מזלו של היחפן, אך לעולם אינו מצליח

להחזיר את חובו. הסרט חדור מיסתי־קה קאתולית עם הפתעה בדמות השח־קן הראשי – אוטגר האואר. (איטליה)

השיבה לחיים

סיפור ממילחמת פולקלנד. טוראי נע־דר אחרי שביצע מעשי־גבורה. הוא שב וטוען שאיבד את זכרונו. למעשה לקה בהלם קרב, אבל חבריו מאשימים אותו כי ערק, והגיבור הופך למוקצה מחמת מיאוס. הבימאי פול גרינגראס אינו חס על הבריטים בעיקר במישור הצבאי. ל־

דעתו הערכים כרוח יחידה וגאוות הצ־בא, הם התולעת המכרסמת באדם בעל המצפון. תגלית: דיויד תוליס. (אנגליה)

נופים בערפל

גם זה סרט חדור במיסתיקה דתית של בימאי שאינו דתי. תיאו אנגלופו־לוס. שני ילדים נוסעים ברכבת בעיק־בות אביהם שנעלם בגרמניה. הנסיעה הופכת למסע־חיפוש אחרי דמות האב, שהוא גם מסע־חיפוש אחרי האמונה, כשהילדה מספרת לאחיה כל העת את

סיפור בראשית. בהשמטת הפסוק „ויהי אור". יוון עגומה; שחקנים מחפשים תי־אטרון ואנשים מחפשים בית. (יוון)

העסקים של המלט

משהו רקוב בממלכת פינלנד, קובע הבימאי אקי קוריסמקי בסרטיו, כש־הוא מתבסס על תרגום חופשי של המח־זה השיקספירי הקלאסי, מעתיק הבי־מאי את העלילה לעולם־העסקים הפיני. אנשים מושחתים, אנוכיים, האוכלים זה את זה בלי כל נקיפות־מצפון. כדאי

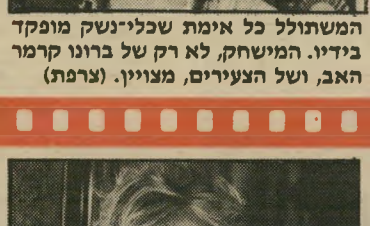

לעקוב אחרי יצירתו של בימאי זה, ואחרי סגנונו, שבדרך־כלל חוסך במי־לים, סאטירי, מבריק, מסוגנן. (פינלנד)

המולה וזעם

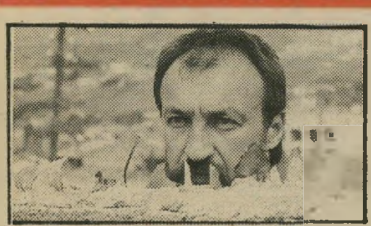

התפוז המכאני בפאריס. סירטו הרא־שון של הבימאי הצרפתי ז'אן קלוד ברי־סו, שיגיע לפסטיבל כאורח, הסרט כו־אב. מפתיע, מצחיק וצורב חליפות. סי־פור על ידידות בין שני נערים החיים בשכונת עוני פאריסאית טיפוסית, אביו של אחד מהם הוא איש אלים ודוחה,

המשתולל כל אימת שכלי־נשק מופקד בידיו. המישחק, לא רק של ברונו קרמר האב, ושל הצעירים, מצויין. (צרפת)

סרט ללא שם

שוב סרט של בימאי העתיד להתארח בירושלים, גיבוריו הם קורבנות השינ־אה, בין סרבים לאלבנים בחבל הארץ הנקרא קוסובו. בתוך ניסיון לעשות סרט על גורלם של שני אוהבים, מעין רומיאו ויוליה, מתאר הבימאי סרד'גאן קרנוטביץ' גם את תלאותיו של בימאי,

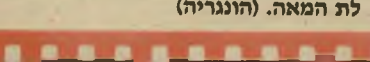

הרוצה לעשות סרט בלי להיכנע לשיטה ואת ההבדלים בין תעודה לדמיון. מרתק. (יוגוסלביה)

המאה ה־20 שלי

גם זה סרט ראשון, של אילדיגו איינ־די, שגם היא תתארח בפסטיבל. על שתי תאומות שנולדו על סף המאה ה־20, וגורלן שלח אותן כל אחת לקצה אחר של העולם, הן מייצגות שני צדדים של האשה הנצחית. השחקנית בסרט, מריה סגדה, משרה על הסרט כולו אווירה של

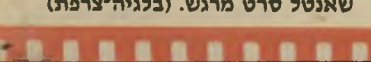

קצפת וינאית. שימוש נאה בשחור־לבן והרבה נוסטלגיה לרומנטיקה של תחי־לת המאה. (הונגריה)

סיפורים מאמריקה

הבימאית שאנטל אקרמן, שהבטיחה לבוא לירושלים, מתמודדת עם חומר יהודי שביהודי: הסרט מתואר בצורת מכתבים של אנשים הנאחזים בפיסת ההומור האחרונה, כדי לחיות ולהשלים עם החיים בארץ החדשה אחרי מלחמת־העולם השנייה. בסיגנון כמו דוקומנטרי,

והעיקר, משוחררת לחלוטין מן התסביך שלא להיראות יותר מדי יהודיה, מגישה שאנטל סרט מרגש. (בלגיה־צרפת)

מי שלא הוזמן לקבלת־הפנים של אייזנברג ו/או למסיבת יום־ההולדת של עמית לוינסון – לא יכול להיחשב כבליין תל־אביבי מהשורה

פרופסור בכינור

200 איש מצמרת החברה בארץ זכו להיות מוזמנים לקבלת־הפנים שערך איל־ההון **שאול אייזנברג** בבית אסיה אחרי הקונצרט של התיזמורת הקאמרית בהיכל־התרבות. אייזנברג עצמו לא היה נוכח באירוע, ואת מקומו תפסה בתו **ליז הרדי**.

היא עמדה בכניסה לאולם ולחצה את ידיהם של האורחים, ביניהם שר־הביטחון **יצחק רבין** ואשתו **לאה**. התורמים **עמי וגילה לפידות** מקיסריה, שגריר צרפת בישראל ורבים אחרים. כוכב הערב היה ללא ספק הקרדיולוג הפרופ' **אליעזר קפלינסקי**, שניגן בכינור לצידו של **שלמה מינץ**.

אמא ובן חווה מינץ, אמו של הכנר שלמה מינץ (לצידו), מקשיבה בחברת בנה למילים שנשאה ליז הרדי המארחת. מינץ מתגורר במלון הדירות "ימית", שם רכש דירה.

אמא ובן זהבה קפלינסקי, אמו של הקרדיולוג, הפרופסור אליעזר קפלינסקי (לצידה), נושאת עיניים מעריצות לעבר בנה. בין השניים פסל, המראה גוף אישה בעירום.

אמא ובן ליז הרדי, בתו של איל־ההון שאול אייזנברג, התגרשה מבעלה דורעם הרדי. בנה רמי (לצידה) מנישואיה לדורעם. הרדי לבשה שימלת־ערב שחורה והיתה מלווה באיש־ביטחון, שלא עזב אותה לרגע.

אבא ובת שר־הבריאות לשעבר, חבר־הכנסת מוטה גור, בא לאירוע ההזדמנות ששר־הביטחון עמד בגפו ליד בר־המשקאות והחליף עימו כמה מילים.

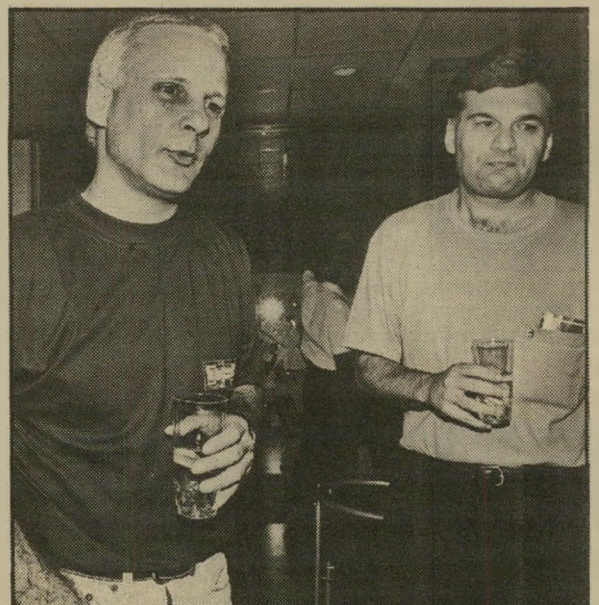
עוד פתיחה

איך אפשר לעבור שבוע ללא פתיחה חגיגית? גם השבוע יכול עם ישראל לשקוט על שמריו. בתל־אביב, העיר שלא נגמרת, היתה עוד פתיחה, והפעם מקום שהוא גם מיסעדה וגם דיסקוטק בסופי־שבוע. המקום נקרא החלונות הגבוהים, והוא ממוקם בגשר של הקומה השניה בדיזינגוף־סנטר.

בלב המרכז הזה, שמכל עבר חנויות ועוד חנויות וגם קצת כביש, בנו מיסעדה־דיסקוטק, ובערב־הפתיחה הגיעו הרבה מאוד צעירים לא מזוהים. שכבשו את הדיסקוטק והשאירו את המיסעדה למבוגרים יותר. בעלי המקום **שוקי ארנן**, ישראלי שחזר מארצות־הברית אחרי שנים רבות ו**אריה עמיאל**, שותף במיסעדה שרי מילנו, מקווים לימים טובים למרות המיתון ששורר כעת בענף הבילויים. אולי, עם קצת מזל, יחזור הסנטר להיות אחד מהמוקדי העליה לרגל.

המפיק המצחיק מפיק־הרדיו אמנון פאר ואשתו תופסים מנוחה על הבר. פאר, השופע בדיחות, הוא דמות פופולארית באירועים חברתיים. בין השאר הוא מפיק את תוכנית־הרדיו האסטרולוגית עם אילן פקר.

ראובן את ראובן הפירסומאי ראובן ויטל ואיש־השיווק ראובן כץ (משמאל), שפרש מחיי־הלילה ומתרכז בשיווק פירסומי של מרכז־הקניות החדש של אילת. הדוגמנית דורית פרקש בזרועות הגורילה בכניסה.

מונה קבוצתית עם גבר

העיתונאי, איש־החברה והדוגמן עמית לוינסון בחברת אנט דולצ'ין (מימין), אשתו של יושב־ראש הסוכנות לשעבר אריה דולצ'ין, השחקנית אביבה מרקס, הסופרת יהודית הנדל (למטה משמאל) ואשת־החברה חנה בן־יוחנן בשימלת ערב עטויות נוצות. העירוב המיוחד של האנשים מתחומים שונים עשה את האירוע לייחודי ביותר. בן־יוחנן היתה היחידה שהגיעה בתלבושת מפוארת, כפי שהתבקשו האורחים.

מועמדת לתואר

אם אפשר היה להעניק ציונים למסיבות, אז מסיבת יום ההולדת של העיתונאי **עמית לוינסון** היתה זוכה לתואר מסיבת החודש והיתה מועמדת לתואר מסיבת השנה. לוינסון חגג את יום הולדתו ה־34 בגדול, במסיבה הראשונה שנערכה במיסעדה החדשה של דויד ביטון בגלריה 13 וחצי. במסיבה נכחו כל השמנא והסלתא של המדינה, אצולת הממון והבוהמה, כמו בני משפחת **פרומצ'נקו**, התעשיינים **אהרד ואליעזר אלקן** ונשותיהם, נציגי משפחת **טזק־טלי**, איש־העסקים **צבי אברמוביץ**, בני משפחת **סילוסוף** השר **גד יעקבי** ואשתו **נלה**, היחצנית **רות שטרית**, אשת־העסקים **גליה אלבין** ואורחים.

מסיבת יום־ההולדת המשיכה בערב נוסף שהתקיים במיסעדת ארומה. לשם כבר הגיעו גם ידידיו הצעירים יותר של לוינסון: דוגמניות, בנים ובנות למשפחות העשירות ואנשי אופנה ובידור. הרשימה השמית של אורחיו פשוט לא נגמרה והכל גם הביאו מתנות. אז תארו לעצמכם כמה עמל העיתונאי, כדי לפתוח את כל האריזות של המתנות האלה.

וחיקים עופרה בורלא־אדר, מנערות הזוהר של שנות ה־50, עיתונאית, יחצנית ואשת־חברה בחברתו של איש־הרדיו עזריה רפפורט. המיליונרית נילי גליק (בצילום משמאל).

כתב: זוהר אוהליאב, צילם: אלי דסה

רחל מרחלת על כל העולם

אגדת האברך והיונה

קראו לזה „נשף אומות העולם" של אירגון ארי"טי. כל אצולת הממון והפוליטיקה של ישראל נהרה לאירוע, כאילו מושגים כמו אינתיפאדה, מיתון, קיטוב חברתי ועדתי קיימים אצל איזה אומה המרוחקת מאיתנו כמה שנות־אור.

לאירוע היומרני אחראית המרפקנית הי־רועה, **מירה אברך** מידיעות אחרונות, נשי־את האירגון.

הגברת אברך כיכבה באירוע הגריאטרי הזה כאילו היא הכוכבת הגדולה ביותר של העולם הדמוקראטי, מאז ימי **גרטה גרבו.** ולמרות שבמקור זה אירוע של אנשי בידור וקולנוע, לא נכתו נציגיהם של אלה, היתה זאת פשוט מסיבה אישית של אברך.

אבל לא זאת הנקודה שאני רוצה לספר לכם עליה. בקצה השני של האירגון יש אשה אחרת בשם **יונה קלימוביצקי,** מי שהיתה במשך שנים מזכירתו האישית והנאמנה של ראש־הממשלה **מנחם בגין.** הגברת קלימו־ביצקי, שאינה מרודפות הכבוד והפירסום, קיבלה לידיה את האירגון כמזכירתו הרא־שית, והביאה אותו למקום־הכבוד שבו הוא שוכן היום. בעבודה מאומצת היא חרשה את הארץ לכל האורך והרוחב, הביאה אנשים ויצ־רה קשר חזק עם התיקשורת.

אך האירגון הזה, שנוסד בחו"ל על־ידי אנשי־קולנוע, חיפש נשיא, כי **שבתאי אנגל** עמד לפרוש אחרי כמה שנים טובות, שבהן כיהן כנשיא האירגון בארץ.

קלימוביצקי, בעלת הקשרים, היתה בין המציעים את הגברת אברך כנשיאה. השתיים עוד מכירות זו את זו מהתקופה שבה היתה קלימוביצקי מזכירתו של בגין.

אלבום דסק העולם הזה

מירה אברך במסיבת ארי"טי
אלרגיה כלפי המזכירה הנאמנה

בקיצור, העיתונאית נכנסה לתפקיד, ונראה שהכל מתנהל על מי־מנוחות, אך מסתבר שלא כך פני הדברים.

האברכית התחילה לפתח אלרגיה כלפי המזכירה הנאמנה, אולי מפני שהמזכירה לא נכנעה לה וגילתה מידה לא מבוטלת של עצמאות. ואז, כמובן, האווירה באירגון הפכה עכורה, וכבר החלו מתרוצצות שמועות עקשניות שהנשיאה רוצה להיפטר מהמזכירה החרוצה. אף סיפרו שהאברך הזאת הציעה את מישרתה של המזכירה לאחת מידידותיה של קלימוביצקי, וזאת היתה המומה ורצה לספר את זה לחברתה הטובה.

וכך, יום־יום, ואולי גם שעה־שעה, מתנה־לת לה מילחמה קרה בין נשיאת אירגון ומד־כירתו. אז כוכבי־הקולנוע ואנשי־הבידור אמ־נם לא הוזמנו לאירוע המעליב הזה אבל על מערכת־היחסים בין שתי הנשים אפשר לע־שות סרט נהדר, שיכניס הרבה כסף, ואולי גם כמה פרסים.

אש במארינה

מה זאת אהבה? את התשובה לכך יכול לתת השחקן־ברדן **דודו טופז,** כי מסתבר שמעבר לעובדה שהוא עושה ילדים מפעם לפעם לאחרות ומתחיל עם כל חתיכה שהוא רואה, הוא גם מאוד אוהב את חברתו **דליה בר־ששת.**

ואיך אני יודעת את זה? בגלל ההפתעה הגדולה שהוא עשה לה ליום הולדתה ה־28.

דליה ודודו מנהלים כבר כמעט שמונה חודשים רומאן לסירוגין. ביום־הולדתה הוא הזמין אותה למיסעדה על שפת הים בתל־אביב. כשהם הגיעו למקום הוא אמר לה שהוא לוקח אותה לשייט על יאכטה של חבר קרוב. דליה ודודו עלו על היאכטה הקטנה ויצאו לדרך. בין בחילה לבחילה ואיבוד שיווי־המישקל הוא אמר לה כל מיני מילות־אהבה, והיא החזירה לו, והיה פשוט נהדר. אלא ששניהם חיכו לרגע שבו שוב ירדכו על היבשה.

אחרי סיור שארך כשעה הם חזרו למארינה בתל־אביב, ואז, כמו בסרט, קפצו מבטן

דודו טופז ודליה בר־ששת
רומאן לסירוגין

היאכטה כל החברים הקרובים של דליה.

תארו לעצמכם: 14 אנשים הצטופפו בבטן הספינה הקטנה כדי להפתיע אותה, וכשהיא התאוששה מההלם היא ראתה להבות גדולות מעל למזח, וכתובת ענקית שבישרה לה על יום־הולדתה האירה את האיזור. מובן שהיא גם קיבלה מתנות מהחברים ומדודו.

אני הייתי ממש מופתעת לגלות שטופז ניחן בכזאת נפש רומנטית. אני מקווה שסוף־סוף הוא יחליט להתחתן, ומי יותר מתאימה מאשר דליה בר־ששת, אחת היפות יותר מבין המסתובבות בעיר הזאת. אני רושבת שזה הקשר הרציני ביותר של טופז מאז **איריס קנר,** כי הם ביחד לא רק בארץ, אלא גם בניו־יורק הם בילו יחדיו. ואם זאת לא אהבה — אז מה זאת אהבה?

להתחתן מחר

אני יודעת שאני גורמת לשיברון־לב להרבה פנויות, אך לפחות אחת מאוד מאושרת.

אז ככה: טייס **אל־על,** הגרוש והחתיך, רבנות ועוד, נרחתה החתונה בשבוע. אור ליום הרביעי האחרון הם נישאו בווילה של מעצבת־האופנה **שרה מילר,** ומאחר שזה היה כל־כך מהיר ופיתאומי, הם החליטו שהם מזמינים רק את בני־המישפחה ועוד כמה קרובים. לא היו שם יותר מ־60 חוגגים. ביום אחרי החתונה הם טסו לירחדבש באילת.

עכשיו אתם מבינים למה התכוונתי? פשוט אסור לאבד תיקווה!

כדי שתבינו: סיפור־האהבה שלהם יכול לשמש כהוכחה לכל אותם נשים וגברים, האוהבים את בן/בת־זוגם, אך אינם מצליחים לממש את הקשר מסיבות שונות. הטייס הגרוש, אב לשלושה ילדים — שני בנים ובת — התגורר בשיכון־בבלי בתל־אביב. לפני חמש שנים הוא הכיר את ורדית הסכסית, והיה ביניהם רומאן גדול. השניים עברו להתגורר ביחד בשיכון־בבלי, וכמו אצל הרבה זוגות מודרניים היו הרבה עליות וירידות ברומאן הזה. לפני שנה הם החליטו שהם נפרדים סופית. ורדית קנתה דירה ברחוב בזל בתל־אביב, ועזבה את ביתם המשותף בשיכון־בבלי. אבל אתם יודעים איך זה בסיפורי־אהבה גדולים — הם כאילו התעלמו זה מזה, אך למעשה כל אחד מהם הפעיל סוללות של שפיונים, כדי לגלות מה עושה הצד שמנגד. וכך קרה שהם לא נפגשו במשך תקופה ארוכה. כי כאשר אחד מהם גילה שבן־זוגו לשעבר נמצא באירוע מסויים, הוא לא הגיע לשם, כדי להימנע ממיפגש מכאיב.

לפני שבועיים הוא צילצל אליה אחרי שנה שבה לא היו בקשר, והוא אמר לה שהוא רוצה לדבר איתה. בשיחה ביניהם גילה לה הטייס שהוא עדיין מאוד־מאוד אוהב אותה, אך היא ענתה לו שהיא לא מאמינה לו. הוא אמר לה שכדי להוכיח לה את אהבתו הוא מוכן לשאת אותה למחרת־היום.

ורדית נדהמה. כמובן שאמרה כן, ורק בגלל כמה סידורים טכניים, כמו מיקווה,

ורדית פרסבורגר ונועם ציפורי
קשר מחודש וסופי

נועם ציפורי בן ה־42, התחתן לפני כמה ימים ממש בטכס אינטימי עם **ורדית פרסבורגר** בת ה־32, מנהלת־המכירות של מלון קרלטון בתל־אביב.

צ'יץ' והצ'יצ'ולינה

כמה נחת שיש לי ממישפחת יגלום! בזמן האחרון מספקת המישפחה הזאת סיפורים חמים.

אחת מבנות־המישפחה היא ז'אנט יגלום, המתגוררת בווילה גדולה וצנועה יחסית בשיכון צמרת בתל־אביב. היא היתה נשואה במשך שנים רבים לעוזי טוקטלי, איש־הביטוח־והעסקים, שלאחר גירושיו התחתן עם חברתו־לחיים, אריאלה, והזוג המאושר מתגורר בבית בהרצליה־פיתוח או כפר־שמריהו. לז'אנט ועוזי יש שלושה ילדים – שתי בנות ובן. אמנם הם התגרשו רק לפני שנה ומשהו, אך הם לא חיים ביחד כבר הרבה מאוד שנים.

ז'אנט הזאת היא טיפוס מיוחד. אשה של פרינציפים, נוקשה כלפי עצמה וכלפי הסביבה.

לפני כמה שבועות היא עשתה מסיבה גדולה בביתה, והיא קראה לה יום־העצמאות הראשון שלה אחרי הגירושין. היא כעסה על ראש־העיר, שלמה להט, בגלל איזה עניין שאינו ברור, והיא שלחה לו אוגר סורי בתוך כלוב, כמחאה על פעולה שצ'יץ' עשה. היא אמרה שהיא „שולחת את הצ'יצ'ולינה" (כך היא כינתה את האוגר הסורי) לראש־העיר.

צ'יץ' נעלב מהמעשה הזה, כי היא גם כתבה לו על כך, ושלח את האוגר חזרה לביתה.

את ההמשך של הסיפור המוזר והמצחיק הזה אני לא יודעת. מה שאני יודעת הוא שהגברים במישפחת־טוקטלי יודעים לעשות חיים, ושהנשים במישפחת יגלום משתייכות לגזע מאוד מיוחד כנראה, ואין זה פלא שהשידוך בין שתי מישפחות האצולה הזאת לא הצליח.

חתונה במיקלט

דן מרידור
בר־מיצווה על הגג

תמיד חשבתי שתל־אביב מובילה בחידושים ובהמצאות, אך מסתבר שלא כך הדבר. החברות הוותיקות שלי מאצולת־העמק גילו לי שיש חידוש מעניין בירושלים, בירת־הנצח של מדינת־ישראל.

אתם לבטח יודעים שכל המיומי בפוליטיקה מתגוררים או עובדים בירושלים, וגם חוגגים שם את המסיבות שלהם. אבל עכשיו, בגלל המיתון הנורא והפיחות והאינתיפאדה מעדיפים שועי־העיר לחגוג אירועים בביתם. ככה זה אצלם — אחד עושה מסיבה בביתו, וזה הופך אופנה, כולם נוהרים אחריו.

חגיגת בר־מיצווה היא אירוע חשוב בחיי כל נער יהודי, אבל זה אירוע חשוב יותר בחיי הוריו. עד לשבוע האחרון כולם חגגו את מסיבות הבר־מיצווה של ילדיהם באולמות ובבתי־הכנסת השונים בעיר. עכשיו הם חוגגים בבית.

ביום־השבת האחרון היו פקקי־תנועה איומים בירושלים, מפני שכל החשובים נעולי־ריכבם, על טפם ומתנותיהם, בין חלקי־העיר השונים, כדי לחגוג את מסיבות הבר־מיצווה השונות.

הראשונה היתה בווילה היפה של הצייר־פסל **יצחק ימין** ורעייתו **אביבה**, המתגוררים בשכונת ארנונה בעיר. הזוג חגג את טכס הבר־מיצווה של הבן בביתם, והיה כמובן שפע של משקות, מזון וסלבריטיס.

לאחר־מכן נסעו כולם למסיבת הבר־מיצווה של הבן של **דרור חריש**, טייס ועורך־דין, ובנו של **יוסף חריש**, היועץ המישפטי לממשלה. גם שם חגגו בפאר והדר בווילה המישפחתית ברמת־אשכול, ובין החוגגים היו **חיים יבין, גדעון רייכר** והרבה אנשי טלוויזיה ועיתונות.

זה פשוט לא נגמר, כי למי שהיה עוד כוח וחשק נסע לשכונת־היוקרה רחביה, למסיבת הבר־מיצווה של הבן של שר־המישפטים **דן מרידור** ואשתו **ליאורה**, יועצת בכירה בבנק ישראל.

פה היתה הפתעה לכולם: שר־המישפטים מתגורר בבית ישן, בן שלוש קומות, בשכונה הוותיקה, ואת המסיבה הוא ערך על גג ביתו. תארו לעצמכם את כל הנככדים שטיפסו לקומת־הגג בשארית כוחותיהם, ושם, בין כל דודי־השמש והאנטנות, הם פגשו בחשובים אחרים. מי היו שם? השרים **משה קצב, משה ניסים, אריה דרעי**, ראש־המוסד לשעבר **נחום אדמוני**, איש השב"כ לשעבר **נחום אדמוני**, איש השב"כ לשעבר **רפי איתן**, חברי־כנסת, אישי־ציבור ודומיהם.

אם תראו את אחד מחברי־הכנסת מפנה את תכולת המיקלט שבביתו, תבינו שהוא מתכוון לערוך שם את מסיבת הבר־מיצווה של בנו, אולי אף את תחונת בתו.

חיות וילדים

אנבל טמיר
רווק שפוי ובוגר

בעלי־חיים וילדים גונבים תמיד את ההצגה, אך יכולים לפעמים גם להרוס אותה, אם הם מגזימים.

לדוגמנית אנבל טמיר יש בעל־לשעבר, עורך־הדין אלי טמיר, המתגורר בכפר־שמריהו. בשכנות לחילה שלו מתגורר עורך־הדין והתעשיין דב מגן, שלמד עם אלי מישפטים. השניים אינם מדברים זה עם זה כבר כמה זמן, בגלל הכלבים שלהם.

מסתבר שהכלב של אלי הכניס את הכלבה של דב להריון, וזה גרם לסיכסוך בין השניים.

לא נורא! באחד הימים או ליתר דיוק, באחד הערבים, הלכה הדוגמנית האלגנטית למסיבה, ושם ערכו לה היכרות עם עורך־הדין מגן. השניים נדלקו זה על זה, והחלו להיפגש באינטימיות.

במהלך הקשר גילתה הדוגמנית שהתעשיין השקט הוא השכן של בעלה־לשעבר, ומובן שהיתה שימחה גדולה. ורק להזכירכם: זה לא המיקרה הראשון שקורה לאנבל, שהיא מכירה אדם מסויים, ואז היא מגלה חמיפה עם אדם אחר שהיתה לה מעורבות איתו. אני, בכל אופן שמחה לגלות שיש לה רומאן עם רווק בן 39, שפוי ובוגר, ואני מקווה שאזכה לראות אותם מקימים מישפחה בישראל.

הם אוהבים חיות, ואני מקווה שגם ילדים.

ירושלמית בלבד

מי היה הגבר המבוקש ביותר בישראל בשבוע האחרון? לא **יצחק שמיר** ולא **אריאל שרון**, וגם לא **דודו טופז**, אלא השחקן הישראלי **אהרון איפלה**, המתגורר והעובד בהוליווד, ואף זוכה בתפקידים לארגעים בכלל. למעשה הוא הגבר הישראלי הראשון המשחק אותה די בגדול (הכל יחסי, כמובן) בהוליווד.

איפלה הזה הוא בן 40־פלוס ועדיין לא נשוי. לפני כמה ימים בא לירושלים, כאורחו של חבר־הכנסת **רפאל** (רפול") **איתן** איש צומת. לא, אני לא רומזת על קשר רומנטי ביניהם. יש גבול למה שאני מסוגלת לעלות אף בדימיון. אבל הסיפור הוא שחבר־הכנסת המושבניק פגש בשחקן המצליח בלוס־אנג'לס — שם משתתף איפלה בשלושה סרטים — והזמין אותו ארצה.

השניים אכן נפגשו בירושלים, ואיפלה היה בכנסת וגם הלך לאכול עם החברים במיסעדת פפרברג בעיר־הבירה, כי הוא רצה לטעום מאכלים יהודיים ממיזרח־אירופה. למיסעדה הזאת בא השחקן עם בחורה מכוכר בשם **מירי**, אך מסתבר שהם רק ידידים.

אהרון איפלה
אשה לקשר רציני

איפלה הכריז שהוא פנוי, ושהוא מחפש אשה לקשר רציני. זאת אומרת, חתונה.

אז כולם קפצו ושאלו אותו: איזה סוג אישה אתה מחפש? והשחקן השיב להם שהוא מחפש אשה ירושלמית, כי הירושלמיות מאוד מיוחדות, אצילויות ומנומסות.

אז אני רוצה להגיד לך, ארון איפלה, שנשות השפלה, מישור החוף, איזור הביקעה והשבר הסורי־אפריקאי, ונשות המושבים הקיבוצים, ערי־הפיתוח וישובי־הספר, מאוד כועסות ומרגישות מושפלות!

פנוי חדש

על כל זוג שמתחתן יש לפחות שניים שמתגרשים, וכמובן שכל שבוע יש גירושין שעושים כותרות.

אז השבוע זהו אלי מסר, מנהל נחיבי אוויר אוסטריים בארץ, שהוא הוותיק במנהלי חברות־התעופה בארץ. הוא התגרש מאשתו אילנה. לזוג שני ילדים. אילנה מסר חזרה לעבוד בידיעות אחרונות בעריכת־לילה. בעבר היתה הסגנית של בלה אלמוג, עורכת אחד המוספים של העיתון.

למי שמעוניינת לדעת: אלי מסר הוא בסך־הכל בן 50 לחייו, אב לשניים ואוהב לחיות וליהנות מהחיים. את מיספר־הטלפון שלו אין לי, אבל אפשר להשיג אותו במישרד שלו.

הדור הבא

כמה שאני אוהבת את דור־הבנים — לא זה של הפוליטיקה, אלא של הייחוס או הכסף.

באחד האירועים הבומבסטיים שהיו השבוע ראיתי את המלונאי **אלי ספרשדו** בחברת בת־זוגו **שימעונה שוורץ** האלגנטית, ויחד איתי ראיתי זוג נוסף, המקרין עדיין תמימות ונחמדות. ועל רקע כל השמנא והסלתא שעמדה סביבם הם בלטו למרות צניעותם.

היו אלה **יואב ספרשדו**, בנו בן ה־26 של אלי, שהתמנה **באחרונה** כמנכ"ל רשת־מלונות סונסטה. נלוותה אליו חברתו, **קרן אייל** בת ה־23, סטודנטית באוניברסיטת תל־אביב והם כבר חברים זה שנתיים. נראה שבתוקף תפקידו החדש הוא ייכנס לרשימת המ"הכי".

יואב ספרשדו, עם שמעונה שוורץ ובת־זוגו, קרן אייל
זוג המקרין חמימות ונחמדות

נתן זך

ועידת שלום — אין שלום

נשיאת הסובייט העליון של הרפובליקה התורכמנית (משהו כמו ראש־ממשלה) היא הפרופסור באזארובה, אשה רוסיה קטנת־קר־מה, בעלת עיניים חומות, נבונות ועצובות מעט, בשנות ה־50 לחייה. כשהיא נשאלת לקורות חייה, היא מעידה עליהם בענווה שה־יו „חסרי אירועים דרמאתיים." דיוקטוראט בהיסטוריה באוניברסיטת אשחאבאד, השתל־מות בלנינגראד אצל היסטוריון יהודי ידוע־שם. אחר־כך היא מתמנה לרקטור אוניברסי־טת בירת ארצה, ומכאן — לפוליטיקה. תחי־לה היא סגנית לנשיא המדינה. עכשיו היא הנשיאה, ואילו סגנה שלה — גבר לבן־שיער שעור יישב בראש ועידת השלום שלשמה באנו לכאן — יושב לצידה.

היא מספרת על ארצה. על רעידת־האדמה הנוראה שהרסה את אשחאבאד ב־1948. על כך שתורכמניה תופסת את המקום השני ביי־צור גאז טיבעי בברית־המועצות. על אוצרות־הנפט שנתגלו במערב הארץ על חוף הים הכספי. על יבולי הכותנה הענקיים שהוגדלו תודות לתעלת קארא־קום, התעלה המלאכו־תית הגדולה בעולם.

היא מספרת כי אקלימה המיוחד היבש של ארצה יפה לחולי ריאות ולחולי כליות. ב־1933 נבנה כאן הסאנאטוריום הראשון ובו 25 מיטות. כיום כבר באים לבאראם־עלי, עיר־המרפא העיקרית, יותר מ־500 חולי כל־יות לשנה. במיוחד היא גאה על כך שארץ, שבה כל שיבעה תושבים ל־1000 היו אנאלפ־ביתים ערב המהפיכה, היתה לארץ שבה כמ־עט שאין עוד מי שאינם יודעים קרוא וכתוב.

הישג מרשים באמת. המתורגמן שלנו מו־ראד הוא בעל תואר הדוקטור הצעיר ביותר במדינה. בן 32, למד בלשנות ואנגלית בבירת ארצו ואף הוא, כמנהיגת ארצו, השתלם בל־נינגראד. הוא מחייך וחושף פה מלא שיני זהב. אף כאן, כמו בגרוזיה או ג'ורג'יה כפי שהיא נקראת בברית־המועצות, שיני זהב הן סמל של יוקרה, סמל סטאטוס בלשוננו. מס־פרים על אנשים שעקרו את שיניהם הבריאות כדי להתקין במקומן שיני זהב...

קומוניזם־קומוניזם, אבל הזהב נותר, בעי־ני רבים לפחות, יהידו הטוב ביותר של האדם. אחרי הכלב.

גלידה והתפרעויות

הרצאתה של הפרופ' באזארובה מרשימה, אבל ארוכה מדי. עם יותר מדי „הישגים". עש־רות אנשים, נציגי עשרות ארצות אסיה, כולל חמש הרפובליקות המרכז־אסיאתיות המאר־חות את הכינוס — תורכמניה, אוזבקיסתאן, טאג'יקיסתאן, קאזאכסתאן וקירגיזיה — יושבים לידי שולחנות עמוסים כל טוב, באולם מחניק ומתמלא בעשן, ונאלצים לשמוע עוד ועוד סטאטיסטיקות ומיספרים, עוד מיפעלים ועוד תוכניות, מפי אשה בעלת עיניים חומות ועצובות.

נקמתנו באה משמגיע הזמן לשאלות. אני, בעוונותי הרבים, פותח במיצווה — או בעבי־רה. התמונה שצויירה למעננו היתה באמת יפה מדי. אני מביע פליאה על כך שבכל בי־קורינו באשחאבאד, שהיא עיר מוסלמית, לא ראינו ולוא גם מיסגד אחד (אז עוד לא ידעתי ולא העליתי בדעתי שיש גם יהודים בעיר הבירה). נציגי תימן מוחאים כף למישמע הש־אלה. דומה כי בשאלה זו ששאלתי צפון סוד הימנעותם של נציגי תימן — הדרומית והצ־פונית גם יחד — מהצטרפות ל„חזית הסי־רוב" שתתגבש כנגדנו אחר־כך, ביומה האח־רון של הוועידה.

משניבץ הפרץ כבר אי־אפשר היה לעצור בעד מטר השאלות. מתברר כי בתורכמניה קיימת בעיית סמים: שבעבר גידלו כאן אופ־יום („נקטנו בכל האמצעים לבער את הנגע הזה", אומרת באזארובה, „כל הסמים המצויים כיום במדינה מגיעים אלינו מארצות זרות,") מתברר כי השילטונות חוששים מאוד מפני התפרצויות אתניות בדומה לאלה שאירעו באחרונה בגרוזיניה, באוזבקיסתאן ובאזרביי־ג'אן. מתברר, יתר על כן, כי באשחאבאד עצ־מה היתה הפגנת־מחאה של 40,000 ב־1 במאי.

„המחאה היתה בעיקר בשל העלאת מחירי הגלידה"... מסבירה באזארובה. „הממשלה החליטה להפקיד את ייצור הגלידה — מי־צרך מבוקש ביותר כאן, נוכח החום הבלתי־נסבל כמעט והמחסור במקררים — בידי „קואופרטיבים" פרטיים, כלומר, בידי היזמה החופשית. הדבר הראשון שעשו היזמים ה„חופשיים" היה לצמצם במחצית את כמות החלב בגלידה, אבל להכפיל את מחירה."

אלא למה ציפו „מיזמים חופשיים"?!

ואז באה הפגנת ה־1 במאי ועשרות אלפים יצאו לתהלוכות. ובגמר התהלוכות — חם. וכאן אפילו חם מאוד. וכשחם — מלקקים גלידה. והנוער פנה באלפיו לדוכני־הגלידה וכאן חיכתה לו הפתעה: חצי־חצי אבל כפול. חצי חלב חצי מים במחיר כפול.

כך החלו ההתפרעויות שגרמו לפציעתם של עשרות אנשים. מזל שלא היו נפגעים בנפש. נראה כי הממשלה נבהלה והפעילה כוח לא־סביר. על כך זכתה גם ב„שטיפה" הגונה באיזבסטיה המוסקוואי. „כל העניין לו־בה על־ידי חוליגאנים ואנשי מאפיה," אומרת באזארובה ומגלה, אגב כך, גם את קיומה של מאפיה העוסקת במיסחר בסמים במדינה הר־חוקה.

חוליגאנים או לא חוליגאנים, הממשלה נבהלה כהלכה וביטלה את הזיכיון לקואופר־טיבים. „קודם עשו שגיאה אידיוטית אחת, אחר־כך עשו שניה, ואחר־כך — מפחד אי־ד בסטיה והעיתונות — הלכו ועשו שלישית", מגיב בוריס, איש ועד השלום המוסקוואי ה־נלווה אלינו.

ללמדך שפרסטרויקה — כמו מילחמת־ה־שיחרור של הגלידה — היא אמנות שלימוד היא צריכה. ויש לגשת אליה, גם אל הפרס־טרויקה, גם אל הגלידה, בזהירות־בזהירות, פן תימס, זו כזו, בחום שפולטים עשרות אלפי „חוליגאנים" (מרביתם אזרחים מהוגנים ונו־ער שאין בו שמץ זדון, וכן אזרחים אחרים — הדעת המסכם של הכינוס. המציע: ליקורגוס קאלרגיס, המחזאי והבימאי היווני הנודע, חבר נשיאות ועד השלום הבינלאומי. קאלר־גיס זה גם יעמוד לימיננו, כלומר, לימינה של משלחת ישראל, ביום האחרון, הקשה. אבל באותו שלב מוקדם של הדיונים עוד אינני יודע שכבר ביומה הראשון של הוועידה איי־מה „חזית הסירוב" הערבית לפרוש מן הכינוס אם תשתתף בו משלחת ישראלית. במיוחד התרעמו הללו על נוכחותו של יהודי במשל־חת, וכן על העובדה שרגל ישראל מתנוסס — זו הפעם הראשונה — בוועידה רישמית של תנועת השלום הבינלאומית בברית־המר־עצות.

איימו — אבל לא פרשו ולא עשו מאומה. אולי תרמו לכך גם דברים שהיטחנו בהם כש־עה שבאו להציג לכנס אולטימאטום: או ש־תתקבלנה כל התוספות שלהם לגילוי־הדעת המוסכם, או שהם קמים ופורשים ברבמקום. על כך השבתי (באנגלית). כל הדברים תורגמו סימולטאנית לאנגלית, רוסית, ערבית, והיתה גם מתרגמת מיוחדת ליוונית: ביצד אתם מיישבים את מליצותיכם הנאות על דמוקר־טיה עם העובדה שאתם פותחים את דיבריכם באולטימאטום. ראו אותנו: גם אם לא תתקבל עמדתנו על דעת הרוב — לא נפרוש מן הכינוס. נישאר ונבקש לציין בשולי גילוי־כולם קורבנות של שלומיאליות וביורוקראט־יה שעדיין מתקשה לנווט בין הישן והחדש).

פגישה עם חוית הסירוב

באולם הוועידות שבכיכר לנין — מול המלון שבו מתאכסנים חברי המשלחות — אף שם שורר חום כבד. אבל, לפחות בימים הראשונים, לא מחמת חילוקי־דיעות אידיאו־לוגיים או בעיות הקשורות בגלידה. במיזנון הסמוך מגישים שמפניה, קוניאק ארמני ותור־כמני וודקה צוננת ומחיה נפשות, וימיה הראשונים של הוועידה עוברים בשובה ונחת. איש־איש בתורו נושא נאום או קורא את דב־ריו מן הכתב. בעקבות קריאת ה„נייר" שלי, שנכתב באישון־לילה בהשראת משב הרוח המתחילה להצן את האוויר בסביבות השעה 2 אחר חצות, אני נבחר כחבר ועדת־הניסוח בת שלושת החברים, האמורה לנסח את גילוי־הדעת שיתקבל, כי משלחת ישראל הסתייגה מתוכנו, או הביעה את התנגדותה לסעיפים אלה ואחרים.

כאמור, ארבעת ימי הדיונים והביקורים ו־הטילים וההתוודעויות חלפו בשלום. בחצי הלילה, ואפילו מאוחר יותר, היו מופיעים ב־חדרי או בחדרו של בימאי הקולנוע ההודי, סעיד מירזה, בעליה של אספקה בלתי־פוסקת של ויסקי משובח, שני נציגיה של המישלחת התורכית ובעיקבותיהם שני מארגני הכנס מטעם ועד השלום הבינלאומי, הרוסים בוריס ויורי, ועוד כמה ציפורי לילה. כאן כבר לא דיברו פוליטיקה או פרסטרויקה. כאן לגמו וודקה, מים מינראליים, ויסקי ולימונדה טעי־מה והחליפו סיפורים אישיים, ביניהם מרת־קים, מחייהם של אנשים שלולא כינוס אש־חאבאד לא היו נפגשים לעולם, אנשים שה־מיקרה זימן אותם יחדיו, אבל כמה מהם בוו־דאי עוד יתכתבו או ייפגשו מעתה לעיתים מזומנות במרוצת השנים.

אחר־כך יתברר לנו שגם מיפגשים ליליים אלה יסייעו בידינו, או לפחות יעזרו בהרגעת הרוחות סביב שולחן־הדיונים בסיכסוך המד־רח־תיכוני, בתום הכנס.

סיבוב אחרון: ציונות וניזעזנות

לא אכנס כאן לכל פרטיה ודיקדוקיה של ישיבה אחרונה זו, שהיתה אמורה להימשך שעה ונתמשכה ארבע שעות: ישיבה שבה שמעתי את אמיל חביבי נושא את אחד הנאר־מים המרגשים ביותר ששמעתי מפי סופר וע־מית ערבי כלשהו („אני לא ציוני, האם אתם מטילים ספק בכך, אבל אני יודע שאת השלום שיושג לבסוף בין ישראל לבין מדינת פלסטין העתידה, צריך יהיה לכרות עם מדינה שברא־שה עומדים ציונים. בין אם זה מוצא חן בע־ניכם בין אם לא — את המשא־ומתן שלנו ושלכם על שלום עם מדינת ישראל תצטרכו לנהל עם ציונים. אני יודע שיש ביניכם כמה האומרים: מה יש, לא בוער, נחתם על הס־כם־שלום — אם בכלל — בעוד 200 שנה. אבל לי אין עוד 200 שנה לחיות, ובארצי נהרגים ילדים פלסטיניים בכל יום. ולוא רק כדי למנוע את רציחתם של עוד עשרות יל־דים פלסטיניים — אני אומר: שלום עכשיו, ושלום עם הציונים או עם כל מי שיעמוד בראש מדינת ישראל, יהיה מי שיהיה, מבלי לפשפש בציציותיו האידיאולוגיות").

עד־מהרה התברר כי גם דברים יוצאים מהלב אלה לא שיכנעו את מי שלא רצה להשתכנע. על כל פנים, לא את אנשי „חזית הסירוב". עכשיו כבר היתה התמונה ברורה. מצד אחד ניצבה לה, מבודדת למדי, מישלחת ישראל. ומן הצד השני — מישלחות ה„סי־רוב" שאף התגדרו לאיזכור „יזומת השלום של ערפאת", ובכלל — לכל פיתרון של פשרה. בעמדה הישראלית תמכו, בגלוי ובמ־פורש, אבל בעיקר בשתיקה, נציגי יוון, הודו ותורכיה ודומה, שגם רוב נציגי הרפובליקות הסובייטיות. ואילו הצד הערבי הקיצוני היה מיוצג על ידי נציגי לבנון (המיפלגה הקומר־ניסטית), ירדן ושניים מחברי המישלחת המצ־רית שנתפלגה (שגריר מצריים בברית־המוע־צות לשעבר, שאליו הוסיפו לפנות בתואר „מיסטר אמבסדור" ובימאי הקולנוע המצרי הנודע יוסף שאהין לא הצטרפו ל„מסרבים", ואף לא עזבו את האולם בעת שאלה עזבו. גם

מנהיגת רפובליקה סובייטית מציירת את ארצה בצבעים לא־טיבעיים ובחצות הלילה ועד עלות השחר יושבים בחדר מלון ומזיעים ישראלים עם רוסים ותורכים ויוונים והודים. מצטטים בולגאקוב כמו היה כיתבי־קודש. מחליטים ש„לא על הלחם לבדו יחיה האדם" ונדברים להיפגש — באתונה, בבומביי, באיסטנבול, בתל־אביב. ורק שלא בשעה 6 אחרי המילחמה. והעולם הגדול פתאום קטן והעולם הקטן — גדול.

קבלת־פנים באשחאבאד: מתחת סמל הרפובליקה

מישלחות תימן הדרומית והצפונית לא הש־תתפו בוויכוח, ובכך ביטאו עמדה שלא היתה שונה מעמדת מחצית המישלחת המצרית. ונציג פלסטין, המשורר הגולה הצעיר ראסאן זאקתאן, שהוא גם עורך כתב־עת ספרותי ערבי המופיע בקפריסין, לא הצטרף אף הוא ל„חזית הסירוב". למרבית הפלא, גם הוא לא פרש מן האולם בעת שחבריו קמו ופרשו שתי דקות לפני הנעילה.

יום זיכרון ושקרים

על מה התנהל הוויכוח? לאחר שהצלחנו — בקלות יחסית — להדוף את הטענה כי ישראל היא „המעצמה הגרעינית היחידה בכל אסיה" (ומה עם פקיסתאן? שאלתי אני. ומה עם הודו? שאל, בתורו, הנציג הפקיסתאני. וסין כבר אינה אסיה? קבל הנציג ההודי. ומה עם ברית־המועצות האסיאתית? — שאל מי ששאל, וכל העניין הפך למהתלה מרה). כמה ימים לאחר־מכן, במוסקווה, יודה באונינו סגן נשיא ועד השלום הבינלאומי וחבר הסוב־ייט העליון, כי הוועידה הוכנה בלא שיקול־דעת מספיק מצד אנשיו. וגם זה: אילו היה מישהו מציע, למשל, לתבוע מישראל במפ־גיע להצטרף להסכם הבקרה של הנשק הגר־עיני, או הפסקת תפוצתו — האם יעלה על הדעת שהיינו מתנגדים להצעה?! אבל שקרים גלויים...

דרישה אחת שעליה החלטנו שלא להילחם היתה דרישת „חזית הסירוב" לקבוע את ה־19 במאי ביום־זיכרון למשורר פלסטיני שהתא־בר בביירות לאחר הפלישה הישראלית. „יום זיכרון למשורר קורבן אלימות". — היבענו את הסכמתנו, אף כי בשובנו לישראל העירו לנו כמה חברים ערבים כי הבחירה באיש לא היתה מוצלחת. את תביעת המחנה הערבי הקיצוני, תביעה שהופנתה בעיקר לברית־ה־מועצות, „להושיט עזרה חומרית לתנועת ההתנגדות (לישראל) בלבנון" לא היינו צרי־כים אנחנו להדוף. ברית־המועצות של עידן גורבאצ'וב ולקח אפגניסתאן ששה כיום להס־תבך במילחמת־הלבנון כמו שהיתה שמחה לתמוך בחידושה של מילחמת־קוריאה... ועם זאת היינו כמובן נכונים לתמוך בדרישה ש־ישראל תיסוג מ„רצועת־הביטחון" של צה"ל בלבנון, כמו מכל כיבושיה האחרים של ישר־אל... אלא שהצעה כזאת לא הועלתה כלל.

נותר עניין גינוי הציונות כתנועה גזענית. על כך התנהל קרב פנים־אל־פנים, שנמשך שלוש מתוך ארבע שעות הוויכוח, ושנסתיים כידוע ב„פיצוץ" הוועידה. כאן אני חייב להשמיע וידוי קטן. אינני יודע למה מתכוון מי שמשתמש כיום במלה „ציונות". יש ציר־נות של הרצל — תנועת השיחרור של העם היהודי; ויש ציונות של א"ד גורדון ובורוכוב ור' בנימין. יש ציונות של בן־גוריון ה„בלתי־ציוני" ויש ציונות של משה ארנס ושל אריק שרון ושל בני קצובר. אילו דייקו הנציגים הערביים בדיבריהם ואמרו, למשל: אנחנו מתנגדים — או מגנים — את ההיבטים השוביניסטיים, הגזעניים והמיליטאריסטיים המאפיינים פלגים שונים בציונות או ב„ציר־נות" המסולפת של ימינו — גם אני לא הייי־תי מתנגד לכך. בייחוד מאחר שאני תומך בהחלט בדעתו של מנהל מישרד־הקליטה, הרב לפידות, שהציונות (של הרצל וא"ד גור־דון ואף זו של בן־גוריון) פשטה את הרגל, וכבר מכבר היבעתי את דעתי כי הגיעה הש־עה לקצוב גבול לחוק השבות (כפי שטען בראשונה ידידי רטוש לפני עשרות שנים, אלא שאז עוד לא הסכמתי עימו).

אבל הציונות שאותה באו מישלחות חזית הסירוב הערבית לגנות כאן — לא היתה ציר־נית כלל. היה זה אמיל חביבי הלא־ציוני שהבהיר לי, כי מלכתחילה לא היה בכוונתם של אלה **להסכים לשום גילוי־דעת משו־תף עם מישלחת ישראלית.** נושא הציונות היה, איפוא, אמתלה, לא סיבה.

וכך, כאשר אחרי שעות ארוכות ומתישות של ויכוחים מרים וטענות הדדיות, כשהכף נוטה פעם לצד זה ופעם לצד שכנגד, נראה היה כי הוועידה עייפה מן העימות הישראלי־הערבי הלא־צפוי, וכי אם תועמד להצבעה, תזכה הצעת ה„פשרה" הרוסית (שלא היתה מקובלת עלינו) ברוב בהצבעה דמוקרטית (ה„פשרה" היתה: לגנות את הציונות, מבלי לציין מדוע, כלומר בלי איזכור הגזענות): דווקא אז, כשהכף נטתה לטובתם — קמו נציגי „חזית הסירוב", ובראשם סארק הלבנוני וקאמאל ג'יטאני המצרי ויצאו מן האולם, כשהם מותירים אחריהם לא רק את חצי ה־מישלחת המצרית, את נציגי אפגניסתאן, הר־דו ותורכיה, אלא גם — הפלא ופלא! — את נציג פלסטין.

נראה שגם הוא השתכנע שעמו אינו יכול להמתין עוד 200 שנה עד שה"ה קאמאל ג־טאני וסאדק, שלא להזכיר כבר את אחמד ג'בריל, אבו מוסה וג'ורג' חבש, ייאותו לע־שות שלום עם הממשלה ה„ציונית".

והיה זה באותה שעה — לאחר פרישת מישלחות הסירוב — שוועידת אשחאבאר, וליתר דיוק, מישלחות ישראל ופלסטין, הס־כימו על נוסח משותף, הקורא לישראל לסגת מכל השטחים הכבושים, כולל בלבנון ובגולן, להיענות ליוזמת־השלום של יאסר ערפאת ולפתוח בשיחות־שלום שיביאו להקמת שתי מדינות ריבוניות, החיות בשלום זו בצד זו. אלא שגילוי־דעת זה לא נתקבל, כאמור, פה־אחד, בשל פרישת חלק מהמישלחות הערב־יות, ולכן סירב יושב־ראש המושב להכיר בו כבמיסמך רישמי של הוועידה.

וכך, באורח פאראדוכסלי, גרמו דווקא ה־קיצונים הערביים לכך שהוועידה לא תגנה את התנהגותה של ישראל בשטחים הכבושים!

וכך זכתה תורכמניה בוועידה הבינלאו־מית שכל כך נתאוותה אליה, וכך למדה גם מקרוב פרק בהילכות הסיכסוך היהודי־ערבי. באותה שעה למדה גם „מבשרה", אפשר לו־מר, כי התרבות — לפחות באסיה — אינה בהכרח שגרירת השלום.

ודומני כי לקח זה יעמוד לנגד עיניהם של מארחינו בבואם לשקול אם להזמין אותנו שנית ל„המשך הוועידה", בעוד שנתיים, או־תו המשך שעליו דיבר יושב־ראש מושב הנ־עילה, הצייר הלאומי של תורכמניה, עיזאת קלי'ב, שדיווקנאות המהטמה גנדי ואינדירה גנדי, פרי מיכחולו, פיארו את אולם הכינוס החם של אשחאבאר, „עיר האהבה" שהפכה, לשעה, לעיר המחלוקת והאיבה.

תערוכות

שלושה שבחים

שלושה שבחים לפחות ראוי לשבח את תערוכת „דיוקן" הנערכת בימים אלו באגודת הציירים. הראשון: דיוקנאותיו של אורי רייזמן, אולי הטוב שבציירי הדיוקנאות בארץ. לנוכח ציוריו אפשר להיווכח כמה מתת, עניין והנאה עשויות להעביר מיספר משיכות מיכחול ורמזים של תווי פנים. היכולת הרישומית, ההמצאות הציבעוניות ויכולת החדירה פנימה, אל מה שלא ניתן להיאמר, כל אלה מעניקים לצופה חוויה בלתי־נשכחת.

הדיוקנאות המפוסלים של יעקב אפשטיין מעמידים את הצופה בדרגת השתאות דומה. אפשטיין, וירטואוז העושה בחומר כרצונו, מדגים שלוש אפשרויות של גישה אל הדיוקן ומראה כיצד הוא מסוגל להפוך חומר לרוח ולנשמה.

יעקב אפשטיין, דיוקן הצייר אלחנן אלפרין, 1972, יציקת ברונזה

השבח השלישי נתון כולו לאוצר התע־רוכה — הצייר צבי תדמור. תדמור נמנע מלהשתתף בתערוכה והצניע את עצמו ככל שניתן, בהעניקו לציירים את הזכות להיות השחקנים הראשיים בהצגה. עובדה זו, הנראית לכאורה מובנת מאליה, נדירה מאוד במקומותינו. ניתן, אם כן, לעשות עבודה רצינית ומוצלחת ולא לנצל זאת לצרכיך.

שרה בן ■

סלמאן נאטור

על מאג'ד — אנסאר 707

סיפור בלהות קטן

את מאג'ד פגשתי בפתח־תיקווה, בדרך לאנסאר 707. מאג'ד הוא צעיר שחרחר בן 19, צנום, גבוה, בעל שיער מקורזל. לכאן הגיע משכונת שייך רדואן, תחילה במונית „אכספרס" מעוה לתל־אביב. הוא עונד תווית „עובד זר" שרק הקלה עליו את המעבר במחסומים, הכל עבר כרגיל: מעט גידופים, לא מכות, וחיפושים ב„איזורים הרגישים". הוא עצמו אמר שכבר התרגל, וזאת לא הסיבה להתרגשותו באותו ערב חם ויבש שבו נפגשנו.

הטרידה אותו הדאגה להגיע למחנה־העבודה אנסאר 707 בזמן, כלומר, לפני נעילת השערים בשעה 7 בערב, אחרת יפסיד חורש עבודה.

לא רציתי להכביד עליו, מה עוד שהבן־אדם נראה מפוחד כמו טירון מבה"ד 4 בהוראות ביטחון־שדה: נצור לשונך! האויב מאזין! ואל תדרוך על הדשא. בפקודה!

אבל הבן־אדם פתח את פיו מרצונו ופצח באמרים. כמובן לא לפני שנשתכנע, למעלה מכל ספק סביר, שאינני נמנה עם סוכני־החרש של השב"כ ואף אינני חרב להשכיר או מסגיר מיקצועי מטעם הנהלת המחנה, המקפידה כל כך לשמור על סודיות, כאילו כל סודות המדינה בין גדרותיה.

וכה אמר מאג'ד:

„קראנו לו, למחנה שלנו, 707, כי ב־7 בבוקר יוצאים לעבודה וב־7 בערב חוזרים מהעבודה וב־7 בערב נועלים את השערים וב־7 בבוקר פותחים את השערים — ואנחנו יוצאים, במשאיות מכוסות, קבוצות־קבוצות, אל אתרי־הבנייה ואל השדות ואל המיסעדות ואל תחנות־הדלק ואל המיזבלות ומשם הישר אל העירייה.

במחנה גדרות־תיל מסביב, ובכל פינה מיגדל ובכל מיגדל שומר. ולא ינום ולא יישן שומר ישראל. וליד השער נקודת מישמר־הגבול ובה חמישה כלבים ומכשירי־אלחוט המקשקשים ומרשרשים ומזמזמים בלי הרף. הכל כראוי למיתקן הסודי ביותר במדינה.

ואילו אנחנו, העובדים, נִפְנִים, מסודרים ומשופנים בשלושה אגפים: הראשון הוא אגף הילדים. וזאת לדעת, במחנה שלנו אין מקבלים לעבודה ילדים בני 5, אבל ילדים בני 7 — זה כבר סיפור אחר. אלה הרי ייצלחו לעבודות החצר ולרחיצת המכונית ברבע המחיר המקובל. לכל מישפחה מפתח־תיקווה שמורה הזכות העירונית לשכור מין ילד כזה לשימושה הפרטי. בהנהלת המחנה הוא נקרא בשם: ילד כלבו, או כלבויניק. הילדים פחות או יותר מרוצים.

האגף השני הוא אגף הצעירים. אותנו — מתברר כי מאג'ד שוכן־כבוד באגף זה — ממיינים לפי עובי השרירים. וכדי למנוע טירחה מיותרת עושים זאת כבר ביום הגיעך למחנה. אתה מוכנס לחדר קטן ואדם לבוש חלוק לבן ניגש אליך ושוקל אותך ומודד אותך ואומד אותך וממשמש באיבריך, והוא המחליט למה אתה ראוי: אם לזבל, למחראה או לבניין הארץ.

ואילו האגף השלישי מאוכלס כולו במבוגרים ובזקנים ממש — על פי קני־המידה הנוהגים כאן. אלה נמצאים כל הזמן במצב „היכון", או stand-by בלועזית. כמו במילואים. יש עבודה ואין די יריים עובדות, מגיסים גם אותם. אין — הם נשארים במחנה ומנקים את החצר ואת החדרים. ועל זה מובן שאינם מקבלים שום תמורה. כמו שאמר מנהלנו היקר: „עושים לכם טובה שנותנים לכם אופל ושתיה, שלוש פרוסות־לחם, חמאה וריבה — וביצה קשה בחגים ובמועדים."

האיש בחלוק הלבן להחליט שמאג'ד משכונת שייך רדואן מתאים למלאכת הזבל. וכך נקבע שיעבוד במשאית שמיספרה 89־737־28. כל השאר כמתואר: „ההשכמה ב־6.00, הפעמון מצלצל — וכולם על הרגליים, ב־6.30 יוצאים אל החצר. בימים הראשונים אנחנו עדיין כבולים בשלשלאות. כל חמישה קשורים זה לזה בידיהם. כששאלנו לשם מה השלשלאות, הסביר לנו מישהו כי הכוונה היא להידוק הקשר בינינו — לצורך הרמת המוראל שהוא רוח היחידה. מישהו אחר שביקש לדעת, מדוע דווקא חמישה, נענה בתשובה לא מובנת: על שם ספר בשם חמישתם.

„אבל ראש־העירייה הוא שהשיב את התשובה הגלויה ביותר: הכוונה היא למנוע בעדנו מלשוטט לנו סתם ברחובות. אולי אפילו בלך לאיבוד, חס וחלילה.

אשר לשאר הסידורים, הינה נהג־המשאית מקבל את המפתח מידי מנהל האגף המתאים. הוא גם המשחרר אותנו ליד פח־האשפה הראשון. כשחוזרים בערב. הוא אחראי על כך שנחזור בשלום למקומנו והמפתח ישוב אף הוא בשלום ובכבוד למקומו."

מאג'ד לא הספיק לספר לי על חיי הלילה במחנה, אף כי הנושא עניין אותי ביותר. הוא גם לא הספיק להרחיב את הדיבור על הזריקה שקיבל ביומו הראשון המחנה. רגע אחד עוד הפטיר: „עומד יפה במיבחן הטיפול שלהם. עובדה: האשה שוב בהריון: רגע אפילו צחק צחוק מריר. אחר־כך שאל לשעה: 6.30!

„אוי ואבוי." רק ביקש סליחה וכבר רץ כמטורף לעבר השער, גידרות התיל והשלט המונף אל־על: מרכז תעסוקה לפועלים מהשטחים. באישור ההסתדרות, פתח־תיקווה, ישראל 1990.

תמרורים

תיאבון חסידי

נישאו ♦ בבני־ברק, **ישראל ארנסטר** (18) ו**אסתר צירל** (17), שניהם צאצאיהם של אר־מו"רי־חסידים נודעים, בטכס שבו הנעימו ל־15 אלף הקרואים, שחיסלו 15 אלף כריכים, 9000 בקבוקי משקה קר, 4000 מנות־בשר ו־1000 בקבוקי־יין, 11 נגנים עד לשעות הקטנות של הלילה.

• • •

כלה דולארית

נישאו ♦ בלוס־אנג'לס, יו **הסנר** (63), מייסד ועורך הירחון פלייבוי (תפוצה: ארבעה מיליון פלוס) ו**קימברלי קונראד** (26), נערת־אמצע של אחד מגליונות פלייבוי של השנה שעברה, שבה גם נבחרה לשפנפנית־השנה. אלה הם נישואיו השניים של הפנר, גרוש זה 30 שנה, שהבטיח לכלה הטרייה, בהסכם־הנישואין שלהם, מענק של מיליון דולר לכל שנת־נישואין עתידית.

• • •

יקיר יהודי

הוענק ♦ בתל־אביב, תואר יקיר בית־התפוצות ל**שלום רוזנפלד** (74), מכירי עיתונאי ישראל (ומראשוני הארגון הצבאי הלאומי), לשעבר עורך מעריב וכיום יו"ר הדירקטוריון שלו וראש המכון לעיתונאות באוניברסיטת תל־אביב. בכך הצטרף רוזנפלד לשורת האישים שזכו בשש השנים האחרונות בתואר („על פועלם למען העם היהודי בארץ ובתפוצות"), והכוללים, בין השאר, את מי שהיה

יקיר רוזנפלד
מן הבכירים ומן הראשונים

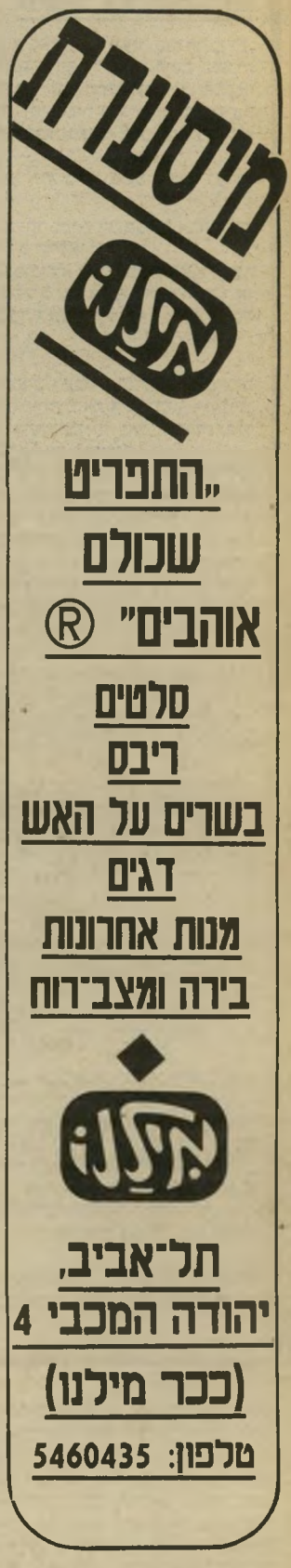
נשיא־המדינה, יצחק נבון ואת חתן פרס־נובל לספרות יצחק בשביס־זינגר.

• • •

נוצרי מוסלמי

נפטר ♦ בפאריס, מהתקף־לב, בגיל 79, **מישל עפלאק**, מייסד מיפלגת הבעת' (התחייה), השלטת עתה, אם כי עם מצעים שונים וכמעט מנוגדים, גם בעיראק וגם בסוריה. עפלאק, יליד דמשק ונוצרי לפי דתו, ייסד את מיפלגתו („אומה ערבית אחת, אחדות, חירות, סוציאליזם") וביסס אותה בכתובים, (מערכת הנורל האחד) לפני 60 שנה. אחרי תקופת כהונה קצרה כשר־חינוך בממשלות סוריה של שנות ה־60 הוא גלה לעיראק, נדון בסוריה, שלא בפניו, למוות ולפי השמועה אף התאסלם בשנים האחרונות.

מרים בנימיני

מזל החודש:

סרטן

תאריך הלידה והאופי

בכל מזל אפשר למצוא טיפוסים ה־שונים מאוד זה מזה: הסיבות לכך הן קודם כל שנת־הלידה. שעת־הלידה והתאריך עצמו. השמש עוברת בכל חו־דש 30 מעלות, למעשה בכל מעלה מהמעלות של המזל שבו היא עוברת, אפשר למצוא את השוני שבין ילידי אותו המזל. מה אומר האסטרולוג הידוע חרובל, על־הטיפוסים השונים המאכל־סים את מזל סרטן?

22.6 – אדם בעל חוש־קצב מפותח, מוכשר בנגינה ומאוד מוסיקלי. הוא נהנה גם מחקירת תולדות המוסיקה וכל מה ששייך להתפתחותה. יש לו חוש הסתכלות חד, והוא ער מאוד למה שנע־שה סביבו.

23.6 – אדם שנהנה לעבוד בפרך, ובכל מה שצומח – אוהב יופי, אוהב מאוד טבע ומוכן להקדיש זמן רב להנ־אותיו.

24.6 – אדם שמתאים לו לעסוק בגיאולוגיה, מכיר ויודע שכבות וצורות האדמה. מתמצא גם באטמוספירה, בדרגות הצפיפות שלה. בדרך כלל הוא איש־מדע בעל שיעור־קומה.

25.6 – אדם בעל אופי מוזר, שאיש לא מבין אותו: בעל כוחות שלא מובנים למין האנושי. עוסק במדעים שאנחנו לא מכירים, יש בו כוחות נסתרים אבל לא מהטיפוס המוכר. יש פער בינו ובין הא־נושות.

26.6 – אדם בעל חוש לצדק מושלם, מגלה באופן ספונטני אי־צדק, שקר וכל זיוף.

27.6 – אדם שנמשך לסכנות, הר־פתקן, משלים כל מה שהציב לעצמו כמ־טרה, ההימורים שלו מצליחים, ויש לו מקורות עזרה בלתי־מאכזבים.

28.6 – אדם שעולה ממעמד בלתי־מוכר לעמדה שבה איש לא יוכל להת־מודד איתו.

29.6 – אדם שנהנה לפרסם כל דבר שידוע לו על האחרים. יצליח מאוד כ־עורך־עיתון, אבל יתקשה שלא להשמיץ.

30.6 – אדם מסודר מאוד, תלמיד טוב ומסור, הסדר והחוק חשובים לו. מתאים לו להיות עורך־דין.

1.7 – אדם בעל כוחות־נפש גדולים וחיוניות רבה. יש לו כוח־רצון חזק, בעל ידיים מגנטיות.

2.7 – אדם עליז, אוהב לצחוק ואוהב את הנעורים. הוא אמנותי ומוסיקלי מאוד.

3.7 – אדם מלנכולי, מתרגז בקלות, כבד, בעל מרה שחורה. סובל מהרבה מיקרי־אבל או מיקרי־סבל של קרובים.

4.7 – איש חרוץ ואוהב להתעסק בפרטים קטנים, מוכשר למלאכות־יד.

5.7 – אדם בעל כישרונות טובים. יהיו לו תמיד מקורות עזרה ולא יהיה במבוכה לעולם. יכול לכוון שכלו וכו־חותיו לכל דבר.

6.7 – אדם נוח המסתפק במועט.

מעט כישרונות, לא הכי בטוח ואוהב ביתיות.

8.7 – אדם שייסע הרבה, יהיו לו גי־לויים חשובים במדע ויעסוק במחקר.

9.7 – איש עקשן, שתמיד מתגונן ולעיתים קרובות גם מתקיף. רכוש האחרים אינו מקודש בעיניו, ויחשוב שכל מה שהוא יכול להשיג – שייך לו.

10.7 – אדם למדן, מעמיק במחשבה, מסוגל לעסוק בדברים מופשטים, אוהב את ספריו ונהנה לעסוק במחקר.

11.7 – יעשה מעשה גדול שייזכר אחריו. יגיע לשיבה טובה. תכונתו העי־קרית: יציבות.

12.7 – בעל עוצמה וכבוד רב. יגיע לעמדה וייתן הוראות, אך לא יסכים לקבלן.

13.7 – אדם שמחבב כל מה שאינו טיבעי. די שיטחי. נוטה להתמרמר ול־התרגז, וגורם לאי־נעימות בכל מקום.

14.8 – אדם שעובד למען הכלל, אך יכול להיות גם בעל עסקים או בעל מיסעדה. מתאים לו לעסוק ברפואה.

15.7 – אדם דתי מאוד, המציין בחומרה את כל החגים, הצומות והמו־עדים. מסוגל להיות צר־לב וחסר־סב־לנות.

16.7 – אדם טוב לב בעל מטרות נשגבות, משפיע לטובה גם על סביבתו הרחוקה. מעשיו מדברים יותר מכל ה־מילים.

17.7 – אדם בעל אופי מעודן וטוב־לב, נדיב במתנות. טוב־ליבו שופע, והוא אפילו חסר־מידה.

18.7 – אדם שופע טוב־לב. טוב־ליבו נשפך ממש. ספוג השפעות טובות, הזורמות מתוכו באופן ספונטני. בעל כוחות ריפוי ומשליט שלום בעולם.

19.7 – אדם זה יגיע לעושר גם אם נולד במישפחה עניה. ישמור על רכושו ויהיה קמצן.

20.7 – אדם שנמשך לחקלאות, אוהב בהמות ומיסחר בבהמות, ובדרך זו מגיע למעמד כלכלי נוח.

21.7 – אדם בעל רצון חזק, בעל הדרת־פנים כשל מנהיג. תהיה לו הצלחה בשרות המדינה.

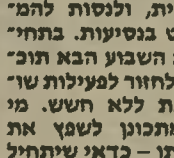
השבוע אתם מועדים לסכנות שונות. יש להיזהר מתאונות, רצוי להשאר יותר בבית, ולנסות להמ־עיט בנסיעות. בתחי־לת השבוע הבא תוכ־לו לחזור לפעילות שו־טפת ללא חשש. מי שמתכונן לשפץ את ביתו – כדאי שיתחיל בכך בעת. מי שהח־ליט לעבור דירה – יו־כל למצוא את הדירה שביקש. רצוי עדיין לא לחתום על שום חוזה. התחייבויות בכתב כדאי לדחות לשבוע הבא.

עלה
21 במרס – 20 באפריל

* * *

עניינים כספיים עדיין אינם מסתדרים. אתם מסתירים לבזבז את כספכם ולנהוג בו בק־לות־דעת. רצוי להתייעץ עם מוסמכים בשטח זה, ולהחלים מהו הקו שבו תנקטו להבא. בני המין השני יבקרו בביתכם. ר אתם לא תצטרכו לצאת כדי להיפגש עימם. הק־שרים יתהדקו ותרגישו הרבה יותר רגועים. מי שעובדים עם קהל יזכו בפופולאריות רבה. ת־קבלו הצעות־עבודה חדשות. גם הן קשורות בקהל. בעניני בריאות אין הפתעות.

סרטן
21 ביוני – 20 ביולי

* * *

בתקופה זו אתם מרגישים חלשים ועייפים, וזקוקים ליותר מנוחה ולשינה, ומה שחשוב – כדאי להתרחק מעט ממר־כזים חברתיים ומבני־לויים סוערים, ולחפש מקום שקט ורגוע. כאביי־גב עלולים לה־ציק לכם. קחו זאת בקלות, זה יעבור מעצמו, תוך כמה שבועות. מה שיפצה אתכם על התקופה הקשה הם חיי־האהבה. בשטח זה הכל מסתדר טוב. בני־הזוג אוהבים אתכם.

* * *

השבוע יהיו ביקורים בלתי־מתוכננים בבית־כם, ידידים וקרובים יפתיעו אתכם וכדאי שתכינו מלאי של כיבוד, כדי שלא תיכנסו למתח בעת הביקור. מסיבות ומיפגשים חברתיים יא־פיינו את התקופה, ויגרמו למצב־רוח עליז. חיי־האהבה מתפתחים לטר־ביעות רצונכם, אולם רצוי להקפיד ולהשתתף בכל השמחות שאליהן אתם מוזמנים. מצפות לכם היכרויות מעניינות וחשובות מאוד, וזה יכול להוביל אתכם לקשר רציני ומעניין.

בתולה
22 באוגוסט – 22 בספטמבר

מאזנים
21 בספטמבר – 22 באוקטובר

* * *

קשרים עם ידידים השוהים בארצות אחרות ישפרו את מצב־הרוח, וכדאי לחשוב על נסיעה לחו"ל, גם אם נדמה שזה בלתי־אפשרי. יתברר שאפשר לבצע זאת ללא קשיים מיו־חדים. הנוהגים יצטר־כו להיות זהירים מאוד השבוע, מאחר שדווקא השבוע אתם נמצאים בסכנה יותר מבימים אחרים. בש־טח האהבה המצב נעשה יותר טוב – ידידים רחוקים עשויים להדק הקשרים.

* * *

בעיות בעבודה יוכלו להיפתר השבוע. הש־בוע אתם עשויים לשמוע הצעות־עבודה חדשות, שישתלמו גם מבחינה כספית. רצוי לשקול את ההצעות בכובד־ראש. המצב ה־כספי עומד להשתפר באופן כללי, ותוכלו סוף־סוף לבצע תוכניות שהתעכבו זמן רב. שיפוצים בבית או קניית רהיטים חדשים יוכלו להיעשות בתקופה זו. אורחים מחו"ל עשויים להגיע בספתיע. הביקור הזה יוסיף לכם הנאה וקורת־רוח.

אריה
21 ביולי – 21 באוגוסט

* * *

העצבנות והמתיחות שליוו את השבו־עות האחרונים עומדים לחלוף, אולם מצב־הרוח עדיין אינו אופטימי. סיכסוכים עם בני־מישפחה מבו־גרים גורמים לרוגז ולהתמרמרות. נסיעה קצרה תוכל לעזור ל־שפר את המצב, אולם לקראת סוף־השבוע אתם נתונים ליותר סכנות בדרכים, לכן תצטרכו לנהוג בזהי־רות רבה. נסיעה לחו"ל עומדת על הפרק, ותוכלו לבצע אותה עם ידידים.

קשת
23 בנובמבר – 20 בדצמבר

תאומים
21 במאי – 20 ביוני

* * *

בסקופ־העבודה אתם עלולים להסתבך השבוע בגלל אי־הבנות והאשמות בלתי־צודקות, שהעמיתים ב־עבודה מאשימים אתכם. נסו שלא להגיב ולהת־עלם — תוך כמה ימים הצדק ייצא לאור. בשטח הרומאנטי עוש־דים להתרחש אירועים מאוד מרגשים. תוכלו להכיר אנשים חדשים וליצור קשרים יותר הדוקים, יותר בטוחים ויותר מאירי־פנים. מבחינה כספית תהיה התפתחות מעניינת. תיתכן זכייה בהגרלה.

נדי
21 בדצמבר – 19 בינואר

* * *

הבעיות שהיו לכם במקום־העבודה יתי־חילו להסתדר. כעת עליכם להחליט אם להישאר או לעזוב את המקום שבו אתם עו־בדים. כדאי לכם ל־התעניין אצל ידידים שעליהם אתם סומ־כים בקשר לעבודה חדשה. הגיע הזמן לשנות את המקום והעיסוק. מבחינה בריאותית אינכם חזקים כתמיד, ורצוי שתגשו לרופא לבדיקה שיגרתית. דיא־טות צימחוניות יעזרו בשבוע הקרוב.

גדי
20 בינואר – 18 בפברואר

* * *

ביומיים הראשונים תחושו חולשה ועייפות. אל תקחו על עצמכם יותר מדי, ונסו לצאת לבילויים שקטים. מהשב־בוע הבא תרגישו הרבה יותר טוב. במקום־הע־בודה תהיו מאוד פופר־לאריים, וגם בביתכם. תקבלו הזמנות מחברים וידידים שירצו לבלות בחברתכם. עניינים כס־פיים יש להסדיר בשקט וללא התייעצות עם אישו. חסכנו על האינפר־איציה שלכם. מעורבות תגרום רק נזק בתחום האהבה — היכרות חדשה.

דגים
19 בפברואר – 20 במרס

עקרב
23 באוקטובר – 22 בנובמבר

שור
21 באפריל – 20 במאי

תשבץ השלם הזה 2704

מאת

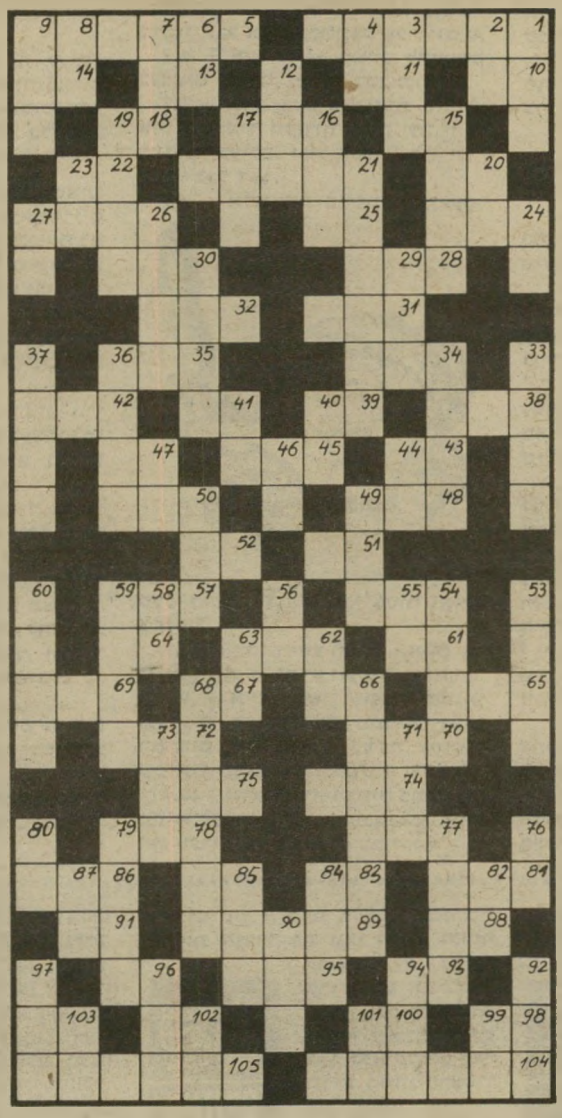
אביגיל ינאי

מאוזן:

1. בני עדה נוצרית קתולית ב־לבנון; 5. ספרו החדש של זוכה פרס ישראל אהרן אפלפלד; 10. יונק ממש' הצאן; 11. בהשאלה — בית חם; 13. מספר יורדי ה־סירה, שיצאו למלחמה באויב ב־ימי טרום מדינה; 14. של (אר־מית); 15. אגודת פרחים; 16. מט־בע עברי עתיק (חצי שקל); 18. בסולם התווים; 20. יסוד התו־רשה; 21. כלי נגינה קדמון; 22. קרקע הגת שדורכים בה ענבים; 24. ארץ באמריקה הדרומית; 25. ולד הכבשים; 26. מספוא מעורב; 28. זמרת ישראלית (ש"מ); 30. פרק הרגל העליון; 31. אדמה ש־אין לה צורך בהשקאה מלאכ־תית; 32. כינוני (לטינית); 34. יבש מאד; 35. וריד; 38. סגנון באמנות; 39. ארגון בינלאומי של סופרים ומשוררים; 41. מעט הכמות; 42. מין לטאה; 43. קרי־את צער; 45. חבל ארץ בין הפרת והחידקל בתקופה הבבלית; 47. אחד מארבעה יסודות העולם ע"פ הקדמונים; 48. חיה ממש' הצבאים; 50. תולעת שבירקות; 51. שם משפחתה של שחקנית הקולנוע (גרושנקה „האחים קר־מזוב"); 52. תנועה בכנסת; 54. כעס רב; 57. מסכת תלמודית ב־סדר „זרעים"; 61. יתד כפופה; 62. מושב בני־ישראל במצרים; 64. כפל בבגד; 65. ולוטה זרה (ר"ת); 66. שליח; 67. ידיד; 69. מול, בפני; 70. ספר של הסופר קנוט המסן; 72. אי באיי הודו המזרחית; 74. פילוסוף אנגלי, מייסד האסכולה האמפירית; 75. אל המלחמה הרומי; 77. שם כ־ללי לתבואות השדה; 78. משורר אנגלי לוחם חופש (ש"מ); 81. עוצמה; 83. יחידת התצרוכת ה־חשמלית; 85. טבעת של מתכת (ח); 86. בורית; 88. אחוריים; 89. ספור המאורע; 91. אויב; 93. מדף; 95. נגמר; 96. נהר באיטל־יה; 98. בן; 100. מזל; 102. עבה; 103. תרופה; 104. מלחין בן חזן בקלן; 105. אלקולואיד — חומר נקרוטי.

מאונך:

1. גרגר, פרור; 2. דבר סתר; 3. עוף יציב בארץ; 4. כסף עובר לסוחר במזרח; 6. תפר; 7. הלך רכיל; 8. עמוד נוזלים; 9. מדה קדומה לנוזלים; 12. דג ים טורף; 15. יושב עברי בהרי ירושלים; 16. שדה מוזנח ושמם; 17. צעיר; 19. פרוצרורה; 20. ישב במקום; 21. עקשן (3,3); 23. מילת ש־אלה; 24. אל היערות במיתולו־גיה היוונית; 26. תואר כבוד ל־אצילים במערב אירופה; 27. כסף אלבני; 29. קרבן בהמה; 30. מוט בקצה מחרשה; 33. שליח האלים במיתולוגיה; 34. ייבוש ביצות, תעול; 36. זרוז; 37. תפקיד; 40. מילת בקשה; 41. עטין; 44. מקוה מים רבים; 46. אומץ או רשות; 47. גם; 49. אליל הברק; 50. חרון; 53. חורבה בהרי הגליל ה־עליון; 54. מבקש, מקדם; 55. כ־וראה מגבוה; 56. ספח לך את הארץ; 58. קיטור; 59. חנוכת כלי שיט; 60. צבע אדום עז; 62. שביב אש; 63. תאורה של חרום; 66. אדנות, עצמאות; 68. עיר ב־נחלת דן (יהושע י"ט); 71. מגמ־גם; 73. צמית; 76. כפר דרוזי בגליל העליון; 77. פנקס, מח־ברת; 79. צייר ישראלי ממייסדי עין הוד; 80. גמל קל רגלים; 82. גבבא; 84. עמל; 87. שלמות; 90. מנע, עכוב; 92. שם המדינה ו־העם בערב עדן; 94. עובר אלי־לים; 101. חיית טרף גדולה; 102. תוך; 103. הסכמה ספרדית.

250 ש"ח? 500 ש"ח?

750 ש"ח? 1000 ש"ח?

הגרלת־הפרסים בין פותרי תשבצי ותשבצופני העולם הזה נמשכת. אך לבקשת קוראים רבים מאוד הונהג שינוי. מעתה יכולים להשתתף בהגרלה גם קוראים הפותרים נכונה תשבץ (או תשבצופן) אחד, או שניים (רצופים), או שלושה (רצופים), או ארבעה (רצופים). בכל מקרה יוענה בגורל, אחת לחודש, שמו של פותר אחד, בין מי שפתר נכונה תשבץ (או תשבצופן) אחד, שניים, שלושה, או ארבעה והוא יזכה בפרס בהתאם למיספר פיתרונותיו — 250 ש"ח לתשבץ אחד; 500 ש"ח לשניים; 750 ש"ח לשלושה; ו־1000 ש"ח לארבעה.

★ ★ ★

את הפיתרונות יש לשלוח אל העולם הזה, **תל־אביב, ת.ד. 136, מיקוד 61001.**

במדינה

דרכי חיים מכות ביום־ העצמאות

מי חתך את הגלגלים? מי היכה? מי עשה פרובוקציה?

נעמי רון

הגרי זימנר, מנהל העסק המיש־פחתי של חנויות הדיוטי־פרי בנ־מל־התעופה, אומר שהוא יזכור עוד הרבה זמן את המכות שספג ביום־העצמאות האחרון. דבר כזה, הוא אומר, לא קרה לו מעולם.

וממי הוא קיבל מכות? לדבריו — משני בניו של השכן שלו, ה־פירסומאי חיים פלד, הידוע במסי־בות חג־העצמאות שהוא עורך מדי שנה, בצהרי־היום.

זימנר: „אני גר בבית החרש שלי בהרצליה־פיתוח כבר חצי שנה. עד התקרית דיברתי עם פלד כמה פע־

ציפי מעטה, העולם הזה

פירסומאי פלד
„אחה לא בואדם"

מים. אמרנו זה לזה שלום כשנפגש־נו במיקרה. פעם הוא שאל אותי על איזה שכן שעשה צרות."

מה קרה ביום הגורלי?

„אורחי המסיבה שלו החנו את המ־כוניות שלהם על המיגרש שלי, על החנייה שלי, איפה שאסור להם. הם סגרו וסתמו אותי. כאשר רציתי לצאת ולנסוע, הייתי צריך לשלוח מישהו שימצא מי סוגר אותי. זה לקח שעתיים.

„כאשר חזרתי, מצאתי את המ־שאית של ספקי־הגלידה חונה ב־גרז' שלי. אמרתי שאני רוצה להיכ־נס לשטח שלי, והם צעקו לי: אתה חתכת לנו את הגלגלים, ואנחנו לא נזוז מפה.

„הלכתי לחפש את חיים פלד, והוא צעק עליי: אתה לא בנאדם! נתתי לך פעם חשמל! אתה חושב שמגיע לך הכל? אתה רגיל רק לקבל ולא לתת?"

„נהרוג אותך!" זימנר טיל־פן, לדבריו לאימון מצוקה. הוא לא יכול לחייג למישטרה, מכיוון שאין לו טלפון, אלא רק פלאפון.

„שני הבנים של פלד ועוד קרוב־מישפחה דפקו בכוח על דלת הבית שלי וצעקו: אנחנו נהרוג אותך!"

חשבתי שאני לא שומע טוב.

„יצאתי, והם זרקו את עצמם עליי בכוח, והיכו אותי בלסת ו־בצלעות. אשתי, אגרה, שנמצאת ב־הריון, חטפה אגרוף בפנים. הילדים שלי התחילו לבכות, כי מרביצים לאבא ולאמא.

„אורחים של המסיבה יצאו וניסו להפריד בינינו. הלכתי לשכן אחר והזמנתי את המישטרה. הגיעה ניידת. ספקי־הגלידה אמרו שוב שחתכתי להם את הגלגלים. אבל מתקן פנצ'רים, שהגיע למקום, אמר שלא עשו כלום לגלגלים — אלה היו סתם ילדים שובבים, שהו־ציאו את האוויר מהגלגלים.

הפיליפיני אשם. זימנר כתב מיכתב לפלד, וזרש שבני־המישפ־חה יבקשו סליחה. פלד אמר שהוא עשה פרובוקציה, ושבמיוחד אשם

ציון צפריה, העולם הזה

שכן זימנר
„היכו אותי בלסתו"

הפיליפיני שלו, ש„תמיד מחנה את מכוניתו מול היציאה מהגרז' שלי."

טען זימנר: „הפיליפיני בכלל לא היה קשור לעניין. זה עצוב שהשכנים שלי חושבים שהם יכולים לפתור בעיות במכות. לא רציתי להגיש תלונה במישטרה, אבל עשיתי זאת כעבור שבועיים, כדי שבני מישפחת פלד לא יחשבו שהכל מותר להם."

כאשר התבקש לספר את גירס־תו, אמר חיים פלד בכעס: „זה הכל פרי דימיון חולני, אינני מוכן להת־ייחס לרכילויות כאלה." וטרק את הטלפון.

„אתם יודעים!" אשתו של הפירסומאי, זמירה פלד, כתבה מיכתב ל„מישפחת זימנר" (כך במ־קור): „אני מצטערת על התקרית. מה שלא היה, לא היה במקום. אבל אנחנו ואתם יודעים מי גרם לחבלה במכוניות! האיש שלכם — זה שה־גיע מהמיזרח־הרחוק — מתנכל ליחסים, שיכלו להיות יחסי־שכנים טובים, כבר מהיום הראשון שעבר־תם לגור. לדוגמה: החניית המכו־ניות, תמיד, לפני שער היציאה ש־לנו, וכמה שאנחנו מבקשים, זה לא מועיל.

„נכון שאנשינו הגיבו בעידנא דריתחא (ואני לא מסכימה לתגו־בות כאלה) אבל הפרובוקציה היתה מצדכם.

„אינני רוצה להתלונן על האיש שעובד אצלכם, שהרי זו פרנסתו, ותלונה מצדנו תהווה כרטיס־טיסה החוצה בשבילו. אני מציעה שתרס־נו אותו ותסכירו לו שלא קניתם את כל הרחוב."

העולם הזה

כל שבוע עם רץ אישי לביתך או למשרדך!

מהיום "**העולם הזה**" יגיע אליך עם רץ אישי לביתך או למשרדך !
חדש, טרי, לוהט, עסיסי, ישר מהדפוס לביתך או למשרדך !

*** מחיר מבצע**
מחיר מנוי שנתי 290 ש"ח
ב־5 תשלומים שווים
ללא ריבית וללא הצמדה.
התשלום באמצעות כל
כרטיסי האשראי.

**** ובנוסף**
החותם על מנוי שנתי
יקבל ארוחה זוגית
חינם!
ללא הגרלה.

* מוגבל ל־1000 מנויים באזורי ההפצה עד ליום 31.8.89 ** המסעדה לפי בחירתך מתוך רשימת המסעדות במחלקת המנויים.

ח"ג 03-232262 ועשה מנוי!

חתימה טעימה

מיבצע מנויים טעים עם העולם הזה

חתום על שני שנתי ותקבל:

(א) **המגבעון** ינים לביתך/מישרדך ביום הופעתו ע"י שליח מיוחד.*

(ב) **מזרד המיבצע:** 290 ש"ח כולל מע"מ אשר ישולמו ב-5 תשלומים שווים ללא הצמדה, באמצעות כל אחד מכרטיסי האשראי.

(ג) ארוחה זוגית *חינם* עד 60 ש"ח באחת מהמיסעדות המובחרות המשתתפות במיבצע.

חייג 03-232262 מחלקת המנויים

* באזורי ההפצה בלבד

סיפור של אוירה

מסעדת המוזיאון
רח' האוניברסיטה 2,
ר מ ת - א ב י ב ,
טלפון: 6-5414135

אל גאוצ'ו – לונדון מיניסטור

אירועים עד 80 איש
קייטרינג עד 1000 איש
פתוח: 12.00.24.00

שאול המלך 4, טל' 03-250079

קפה – פאב – מסעדה

שירה וריקודים
יום ד': ערב סמבה ברזילאי
ימים ה', ו', שבת: ארץ ישראל
פתוח רצוף יום-יום משעה 9.00 בבוקר
הזמנות לאירועים
רח' הירקון 109, טל' 5237426

הסיעדת בדיזנגוף סוף
מסעדה סינית טובה ולא יקרה

רחוב דיזנגוף 110 (מול קפה רוזן) תל-אביב.
טלפון: 03 247066

דולפין שטרן

מסעדת דגים מובחרת

פתוח 7 ימים בשבוע: 12.00-24.00
מומלצת לישראלים ולאורחים מחו"ל

דיזנגוף 189 ת"א, טל' 232425

ביקור במפגש אביב

כשמישהו אומר לי שיש לו מטבח בינלאומי, אני לא כל-כך מבינה למה הוא מתכוון. זה מה שקרה לנו ב"מיפגש אביב" בתחנת הדלק בכביש החוף. בעל המסעדה הוא רו-מני, הטבח הראשי בדואי מ-אזור טבריה, והסועדים, בא-מת, מכל גלויות עמנו.

כמנה ראשונה הזמנו צל-חת סלטים וכשקיבלנו אותה הבנו מה הבינלאומי שם. על הצלחת היה כבד בנוסח פו-לני, סלט חצילים רומני, סלט תבולה לבנוני וכמובן טחינה וחומוס, ואפילו קובה נהד-רת, אולי עירקית ואולי לא.

אחרי שאכלנו את המנה הראשונה וגם נודע לנו על הטבח הבדואי, שאלנו אם יש משהו שאנחנו לא מכי-רים. אמרו שיש קבב נוסח-מזרח-רומני (באמת לא שמענו) ואמרו שיש עוף בנוסח בדואי ואמרו שיש דגים קטנים מצויינים.

אמרו, הזמנו. הקבב היה מצויין ממש. מתובל כמו אצל המזרחים, אבל עסיסי וקפי-צי כמו אצל הרומנים. דג הקרס היה טוב מאד. כמעט שרוף מבחוץ ועדין מאד בתוכו וספוג ברוטב הלימון והשום ששפכו עליו בעודו חם. מנת העוף הבדואי היתה קצת יבשה מדי – שכחנו לה-גיד שאנחנו אוהבים רק חלק תחתון – אבל היה לו טעם מיוחד מאד של שמן זית ותבלינים בדואים.

ואחרי כל זה כשכבר היינו שבעים לגמרי ורק חשבנו אם להזמין מוס שוקולד או לא, שאל בעל הבית אם אנחנו רוצים לטעום גבינת צאן מטוגנת בשמן. תיכף ניזכרנו באיי יוון וטעמיהם וביקשנו לראות במה מדובר. יופי של דבר, גבינת הצאן המטוגנת הזאת, והכי טוב היא הולכת עם כוס בירה קרה, או אב-טיח מתוק.

אז כמו שאמרנו כבר, מס-עדה אחת עם טעם של הרבה ארצות, ולדעתנו הים התיכון מנצח.

מפגש אביב

חפריט בינלאומי

כל מה שלא ציפית
מפונדק דרכים

דרך חיפה 301 תחנת דלק סונול (לפני צומת תל ברוך)
טל. 413480, פתוח יום יום עד 24.00

ומעתה גם ארוחה בתפריט קבוע:

מנה ראשונה: מרק או סלט חסה, או פטריות טריות עם חמאה ושום

מנה עיקרית: פירושקי לסוניו או שניצל עוף עם רוטב פטריות

פירושקי

מנה אחרונה: פרפה לימון או מרקיז שוקולד או שטרודל עם גלידה וקצפת

כוס יין לבן לחמניות תוצרת הבית וחמאה — 26.75 ש"ח

ירמיהו 30 (פינת דיזנגוף)
פתוח מ-12.00 עד 01.00 טל' 457599

חדש בתל-אביב!

עוד סניף של

"מסעדת יונס"
מאכלים מזרחיים

רח' בן יהודה 163, טל' 03-227813

מיסעדה בסיגנון אחר

רח' הרברט סמואל 80 תל-אביב, טל. 5101036

הבית הלבן

cafe-pub

הבירה הכי זולה בעיר

WHITE HOUSE

רח' הירקון 108, תל-אביב
טלפון: 230577

מאיפה אתה יודע? קראתי
העולם הזה
השבועון של ישראל

דאגה לאזרח הקטן

מי זה אמר שהשילטונות לא דואגים לנו? כל בעיה רצינית שמתעוררת כאן, מייד זוכה לטיפול רציני. הנה, למשל, מה הכי מטריד אותנו היום? זה שיש כאן תיירים.

בשביל מה אנחנו צריכים פה תיירים, שמסתובבים להם ברחובות ומדברים בשפות זרות, תופסים לנו את המוניות ממש מתחת לאף, תופסים את השולחנות הכי טובים בבתי־הקפה, מטרידים עוברים ושבים בשאלות מטומטמות כמו „וור איז בן־יהודה סטריט?" למי יש כוח בחום הזה לענות לאנשים באנגלית, בגרמנית ובשוודית, ועוד לחייך.

צריך לגמור את הסיפור הזה של התיירות, ולהניח לעם היושב בציון לנוח בחודשי הקיץ. אבל איך עושים את זה? הרי אי־אפשר לאסור על אנשים לבוא הנה. מה אנחנו, אלבניה?

אל תדאגו, מישרד־העבודה של ממשלת ישראל פתר את הבעיה. מישרד־העבודה — שכנראה אין לו עבודה אחרת, רוצה לסגור את כל נמלי־האוויר בישראל (לוד ואילת) בשבת קודש.

אבל שבת קודש, מתחילה ביום שישי, כך שנמלי־האוויר יהיו סגורים גם ביום השישי בערב. ולכן כל חברות־התעופה הזרות, שעד היום היו מגיעות הנה ביום השישי, כדי להביא תיירים וחוזרות לבסיסיהם ביום השבת, יפסיק לבוא הנה גם ביום השישי. כי חברות־תעופה שאינן בפיקוח הוותיקן, כמו אצלנו, לא יכולות להרשות לעצמן להחזיק מטוסים חונים במשך 40־30 שעות.

ואם יגידו לתייר השוודי שהוא לא יכול לטוס לאילת לא ביום השישי ולא ביום השבת, אז התייר השוודי יגיד: „טוב, אז תן לי כרטיס לפלמה דה־מיורקה".

איך סידרנו אותם?

★ ★ ★

זו היתה בעיה א'. עכשיו בעיה ב'.

הבעיה הזאת היא הזמן הפנוי שיש לעם ישראל. כמויות אדירות של זמן פנוי. זאת אומרת, אחרי שהוא גומר לעבוד, אחרי שהוא הולך פעמיים בשבוע למורות של הילדים שלו, פעם בשבוע הוא ניגש למס־ההכנסה כדי לברר למה שלחו לו עיקול, פעם בשבוע הוא מבלה כמה שעות בביטוח לאומי כדי לברר למה הפסיקו לו, פתאום את קיצבת־הילדים, אחרי שהבן־אדם מבזבז שלוש שעות כדי לטלפן לבזק ולספר להם שכבר שבוע לא באים לתקן את המכשיר, אחרי שהוא מחכה ברוגר קרוב לשעה כדי לקנות שלושה בולים ושני אסימונים, אחרי שהוא מחפש מקום־חניה שעה וחצי ואחר כך עוד שעתיים הוא מבזבז בלילכת לשחרר את המכונית מהמיגרש שאליה היא גורשה. אחרי כל זה אם נישאר לך זמן פנוי, אזרח יקר, ואם גם יש לך פינקס של ההסתדרות, אז כל מה שאתה צריך לעשות זה לפנות למועצת־הפועלים הקרובה למקום מגוריך. שם יגידו לך בדיוק מה לעשות בזמן הפנוי שלך.

איך יודעת? ראיתי תשדיר בטלוויזיה. „לפרטים פנה למועצת־הפועלים".

חדש

זה ידוע שבני 40 פתאום מתעצבנים על מערכות־העיתונים על שהקטינו במפתיע את גודל האותיות. זה גם ידוע שבדיוק אז כולם מתחילים לצחוק על בני ה־40 ואומרים להם: „אם נגמרה לך היד סימן שאתה צריך מישקפיים."

זה ידוע שבני 40, שפתאום רואים פחות טוב, לא מוכנים לקבל את רוע הגזרה ומתעקשים שלא ללכת לרופא־עיניים, לא להיברק ולא לשמוע את הבשורה: „כן, אתה צריך משקפי־קריאה." וגם ידוע שבני 40 כבר שנים מבקשים מחבר שנוסע לחו"ל „קח 10 דולר, ותכנס לדרגסטור הקרוב למלונך בניו־יורק, וקנה לי את המישקפיים הקטנים האלה, אתה יודע, שמשתמשים בהם רק כשאין מספיק אור בחדר."

אז המישקפיים האלו הגיעו ארצה. תוצרת חברת פוסטר גרנט, ואפשר להשיג אותן בבתי־מרקחת, ובמיבחר גדול ובדירוג כל המיספרים האופטיים.

★ ★ ★

דווקא רעיון נחמד: בשופרסל אפשר להשיג עכשיו ערכת פיקניק, כלומר אריזת פלסטיק שקופה ובה ארבעה שיפודי בשר, ארבעה המבורגרים וארבעה קבבים. לפיקניק וגם לבית בו גרים אנשים שכל אחד מהם אוהב משהו אחר. אריזה במישקל ק"ג עולה 14.95 ש"ח.

★ ★ ★

לטיבעונים — נטרל פלוס. דאודורנט חדש, המיוצר מתמציות טיבעיות בלבד, ואינו מכיל אלכוהול. נמכר בכל רשתות השווק, ב־8.70 — 13.95 שקלים.

★ ★ ★

מעכשיו יש לנו סבן סטאר כחול־לבן. קוראים לו אירגונית והוא יומן לאנשים מאוד־מאוד מיוחדים, אחרי שהבן־אדם מבזבז שלוש שעות כדי לטלפן לבזק ולספר להם שכבר שבוע לא באים לתקן את המכשיר, אחרי שהוא מחכה ברוגר קרוב לשעה כדי לקנות שלושה בולים ושני אסימונים, אחרי שהוא מחפש מקום־חניה שעה וחצי ואחר כך עוד שעתיים הוא מבזבז בלילכת לשחרר את המכונית מהמיגרש שאליה היא גורשה. אחרי כל זה אם נישאר לך זמן פנוי, אזרח יקר, ואם גם יש לך פינקס של ההסתדרות, אז כל מה שאתה צריך לעשות זה

תמונת המירמזמת של הדיאודורנט הטבעי
מתמציות טבעיות בלבד

ערכת מנגל
כל אחד והבשר שלו

שיחת חולין

עם הילד הקטן

אמא, תקני לי בבקשה סקייט־בורד.
בסדר.
ותקני לי גם משחק סגא.
כמה זה עולה?
הסקייט בורד בערך 150 שקלים והסגא 550.
תגיד, אתה השתגעת?
למה?
זה המון כסף, אין לנו כסף לפזר על שטויות.
הגיע הזמן שתביני שכסף שווה רק כשמפזרים אותו.

חברים שלי

חבר שלי נסע מביתו שבמנהטן לשדה־התעופה קנדי. נהג־המונית היה שחור. בדרך הם פיטפטו, והנהג השחור ראה מייד שיש עם מי לדבר. הוא שלף דף־נייר, נתן אותו לחברי, ואמר לו: „קרא, ותחשוב על זה".

בדף היה כתוב בערך כך:

אנחנו נולדים שחורים, גדלים שחורים, מתים שחורים. כשחם לנו שחורים, כשקר לנו אנחנו שחורים, כשאנחנו חולים אנחנו שחורים, וכשאנחנו מפחדים אנחנו שחורים.

אתם, לעומת זאת, נולדים ורודים, גדלים להיות לבנים. כשקר לכם אתם כחולים, כשחם לכם את ארומים. כשאתם מפחדים אתם ירוקים וכשאתם שונאים אתם צהובים ולבסוף כשאתם מתים אתם נהיים אפורים.

אז למה, לעזאזל, אתם קוראים לנו ציבעונים?

★ ★ ★

חבר אחר שלי היה השבוע בטיפול אצל רופא־השיניים. כשחזר משם, פצוע וכואב חבול ומדוכא, אמר לי שהוא הבין, סוף־סוף, מי הם רופאי־השיניים.

מיי שאלתי אותו.

מי שלא הצליחו להתקבל לס"ס.

★ ★ ★

וחבר שלישי נסע לירושלים, ובדרך ראה שלט־דרכים. השלט עשה לו מצב־רוח נורא ואיום, והוא פשוט לא יכול להירגע.

על השלט היו שלושה חיצים. חץ אחד המראה ישר ועל ידו כתוב „ירושלים". החץ השני הראה ימינה ועליו היה כתוב „תל־אביב, והחץ השלישי היה מופנה לכיוון הים ועליו היה כתוב „יהוד".

הידיד שלי אמר שאם הוא תופס את הנבלה שעשה את השלט הוא מולק לו את הב.....

ערכת רעב
200 קלוריות לאמצע הדרך

מתוך התיק את הקרקרים, ובעזרת כף עץ קטנה מורחים עליהם את המימרח. הכל ביחד 200 קלוריות, שזה לא הרבה. אומרים לי שזה מחליף ארוחה.

לא מבינה בדיאטות, אבל הפתפטה טעימה מאד.

לונדון

יעל וגבר אלמוני

לונדון היא לא רק תיאטרון. לונדון היא גם לא רק רחוב־אוקספורד (למרות שיש תיירים החושבים כך, וכאשר אומרים להם שלוקחים אותם לרחוב אחר הם מביאים איתם דרכונים). לונדון היא גם לא רק אנשים בצבע אפור־זרוד, הנוסעים ברכבת התחתית וקוראים עיתון.

לונדון היא גם הרודס. הרודס זה בית כלבו מפואר אשר נמצא בקיצור הרודס הוא כלבו קצת אריסטוקרטי, קצת סנובי ויקר בה־תאם, אבל שווה לבקר בו ולשטוף את העיניים.

בהרודס ישנה קפיטריה אלגנטית, שהליידיס האנגליות נוהגות לפוש בה על קפה ועוגה. על אירוע שקרה לחברה טובה שלי בלונדון בקפיטריה הזו, אני רוצה לספר לכם הפעם.

יעל, ישראלית־לשעבר, יוצאת קיבוץ, נישאה לבחור אנגלי עשיר ולא־יהודי וחיה בלונדון. היא יפה להפליא, גבוהה מאוד, בערך 1.80 מ', בעלת רעמת־שיער בצבע רבש, והיא נראית כמי שירדה לרגע משער של ווג. בקיצור, דמות שאי־אפשר לפספס.

באחד הימים בחורף האחרון שוטטה לה יעל, עטופה במעיל־מינק ארוך, בין קומותיו של הכלבו המפואר הזה, כשהיחידים שאינם נוצים בה מבטם הם העיוורים. אחרי שוטטות של כשעה החליטה שהגיע זמן לקפה בקפיטריה.

בדרך לשם עברה באגף הממתקים וקנתה לעצמה קיט־קט, שהוא ואפל בעל ארבע שורות שוקולד.

בהגיעה לקפיטריה, לקחה לעצמה קפה וחיפשה מקום לשבת. המקום האלגנטי היה מלא לחלוטין.

בשולחן קטן אחד המיועד לשני אנשים, ראתה יעל גבר שחור, נאה ואלגנטי, היושב לבדו. בביטחון רב של אחת הנראית נהדר ניגשה לשולחן ושאלה בנימוס אם היא יכולה להצטרף.

הגבר קפץ מיד ממקומו ובאדיבות עזר לה לשבת. יעל הניחה את כוס הקפה ליד הקיט־קט והחלה לתור אחר סיגריה בארנק שלה. מזווית עינה היא רואה פתאום שהגבר שממולה שולח יד לעבר הקיט־קט שלה ותולש ממנו בעליזות שורה.

יעל נדהמה. מה זה פה, פתח־תקווה? חדר אוכל בקיבוץ? במהירות חטפה יעל את שלוש השורות הנותרות של הקיט־קט ואכלה אותן מהר.

מתח מוזר עמד באוויר. דקה מאוחר יותר, קם הגבר ועבר לשולחן סמוך שהתפנה.

זה כבר העליב אותה מאוד־מאוד. לא רק שהוא לקח לה שורה בוואפל בלי רשות, הוא גם עוזב את השולחן כאילו שהיא לא בסדר! זה דבר שלא ייעשה! כל עצם בגופה של יעל (קצינה וקיבוצניקית לשעבר!) זעקה לנקום את הכבוד שנרמס.

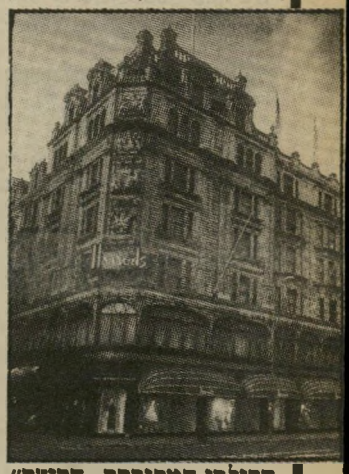
ההזדמנות לנקום לא איחרה לבוא. בעוד יעל שוקלת מה לעשות, הניחה מלצרית צעירה על שולחנו של הגבר השחור ספל־קפה וסופגנייה.

יעל קמה ממקומה וניגשה אל שולחנו של האיש, בלי לומר מילה, כיבתה את הסיגריה שלה בכוס הקפה שלו, נתנה ביס ענקי בסופגנייה שלו (משאירה עליה כמובן סימני ליפסטיק ורוד), הסיטה את רעמת השיער שלה לאחור והחלה צועדת באין לעבר פתח־היציאה, כשהיא באופוריה מוחלטת. זהו זה, חשבה לעצמה, אותי לא יעליבו!

בדרך למכונית שלה, שחנתה בחוץ, הכניסה יעל את ידה לכיס מעילה, כדי להוציא את מפתחות המכונית — והיא גילתה שם, לתדהמתה, את הקיט־קט שלה!

מיותר בכלל לציין שהיא לא חזרה להתנצל. אחרי שהיא אכלה לו את הקיט־קט שלו, זה לא הספיק לה, והיא רדפה אחריו ונתנה ביס גם בסופגניה שלו. הוא היה יורה בה.

חברות יש לי!

הכולבו המפורסם „הרודס"
מה קונה בו המלכה?

בנייטסברידג' (KNIGHTS-BRID GE SW). וניתן למצוא בו הלבשה עילית, ריהוט עתיק ומתנות אכזוטיות.

יחצני הכלבו מפרסמים בכל מקום אפשרי, כמעט, שגם המלכה הבריטית קונה אצלם. מעניין מה היא קונה שם. האם היא קונה אופנה עילית? מה היא עושה עם זה? הרי אף פעם לא רואים אותה לובשת אופנה־עילית. נהפוך הוא. עבורה יש צורך להמציא מינוח חדש „אופנה־תחתית". אולי היא קונה שם את סירי־הלילה המוזרים האלו, שהיא אוהבת לחבוש על ראשה.

עשן דרך האף!!!

גירסה מחודשת למחזהו המפורסם של נואל קוווארד THE VORTEX מועלית בימים אלה על בימת תיאטרון גאריק, בווסט־אנד הלונדוני. המחזה נכתב ב־1924 על־ידי קוווארד, שרצה בתפקיד דרמתי טוב לעצמו, והוא אכן כיכב בגירסה המקורית שהועלתה בלונדון, עובדה שביססה את מעמדו הן כמחזאי הן כשחקן.

המחזה דן ביחסים המורכבים בין אם מזדקנת, נימפומנית־למחצה, הנאחזת בכוחות אחרונים בשרידי עלומיה החולפים, לבין בנה המתבגר, הבעייתי וה־מכור לסמים קשים. הקהל הלונדוני, שהורגל לקומדיות הקלות־כנוצה של קוווארד, קיבל את המחזה החדש בהלם מוחלט. בתקופה שבה לא העזו אף לדבר על אלכוהוליזם בתיאטרון, הועלה מחזה הדן בבן המכור לסמים ואמו הנפקנית. (אני כבר מדמיין לעצמי איך בכל הצגה שלפו מהאולם, על אלונקות, איזה 60 דזדות חסודות מעולפות עם מילחי־ההרחה שלהן).

שחקנים אייטקן ואברט
דיאלוגים חדים ושנונים

ההצגה זכתה בהצלחה אדירה, למרות (או אולי בגלל) הנושא השערורייתי שעסקה בו.

קוווארד מציג במחזהו את האריסטוקרטיה המנוונת במערומיה, ומראה את המאפיינים הפחות־מושכים של החברה הלונדונית באמצע שנות ה־20.

האם, פלורנס, רדודה ונהנתנית, עסוקה במאהב התורן שלה (שהוא בן גילו של בנה), מול אפו של בעלה הזקן, המעדיף שלא לראות דבר. ידידי־המישפחה, הסובבים את פלורנס, חיים את הרגע ועוזרים לה לחיות את האשליה שבנתה סביבה. הלן, החברה, אולי היחידה, מנסה בכוח לשים ראי מול פניה של פלורנס. וניקי הבן, השב הביתה לאחר היעדרות של שנה שבה שהה בפאריס, מביא משם אל הבית בלונדון את התלות שלו בסמים ואת ארוסתו.

ביד אמן טווה קוווארד את מירקם־היחסים השביר בין גיבוריו, ומביא את המחזה לשיאו הבלתי־נמנע בעימות מכאיב בין האם והבן.

הביקורות שנכתבו על המחזה, כשהועלה בראשונה, שילבו תגובות של הלם והתלהבות. מבקרו המחמיר של הסאנדיי טיימס, למשל, סיים את ביקורתו, שהיתה ברובה שבחים למחזה, במילים „המערכה השלישית ארוכה מדי... יש יותר מדי ניגוני־פסנתר במערכה השניה, וליידיס לא נושפות עשן סיגריות דרך האף שלהן!!!"

טוב, זה היה ב־1924, וזו היתה שערוריה בפני עצמה, עשן דרך האף!

קוווארד עבר לברודווי שבניויורק, להעלות שם את מחזהו ואילו בהצגה שהמשיכה לרוץ בהצלחה רבה ב־לונדון גילם את תפקיד ניקי ג'והן גילגוד.

ב־1952 הועלתה גירסה נוספת של המחזה בלונדון, והפעם בכיכובו של דירק בוגארד.

ההפקה הנוכחית מרשימה ונוצצת. הבימה מעוצבת להפליא בציבעי שחור, לבן ושנהב. הדיאלוגים חדים ושנונים, ונראה שהמחזה לא איבד כלל מכוחו ומהאקטואליות שלו, למרות שחלפו כמעט 70 שנים מאז שנכתב.

מישחק מעולה של מריה אייטקן (הזכורה כאשתו הכל־כך־אנגליה של ג'ון קליז ב־דג ושמונדה) בתפקיד האם. והגדול מכולם, רופרט אברט, (אשר שיחק בין היתר בסרטים ארץ אחרת וכרוניקה של רצח ידוע־מראש). כניקי, הבן הבעייתי, בתפקיד של פעם־בחיים, המבסס את מעמדו כאחד מגדולי שחקני־הבימה הצעירים של אנגליה כיום.

לוס־אנג'לס

מעון לנשים מוכות

מדונה היא אשה מצחיקה. אותי, לפחות, היא מצחיקה. היא אולי לא מתכוונת להיות כזו, אבל זה יוצא לה ככה, בלי כוונה.

ללא ספק היא כוכבת גדולה כבר שנים אחדות, ונראה שתמשיך להיות כזו, למרות מה שאני חושב עליה.

איך היא הגיעה למעמד הזה שלה אין לי שמץ של מושג, ואני חושב שגם לה אין. קול — אין לה מיי־וד־מה. כישרון — בינוני למדי. הופעה — גם אין לה, אבל זו כבר שאלה של טעם.

מאדונה
„להיות נזירה!"

מה שיש לה, והרבה, זה כישרון אדיר ליחסי־ציבור לעצמה. כישרון העובר על עיקרון של המון רעש וצילצולים, על מינימום טוטאלי של כישרון (סטייל עודד גרא של־נו, או להבריל, רחמנא ליצלן, המוזמרת שלי לפרס־פוליצר לעיתונות, מיכל בקר).

אני לא חושב שיש עיתון, שבועון, יריחון, ריבעון וכדומה בעולם אשר אינו מקדיש לה מדורים של־מים בתדירות מדהימה. לא חולפת דקה מבלי שבאיזשהו מקום בעולם יכתוב מישהו משהו על המדונה הזו.

אני בטוח שאם יוצא בברית־המועצות עיתון ששמו דבר הפוך לת הנרוזית העמלה. גם בו יש קטעים וראיונות על ועם מדונה.

ואני, כמובן, קורא כל מילה. זה בשבילי ניקוי־ראש מוחלט, והרבה יותר זול ופחות תלותי מפסיכיאטר.

למה אני אומר שהיא אשה מצחיקה? או:

אחד מזיבלוני־הרכילות המודפסים בהם שיש להוניהם בארצות־הברית (ניתן להשיג אותם בסופרמרקטים, ליד הקופות), ערך עימה לא־מזמן ראיון, ובראיון הזה היא אמרה שכילדה, היתה לה אובססיה להיות נזירה. לא אחות או מורה.

נ־ז־י־ר־ה! אז לא למות מצחוק! אבל, היא מוסיפה מייד שהאובססיה הזו חלפה לה כאשר היא התחילה לחשוב על בנים ועל מין. (את לא חושבת שגיל 5 זה מוקדם מדי מכדי להחליט שלא להיות נזירה?).

מדונה מוסיפה ומספרת שבגיל 10 התחילה לרוץ אחרי בנים (למדלם, הם רצו יותר מהר), וכבר אז הרגישה שהיא הולכת להיות חתולת־מין (את בטוחה שזה היה בגיל 10, ולא בגיל 5? נסי להיזכר). באותו זמן התחילה אצלה מרידה פנימית נגד המישפחה שלה ונגד הכנסיה. (התקליט האחרון שלה הוא ממש הכרזת־מילחמה על הכנסיה).

מובן שאי־אפשר היה בלי לשים אל אותה על נישואיה הסוערים לשחקן תם־המזג, שון פן. המונים בעולם עוקבים בעניין אחר הדיווחים על חילופי־מהלומות יומיומיים כמעט, והטלת סרוויסים אצל הזוג פן־מדונה.

לא מזמן ניסה הפן הזה לסדר לה אחרת את הפרצוף. אז הוא היכה אותה, וגם קשר אותה קצת לכיסא, ונעל אותה בחדר לכמה שעות.

אז ככה. קודם כל שמחתי לגלות שנשים מוכות זו לא בעיה עדתית, האופיינית רק לנו. וגם, פיתאום התגלה לי שגם סלבריטיז חוטפות מהלומות.

מדונה מאמי, לא שמעת שיש בהרצליה ובעוד כמה מקומות באר־ץ מעונות לנשים מוכות? למה לא קפצת לשם, כפרה? תמיד יש שם מקום פנוי.

ושאלתי את עצמי עוד משהו: למה נתנו לך רגליים שריריות כאלה, אם את לא עושה בהן שימוש? הרגליים שלך יותר שריריות מאלה של סטאלונה, אז את לא יכולה לתת לנקניק הזה, שאת נשואה לו, איזו בעיטה קטנה בביצים, ולשלוח אותו לכמה עונות למטרופוליטן אופרה בניו־יורק, שישיר שם את הסופראן במאדאם באטרפלי.

מה זה? אני צריך להגיד לך מה לעשות?

מאמוש, אם את בכל זאת רוצה עצות ממני, אפשר להגיע אלי דרך מערכת העולם הזה. הם ישמחו לי־הפנות אותך אלי.

טורקיה כמו סולטן

כולם מדברים על טורקיה. כולם נוסעים לטורקיה. אבל אם צריך לחפש מקום שיבטא יותר מכל את תענוגות החיים בטורקיה, אין ספק שזה מלון קלאסיס.

לא הרחק מאיסטנבול, על החוף המרהיב של ימת מרמרה נמצא פאר המלונות הטורקיים.

הקאזינו ומועדון הלילה

בריכת השחייה

כבר בכניסה אתה מרגיש שקלאסיס נבנה ותוכנן במיוחד כדי שאתה תרגיש כמו סולטן.

במבנה אוריינטלי מרהיב ביופיו, השכילו מתכנני המלון להכניס את כל עינוגי העולם הזה המזרחיים והמערביים כאחד.

תרצה קזינו מפואר. יש!
תרצה מועדון לילה יוקרתי. יש!
תרצה חמאם טורקי, יש!
תרצה מגרשי טניס מוארים. יש!
תרצה אולם באולינג. יש!
תרצה חדר כושר משוכלל. יש!
תרצה בריכה מחוממת ורגילה. יש!
תרצה חוף ים פרטי. יש!
תרצה מגרש סקווש, החלקה על הקרח, צלילה, גלשנים, דאיה, התעמלות אירובית, מסז'ים, טיפולי בוץ, הכל יש, רק תבוא ותיהנה.

●

...ואיך אפשר בלי להזכיר את האוכל בקלאסיס? שפע המסעדות בקלאסיס, נתנו לנו מושגים חדשים על אוכל. כן, גם בכמויות. אתה בא לקלאסיס שכח מהדיאטה, כי אין סיכוי שתעמוד בפיתוי. אתה רואה את השולחנות העמוסים מכל טוב ואתה מבין איך חיו הסולטנים.

למרבה הפלא החוויה הטורקית הנפלאה הזאת אינה יקרה כלל וכלל, במושגים של בתי מלון בארץ, למרות שאת קלאסיס אי אפשר להשוות לשום בית מלון בישראל.

חברת דיזנהויז המשווקת באופן בלעדי את חבילות הנופש של קלאסיס, מציעה עיסקה כדאית בהחלט, הכוללת טיסה הלוך ושוב בחברת אל-על, ארוח של שבוע (7 לילות) על בסיס ארוחת בוקר בסגנון מזנון ב-$775.

לאור כל מה שאתה מקבל בקלאסיס זה בהחלט משתלם. ניתן כמובן, להזמין מספר לילות קטן יותר בקלאסיס, לשלב את השהיה במלון עם הטיול שתכננת בטורקיה.

טורקיה של דיזנהויז
אין מה להשוות.

למעלה מבט כללי על המלון
למטה מימין בריכת השחיה המקורה
למטה משמאל הדיסקוטק

★ המחיר ליחיד בחדר זוגי.
★ המחיר לא כולל היטל ומע"מ.

HOTEL KLASSIS
ISTANBUL

לטורקיה טסים עם המוביל הלאומי
אל על AL AL

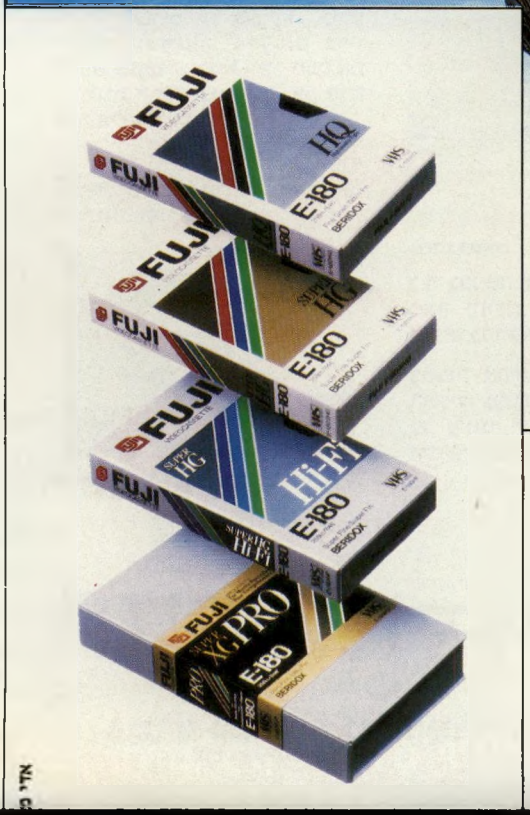
דיזנהויז
חברת התיירות מס. 1 בישראל.

פרטים והרשמה בכל משרדי הנסיעות בארץ.

פוג'י

הוידאו שלך צריך שומר ראש

הסרט המגנטי של פוג'י שומר על הראש המגנטי של הוידאוטייפ שלך

הראש המגנטי הוא החלק החשוב והיקר בוידאוטייפ שלך. רק קסטה מעולה ועמידה שומרת על חייו לאורך זמן ומעניקה תמונה חדה וברורה תמיד.

איכות התמונה נשמרת גם בשימוש החוזר בסרט.

קסטות פוג'י וידאו ואודיו - להשיג בחנויות הצילום והחשמל המובחרות.

קסטות וידאו פוג'י - מעט יותר יקרות, הרבה יותר טובות.

אל תחסוך באיכות. קנה פוג'י.

FUJI VIDEO-CASSETTE VHS

נציגים בלעדיים:
קבוצת חברות שמעוני בע"מ

עברו 4 שנים ועדיין:

מחפשים אשמים

נהגת האוטובוס: רות דוידוב

נהג הקטר: שלמה סומך

אסון הבונים. נהג־הקטר, שלמה סומך השבוע: „כל השופטים והמהנדסים לא היו איתי בקטר. מה כבר אפשר היה לעשות? זה חוזר אלי בלילה. עכשיו קצת יותר טוב, אבל בהתחלה ממש לא יכולתי לישון. בעזרת השם יהיה פסק־דין טוב. הטרגדיה לא עוזבת אותי לרגע. הזדקנתי ב־15 שנה מאז. פעם חשבתי שהחיים יפים עכשיו יש לי רק טראומה. לא יכול לעלות על קטר. אחרי התאונה נסעתי קצת, אבל תלאות המישפט הוציאו לי את הביטחון. ההורים אמרו שאני אשם, שהרגתי את הילדים, כדי שלא יתנו לי קנס על העצירה. כמעט חטפתי התקף־לב. לא כועס עליהם, רק עצוב לי בשבילם. הלכו החיים, רק אלוהים יעזור." ארבע שנים אחרי, רונן בר חוזר לפתח־תיקווה.

השבוע: יום ראשון אחר־הצהריים — האזכרה

רונן בר

ה שבוע, אולי ממש ברגע זה, מתכנסים להם ההורים הבוכיים בבית־המישפט ב־חיפה. שלמה סומך, נהג הקטר ואישתו, יית־ישבו על הספסל וימתינו לפסק־הדין.

ארבע שנים אחרי העצירה שלא נגמרה עומר מישהו לשלם את המחיר. גם אם יחליט השופט שסומך זכאי, לא יוחזרו לו ארבע הש־נים האבודות. את הילדים אפילו הרב פרץ כבר לא יוכל להחזיר.

מי באמת אשם? האם זה חשוב?

שמועות מסתובבות בפתח־תיקווה על סיאנסים שנערכו להעלאת רוחות ההרוגים. באחד מהם, טוענים עדי־ראייה, אף הודתה הנהגת באשמה.

בימים הראשונים אחרי התאונה נערך לינץ' פומבי לנהגת רות דוידוב. בכל ספרי־הזיכרון, בכל האזכרות מדובר על 21 הרוגים. ההרוגה ה־22, נהגת האוטובוס, אינה מוזכרת.

דינה ילין: „מבחינה הגיונית אני יודעת שזה לא בסדר מה שעשינו. היינו צריכים לאזכר גם אותה, אבל מבחינה ריגשית אני פשוט כועסת עליה. לא יכולה להזכיר." לדעת חגית סופר זהו מישגה. „גם היא קורבן".

האם המישפחות השכולות רוצות את ראי־שו תמורת חיי הילדים? המישפחות טוענות שלא.

יהודה שחר: „תראה, הנהג המיסכן הזה באמת לא מעניין אותי. יתנו לו שלושה חוד־שים בעבודות מינהליות, וזהו. זה לא יחזיר לי את הילדים, אני רק מקווה שהשופט יתייחס בפסק־הדין לכל הדברים החמורים מאוד שהתגלו במישפט."

אהרון אגמון: „נדהמנו לראות שגם האסון שלנו לא הזיז לגורמים המוסמכים. הם לא הזדרזו לתקן את המעוות. התברר לנו שברכ־בת־ישראל נותנים לנהג בן 61 לנהוג רכבת בת 800 נוסעים במהירות גבוהה. לא די בכך שאחרי התאונה לא העבירו את כל הנהגים מיבחן־תגובה, אלא שמייד לאחריה החזירו את סומך לפסים.

„במשך המישפט התגלו לנו דברים מדהי־מים. התברר לנו שעל כל עצירת־חירום במה־לך נסיעה מורידים לנהג־הרכב מהפרמיות, כך שלא כדאי לו לבלום."

שחר: „רק בכסף שהנצא על עורכי־דין במישפט הזה היה אפשר לעשות הרבה. פעם אחת כמעט התפרצתי. זה היה כשעורך־הדין וייסגלס הבהיר שאי־אפשר לעצור את הרכ־בת יותר מדי עצירות־חירום, כי הדבר שוחק את גלגלי הרכבת."

כבר נכתבו. אז למי היה איכפת להפריע קצת, ולהוציא על המורים את כל הכעס המצטבר.

לקחו אותנו לטיול סוף־שנה בתל־אביב. גם את בית־ספר ברנר לקחו לטיול. מורשת יהודית או „בני־מצווה", כפי שזה מכונה בעגה הפרגוגית. 12 כיתות ז' מברנר פוצלו לשלושה ראשים. המסלול, שהסתיים בבית־כנסת עתיק בצפון, כלל גם ביקור בשמורת הבונים וסיור מודרך בחלקו הדרומי של הכרמל.

דינה ילין, המנהלת, שמרה תמיד על כמה כללים חינוכיים, ובתור מנהלת בית־הספר באה להיפרד מכל אוטובוס בנפרד. היה בלאגן. כיתות עלו על אוטובוסים שלא יועדו להם. ז'6 תפסה מקום באוטובוס של ז'12 ו־הוכרחה לרדת מהאוטובוס. ז'12 איכלסו אותו במהירות.

אחרי שבירכה אותם לשלום, הוסיפה דינה ילין: „תראו איזה כייף לכם, נתנו לכם נהגת." היא זוכרת את רעמת־השיער של הנהגת ואת תנוחת השכיבה שלה על ההגה לפני היציאה.

יואל אהרון, מורה לשל"ח שהצטרף באותו יום כמלווה לטיול: „אני זוכר שהרשיתי לעצמי להתנמנם באותו רגע. שתי דקות לפני הכניסה לשמורה עקף אותנו האוטובוס של ז'12. הבנתי שהמורה שלהם יודעת את הדרך. זיכרתי אותה. בעבר גם היא היתה ורק אני רץ כמו משוגע. מהצורה של האוטו־בוס, והמרחק שבו הוא נחת מהכביש, הבנתי את גודל האסון.

„דבר ראשון ניגשתי לאוטובוס. גיליתי את הנהגת גוססת. עשיתי לה הנשמה, אבל זה לא עזר. תיכה של פה התחילה לבעור בגלל הסולר שנשפך מהאוטובוס. כיביתי אותה. כל האוויר היה ספוג ריח של סולר ושריפה.

„התחלתי בטיפול מעשי. אני חושב שרק אחר־כך קלטתי את מה שראיתי. זה היה ה־מחזה הנורא בחיי. ברדיוס של 20 מטר ממקום התאונה היה כל השטח מכוסה בדמם של נפגעים."

הודיעו שאני מתה

פ תח־תקווה השבוע. שלושה ימים של ראיונות. שלושה ימים קשים, הרבה מרואיינים שטופי־דמעות וטראומה עירונית הרודפת עדיין את העיר.

אותו היום, ה־11 ביוני, איחד את מאות ההורים לתלמידי כיתות ז' בבית־ספר ברנר. הם חיכו לילדים שלהם שיחזרו. כמו כל ההו־רים. כשהגיעו הידיעות הראשונות, באמצעות המיבזקים של גל"צ וצה"ל, התעורר אצלם, כמו אצל ההורים בקרית ביאליק, צל ראשון של

המנהלת בעצם די הרוויחה מכל העניין. פתאום קיבלה פירסום

תלמידה חגית סופר

השבוע באזכרה

לעולם לא נסלח לרב פרץ. לא נסגור איתו חשבון עד

סומך, נהג הקטר, נשאר בחיים.

בתחילה נחשב סומך, תושב קריית־ביא־ליק, לנקי מכל חשד, אולם עדויות חדשות שהצטברו, ואולי גם הרצון למצוא אשם, שגם נמצא בין החיים, גרמו להבאתו לדין.

פיענוח הקופסה השחורה וצילום של אחד מנוסעי הרכבת הראה שהבלימה החלה זמן רב אחרי הרגע המשוער. מאז נסחב המישפט זמן רב. רכבת־ישראל מינתה את עורך־הדין דב וייסגלס להגן על סומך.

ביום החמישי שעבר, בדירה צנועה מאוד על הכביש הראשי עכו־חיפה, הסכימה אישתו של סומך לשוחח. היא דיברה על המתח וה־עייפות הרבה שבה נתון בעלה זה זמן רב. השכנים ידעו לספר על השבירה האיטית של סומך, שהפך מאיש מאושר, המתפרנס בכבוד, לשבר־כלי של ישיבות מישפטיות.

ביום השני לפני שבועיים התחילו להקים מחסום בצומת הבונים. הצופר נשמע מרחוק, הולך ומתקרב. הרכבת, היוצאת ב־9.00 מ־תל־אביב הגיעה בדיוק ב־9.40, כמו בכל יום ב־50 השנים האחרונות.

סוכריות וחטיפים

ל פני ארבע שנים, באותו היום, יצאנו גם אנחנו לטיול. כיתה ז'3 מבית־הספר אורט ב'אל"ק באחת הפרובינציות ליד חיפה. אחר כך חשנו שותפות גורל עם הכיתה של בית־ספר ברנר. שיצאה את פתח־תיקווה באותן שעות.

גם אנחנו יצאנו עם מצב־רוח של סוף־שנה, עם סוכריות וחטיפים לסוגיהם. התעודות מרריכת־של"ח. ממש נרדמתי. מה שהעיר אותי היה צופר ארוך ומתמשך של קטר. קפצתי. אתה צריך להבין, כל השטח היה פרוס לפנינו. לא היו עצים והיינו בדיוק האוטובוס מאחוריהם.

„הקטר התקרב במהירות והאטובוס כמעט עבר. זה הלך כמו ב־SLOW MOTION PICTURE. בשניה האחרונה לפני שהס־פיק לחצות האוטובוס נפגע. בתחילה הקטר גילגל אותו ואחר־כך העיף אותו באוויר כמו קרטון.

„חטפתי את תיק העזרה־ראשונה והוריתי לנהג לנסוע לאחור ולהוריד את הילדים ברשא, מחוץ לטווח ראייה. ירדתי מהאוטובוס והתחלתי לרוץ. רק אז הרכבת נעצרה. ופת־אום היה שקט, דומיית־מתים. אף אחד לא נאנח או צעק. הרכבת היתה שקטה לחלוטין, ראגה.

אמא שלי קיבלה את הילד שלה חזרה, והם שם, מאות ההורים הממתינים, קיבלו רק הוד־עה קצרה מהחמ"ל, שהוקם בבית־הספר. „אנא בואו לחטיבה".

הם הקיפו את בית־הספר, המונים, לא יוד־עים, נבוכים. יואל היה הראשון שחזר מאיזור האסון. בציפורניים ניסו לתלוש ממנו מידע. התיקשורת כבר הגיעה, והוסיפה בהבזקיה להיסטריה הכללית.

למי שקשורים בנושא קשה לדבר ברצי־פות. פלאש־בקים מתערבבים במציאות. חל־קם בגלל הפציעה וחלקם בגלל ההלם.

חגית סופר העדיפה להתחיל בהורים שלה ועברה מייד לתאונה עצמה. היא היתה היחי־דה שנותרה בחיים ממי שישבו בחלקו האחורי של האוטובוס. כל השאר נהרגו. „והיתה לי

בעייה למצוא מיסגרת חברתית אחרי התאונה. הקבוצה שעלתה מבית־ספר יסודי לחטיבה היתה מאוד מגובשת. גם אז באוטובוס ישבנו כולנו ביחד, בחלק האחורי. כולם, חוץ ממני, נהרגו. הרקע המשותף שהיה לי עם שאר הניצולים התבסס כמעט רק על התאונה, וזה לא הספיק.

„אני לא זוכרת את התאונה וגם לא את צפירת הרכבת. אני גם לא זוכרת את האנשים שישבו לידי. התעוררתי כמו מתוך חלום רע. ניסיתי לזוז ולא הצלחתי. לא הבנתי מה קורה איתי. הכל כאב נורא, והייתי מכוסה דם. ביד ימין היה לי שבר פתוח. העצם יצאה החוצה, כאילו היתה עץ שבור, ובכלל, נראיתי די אומלל. חיילים החזיקו לי את הראש כשניסיתי להסתובב, אמרו לי: 'תסתכלי על השמיים, על הציפורים'. התעלפתי.

„ההורים שלי לא ידעו מכלום. אבא יצא באותו היום למילואים, ואת אמא לא הצליחו להשיג. רק ברדך לערבה, באיזה פונדק־דרכים, הוא שמע מהדודות־חדשות וחזר מייד לפתח־תיקווה. למזלו, הוא לא הגיע לבסיס, כי שם חיכו לו המפקד והרופא כדי להודיע שאני מתה.

„את אמא שלי תפסה שכנה. ידיד שלי לקח אותה לבית־הספר." היא מתארת שוב את ההיסטריה. את ההורים הצובאים על שערי בית־הספר. בשעות אחר־הצהריים החלו לחזור יתר האוטובוסים. תלמידים, שצחוק הטיול שלהם נקטע, ונשאר רק בכי של מי שהיו עדים לטרגדיה.

רק הורי כיתה אחת לא ראו את האוטובוס שלהם חוזר. מישפחות תלמידי ז'12 כונסו בכיתה אחת. לקראת ערב הגיעו הרשימות הסופיות. שוטרים הועמדו ליד החלונות, שנאטמו למנוע ניסיונות־התאבדות. שמה של תנית הוקרא מרשימת הפצועים המסוגלים לדבר.

חוליות קטנות של שוטר, פסיכולוג ומורה ניגשו להורים השכולים. עד־ראייה מספרים על מחוות קורע־לב של הטחת ראש בקירות, ועקות ובכי. אחד האבות השכולים ניסה אף לחטוף אקדח של שוטר כדי לירות בעצמו. הם ניגשו אל ההורים של עודד אגמון, מיטל גיגי, ערן דהרי, אורית הרשברג, דביר ורובל, צחי חבשה, תמיר טסה, יאירה כהן, סיגלית כהן, יוסי לוי, לילי מזרחי ליאת סיני, פלורין פלנציאנו, ליאורה צרפתי, איל שאטי, שלומי מזרחי, אל אביה של שלי מגדלוביץ, ובעלה של מירב שהצטרפה כמלווה, ואל בני־מישפחתה של אסתי גל. המחנכת. יותר מאוחר נוספה לרשימה שרונה כברה, שנפטרה בבית־החולים. רק ההורים של אמיר שחר לא נכחו. האב, עובד אל־על, בילה באותה שעה עם אישתו בלאס־וגאס. רק יום לאחר־מכן השיגה אותם ההודעה.

אלוהים מת

חגית מדברת מהר, החלטית מאוד, תקיפה. היא, כך נראה, הצליחה להשיג את השקט הנפשי שלה. „אלוהים מת בשבילי ביום ההוא. אני באה מבית־מסורתי מאוד, ועד אותו יום האמנתי בו. שבר בתפיסה . זה גם מעלה מייד כמובן, שאלות של גורל, למה דווקא הם ולא אני. איך זה שאני יצאתי מזה במזל. זה בערך מה שנשאר מכ"ה בסיוון תרדמה וכאב. לא כעס, אני לא כועסת. אני גם לא נוסעת באוד או יושבת בסוף הרכב.

„בית־ספר? התייחסו אלי כמו בצמר־גפן. הספר בשש השנים האחרונות, דינה ילין. מחוץ לחדר, על קיר המיסדרון פיסלי קרמיקה, שטיחים, כל ציור מותאם לילד בהתאם לעיסוקיו. קיר חי. לא של אבל. היה יכול להיראות כקישוט נחמד, לולא הכתובת לצידו. בתוך הסיפריה, שהפכה חדר־הנצחה, ארונות עם מיכתבי ניחומים, תיקי עיתונות. על הקיר מפוסלת אנדרטה מקרעי פח. מרשים. כואב.

ילין העמידה עצמה, מטבע הדברים, כראש הצוות של ה„אחרי", להנצחה ודאגה לטיפול בנפגעים. „כל השנה הראשונה הוקדשה להנצחה. הקמת החדר, טכסים רבים, התמודדות עם בעיות."

„לא הרבה זמן אחרי התאונה נסתיימה שנת הלימודים, כך שהרבה לא יכולנו לעשות עד סוף השנה. הבאנו פסיכולוגים, החלטנו לערבב את הכיתות וליצור כיתות חדשות, כדי שלניצולים תהיה הסתגלות יותר קלה. היו המון בעיות איתם. עבדנו בתיאום עם פסיכולוגים. ניסינו להוציא אותם החוצה. היתה להם בעייה לנסוע באוטובוסים, והפעם הראשונה שהסכימו לעשות זאת היתה כשנשיא־המדינה הזמין אותם אליו לביקור.

„דווקא בנושא הלימודים הם הפתיעו. לא כולם חזרו בתחילת השנה. רובם נפצעו והצטרפו לאחר כמה חודשים. הם גילו מוטיווציה גבוהה מאוד. כל ניצולים אמרו לי שלמרות כשאנחנו עוד היינו בבית־ספר, עשו אזכרות גדולות מאוד. כשעזבנו — הכל נגמר.

„בשנה שעברה לא הסכימו שם לעשות אזכרה. אירגנו הכל בעצמנו, וערכנו טכס נהדר. השנה חזר התסריט הזה על עצמו. האזכרה בבית־ספר הפכה למשהו טיפשי וחסרטעם. בשנתיים האחרונות אירגנו ערב להורים השכולים. אותנו, הניצולים, החברים של הניספים, לא חשבו להזמין. הערב כלל הרצאה של ה„אחרי" ולא קשורה לנושא. הגעתי, ויחד עם רבים, יצאתי באמצע."

דינה ילין מכחישה, כמובן, את ההאשמות וטוענת שבעניין האזכרות הם פשוט נכנסו לפרופורציה. „האזכרות של יום השואה, יום התאונה ויום הזיכרון לחללי צה"ל נערכות באותה צורה."

את עינבר רחביץ היכרתי בקנוסיטיו. היא ניגשה אלי אחרי אחת ההרצאות שהענקנו לבתי־ספר על ישראל, במיסגרת מסע הסברה של מישרד־החוץ והציגה עצמה. שרופה על הארץ ושונאת כל דבר המזכיר לה את אמריקה. יורדת מכוחם של גירושים. האב עוד בארץ, בקיץ היא כאן, בפתח־תיקווה.

היא עזבה בכיתה ו'. עזבה את כל החברים שלה, ששנה לאחר־מכן עלו לחטיבת־ביניים לכיתה ז'12. בקיץ 1985 באה לביקור, והיתה אמורה להצטרף אליהם לטיול סוף־שנה, סתם לא רק במובן של לדבר לדבר על התאונה, אלא דאגה גדולה כזאת „שלא אדרוך על אבן".

ברור. הילדים הקטנים מכיתות ז' שמעו משהו על התאונה. את כולם לקחו לראות את הקיר בחדר־ההנצחה. עצרתי כמה ילדים בחצר, ונדמה היה שהסברים לא חודרים אליהם. אין מגע בינם ובין הניצולים שעברו בינתיים לתיכון. הכאב מיטשטש והולך. נמוג לתוך הרצאות של שעות חברה.

גרנית בן־ארי היתה גם היא באוטובוס שנסע אחרי ז'12. היא זוכרת היטב את התאונה, ההלם. כמעט כל חבריה נשארו לערך בני 13. אחותה הקטנה, היום בת 13, איננה מוכנה לשמוע על התאונה. אולי מפחדת מהטראומה של גרנית, אולי אינה יודעת מספיק.

בחדר־ההנצחה חיכתה לנו מנהלת בית־הספר, עדנה ברוך, שהיתה מנהלת בית־הספר בשנים שלפני כן. „בשנה הראשונה אחרי התאונה", היא אומרת, „הרגשתי שאני לא יכולה להתמודד עם הכאב של כולם. הייתי חייבת להתרחק. לא יכולתי לשמוע את השם של אף אחד מהם. לא יכולתי לשמוע את השם של אבא של אף אחד מהם. לא יכולתי לשמוע את השם של אבא של גרנית. לא יכולתי לשמוע את השם של אבא של שלי. לא יכולתי לשמוע את השם של אבא של בני־מישפחתה של אסתי גל. המחנכת. יותר מאוחר נוספה לרשימה שרונה כברה, שנפטרה בבית־החולים. רק ההורים של אמיר שחר לא נכחו. האב, עובד אל־על, בילה באותה שעה עם אישתו בלאס־וגאס. רק יום לאחר־מכן השיגה אותם ההודעה.

אלוהים מת

חגית מדברת מהר, החלטית מאוד, תקיפה. היא, כך נראה, הצליחה להשיג את השקט הנפשי שלה. „אלוהים מת בשבילי ביום ההוא. אני באה מבית־מסורתי מאוד, ועד אותו יום האמנתי בו. שבר בתפיסה . זה גם מעלה מייד כמובן, שאלות של גורל, למה דווקא הם ולא אני. איך זה שאני יצאתי מזה במזל. זה בערך מה שנשאר מכ"ה בסיוון תרדמה וכאב. לא כעס, אני לא כועסת. אני גם לא נוסעת באוד או יושבת בסוף הרכב.

„בית־ספר? התייחסו אלי כמו בצמר־גפן. הספר בשש השנים האחרונות, דינה ילין. מחוץ לחדר, על קיר המיסדרון פיסלי קרמיקה, שטיחים, כל ציור מותאם לילד בהתאם לעיסוקיו. קיר חי. לא של אבל. היה יכול להיראות כקישוט נחמד, לולא הכתובת לצידו. בתוך הסיפריה, שהפכה חדר־הנצחה, ארונות עם מיכתבי ניחומים, תיקי עיתונות. על הקיר מפוסלת אנדרטה מקרעי פח. מרשים. כואב.

ילין העמידה עצמה, מטבע הדברים, כראש הצוות של ה„אחרי", להנצחה ודאגה לטיפול בנפגעים. „כל השנה הראשונה הוקדשה להנצחה. הקמת החדר, טכסים רבים, התמודדות עם בעיות."

„לא הרבה זמן אחרי התאונה נסתיימה שנת הלימודים, כך שהרבה לא יכולנו לעשות עד סוף השנה. הבאנו פסיכולוגים, החלטנו לערבב את הכיתות וליצור כיתות חדשות, כדי שלניצולים תהיה הסתגלות יותר קלה. היו המון בעיות איתם. עבדנו בתיאום עם פסיכולוגים. ניסינו להוציא אותם החוצה. היתה להם בעייה לנסוע באוטובוסים, והפעם הראשונה שהסכימו לעשות זאת היתה כשנשיא־המדינה הזמין אותם אליו לביקור.

„דווקא בנושא הלימודים הם הפתיעו. לא כולם חזרו בתחילת השנה. רובם נפצעו והצטרפו לאחר כמה חודשים. הם גילו מוטיווציה גבוהה מאוד. כל ניצולים אמרו לי שלמרות כשאנחנו עוד היינו בבית־ספר, עשו אזכרות גדולות מאוד. כשעזבנו — הכל נגמר.

„בשנה שעברה לא הסכימו שם לעשות אזכרה. אירגנו הכל בעצמנו, וערכנו טכס נהדר. השנה חזר התסריט הזה על עצמו. האזכרה בבית־ספר הפכה למשהו טיפשי וחסרטעם. בשנתיים האחרונות אירגנו ערב להורים השכולים. אותנו, הניצולים, החברים של הניספים, לא חשבו להזמין. הערב כלל הרצאה של ה„אחרי" ולא קשורה לנושא. הגעתי, ויחד עם רבים, יצאתי באמצע."

דינה ילין מכחישה, כמובן, את ההאשמות וטוענת שבעניין האזכרות הם פשוט נכנסו לפרופורציה. „האזכרות של יום השואה, יום התאונה ויום הזיכרון לחללי צה"ל נערכות באותה צורה."

את עינבר רחביץ היכרתי בקנוסיטיו. היא ניגשה אלי אחרי אחת ההרצאות שהענקנו לבתי־ספר על ישראל, במיסגרת מסע הסברה של מישרד־החוץ והציגה עצמה. שרופה על הארץ ושונאת כל דבר המזכיר לה את אמריקה. יורדת מכוחם של גירושים. האב עוד בארץ, בקיץ היא כאן, בפתח־תיקווה.

היא עזבה בכיתה ו'. עזבה את כל החברים שלה, ששנה לאחר־מכן עלו לחטיבת־ביניים לכיתה ז'12. בקיץ 1985 באה לביקור, והיתה אמורה להצטרף אליהם לטיול סוף־שנה, סתם

עונק, בעלה הפך לדובר העירייה. היא רוצה שישכחו מהכל

שיבקש סלחה. הוא מאמין בגיהינום. שידע שמחכים לו שם

בית־הספר. בשעות אחר־הצהריים החלו לחזור יתר האוטובוסים. תלמידים, שצחוק הטיול שלהם נקטע, ונשאר רק בכי של מי שהיו עדים לטרגדיה.

רק הורי כיתה אחת לא ראו את האוטובוס שלהם חוזר. מישפחות תלמידי ז'12 כונסו בכיתה אחת. לקראת ערב הגיעו הרשימות הסופיות. שוטרים הועמדו ליד החלונות, שנאטמו למנוע ניסיונות־התאבדות. שמה של תנית הוקרא מרשימת הפצועים המסוגלים לדבר.

חוליות קטנות של שוטר, פסיכולוג ומורה ניגשו להורים השכולים. עד־ראייה מספרים על מחוות קורע־לב של הטחת ראש בקירות, ועקות ובכי. אחד האבות השכולים ניסה אף לחטוף אקדח של שוטר כדי לירות בעצמו. הם ניגשו אל ההורים של עודד אגמון,

גם פירסומת

„לא לרשם־קול אמר לי אחד הניצולים: „היא בעצם די הרוויחה מכל העניין. מי שמע קודם לכן על דינה ילין. פתאום, איזה פירסום ענק. בעלה קיבל בעיקבות כך את תפקיד דובר־העירייה. היא, לדעתי, רוצה שישכחו מהכל. מדיניות של החיים חייבים להימשך. בשנתיים הראשונות אחרי התאונה, להעריך את משמעות החיים, וכנראה שגילו יותר רצון ללמוד, כי רצו למצות את המכסימום מעצמם. עם השנים התחלנו לטייל לשם, לקחת פעם בשנה קבוצה למקום, כדי לנקות את האנדרטה, לנכש עשבים מהאיזור. אנחנו משתדלים להזכיר כמה שיותר.

בשביל הכייף. אלא שאביה נזכר שיש אירוע מישפחתי המתקיים באותו היום, ולמרות הפצרותיה לא נתן לה לנסוע. היום הם מייחסים את זה לאלוהים.

כמעט כל חבריה אבדו לה. כך אבד לה גם קשר חיוני עם הארץ. הבעייתיות הנפשית, טראומת התאונה באים לידי ביטוי רק מקרוב בשיחות של ארבע עיניים.

ההתייחסות לגורל, לחטא ועונשו התחילה כבר שלושה ימים אחרי התאונה, כשיצא הרב יצחק פרץ בהכרזה שלו שהכל קרה בגלל מזוזות פסולות בשערי בית־הספר.

יהודה שחר, שאיבד את בנו אמיר: „תרפה. לעולם לא נסלח לו ולא נסגור איתו חשבון, עד שיבוא ויבקש סליחה. אני לא מאמין, אבל הוא הרי מאמין בגיהינום. שיידע שזה יעמוד לו שם לזכותו."

מאיר ליפשיץ

אסון!

סבאח אל־קאדי כנען – הנאנסת של המדינה – היתה בת 30 שנה בלבד ביום הירצחה. אתמול סיפרו כותרות העיתונים כי בקסבה של שכם נמצאה גוויתה המתה. לפני 3 חודשים נודע ברבים על מעשה הנבלה שבוצע בגופה. משך שלושה לילות וימים ארוכים התעללו בה צעירים רעולי פנים באכזריות חייתית, שברו לה את העצמות ולא שכחו לאנוס אותה שלא כדרך הטבע.

מזה רבע שנה היא הסתובבה בינינו כמתה־חיה. האומללה ידעה היטב מה צופן לה עתידה ואיזו מיתה משונה מתכננים עבורה. דמה בראש כולנו, ובראש ובראשונה בראשו של שר הביטחון – הוא־הוא האחראי העליון, לשלומם ולחייהם של כל תושבי יהודה ושומרון. אבל מי שליבו גס במצוקות היהודים בוודאי שאינו מתרגש במיוחד מרצח כמה ערבים בידי ערבים.

וגם בתיקשורת לא ישמע קול הזעקה על מעשה הזוועה. אצלנו נורא עסוקים לאחרונה במציאת האשמים מקרב המתנחלים לירי בכפר קרוואת־בני־זייד. מזה כשבוע ימים מתבשר העם בכותרות ענק בעמודים הראשונים איך מתפתחת החקירה בעניין. הטלביזיה והרדיו מעניקים סקור צמוד לכל שמץ שמועה והדלפה הקשורים בעקיפין לנושא. מאמרי מערכת ופרשנויות מלומדות עוסקים ללא הרף בליבוי אש השינאה כלפי המיליציות היהודיות – זו הפיקציה הגמורה.

ובינתיים, בשקט־בשקט, ובקצב הולך וגובר, מחסלים הערבים איש את אחיו. בחודש האחרון לא עבר יום מבלי שירצח פלסטיני אחד לפחות בידי בני עמו. בימים אלה ממש, לוחצת האומה הערבית האצילה על הדוושה, ומוציאה להורג שניים־שלושה עד ארבעה נידונים ליממה. עריצת גופות הנקטלים הפלסטינים, על רקע חיסול חשבונות פנימי, הולכת וגוברת, אך שר הביטחון הישראלי מפנה כתף אדישה לתופעה המחרידה.

כי האיש האטום הזה כבר מזמן איבד שליטה. כי יצחק היקר עסוק מאוד במסיבות ובאירועים חברתיים, ואין לו חשק ופנאי לטפל בנושאים הבוערים. השתוללות הערבים שוברת כל יום שיאים חדשים אבל רבין שולח את הרמטכל לפסגות הרי שוויץ. האלימות והטירור מגיעים לכל פינה בשני צידי הקו־הירוק, ושר הביטחון מארגן אינטריגות וקואליציות לשמירת מקומו בשילטון.

רבין הוא האסון. רבין הופך אותנו ללבנון.

אסד: מובארכ חבר שלי

סוכנות הידיעות הסורית פירסמה (ב־20 ביוני) דברים שאמר הנשיא אסד בוועידה ה־17 של התאחדות עורכי־הדין הערביים: „ע־לינו ביחד לפעול להגשמת האחדות הערבית. כשתהיה יותר אחדות ערבית יהיה יותר ני־צחון, וכאשר נפגשו מצרים וסוריה היו ניצחו־נות... התאחדות היא דרך ההצלה היחידה לערבים, ועליהו לפעול בדרך של פיתרון חילוקי־הדיעות בין הערבים... הנשיא המצרי הוא חוסני מובארכ, ידידי וחברי, ואסע להיפגש עימו, ולא ניטוש זה את זה, וזה יהיה מצויין לסוריה, מצרים והאומה הערבית."

פייצל אל־חוסייני: הזמנו את ראלי להיפגש במדינתנו

פייצל אל־חוסייני התראיין השבוע (ב־18 ביוני) באחד משבועוני יפו, אל־עו"ם. בין היתר סיפר למראיניו שבוטרוס ראלי, שר־המדינה המצרי לנושאי חוץ, שביקר באחרונה בישראל, הוזמן להיפגש עם אישים פלס־

מובארכ קראסי

נסגר חיק חילוקי־הדיעות

טיניים מהשטחים במיזרח־ירושלים „שהיא בירת מדינתנו, וזו הזמנה להיות נוכח ולהי־פגש עימנו במדינתנו," אולם ראלי, מפאת לחץ זמן, לא יכול היה להיענות להזמנה. עוד מדבריו של אל־חוסייני בראיון: „בתוך שנה תדבר ישראל עם אש"ף, כי הוא נמצא בעמדה של כוח."

ערפאת – לקראת תמיכה בבחירות

העיתון המיזרח־ירושלמי אל־קודס מדווח בכותרת ראשית (מה־23 ביוני) שאש"ף פועל עתה צעד אחרי צעד לקראת קבלת רעיון הבחירות בשטחים. „הבחירות הן שלב, כאשר המימשל העצמי יהיה חלק בלתי־נפרד מם־הלך־שלום שלם, שמטרתו הגשמת החלטות מועצת־הביטחון 242 ו־338 וקבלת העיקרון של שטחים תמורת שלום, וכן הבטחת זכו־

עיתונות ערבית

יותיהם הלאומיות של הפלסטינים ופיתרון הבעיה הפלסטינית על כל היבטיה, וכן הב־טחת השתתפות ישירה או עקיפה של אש"ף בכל המהלכים לפיתרון ובמשא־ומתן."

מובארכ לקדיאפי: צפה לעתיד

השבועון המצרי אל־אהלי מצטט (מה־21 ביוני) באריכות את פגישתו של שליט לוב מועמר קד־אפי עם מישלחת מצרית שביקרה בלוב. בין היתר סקר פניהם את שיחותיו עם הנשיא מובארכ. מובארכ ביקש ממנו „לסגור את חילוקי־הדיעות שיש לו עם סאראת בצי־פיה לעתיד," כמו כן ביקשו מובארכ „שישנה את ניסוחיו הדיפלומטיים והתעמולתיים." זאת כדי להתחבב על־ידי הקהיליה הדמו־קראטית הבינלאומית ואירגונים בינלאומיים, כדי לשים לאל את האפשרות שישראל תר־וויח משימוש בשפה שכזו.

שמיר ציפה לסירוב פלסטיני, אבל...

צלאח מנתצר עורך השבועון אוקטובר כו־תב השבוע (21 ביוני) „המלה 'לא' היתה מילה קבועה, שבה השתמשנו שנים ארוכות, ובה הגבנו כלפי כל הצעה ביחס לבעיה הפלס־טינית. רעת־הקהל בעולם לא השתנתה מב־חינתנו, והחלה להעריך אותנו רק אחרי ש־התחלנו לא לסרב לקבל כל מה שמוצע לנו..."

מרדכי הורוביץ

משלי פרי ואוטובוסים

היחסים, ההולכים ונוצרים בין שרי הליכוד והמערך במיסגרת ממשלת האחדות הלאו־מית, מזכירים מצב המתהווה לעיתים בבוס־תן, כאשר עצי־פרי מזנים שונים שתולים זה לצד זה. צמרות העצים משתרגות זו בזו, עד שקשה להבחין איזה ענף שייך לאיזה עץ. אם עץ תפוז הוא השתול ליד עץ הלימון ישיק לעיתים לחיו של פרי התפוז ללחיו של הלי־מון ויהיה קשה להבחין איזה פרי שייך לאיזה עץ. אבל כאשר הרקב יפגע בשורשיו של אחד העצים, רק עץ זה ייבול, לא יניץ עוד פרחים ולא ישא פרי. ואילו העץ שלא נפגע יוסיף לפרוח ולהניב.

הקירבה היא על פני השטח. העצים נבדלים זה מזה בגורלם.

ועוד מזכירים היחסים ההולכים ונוצרים בין שרי הליכוד והמערך במיסגרת ממשלת האחדות הלאומית את נוסעיהם של שני או־טובוסים שנעצרו לפני רמזור באור אדום. כל עוד האוטובוסים עומדים לפני הצומת יהיו בכל אחד מהם נוסעים, המצויים בקירבה פי־סית רבה לנוסעי האוטובוס השני. הם יכולים לגעת זה בזה, להתחבק ולהתנשק דרך החלון. אך בהתחלף האור יסע כל אוטובוס לדרכו ונוסעי שני האוטובוסים לגורלם הנפרד. אם תקרה תאונה לאוטובוס אחד או שהוא ידרדר לתהום, ייפגעו רק נוסעי האוטובוס האחד ואילו נוסעי האוטובוס השני יסעו לדרכם ב־שלום.

יצחק שמיר וחברי־מרכז

אוטובוס הליכוד צריך לזכור מאין בא ולאן הוא נוסע

הקירבה היתה שטחית וזמנית. הנוסעים בכל אחד משני האוטובוסים קשורים בגורלם לאוטובוס שלהם וזה לזה.

באחרונה אמר ראש־הממשלה, יצחק ש־מיר, כי תנועה פוליטית אינה יכולה להכתיב תנאים לממשלה. ייתכן כי אכן כך הוא. אך בכל מיקרה, יש ויש מקום להזכיר מדי פעם לחברי־הממשלה מטעם הליכוד באיזה אילן הם תלויים, באיזה אוטובוס הם יושבים, מניין הם באו ולאן הם נוסעים. ככלות הכל, הת־נועה הפוליטית, שנטען כי אין היא יכולה להכתיב לממשלה, היא התנועה הפוליטית שאליה משתייכים ראש־הממשלה והשרים שנבחרו על ידו לכהן בה. עליו, על כן, מוטלת החובה להטות אוזן קשבת לדיעות החברים במוסדות המיפלגה, שבחרה בו כדי לייצגה.

חיי פעילות אינטנסיבית של שרים בממש־לה אינם מספקים, ככל הנראה, תנאים אידיא־ליים לביקורת עצמית. חיים כאלה הופכים לעיתים קרובות לרצף מהיר של פעולות פרטניות, שבחלקן הגדול אף אינן יזומות, עד שהתמונה הכללית מיטשטשת, ומרוב עצים אין רואים את היער. מתקבל הרושם שמרוב פגישות וענייניים משותפים עם שרי מיפלגת־העבודה נדמה לעיתים לשרי הליכוד שחברי־הם לממשלה יותר קרובים להם מאשר חברי מרכז־הליכוד ומוסדותיו הנבחרים.

אשר על־כן — בתנאי ממשלת אחדות צריך, כפי הנראה, למשוך מדי פעם בשרוולם של השרים האצים־רצים לדרכם, כדי להזכיר להם מניין באו ולאן הם שייכים. לכך נועדה ישיבת המרכז שתיוועד, בעזרת השם, ב־5 בחודש הבא.

רבים מאיתנו חוששים. נדמה כי על ראש־הממשלה להתחשב בחששות כנים אלה. החששות אינם מפני ראש־הממשלה, אלא מפני שותפיו לממשלה, שעמדותיהם ידועות ונחשבות מסוכנות על־ידי רוב חברי הליכוד ובוחריו.

החשש הוא כי השפעתם של שרי מיפלגת־העבודה תגבר. עמדותיה של מיפלגה זו בשאלות־יסוד, כמו גורל שטחי ארץ ישראל שמעבר לקו הירוק, הצבעת ערביי ירושלים, ועידה בינלאומית ושאלות חשובות אחרות קרובה לעמדות של אש"ף.

ההרגשה היא שעם שותף כזה בממשלה, כדאי שתתקיים ישיבת־מרכז שתתן לראש־הממשלה הזדמנות לאשר מחדש את מחויי־בותו לעקרונות הליכוד, המנוגדים קוטבית לעמדות שותפיו העיקריים בממשלה.

אורי דן

מצע בעיני עצמו

אם יש להצטער על פרישתו של אלוף פיקוד־מרכז עמרם מצנע מתפקידו, הסיבה בעיני יכלה להיות רק אחת: **שהוא עשה זאת שנתיים מאוחר מדי. מלכתחילה לא ראוי היה להתמנות לתפקיד זה.**

כבר התרגלנו לתהליך הטיבעי שאלופי צה"ל, עם פרי־שתם, פונים לחיים הפוליטיים, כדי לגלות לתדהמתם שרובם נכשלים שם, אף אם נחשבו לקצינים מוצלחים, מצנע, לעומת זאת, עוסק בפוליטיקה בהיותו לובש מדים. זוהי תופעה חדשה־יחסית שבה עוסקים כמה וכמה קצינים בכירים. למזלנו — מעטים. הם מנסים למצוא חן בעיני הכל. **לכן, בסופו של דבר, הם מאבדים את עולמם — ואת המדינה — לדעת.**

אם היה להם אי־פעם חוש־שידרה מיקצוע־צבאי, הוא נטחן עד רק — בריקוד־חבל וירטואוזי, הראוי לליצן־קירקס ולא לאלוף בצה"ל.

קצין בכיר לשעבר, ששרת תחת מצנע, כשזה כיהן כמפקד בית־הספר לפיקוד ומטה, סיפר לי בשעתו כיצד מצנע "עשה פוליטיקה" בין כתלי המוסד, המיועד להכשיר את קאדר המ־פקדים הבכירים של צה"ל. **מצנע, אמר לי אותו קצין בכיר ולוחם, עודד במו פיו ביקורת נגד הדרג המדיני על מילחמת־הלבנון, כאילו היה בסניף של המיפלגה. ואחר־כך, כששאל הקצין את מצנע מה יש לעשות כדי לעלות בצה"ל בדרגה, השיב לו מצנע, שהיה עדיין תת־אלוף: „צריך לבחור בסוס הנכון"...**

באותו זמן היה מצנע כרוך אחרי מה שנראה לו הסוס הנכון — האלוף אביגדור („יאנוש") בן־גל. יאנוש היה אחד מאלה שייעדו את עצמם לכהונת הרמטכ"ל. המירוץ במסלול הזה נראה למצנע כמבטיח.

אלא שבינתיים אירעו כמה דברים שהוכיחו כי מצנע הוא פרש מיומן, המסוגל להחליף סוס מת בחדש בקפיצה מהירה.

כראש־מטה של יאנוש במילחמת־הלבנון הפך מצנע לשו־תפו לאחד המחדלים המונומנטליים במילחמה: הקרב הכושל בסולטאן־יעקב, כאשר תחת פיקודם המאוחד היו מאות טנ־קים. היתה זאת סיבה נוספת מדוע איבד יאנוש, קצר־הרוח והשלפן את סיכוייו להפוך לרמטכ"ל.

יאנוש עוזב את המירוץ — אבל לא הפרש. מצנע מצא לו מיד את המועמד בעל הסיכויים הבא — דן שומרון, אז יריב־בנפש של יאנוש. מצנע עבר לאגף המטה הכללי, ושומרון נלחם על הקאריירה שלו מול הרמטכל משה לוי. מצנע רכב על שומרון. מאז הם הפכו לתאומים סיאמיים, עד עצם היום הזה. כי כישלונם הצבאי־ההיסטורי מול הטרור הפלסטיני ביהודה ובשומרון רק חיזק ביניהם את הדבק. התמזג הרוכב עם סוסו עד שהתגלה השבוע בטלוויזיה למרבה הגיחוך בהרי שוויץ.

תשאלו, ובצדק, מה רע בקאריריזם, באמביציה ובמירוץ על גבי הסוסים המתאימים? הרי כך היה בצה"ל מאז ומתמיד, לא כל שכן בפוליטיקה. ובכן — כך בדיוק נראים החיים הפוליטיים שלנו: אנשים, אף כמה מהנראים כחסינים ביותר, מוכרים את עקרונותיהם תמורת נזיד־עדשים רגעי.

אבל ברגע שבו אלוף, העוסק בענייני חיים ומוות, הוסך לפרש, רק כדי לזכות באופן אישי בגביע — הוא הוסך לפרש בלי ראש.

וברגע שבו הוא בוחר לו גם סוס פוליטי — המירוץ הוא לא רק בלי ראש, אלא גם ללא ביוון.

מצנע לעולם לא הכחיש את הצורה שבה חוזרים ואוהבים עיתונאים, ובמיוחד אנשי השמאל, לתאר את הביוגרפיה שלו. אלה מעלים על נס, כנראה כהוכחה לכישוריו של מצנע, כיצד יצא חוצץ נגד מילחמת־הלבנון ונגד שר־הביטחון תוך כדי המילחמה.

מצנע לא דאג להשלים את החלק השני של ביוגרפיה משופצת זו.

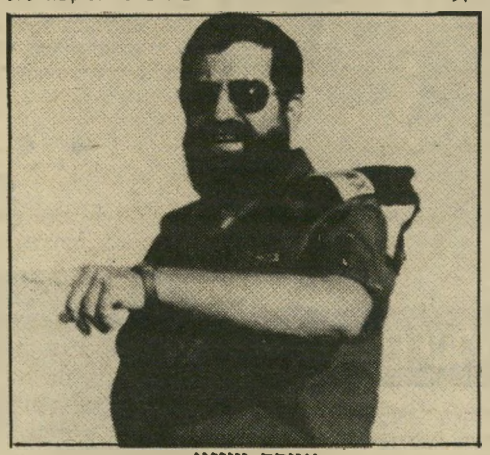
ראשית — מעולם לא שמעו את מצנע יוצא נגד המילחמה בחודשים הארוכים לפניה, כאשר הוא עצמו ויאנוש מפקדו ששו לקרב ודאגו היטב למקום טוב באמצע בראש כוח־השריון האריר ביותר שניתן אי־פעם בידי מיפקדה אחת.

שנית — מצנע אינו מספר שבאשר הוא כתב מיכתב נגד שר־הביטחון אריאל שרון לראש הממשלה מנחם בגין, וזה תבע ממנו שיטוי את המיכתב בחזרה — מיהר מצנע לעשות זאת.

שלישית — כאשר הכריז מצנע על שביתת־שבת בקיבוצו, ואמר שלא יחזור לפו"ם כמחאה — העביר לו שר־הביטחון שרון הוראה, באמצעות הרמטכ"ל רפאל איתן: אם לא תחזור מייד לפו"ם — תשאר בבית, כאזרח. ההודעה נמסרה בערב יום־הכיפורים, בספטמבר 1983, ושודרה כהודעת דובר צה"ל במהדורת־החדשות האחרונה ערב החג. **למחרת החג מיהר מצנע לתפוס מחדש את כסאו בפו"ם.**

כבר אז נבטו אם־כן זרעי „האלוף המתלבט", „האלוף המתייסר". כפי שחזינו בו בשנתיים האחרונות במילחמה הגורלית ביו"ש. מצנע לא היה מוכן להילחם על עקרונותיו, להתפטר ולשבת בבית, כפי שעשו זאת קצינים אחרים בצה"ל בעשורים הקודמים, כי הוא רצה לזכות בכל העולמות.

ואמנם קשרו לו כתרים על התנגדותו כביכול למילחמת־הלבנון בכלל, והזדעזעותו מהאירועים הטרגיים בצברה וב־שאתילה. כי כל ההצתה המאוחרת של מצנע בלבנון באה על רקע זה — כאשר ההסתה הכללית הפוליטית והתיקשורתית

עמרם מצנע
פרש בלי ראש

נגד ממשלת בגין הגיעה לשיאה. ארז אימץ השמאל את מצנע לליבו כאיש מוסר ומצפון אמיתי.

מצנע מעולם לא התכחש לתדמית מזוייפת זאת. גם אם האמת היתה שכל „הזדעזעותו" מלבנון נבעה ממניעים אחרים לגמרי, כפי שגילה לי זאת בשעתו גם דן שומרון עצמו.

ראשית — הניסיון לחפות על המישגים הצבאיים שלו בסולטאן יעקוב.

שנית — הוא ידע היטב שיאנוש אינו מועמדו של שרון לתפקיד הרטמכ"ל, לכן, מה יותר קל מלהטיל את האשמה על הדרג המדיני, ולפנות את מסלול־המירוץ?

אותה השיטה, שחזרה על עצמה בהתמודדות עם האלימות הפלסטינית ביו"ש, נוסתה אם־כן כבר אז. הטלת היהב על „פיתרון מדיני" — לאור מחדל מיקצועי צבאי — פירושה, הטלת האחריות על הדרג המדיני, לצורך טישטוש האחריות של האלוף. אם בסולטאן־יעקב ואם ביו"ש.

אם כל כך הזדעזע מצנע, כפי שאהבו לתאר זאת מגיניו מן השמאל, מצברה ושאתילה — היכן הזדעזעותו, כאשר ביו"ש, תחת פיקודו, נהרגו גם נשים וילדים פלסטינים בין מאות הקורבנות של האלימות הפלסטינית.

יותר מזה, אם נבחן את מצנע בראי של עצמו, לאור הדמות שדאג לצייר בראי תוך שימוש ב־דוברים, הדלפות, וקציני יחסי־ציבור, נראה עד כמה הציור הזה מסולף.

אין לשכוח שאפילו ועדת־כהאן קבעה שאף חייל אחר, אף מפקד אחר, אף שר אחד בממשלת ישראל — לא היו מעו־רבים באירועים הטראגיים בצברה ובשאתילה — שם טבחו נוצרים במוסלמים. לכל היותר נזקקה ועדת־כהאן לפאטנט העולמי שלה, בהאשימה בכירים בצה"ל ובממשלה ב„אחריות עקיפה".

כאן, ביו"ש, ב־18 חודשי הכישלון הצבאי־מיקצועי של מצנע נהרגו מאות פלסטינים ב־אחריות ישירה שלו, של הרמטכ"ל, של שר־הביטחון, של שר־המישפטים, של הממשלה כולה. אין צורך, לשם קביעה זו, בשום ועדת־חקירה. אם קנה־המידה המוסרי של מצנע ותומכיו לצורך הדמות המצויירת בראי, היא של יסורי צברה ושאתילה — הרי לאור אחריותו הישירה ביו"ש הוא חייב היה להתפטר כמחאה, ביום שבו נהרג הילד הפלסטיני הראשון, כתוצאה מפקודותיו — מקליע אמת, מפלסטיק או מחצצית.

אלא שלא פרש כמצנע ישים לב לקטנות כאלה. כפולי־טיקאי במדים הוא ניסה להיות מין שופט־קו. מין פרשן צבאי. פעם המתנחלים עושים „מעשה נבלה" ופעם הפלסטינים הם המנוולים. חצי רגל ב„ימין" ורגל וחצי ב„שמאל". „צריך היה להמציא את מצנע, אלמלא היה קיים," התפעל ממנו ח"כ דדי צוקר. ואילו אמנון דנקנר מיהר לבסוף בשאט־נפש ללגלג על התייסרויותיו של מצנע.

התייסרויות, חיבוטי־נפש, התלבטויות, שייכים לפוליטי־קאים. לממשלה. לכנסת. לסניפים. שם, בסופו של דבר, נקבעת המדיניות. אך הם דבר פסול מעיקרו אצל קצינים בשרה־הקרב, ובצבא בכלל.

שיח לוחמים הוא נכון לאחר הקרב. בשעת מילחמה העי־קרון היחיד שחייב להנחות את המפקד הוא הדבקות במשימה, כל זמן שהפקודות הן חוקיות בעליל במיסגרת מדיניות של שילטון לגיטימי.

כי הרי ההתלבטות, במיוחד כשהיא מוצגת לראווה בכיכר־השוק כסחורה העוברת לסוחר, מובילה בשורות הצבא לה־סנות. ההסנות הובילה, בין השאר, לכישלון מול האלימות הפלסטינית הגוברת, לשפיכת דם מיותר, לא רק של חיילים ואזרחים יהודים, אלא של מאות הרוגים ואלפי פצועים פלס־טינים. ההתלבטות — במקום המיקצוענות — גרמה להחל־שות צה"ל, ובוודאי לתדמיתו המרתיעה.

זוהי תוצאה של תופעה אנטי־דמוקראטית ששמה מצנע. איש־צבא, שבעיניו מדיניות רישמית ופקודות חוקיות בעליל של הדרג המדיני אינן מחייבות אותו, כאשר הן אינן עולות בקנה אחד עם השקפותיו באותו הרגע. זוהי התגלמות הפולי־טיזציה.

מצנע, באותו פורטרט עצמי שטרח לרשום בראי, דאג שיראו בו אלוף למופת, קרבי אמיתי, על כל המשתמע מכך. איש, כמובן, לא ינסה לקחת ממנו את ימי בחרותו בקציץ־שריון צעיר ולוחם.

אבל האם שמעתם בתולדות צה"ל שאלוף יוותר על זירת המילחמה העיקרית הלאומית ש־הוא מוסקר עליה, לטובת לימודים בחו"ל, בעיצי־מו של הקרב, בטרם הושגה ההכרעה? אני הורגלתי לראות אלופים הנלחמים בשיניהם לפקד על חזית, אפילו צדדית. זה ייעודם, זה מיקצועם. ראיתי כיצד מדיחים קצינים בשעת מילחמה. כולל החלפתו של האלוף שמואל גורודיש, לאחר כמה ימי מחדל במילחמת יום־הכיפורים, במפקד חזית אחר.

אבל עדיין לא ראיתי, עד מצנע, שאלוף, לא רק שאינו מודח אחרי 18 חודשי־כישלון, אלא מבקש בעצמו „לפרוש", „ללכת ללימודים". הוא מזכיר לי את אל"מ אלי גבע, שפרש מתפקידו בשעת המילחמה במבואות ביירות, משום, כפי שסיפרו כמה שהיו שם, איבד את יציבותו, וחיפה על כך באידיאולוגיה מוסרית, שהפכה אותו לגיבור לאומי אצל מחזאים, עיתונאים וכתבנים מסוג ידוע.

בעיני — הוא ומצנע מאותו הכסר. משהו מס־ריח באורווה הזו.

הפאראדוקס הוא, שהטוענים לנסיגה מכל השטחים למען הקמת מדינה פלסטינית־אש"פית — חוזרים ומודיעים לציבור, שצה"ל הוא צבא כל־כך חזק ואדיר, ובמחכניז כלי־נשק כל־כך איומים ונוראים ש„השטחים לא חשובים", ואם נצליח בניסיון במעברה הלאומית — „נחזור ונכבוש אותם".

כן — צה"ל הוא צבא אדיר, כשמדובר בלוחמים, בחיילים. אך מי שמטפח כמודל למפקדים של חיילים אלה, אלופים מתחבטים ומתייסרים בכיכול, מהסוג החדש, כורת את הענף של טיעונו. את הגזע הצה"לי, שעליו אנחנו יושבים, לא רק שלא יהיה מי ש„יכבוש מחדש" — אלא גם מי שיגן על ירושלים ותל־אביב.

כדי למנוע זאת נאמר למצנע ודומיו לא רק בשם ה„ימין", אלא בעיקר בשם ה„שמאל": שלום, ולא להתראות. ■

דניאלה אשכנזי

איזון חוזר

הטירוף וטרף קל

אדם מג'בל מוכאבר פרץ לדלת פתוחה בארמון הנציב, נטל סכין־מיטבח וניסה לשסף את גרונה של פעוטה. חולה־נפש כמובן. גם החייל המצרי, שטבח בישראלים בראס־בורקה, לקה בנפשו. הירידני שניסה לחצות את הגבול לפני שבועיים היה משוגע. אמר פעם חיים ויצמן שבכדי להיות ציוני צריך להיות משוגע. האם בימים טרופים כאלה חייב רוצח של ציוני משוגע להיות מוסלמי מטורף?

● ● ●

...ומלאו את הארץ

פירות וירקות בזיל הזול הניבו מדד של 0.9%. העברת השוק הסיטונאי ממרכז תל־אביב לאיזור מובלת חירייה אמורה להקטין את פער התווך: עשוייה לפתוח את ה"פלונטר" האמיתי בחקלאות — כיצד להתפטר מפרי עמלם של יהודים המתעקשים לחיות מן האדמה ולא מן האוויר. שמעתי מציניקן הכפר שמטע האפרסקים שלנו, הגובל בנחל לכיש הוא בין הטובים באיזור. לא צריך להוביל את הפרי לשוק. אפשר לזרוק ישר לואדי. אבל מה עושים עם

שר־החקלאות אברהם בין־עוז
פתיחת ה"פלונטר" בחקלאות: העברת האבטיחים מהמיקשה הישר לחיריה

כל עובדי־האדמה שהתאכזר גורלם, ואין להם ואדי ליד הבית? הם ממשיכים להציף את השפלה בזרם בלתי־פוסק של תוצרת. את עודפי הינוקים, הזבל האורגני היקר ביותר על פני תבל, יובילו ישר מן השדה לשוק, ישר מן השוק לקבורה מהירה על גבעת חירייה. אנו טוחנים מים, אבל לא בחינם. צחוק הגורל, בימים אלה חוגגים חצי־יובל לפתיחת ה"שיבר" הראשי במוביל הארצי בשעה שהחקלאות עומדת לפני שוקת שבורה.

● ● ●

המילה האחרונה

תעודת עניות לבנקאים עשירים. הטוענים לכתר "החמצן של המדינה" לא אמרו במפורש של איזה מדינה. אז מה רוצים מסניף בנק לאומי לישראל בפאריס, שהחליט למחוק את המילה "לישראל" משלט הבנק? הם רק צועדים עם הזמן: "ישראל? — ימח שמה!" אמרו הגויים, וכך עשו הבנקאים היהודים. הרי הלקוח תמיד צודק.

פורצי גדר דמיונית

חוטי התייל היחידים ב"מכלאות" פתח־תקווה מצויירים כיד הדימיון הדמוני על כרוזי המפגינים עצמם. לעומת זאת, בית־הספר האיזורי בקרבת ביתי מוקף בשני שערים חשמליים, גדרות תייל סביב־סביב, ושומר חמוש בפתח; יוצאים לטייל בקבוצות ואך ורק בליווי מזויין. לא מעט יהודים בארץ הזאת, לוא דווקא ביש"ע, חיים מאחורי גדרות ושערים דומים. אין כפר ערבי בכל המרחב, ועל אחת כמה וכמה בית־ספר ערבי, המוקפים גדר דומה, כי הטרור היא דרך חד־סיטרית.

● ● ●

גרמניה מעל הכל ויהודי על הסכין

הפרופ' מנחם שטרן ז"ל נרצח בדקירות־סכין בעמק המצלבה בלב הבירה. לא מזמן, בירושלים המיזרחית נראו צליינים גרמנים צוהלים, שחגגו את יום ההולדת ה־100 של אדולף היטלר. בין שירי הנוסטלגיה היו "בתחנת־הרכבת של ירושלים אפשר לראות יהודים", ו"כאשר דם יהודי ניתז מן הסכין". מה רוצים מהגרמנים שכה מתגעגעים למראות יהודים עולים לרכבות? בסך הכל, הם מריחים דם יהודי ממרחקים: עם יד על הלב, יש סיכוי טוב לחזות ביהודי מתבוסס ברמו בבירת ישראל.

● ● ●

אופקים צרים

במשך 19 חודשים, ישבו גיבורי הגלבוע על הגדר וצפו בהתנכלויות ב"אוסטיודן" מיזרחית לקו הירוק. התנועה הקיבוצית מאמינה שחבריה הם התגלמותו של "היהודי החדש": אדמה, גם אדמת ארץ־ישראל, שייכת למי שמעבד אותה, אם הוא חקלאי יהודי, ואם פלאח ערבי. הצתות וחבלות ביערות ובשדות של ה"יהודים החדשים" הוציאו את תושבי הגלבוע מגדרם ומשערי ישוביהם, כדי להבהיר לפלסטינים היכן הגבול: הכפריים לא ישבו לבטח, אם לא ייטיבו להבחין בין יהודי חדש, היושב בזבות על נחלתו, ויהודי כובש חובש־כיפה, היושב מעבר לקו־האופק. השכנים שלכם בגלבוע לא טעו בכתובת, חברים: יהודי, באשר הוא מהווה "פרובוקציה" בעיני הערבים והמיפעל הציוני כולו, קורא תגר על ההגמוניה המוסלמית במרחב. בעיני יריבנו, אין שום קו המפריד בין ישוב חדש של היהודי הישן דוגמת העיר עמנואל וישוב ישן של היהודי החדש, דוגמת קיבוץ בית אלפא. צר לי, אבל כולנו מיועדים ל"ישוב מחדש" מעבר לקו האופק.

מניפולציה כאמביציה

סילבן שלום

זה התחיל יום אחד, לאחר ההצבעה על התוכנית. ב־15 במאי 1989, היום שבו התחילה המילחמה הפסיכולוגית.

באותה עת שהה דויד לוי הרחק בניכר, אבל יודעי־דבר מיהרו לקבוע בפסקנות: "הצ'בעתו של לוי אינה סוף פסוק." מיד עם בואו ארצה הוא ייפגש עם ראש־הממשלה, ויישנה את דעתו." כשנחת לוי בארץ והודיע שאת דעתו אינו משנה, קבעו יודעי־הדבר, שזו רק שאלה של מחיר. קצת עיסוי לאגו הפגוע, הבטחה לשתפו בעניינים, והכל יהיה בסדר.

מה רבה היתה תמיהתם של "היודעים" למישמע הודעתו של לוי ביציאתו מלישכת ראש־הממשלה: "עכשיו הבנתי טוב יותר, עד כמה חמורה התוכנית." "היודעים" לא ויתרו. ימנו את בן־אלישר לשר, והכל יסתדר.

באותה עת רבו השמועות על מיפגשים משולשים, שנועדו לתיאום עמדות והופעות משותפות. המבינים אמרו אז, כי עד שלא יראו את המודעות על הופעת השלושה יחד, הם פשוט לא מאמינים. עם פירסום המודעות, כשהיה ברור שלוי כבר חצה את הקווים, הוכן היעד הבא.

הניסיון ל"הפרד ומשול" עבר לשרון. שמיר זימן את שרון ללישכתו, כדי לתאם את מועד ישיבת־המרכז, ואולי לשמוע ממנו רמז על פשרה אפשרית. זה שעד אז הודיעו מקור־בי ראש־הממשלה, כי שרון הוא סרטן שיש להרחיקו, לא הפריע לשמיר לעשות ככל יכולתו, כדי לפרק את השלישיה.

"הם עוד מסוגלים לגנוב לנו את התנועה," הודיעו בזעם המקורבים, "לא נאפשר לשרון ולמודעי להרוס את הליכוד. שניהם על הכוונה להרחקה מהממשלה."

כשזה לא עזר, החל מסע־לחצים כבד על חברי־המרכז. מדי יום הוזמנו כ־100 חברים ללישכת ראש־הממשלה. הם יצאו משם פחות משוכנעים משנכנסו. שיחות־טלפון רצו לכל רחבי הארץ, כדי לשכנע את החברים לתמוך בתוכנית, ולהזהירם לבל ילכו לכנס של "המורדים". יותר מ־300 חברי מרכז לא יהיו שם, הם הודיעו.

כדי לחזק את הסברה הזאת פורסם, רווקא בבוקרו של הכנס, סקר של מינה צמח, ברבר אופן הצבעתם של חברי־המרכז. פירסום הס־קר באותו הבוקר נועד לאותת לחברי־המרכז, שלא כדאי להם להמר על מפסידנים.

אך מה לעשות וחברי המרכז לא נשמעו לאזהרות ולאיומים. מה רבה היתה הפתעתם של "יודעי הדבר", כשיותר מ־1000 איש גדשו את האולם, בעוד מאות ניצבים בחוץ, מבלי יכולת להיכנס. "רובם לא חברי־מרכז", קבעו נציגי־התיקשורת בטון סמכותי. כאילו שהם מכירים אותם. אבל ההבנה שלהם לא מוגבלת לזיהוי הפרצופים. "רוב חברי־המרכז הנוכחים כאן הם אנשי שמיר־ארנס התומכים בתוכנית." איך אתם יודעים, שאלתי בתמי־הה. "מה זאת אומרת איך?" ענו לי, "יש לנו כאן ציטוטים של אנשים המאשרים זאת."

זה עוד כלום. בפרשנות, למחרת, כתבו כולם, בצורה אחידה, כאילו החל מסע־הנסיגה של השלישיה. "החלה הזחילה מהעץ", נכתב. ואני, שקרוב לאירועים, לא הרגשתי, לא הבחנתי ולא שמעתי. היתכן?

התחלת הנסיגה, כך כותבים, נובעת מהר־גשת השלישיה, שבאמתחתו של שמיר מצוי רוב מוחץ. מה אני אגיד לכם. מצידי, שיכתבו כולם עד כמה גדול שמיר ועד כמה ענק יתרונו. זאת כל עוד האמת הפוכה לחלוטין. אני רק מקווה שהדבר לא ישפיע על הלכי־הרוח. בעצם, אני בטוח שזה לא ישפיע. כי מה שעומד על הפרק הוא הנושא הגורלי ביותר לכל אחד מאיתנו הגר במדינה הזאת. מה שעומד על הפרק הוא האם נוכל לחיות כאן חופשיים בארצנו גם בעוד 10 שנים. וזאת שאלת השאלות. המפתח לתשובה נמצא בידיכם, חברי־המרכז. בהצלחה.

אל: חב

עוד ימים ספורים ניפגש בסינרמה. איני מאמין שאזכה לפגוש אליכם מעל הבימה: מיכסת שעות־הדיון תיגזל וודאי כולה על־ידי נאומיהם של ראש־הממשלה ושרי הלי־כוד. משום כך אני מנצל בימה אחרת. זו שהוענקה לי על־ידי העיתון, על מנת לשגר אליכם קריאה של הרגע האחרון.

כאשר החל הוויכוח על טיבה של יוזמת רבין־שמיר נקטו תומכיה בטקטיקה מתוחה כמת. מי כמוהם ידע עד כמה קשה "למכור" את סגולותיה ולהלל את מעלותיה. הרי הם עצמם התקשו להסתיר את חששותיהם. שר־החוץ, משה ארנס, סיפר למאזיניו שב־וועדת־החוץ־והביטחון של הליכוד עד כמה הוא "מודאג ומתוסכל"; השר משה ניסים, הידוע כמי שנמנע מהפרזה מילולית, הגדיר עצמו בנאום פומבי כ"אפוף חרדה" מפני סכנת התוכנית; אפילו ראש־הממשלה, יצחק שמיר, קבע בכנות כי התוכנית צופנת "סכ־נות רבות".

מן הטעם הזה העדיפו מצדדי היוזמה להימנע מוויכוח ענייני, ובחרו לפעול ברוח האימרה "ההגנה הטובה ביותר היא החרדה". קרי, אם תס־יחלילה יעז המרכז לדחות את התוכנית — יתפטר ראש־הממשלה והשיל־טון יעבור מיד לשמעון פרס!

אמנם השכיל ראש־הממשלה שלא לרמוז אפילו על כוונת התפטרות כלשהיא, אולם מקורבים ומקורבי־מקורבים יצאו דחופים לסניפי־התנועה על מנת ללחוש שם בפנים קודרות, כי אם תידחה היוזמה: "קלה ונחרצה עם ראש־הממשלה ללכת לנשיא". התרגיל עבד. בגדול. החששות האמיתיים — גורל ירושלים, סכנת האינתיפאדה, השתלטות אש"ף — כל אלה הושלכו לקרן זווית. את מקומם תפשו סוגיות הרות־גורל כגון: המרכז יכונס, אם לאו? תהיה הצבעה, או רק סיכום דיון? ומה שיהיה או לא יהיה, יהיה ב־2 ביולי או דווקא ב־4 בו? והאם יתפטר או שמא יימלך בדעתו?

עד לפני ימים אחדים היתה יד הטקטיקה

טד גדיש

אוף־אוף בוגרשוב

בניגוד תהומי לרעתם של חסידים וצדי־קים רבים, מן העידית והסולת של החברי־א־ה־ ישראלית המתקדמת, אינני סבור כי המימרא התורכית העתיקה ,כל המרבה להכות ערבים הרי זה משובח' דינה קלון, לפחות במישור המעשי. זה נכון כי ראוי לנסות ולהשתדל ולהתאמץ לשמור על צלם האדם, אולם במ־ ציאות האיזורית שלנו, שבה שורצים בהמוני־ הם אויבי הציוויליזציה האנושית, עם תרבו־ תם המידברית הרצחנית והמגונה, אשר במי־ דה שבה העמקתי לחוקרה, בה במידה התפ־ לצתי לסולדה. ראוי יותר לשמור על צלם **הלוחם.**

האיסלאם, ובראשו מיליוני ישמעאליו, הוא מכשיר דיכוי והשפלה עד עצם ימינו. יחסיו לצדק, לאמת, להגינות, ליושר, לאומץ, לטוהר, לתרבות, לאמנות, למדע ולכל שאר רכיבי־תרבותנו הם יחסים מהופכים ומנוגדים ליחסינו־שלנו. מה ששנוא עלי, כך התברר לי מתוך חקירותיי הממושכות — ולא מתוך הסתודדות עם קומץ פלסטינים מלחכי־פנכה וממתיקי־שפתיים — אינו שנוא על הערבים, אלא דווקא אהוב עליהם מאוד. אם נניח להם להדבירנו, תודבר אחר־כך כל התרבות המע־ רבית.

בכל מיקרה, אסור לנו להידמות להם. „טר־ הר הנשק" הוא ביטוי־סרק של יושבי־קרנות בגילופין, אשר פטורים מן־העול של מילחמה בטירור־הישמעאלי התיפלצתי על כל גווניו (כולל שימוש בנשים ובילדים באבן־מאסו־ הגברים ובצמיגים מסריחים, מפויחים). לדיי־ די, טוהר־הנשק פירושו הקפדה על ניקיונו ועל מצבו־התקין לקראת ירי. הנשק נועד לטהר קיני־אויב, ולא את מצפונם־הכוהלי של שוכני פאבים ופותחי ,מקומות'... אבל **מוסר לוחמים** הוא דבר אחר. מוסר־לוחמים בריא

נאשמי גיבעתי בבית־המישפט
אסור לחסל חשבונות עם הפיקודים הזוטרים

למתגונן ומזיק לאויב, ולפיכך יש לפתחו ולטפחו, בלא הרף, בלא רתע.

פני הדור כפני הכלב, ופני צה"ל משקפים את פני הדור, טוענים אזרחים־פשוטים רבים. הם צודקים, כשמדובר באופנה־הצה"לית ה־ קלוקלת, אשר מאפשרת לטפול ולגולל את האשם־לביזיונות בחיילים, ולפטור את מפק־ דיהם. התופעה אינה ייחודית לצה"ל, כמובן. גם חיילי צרפת, שנלחמו בהודו־סין ובאלג'יר, וגם חיילי ארצות־הברית, שנלחמו בשליחות מעצמתם בוויאט־נאם, קבלו על התנערות מפקדים בכירים מאחריותם לכישלונות. אך לא מלהיטותם לעיטורים ולדרגות ולכיבו־ דים. לעתים קרובות מדי נשכח העיקרון הצב־ אי הבסיסי, כי בצד הסמכות האדירה המוע־ נקת למפקד, ונשללת מפיקודיו, קיימת האח־ ריות המוחלטת של המפקד, ושל מפקדיו מעליו, על מעשי ומחדלי פיקודיהם.

אולם, את מה שיכלו להרשות לעצמם מעצמות גדולות, כלומר, לדעוך בלא להתפ־ רק ולהתחסל, ספק אם ישראל תוכל להתנ־ סות בכך. מכאן נובע, כי אם ראויים היו חיילי גבעתי לעונש־מאסר על כך שנטרפה דעתם מהתפרעויותיהם של אויבינו ביש"ע, והתעל־ לו בערבי בתוך ביתו בחמת זעמם, ראויים מפקדיהם לעונש דומה — אם לא חמור הרבה־יותר — על שאירע בממלכתם.

אם לא תקפיד ממשלת ישראל, ושר־הבי־ טחון, והרמטכ"ל וכל הפיקוד־העליון של צה"ל על מוסר־לוחמים זה, כלומר על הקפדה עם המפקד, לפחות באותה מידה, כהקפדת התביעה הצבאית עם הפיקודים הזוטרים, תנופץ אחוות־הלוחם, ותוליך ברסיסיה את כל היישוב שאולה. צה"ל הוא גוף הבולע לספים אדירים, ומציע קארירות מגוונות לקציניו, והכל על־חשבון תקציבי האומה. אסור להתיר בו קיומן של מאפיות שונות וקידומם של מאפיוזו שונים. במיוחד יש לח־ סל את חיסול־החשבונות עם החייל־הפשוט, ואת פינוקם של קצינים יקירים רבים, כולל כמה מכושלי־של"ג וארכי־פאשלונאים ברו־ קים, אשר זוכים לאותה ,שמיכה' מגוננת. למיטב ידיעתי, אין שום דרך להתחמק מנושא מציק זה. הוא באמת, באמת, בנפשנו.

לפיכך, רב־אלוף רן שומרון, הגיעה העת לבצע את הטלטלה־הגדולה שהבטחת, ולחזק את היסודות.

חרדל

היכן נמצא המחזאי שיתיישב ויכתוב מחזה על מיקרה „פרידריך רוזנפלד" ז"ל, על פגישתו עם חבורת הצעירים הערביים. על השיחה הלבבית ביניהם, צילומים משותפים, על הסכין בגב שקיבל רוזנפלד, על ארבע השעות שבהן שכב מתבוסס בדמו, על חזרתו של הרוצח למקום־הרצח, על מה שעבר במוחו של רוזנפלד בעת שירה לעבר רוצחו, שבא לוודא את מותו, ועל השעות שבהן שכב רוזנפלד לבד בחשיכה עד שנפח את נישמתו עם הזריחה. היכן אתה מחזאי־הבית של בית לסין? על מה אתה כותב היום, חנוך לוין?

●●● משיגרת ימי האינתיפאדה — פיחות של 4% מופיע בראש הכותרות, בעוד **רצח** פרופסור, שצעד למקום עבודתו בלב ירו־ שלים, זו כבר ידיעה מישנית. הקלות הבלתי־ נסבלת של האינתיפאדה. ●●● מעניין לבדוק את השפעת קמפיין „התרת דם המתנחלים", שעורכים ראשי שלום עכשיו בקרב הציבור הישראלי מחד, והציבור הערבי בשטחים מאידך, על הרצחו של המתנחל פרידריך רוזנפלד ז"ל מאריאל ●●● הפיכת ציבור המתנחלים לערב רב של „תתי־אדם", „כנופיות חיזבאללה" בלשון הפגנות שלום עכשיו, תביא בהכרח למעשים קיצוניים, שירכבו על גלי־ההסתה כנגד המתנחלים, המשודרים היום משמאלנינו לערביינו לכל ערוצי־התיקשורת האפשריים. ●●● ועד אגודת הסופרים העבריים הפתיע השבוע בת־ עוזתו, ופירסם גילוי־דעת, המביע זעזוע מה־ רצח באריאל יקורא, בדחילו ורחימו, לסופרים ולאנשי־הרוח הערביים לגנות את שפיכת־ הדם. מה קורה להם שם, באגודת הסופרים, אחרי „ההסתה לרצח" שהשמיע הסופר עמוס עוז נגד המתנחלים בהפגנת שלום עכשיו האחרונה, הם עוד מעיזים להביע זעזוע על רצח איזה מתנחל. ●●● ירון לונדון לא הסתיר את מורת רוחו, כאשר שר־החוץ של נטורי־קרטא, הלב הירש, אישר באוזניו ובאוזני מאזיני גל"צה"ל שהוא זה שכותב את המאמרים הראשיים באל־פאנ'ר, ושואלים אנו את עצמנו מה היתה תגובתו של לונדון הנסער, אילו היו מציעים לו לכתוב את מאמרי המערכת באל־פאנ'ר, האם היה עומד בתוקף בסירובו, או שמא היה רואה במשימה זו, כמו הרב הירש, גשר צר של דו קיום ואחווה יהודית־ערבית. ●●● הרב הירש הצדיק, אגב, את ההשתטחות של חסידי נטורי קרטא על קבר הצדיק היהודי חומייני. לונדון, שתמיד אומר שרק עם אויבים עושים שלום, מסתייג עדיין גם מרעיון זה. ●●● ובאותו הקשר חומיניסטי, מענין כיצד מרגישים חברינו „הנאורים" מהשמאל, חסידי הפרופסור ליבוביץ, על גילויי הערכתו העמוקה למאמין, איש האלוהים אייתאוללה חומייני, כפי שפורסם בעיתוני השבוע. ●●● ואולי בימים טרופים אלה של אינתיפאדה, אל להם לאזרחים המהוגנים לטייל לבדם, ללא תאום מראש עם כוחות־ הביטחון ובהפגנתיות מרגיזה במרחבי ירו־ שלים בכלל, ועמק המצלבה בפרט. ●●● 17 במרץ 1990 — הפועל תל־אביב מגיע לטמרה. קיסר, אתה הבנת את זה?

החברים של אופירה

רי מרכז הליכוד

הזו על העליונה. עד שבא הכנס המרשים של יום הרביעי בשבוע שעבר וטרף את הקלפים מחדש. לפני יותר מ־1000 חברי־המרכז, ש־ טרחו ובאו להשתתף במעמד, הוצגו העק־ רונות הבאים:

(1) לא תוצע כל הצעה כנגד התוכנית. במילא, אין עירעור על קבלתה על־ידי

צחי הנגבי

הממשלה והכנסת, ואין כל עילה בהתפטרות ראש־הממשלה. (2) לא תוצע כל הצעה המבקשת לשנות — ולוא בפסיק — סעיף מסעיפי התוכנית — או להוסיף לה תנאי כלשהו. וכך מאבד מתוקפו הטיעון כאילו אין מיפלגה רשאית לערער על החלטה של מוסד ממלכתי. והחשוב מכל, הצעת ההחלטה שתוגש על ידינו למרכז־הליכוד מתייחסת אך ורק לעתיד: החובה להדביר את אלימות האינתיפאדה בטרם התכנית; החובה להבהיר שהליכוד לא ייכנע לתביעה לכלול את מיזרח־ירושלים באוטונומיה; ההכרח למנוע מראשי הטרור להיבחר כנציגי התושבים הערבים של ארץ ישראל המערבית. רחיית כל לחץ להפסקת מיפעל ההתיישבות ביש"ע.

חברים ייתבקשו להצביע עבור הצעה זו במקביל, ולא בסתירה לאישורו של נאום ראש־הממשלה בפניהם.

החלטות כנס כפר המכביה מסלקות, סוף־ סוף, את השאלות המלאכותיות שהושתלו במתכוון לתוך הוויכוח האמיתי — ומותירות למעשה רק שאלה מהותית אחת: האם אין זו זכותו של המרכז, לנוכח הסכנות שאיש אינו מתכחש להן, לקבוע מהם הקווים האדומים של הליכוד?

תשובתי לשאלה זו היא אחת: אין זו רק זכותו של המרכז — זו חובתו: המחויבות הזו מתחזקת כשאנו נוכחים כיצד מתגייסת כל התיקשורת כדי למנוע החלטה כזו. כשאנו קוראים את מאמרי־המערכת בהארץ דבר, על המשמר, ובפיהם תחינה והפצרה ב־ ראש־הממשלה: „אל תיכנע"! כשאנו שומעים את עבד אל וואהב דראושה מעל דוכן־הכנסת „מחזיקים אצבעות ליוזמת שמיר". כשאנו למדים מעיתוני ארצות־הברית כי הממשלה האמריקאית ממתינה בדריכות עד לאחר ישיבת־המרכז, בטרם תעביר לישראל את הדרישות החדשות שעלו בשיחות עם אש"ף בתוניס. וכשאנו קוראים את הודעת דובר תנועת שלום עכשיו כי תנועתו „תומכת בתוכנית הממשלה".

ב־5 ביולי יוכלו חברי־המרכז להצביע בעד אישור התוכנית המדינית ובה בעת לאמץ עקרונות ביטחוניים ומדיניים שיבלמו את הסכנות הגלומות בה. אמנם יוסי שריד ודראושה ושלום עכשיו לא יאהבו את התוצאה — אך מרכז־הליכוד מעולם לא הבטיח להם זר של ויתורים.

משפט

פנינה זכתה אבל הפסידה

פנינה רוזנבלום לא הוכיחה ערך התכשיטים הנגובים

אילנה אלון

יותר מחמש שנים נאבקה פנינה רוזנבלום בקבלן־השיפוצים הירושלמי איציק «אבאד־אן») פינחסי, ולבסוף הפסידה וחויבה לשלם לו 4000 ש"ח צמודים לדולר, כשכר־טירחת עורך־דין.

במאי 1983 קנתה הרוזנבלום את הדירה הראשונה בחייה, והיא לא הפסיקה להתפעל ולדבר עליה. היא רצתה להבטיח שהדירה תהיה ראויה לשימושה, ולכן שכרה את איציק אבאדאן, דמות ירושלמית ססגונית, לביצוע כל השיפוצים הדרושים.

כבר אז היה לרוזנבלום ראש לעסקים, והיא חתמה על הזמנה מפורטת, ששימשה כתעודת־האחריות לשנה לטיב העבודה. חודש ימים עבדו אנשיו של אבאדאן בדירה הקטנה בצפון תל־אביב והכשירו אותה למגוריה של מלכת הסכס והזוהר. הם התקינו ג'אקוזי וחרסינה מעודנת, ובנו קשתות מיזרחיות. הם גם בנו תריסים וחלונות חדשים לדירה הנמצאת בקומה הרביעית.

קשר שתיקה? בדיוק חודש אחרי שרוזנבלום נכנסה לדירתה, באוגוסט 1983, פרצו שודדים לדירה, איימו עליה באקדח ושדדו את תכשיטיה. חלק ניכר מהתכשיטים היה מבוטח, אבל חלק לא היה מבוטח ועליו בוכה הרוזנבלום.

כדי להשיב לה את הפסדה הגישה בעלת־התכשיטים תביעה אזרחית נגד הקבלן, בטענה כי התרשל ולא התקין סגרים על החלונות והתריסים שרכרכם פרצו השודדים, ועל כן חייב הוא לפצותה. עורך־הדין צבי לידסקי, שייצג את הרוזנבלום, הוכיח בערים מהימנים כי קיימת חובה על קבלן, המתקין חלונות ותריסים, להתקין בהם סגרים ראויים, כי כך עושים כולם.

ואמנם התרשל איציק אבאדאן בכך שלא התקין סגרים. אלא שפנינה רוזנבלום לא הצליחה להוכיח את הדבר החשוב מכל והוא — מה היה ערכם של התכשיטים שנשדדו ממנה. ובאין הערכה — אין פיצוי. השופט דויד ברי־אופיר לא קיבל את הערכתה העצמית של רוזנבלום לתכשיטיה, וקבע כי היה עליה להוכיח את ערכם בצורה אובייקטיבית על־ידי עדים מומחים או באמצעות קבלות מאושרות. ועל כן, למרות שזכתה בחלקו הראשון של התביעה, הפסידה את הפיצויים.

קבלן אבאדאן
„כל הקירות היו מכוסים בתמונות־עירום שלהו"

„אני לא מבין מה יש לרוזנבלום הזאת עם העיתונים. במהלך המישפט כתבו על כל ציוץ שלה, ואותי לא הזכירו כלל. ובעת, כאשר אני זכיתי בתביעה, איש אינו כותב על זה. יש איזה קשר־שתיקה נגדי?" שאל אבאדאן.

לא הזיז. כשהוא חובש כובע טקסאי רחב־השוליים ושלל תכשיטים, סיפר איציק כי מעולם לא התרשם שפנינה רוזנבלום היא משהו מיוחד. „עור לקוחה," אמר. גם תמונות־העירום של היפהפיה הלאומית לא עשו כלום לאיציק, שהיה מבקר בדירתה השכורה בזמן ביצוע השיפוצים. „כל הקירות היו מכוסים בתמונות־עירום שלה. אז מה? זה לא הזיז לי," אמר המאצ'ו.

ניתן לומר שהשניים יצאו בתיקו, אבל מאידך אפשר גם לומר שפנינה רוזנבלום הפסידה פעמיים: פעם את התכשיטים ופעם את שכר־הטירחה לעורך־הדין שלה ושל איציק אבאדאן.

דוח

העולם הבא

נו, אמרו לי חברים בסוף־השבוע, נו, אולי תכתוב במדור שלך איך העולם הזה כמעט חיסל את אורלי יניב?

חברים טובים יש לי. להוטים להעמיד את העולם הזה במיבחן. מכירים את השקפותי. יודעים שאני שולל את החדירה לרשות הפרט; את החיטוט במעיו ובקרביו; את הפלישה לחדר־המיטות שלו; את הניסיון למכור עיתון בכל מחיר — גם במחיר החרויות של קוראיו.

★ ★ ★

עכשיו נקרתה להם הזדמנות־פז. לפני שבועיים פירסם העולם הזה, במיסגרת מוד־גשת, רכילות עסיסית על מערכת־יחסים מיוחדת, שניהלה אורלי יניב עם ידידה. בשבוע שעבר הוסיף, לדעתם, העיתון חטא על פשע, ובישר בעמוד־השער שלו, שאורלי יניב כמעט מתה. בעמודי־הפנים הבהיר שהיא נמצאה בדירתה מעולפת, כמעט לא רוח־חיים, בנסיבות תמוהות, בגלל דליפת־גז.

לשון אחרת: השמצת, פירסמת, כמעט רצחת. ומה שבטוח — ירשת, מפני שמכרת יותר עיתונים.

★ ★ ★

עם כל הרצון הרע, קשה לי לראות את הקשר בין הדברים.

את הסיפור שפורסם לפני שבועיים אין לי דרך להצדיק. אורי אבנרי טוען שאורלי יניב היא כוכבת־תיקשורת, ובתור שכזו חלים עליה כל היתרונות והמגרעות של מי שבחרה להיחשף לעיני ארבעה מיליון בני־אדם. לפעמים היא נהנית מזה, לפעמים פחות. אבל כאשר היא מצטלמת בחפץ־לב עם ידיד חדש, במסיבה תוססת של יפים־יפות, היא צריכה לדעת שבשבוע הבא עלולה אותה המצלמה בדיוק לתפוס אותה בנסיבות פחות משמחות. הדיווח, טוען אבנרי, מונע על־ידי אותו העיקרון בשני המיקרים: ענייני, עובדתי, חסר־פניות.

אני לא מסכים עם אבנרי, מפני שאורלי יניב אינה שרת־החוץ ואינה מנכ"ל מישרד־האוצר. היא יכולה לטעון — ובצדק, מבחינתה — שלאהבותיה הפרטיות לא היו ולא יהיו השלכות ציבוריות. הרומן שלה עם X או Y אינו יכול להשפיע, אפילו בעקיפין, על מצב האומה. לכל היותר היא יכולה לשוות למבט ספורט או לרואים עולם אופי עליז או מתוח, לפי מצב־הרוח שלה.

ואת הדברים האלה אפשר לומר כמעט על כל עיתונאי במדינה.

★ ★ ★

אבל סיפור־השער של העולם הזה, בשבוע שעבר, הוא סיפור שונה לחלוטין.

כאשר כוכב־טלוויזיה נמצא כמעט מת בביתו, מחולץ על־ידי צוות מנדוד־אדום, מאושפז בבית־החולים ונרשם בשם שונה משמו המוכר לציבור — הוא מעניק לכל עיתון יותר מסיבה טובה אחת לפרסם את הסיפור.

וכאשר עיתונאי בכיר, בתפקיד ממלכתי רם־מעלה, עושה כל מה שאפשר כדי למנוע את הפירסום הזה — נוספת לסיבות הטובות במילא עוד סיבה, לא פחות חשובה.

★ ★ ★

וזהו בדיוק מה שקרה בשבוע שעבר.

מרכאות

הזבל החוצה

„אחרי הקרנת סרט קצר על טבע ונאום של מקסוול על תעשיות התרופות בעולם, היתה חתימה רשמית על ההסכם (שאחריה אמר מקסוול ביידיש: ‚גמאכט־גזוקט') והאורח הוזמן לסיור במחלקות הייצור. הסיור שהיה מתוכנן לשעה, התקצר לחצי שעה בשל פגישות בלתי־צפויות של מקסוול. אחרי כמה דקות הסתבר שגם חצי שעה זה יותר מדי. הורביץ ביקש שישיגו חלוק קינג־סייז בשביל הבוס, כולם השתחלו לחלוקים, חבשו כובעים לבנים ומירון מן, מנהל האגף הפרמצפטי, הופקר על מתן הסברים. מקסוול קטע אותו בתחילת המשפטים, קיצר את ההסברים, וגילה בקיאות בפרטי התהליכים והמכונות. באחת המחלקות נעצר: **‚המקום הזה הוא הוכחה לאוטומציה מלאה. בלי בני־אדם. זה מוצא חן בעיני, הכל מתוכנת. הייתי רוצה שגם העיתונים שלי יעבדו כך, שהכול יהיה אוטומטי. שתהיה מכונה שתבדוק מה אמת ומה לא אמת ותזרוק את הזבל החוצה.'**

ענת מידד, חדשות־שלי־שבת 23.6.89.

קטע מתוך כתבה על סיורו האחרון של רוברט מקסוול, מבעלי מערי"ב, במיפעליה ובנופיה של ארץ־הקודש.

מקסוול ודיסנציק
אוטומציה מלאה?

אורלי יניב נמצאה ברירתה במוצאי־הש־בת שעבר, בשעה 10.40 בלילה.

צוות מגן־דוד־אדם פרץ את דלת הדירה, חילץ אותה והציל את חייה.

בבית־החולים מאיר בכפר־סבא היא נר־שמה ואושפזה בשם „אורלי צוקרמן". לאחר טיפול קצר שוחררה.

העולם הזה לא היה היחידי שגילה את עובדות המיקרה. כמעט כל עיתון במדינת ישראל ידע, כבר ביום הראשון שעבר, את סיפור דליפת הגז, שדלף מאחת החוליות הק־שורות בהצלת חייה של כוכבת המסך הקטן.

אבל להעולם הזה, הפלא ופלא, נשמרה זכות הראשונים של פירסום הסקופ הזה עד יום ד' שעבר.

במשך 72 שעות רצופות לא נמצא עיתון או אמצעי־תיקשורת אחר במדינת־ישראל, שיפרסם את הידיעה העיתונאית הלוהטת ה־זאת. היא התגלגלה במערכות־העיתונים, עב־רה מעורך לעורך, מכתב לכתב, ממזכירה למזכירה. 5000 איש, בהערכה זהירה, ידעו על קיומה.

והיא לא פורסמה.

★ ★ ★

צריך להיות תמים לחלוטין או מטומטם באופן מעורר־דאגה, כדי להאמין שידיעות־אחרונות, מעריב, חדשות, הארץ, דבר וכל השאר לא פירסמו את הידיעה הזאת בגלל רגשתם העמוקה לבעיות של אתיקה או מח־שש לשלומה של אורלי יניב.

הסיבה האמיתית היתה קשר־השתיקה.

אורלי יניב היא חלק מהבראנז'ה. יותר מזה: לגבי־דידם של עורכי־העיתונים, היא חלק בלתי־נפרד מהמימסד.

והמימסד שצריך להגן עליו, במיקרה זה, הוא מימסד של עיתונאים.

חיים יבין:
שתוק לי ואשתוק לך

העיקרון קובע: היום אני — מחר אתה. אל תפרסם מה שקורה אצלי בחדרי־חדרים. זה לא נעים. מחר, כשזה יקרה אצלך, לא אשכח שאני חייב לך טובה.

★ ★ ★

מאחורי קשר השתיקה של פרשת־יניב עמד אחד מבכירי העיתונאים במדינה.

חיים יבין, מנהל הטלוויזיה הישראלית, ערך בשבוע שעבר סידרה של שיחות־טלפון בהולות לעמיתיו, וביקש מהם לנצור את המי־דע. היתה לו רשימה של סיבות טובות לבק־שה. כל אחת מהן עשוייה לצרף אותו לחוג ידידי ל"ו־צדיקים.

אבל את הסיבה האמיתית לא מנה חיים יבין ברשימה.

כי הסיבה האמיתית היא „שתוק לי ואש־תוק לך".

★ ★ ★

כל מה שכתבתי בשורות הקודמות אינו מעיד על כך שהעולם הזה הוא טלית־שכולה־תכלת־שמיים. הרצון לפרסם ידיעה בלבדית, לעורר סערה ולמכור יותר עיתונים, מהווה בפרוש חלק מן השיקולים, שהגיעו את הע־לם הזה למקם את אורלי יניב בעמוד השער.

אבל היה גם שיקול נוסף.

לא לשתוק, לא לטייח עובדות, לא ליטול חלק בקרנבל־הצביעות של אבירי המוסר המ־זוייף, העושים שימוש ב„נימוקים אנושיים", רק כאשר הקורבן הוא קרוב־מישפחה. לא להימנות עם הבראנז'ה, לא לעשות איפה ואיפה.

★ ★ ★

ואולי זאת הסיבה שבגללה לא פנה בשבוע שעבר חיים יבין אל העולם הזה.

הוא ידע את התשובה.

אתיקה
לשלם פעמיים

עולם האשה, ירחון פרטי קטן, עב־כרס אבל צנוע להפליא בתכניו, חצה בגליון חודש יוני שלו את הגבול הדק, התוחם בין עיתון לבין מישרד־פירסום, הכרוך בשתי סיכות־מחברות.

148 עמודי הכרומו של עולם האשה, שבהפקת האיכות הציבעונית שלהם יכולים להתקנא עיתונים גדולים ממנו, נחלקים לשלוש קטגוריות עיקריות, לפי הפירוט הבא:

★ כ־30 עמודי מערכת.
★ כ־30 עמודי מודעות.
★ כ־60 עמודי מודרכת.

ובעברית קצת פחות מתירנית: 60 עמודי מודעות, המוסווים כעמודי־מערכת.

★ ★ ★

אל מיכסת העמודים הצנועה של הקטגוריה הראשונה אין סיבה לבוא בטרוניה. עולם האשה לא חטא מעולם ביומרה לשמור בין עמודיו על איכות עיתונאית נדירה. חמש וחצי שנות קיומו יכולות למקם אותו על מפת עיתוני־הנשים כ„מוסף הכרומו של לאשה." באת אין לו סיכוי להתחרות, אבל יתכן שאף אין לו רצון וסיבה.

הקטגוריה השניה ברורה. מודעות הן מודעות. נקודה.

אבל הקטגוריה השלישית, המוסווית בעק־מומיות, המשוחה בשלל ציבעי טכניקולור ובתכנים עיתונאיים למהדרין, מהווה הטעייה מגמתית ועיקבית של ציבור הקוראים.

רק דוגמה אחת מתוך יותר מ־20: עמודים 63־64־65 בגליון יוני 1989 של עולם האשה נושאים את הכותרת „החיים מתחילים עכ־שיו". רותי אבנת, אשת־יחסי־ציבור מצליחה בת 40 פלוס („+40 זה יפי". קובע הלוגו של הכתבה), מוחמאת בפתיח, כמי שמרגישה ונראית כבת 20.

כדי לברר למה רותי אבנת מרגישה ונר־אית כל־כך טוב, כל־כך צעיר וכל־כך מטופח, חייבת הקוראת המוריקה מקינאה לעבור לעמוד הבא. רק שם, אחרי שעברה על דיברי־ימי־חייה עתירי הקאריירה של אבנת, התבש־מה בניחוחות העולם הגדול וחלקה עימה את הגרדרובה, את הרגלי־השינה ואת תפריטי החיטה המלאה, מגיע פיתרונו של כתב־החידה.

וכך כתוב שם, באות אדומה ומודגשת, קרוב־קרוב לתמונות:

„לאחר ניקוי העור במי־פנים הרבל אקסטריים ובחלב־פנים דיפ קלינסר, מושחת רותי אבנת על עיניה אי סטרצ'ר — ג'ל מרוכז למניעת קמטים, ומשלימה את הטיפול בקרם־עיניים אקזיסטנס... בבוקר היא משת־משת באינטרסל — קרם־הטיפוח הפועל נגד הזמן, ומעליו קרם לחות פרפורמנס H20, מספר 7".

וכן הלאה וכן הלאה, עד השורה התחתונה, המבשרת לקוראת עולם האשה, שכל התכ־שירים והמשמנים והמשחות והמכמנים הללו, שיעלימו שקעוריות מתחת לעיניה העצ־בות וישיבו פניה כקדם, הגיעו מבית הלנה רובינשטיין. עובדה.

★ ★ ★

„תשקיפים", „מדורי־פרסום", „תדמיות" ושאר מדורים־בישין, הם חיזיון נפרץ בשבועו־נים וביראחונים. על הסיבות שגרמו לעירוב היצורות הזה, בין חומר עיתונאי למליצות פירסומיות שרופות, אפשר לכתוב עבודת־מחקר שלמה, שלא כאן מקומה ושעתה. בי־מים של מצוקה ומילחמה על כל אינטש שחוק ועל קיומם של עיתונים, קשה להלין אפילו על מי שמקטין עד למינימום מיקרוסקופי את האות „מ", שבשולי הבלה־בלה, ומשלשל לקופה עוד כמה מאות או אלפי שקלים הכר־חיים.

אבל עולם האשה, בגיליונו האחרון, פרץ את אחרוני הסייגים. לא „מ", לא „תשקיף", אפילו לא התנצלות קטנה. יותר ממחצית הירחון מוקדשת לחומר פירסומי, באריזה של עיתונות צרופה.

עולם האשה הוא עסק פרטי. אם עורכיו ומנהליו בוחרים ללכת בנתיב המסחרה, מן הראוי לכבד את רצונם. אבל מי שמתלבט אם להשקיע 9.50 שקלים במוצר הזה — כדאי שידע, מעתה ולהבא, שתמורתם של כ־70% מעמודיו כבר שולמה.

השאלה היא אם צריך לשלם פעמיים.

„עולם האשה"
המודעות מתחילות עכשיו

ברדוגו

ך תוכנית המעטילה ביותר, מבחינתי, היא מוסף המוספים. מדי יום שישי היא משכנעת אותי, כי יפה עשיתי כשהפסקתי לקנות עיתוני סוף־שבוע. רוצחי מנוחת הש־בת, שהפכה ליום־עבודה מפרך. עד לאותה החלטה גורלית, לתתך ודי.

צמד המגישים, דן מרגלית ואילנה דיין, מתאימים לי. הם בוררים בין הסיפורים הגור־שים את המוספים. קוצבים את זמן־השידור במידה הנכונה. מנסים לתת זווית חדשה לסיפור שכבר ידוע לקהל־הקוראים.

השבוע התחילו השניים בסיפור אכזרי, ש־רק בסופו התברר כי היה אלגוריה לחברה הישראלית. מושב עין־הב שבעמבה שימש כאן מודל לחברה הישראלית. שילטון, שנכ־של לאחר שלא ציית לחוקים; רוצה לכפות על הציבור לפרוע את מחיר כישלונו הוא.

המורדים כנגד השיטה נדרסים באכזריות. באמצע היום מכסים שליחי המימסד המקומי את אחד המורדים בשמיכה ומפליאים בו מכו־תיהם. ילדי המורדים הופכים לבני־ערובה, ומשמשים מטרות קלות להתעללות, כדרך נקמה בהורים המורדים. הסרוד האישי מצ־ליח. רוב המורדים כבר עזבו את המושב. נציג מי שערייך מחזיקים מעמד נמצא באולפן. יחד איתו מראיינים גם את נציג המימסד הדור־סני.

הסיפור כמעט משעמם. חוזר על עצמו ב־כל כך הרבה מקומות. המצליחים אינם ה־מוכשרים. ההצלחה אינה מובטחת לחרוצים. חריצות וכישרון אינם חשובים כמו ליקוק אחורי השילטון והליכה בחלם. כך נראה ה־מושב עין־הב וכך נראית גם המדינה. מדוע אם כך להתאמץ גם בעבודה? מוטב להשקיע את המאמצים בכיסוח המתנגדים לשילטון. השכר לפעילות הזאת תמיד גבוה יותר משכר העבודה.

צמד המראיינים, מרגלית־דיין, מתאים לי גם בגלל רגישותם. (לפעמים) אל מול סד הזמן הקצוב, אוזנם קשובה לשמוע. במיוחד כאשר דבר־מה חשוב נשמע רווקא כשתם זמנו של המרואיין. כך אירע גם הפעם, כאשר נתנו לנתנאל מרגלית לזעזק: „איפה מקומנו? מה היה חלקנו? חייבים לעמוד על האמת!" כאשר היה ברור לשניהם כי לא הצליחו לדרדת אל חקר האמת, בסיפור הטראגי של עקירת התימנים מחוות כינרת.

ראוי להודות שהנושא הזה מלכודת לכל מי שאינו מכיר את תולדות העליה התימנית בכלל, ואת מי שעלו באמצעות שמואל יבנ־אלי בפרט. המראיינים לא טרחו בקריאת יומני יבנאלי. ואף לא קראו את נוסע לתימן, אותו חלוץ שנסע והטריץ את התימנים לע־לות ארצה.

על כן התחיל הקטע בפתיחה בומבסטית: „ב־1912 נולד מיתוס ציוני גדול. העליה מ־תימן. החלוץ יבנאלי יצא לתימן להביא משם עולים לארץ ישראל..." פתיחה זו הציבה על בורות בנושא. יבנאלי לא נסע להביא סתם עולים מתימן. מכיוון שחיפשו „ערבים בני דת משה" נסעו, מצאו והביאו את „אחינו בני תימן" וכינרת לא היתה סיפור יוצא־דופן מבחינת היחס. ההיפך הוא הנכון, זו משמשת דוגמה ליחס הכללי לעולי תימן.

הניסיון לקיים את מושבות הברון בעבודה עברית נכשל. הקולוניסטים שקיבלו קיצבות מפקידי הברון לא עבדו, ושכרו פועלים ערביים לבצע עבורם את העבודה. הם העדיפו את הפועל הערבי על הפועל העברי, שהת־גלה ככישלון מבחינת התוצרת והתפוקה. כשנתברר כי הקולוניסטים לא יעבדו, ועולי מיזרח־אירופה לא יתאימו לעבודה, חיפשו מין פועל מסוג חדש. „פועל־ערבי־הוגי" פר־על שהוא יהודי לפי דתו וערבי בדרישות ה־שכר והכושר לעבוד ולסבול את החום של פלסטינה.

התימנים מעולם לא תוכננו להיות בעלי משקים. הם הובאו ככוח־עבודה זול וסבלני. פועלים שכירים בעלי דרישות מינימליות,

מחפשים עוזרת תימניה

אשר שוכנו באורוות וברפתות. 10 מישפחות בכל רפת ואורווה. (בכל מישפחה 10 נפשות או יותר.) הכוונה היתה שיהיו סמוכים לבית. ואז יכולה גם אשת הקולוניסט לעשות שי־מוש בתימניה כעוזרת, וכך להיפטר מהעוזרת הערביה.

כך קמה ליד כל מושבה שכונת־העבדים שלה. ליד רחובות, שעריים. ליד פתח־תיק־ווה, מחנה־יהודה. ליד תל־אביב, כרם־התימ־נים. התימני עובד אצל הקולוניסט והתימניה משרתת את אשתו. המושג עוזרת תימניה היה לחלק מנוף הארץ עד סוף שנות ה־50.

כשהגיעה העליה הגדולה, שהביאה מיש־לוח של עוזרות מרוקאיות ועיראקיות, החלי־פו אלה מישמרות עם העוזרת התימניה. עו־זרת פולניה, גרמניה, או רוסיה, לא נראו בארץ.

בעוד בן התימנים שגורשו, נתנאל מרג־לית, זועק את כאב הוריו המגורשים. טוען לעומתו אהרון ישראלי, בן המגרשים, „לא גירשו אותם. אף אחד לא גרש אותם. העבירו אותם... הכל השמצות."

דן מרגלית, שחש כי עלה על שדה־מוק־שים, ניסה לסיים: „לא נוכל להיכנס להכ־רעה, העבירו או גירשו או עשו טראנספר... אני לא יודע איך לקרוא לדבר הזה." האמנם? לדעתי אתה יודע דן. יודע היטב. השתמשת בדיוק בביטוי הנכון.

בסיום הופיעה רחל אבנרי. שנאותה בראי־שונה לחשוף את יחסיה עם בעלה, אורי אב־נרי. גם כשנכנסה לתחום העיתונות הערפיה שלא להתמודד עם בעלה בתחום מומחיותו — הכתיבה. (מי שנולד עם מכונת־כתיבה ביד). ההסבר מעורר אימון בכנותו. המיבחן קשה מידי, ואולי בלתי־אפשרי. במיוחד למי שמתחילה קאריירה שניה, לאחר 26 שנות הוראה בבית־ספר עממי. כדי שתוכל להצטרף אל בעלה בשליחותו העיתונאית, למדה אב־נרי צילום. מאורע שחילק את חייה לשתי תקופות: „של־לפני הצילום" ו„שלאחריו".

מישפט־המפתח בדבריה של אבנרי הוא דווקא מישפט הסיום, כשאמרה שהחלטתם לגבי דרכי־חייהם בכלל ובחירתם שלא לה־ביא ילדים לעולם אינה „מירשם לאנשים אחרים. זה טוב ומתאים לנו."

רחל אבנרי ובעלה החליטו שלא להביא ילדים לעולם לאחר שקבעו כמה אקסיומות. „ילד זה פול־טיים ג'וב," „מי שרוצה לגדל ילד צריך להשקיע בו כל מה שיש לו," או „מי שבוחר במאבק למען אידיאל ומשקיע בו את כל מאמציו, שלא יקח על עצמו אחריות כזאת." (של גידול ילדים).

אין ספק כי אקסיומות אלה היו גורמות להרמת גבה אצל אידיאולוגים רבים שהק־דישו חייהם למען אידיאל, שלעיתים שינה את פני ההיסטוריה, מה שלא מגע בעדם להי־קים מישפחות ולגדל ילדים, ולעיתים במיס־

מוסף
יום ו' 16:00

אריאלה רבדל

עיצוב

מוצ"ש
תכניתו החדשה של אבי אתגר

תוכנית מקור חדשה בטלוויזיה היא חג למכורי המסך הכחול. הרעיון למקם תוכנית־ראיונות לא־פוליטית בפאב מקומי עם שפע של כוכבים ומנחה מיקצועי מבטיח הצלחה.

אני מתיישבת עם בירה וסיגריה לראות סוף־סוף את הגול הראשון של הטלוויזיה הישראלית בתחרות על הבכורה עם הערוץ השני, הטלוויזיה הלימודית, כבלים ומיני צלחות, ומוצאת עצמי צופה במי שהגיע לש־ער ריק וכידרר לאט ובטוח את הכרור החוצה.

למה? היו שם מומחית לעיניינו פאב, אלוף בהבקעה ממצבים בלתי־אפשריים, מומחה לנופש צרפתי, פנטומימאי מוביל, מלחין מתוחכם ואפילו ספי ריבלין. והתוצאה: עונש.

קשה להבין למי מיועדת התוכנית. לילדים ונוער, לא. בגלל השעה והתכנים. לזקנים לא, ומאותן הסיבות. לצעירים בסוף שנות העשרה ותחילת ה־20? גם לא. לא לפי המשתתפים ולא לפי השעה, והיום. מהערות ששמעתי פה ושם ממשתתפי התוכנית, אפשר היה לחשוב כי מפיקיה אינם חושים שמישהו מצופיה יתקומם על שחיטה חלקה מבית־מדרשו של שגיי ומתכוננים לגעת גם בפרות קדושות. בקיצור, מוכנים לקחת סיכונים.

או איזה פרות קדושות שוחטים?

רומני גנב בדמותו של ספי ריבלין המחקה את גדי יגיל המחקה פולני המתחפש לרומני בתחרות הגרולה שהתקיימה לפני 30 שנה על תואר הגנב הבכיר.

או המלצר ששופך את המרק של הלקוח משולחן 4 על חולצת הלקוח בשולחן 3, כשה־דיג כל הזמן מחליף ממנו.

ואיפה מצאו את המורה המדקנת בדמותה של רווקה עטירת חזה, המדקדקת בשפתה ואחרי כמה כוסות בירה לובשת צורה של בעלת בורדל שירדה מנכסיה? איפה יש מר־רות כאלה?

אבי אתגר
חוכנית אחת של חסד

והשחקן שהתחפש ליאיר ניצני שהתחפש לערבי ועוד חוקר־מס. מה. נגמרו כבר השחק־נים הערבים בארץ שיודעים לאמר, ללא תחושת־נחיתות המחפשת לה מיסתור מאחר־רי חיקוי תרבותי, איך זה להיות בן־מיעוטים בחברה יהודית? אין מספיק טיפוסים מכאן ועכשיו שניתן לצחוק עליהם, ובאמצעותם על עצמנו, בלי להיזדקק לדמויות מעלות עובש המכובבות כך בתשדירי־השירות הטלוויזיוניים? או אולי זו המציאות היחידה שאותה מכירים נציגי הממלכה השביעית?

כדאי גם שתמצאו למנחה בתוכנית הזו תפקיד אמיתי, כי ככה הוא הולך לאיבוד ואי־תו התוכנית כולה.

המוספים

אילנה דיין ודן מרגלית

יום ששי הוא „מוסף המוספים", יום שבת הוא אבי אתגר, אריאלה רבדל וברדוגו לא אהבו את מה שראו. יש הסכמה לאומית

פר לא קטן כלל. אך כפי שאמרה אבנרי: זה לא מירשם. זה מתאים לה ולבעלה. ועם קביעה מוצהרת שכזו אין להתווכח.

איך נולדים פולנים

אריאלה רבדל

תוכנית מוסף המוספים של הטלוויזיה הלימודית, בהנחייתם של דן מרגלית ואילנה דיין, מעלה מדי שבוע פנים אחרות של החברה הישראלית. לעיתים היא יוצרת פסיפס אנושי המגרה את יצר המציצנות הבלתי־נדלה שלנו, ולעיתים מעמידה לפנינו ראי, החושף צד שהיינו מעדיפים לא לדעת על קיומו.

כזו היתה התוכנית בערב־שבת האחרון. שלשת הנושאים שדלתה מהעיתונות חשפו חברה, הבוחרת לפתור סכסוכים על ידי רחיקת המיעוט והזר אל הקיר.

כך בעין יהב בסוף שנות ה־80, כך בחצר כינרת ברבע הראשון של המאה, וכך בתל־אביב של מישפחת אבנרי.

הסיכסוך בעין יהב פרץ לכותרות על רקע משבר המושבים. משבר שחשף את כישלונה של שיטת הניהול הקולקטיבית. עין יהב שונה ממושבים אחרים, בכך שקבוצת־מיעוט בתוכה, מסרבת לקבל על עצמה את האחריות להפסדים שלא היו שותפים ליצירתם. מיעוט כזה, אם יצליח, מאיים על המשק.

לכן החליט הרוב בעין יהב להילחם במיעוט בכל דרך, ולהשתמש בכל אמצעי, כולל פגיעות בילדי המיעוט.

שלוש מישפחות כבר נשברו. ארבע עדיין ממשיכות להיאבק, אך ילדיהם נרדפים. השימוש המקומם הזה בילדים, במיסגרת מאבק על כסף ושליטה, מלמד עד כמה מוכן רוב להרחיק בניסיונו לשבור את המיעוט או להרחיקו.

הנושא השני שהתרחש אי־שם במעמקי הרבע הראשון של המאה הזו חושף לפנינו פרשה צינית של ניישול וניצול, שנעשו תחת דגל השותפות והשיוויון. מעריב חשף את סיפור החלוצים התימנים שהתיישבו בכנרת ב־1913, ושהועברו ממנה, על־ידי המוסדות המיישבים, ב־1930. מוסף המוספים מציג שניים מבניהם של השחקנים בטרגדיה הישראלית האופיינים כל־כך: נתנאל מרגלית ואהרון ישראלי. שניהם ילידי כנרת.

הראשון מייצג את מי שנשללה מהם הזכות לחיות בה, והשני את מי ששריינו לעצמם את הזכות הבלעדית עליה. קטע זה, מההיסטוריה הכל־כך קצרה שלנו בארץ הזו, הועלם מאיתנו במשך קרוב ל־60 שנה.

אהרון ישראלי, בן קבוצת כינרת, מכחיש שהתימנים נושלו מאדמתם, ומסביר באטימות של מי ששייך, כי הם, התימנים, לא יכלו להישאר במקום. במקום היו הרי חיים „חיים קומונריים", שאותם יכולים לחיות רק רווקים המוכנים לוותר על חיי־משפחה ולהתמסר כליל לעבודת־האדמה. והרי התימנים היו מטופלים במישפחות. ומעניין איך ומתי הגיע לעולם אהרון ישראלי, בנם של הורים הרשומים כדת וכדין, והוא נראה כבן גילו של נתנאל מרגלית התימני. מה בדיוק התרחש במישפחת ישראלי? האם הוריו היו פחות הורים, או פחות נשואים מהוריו של נתנאל? או שמא היו צבועים בצבע הפוליטי הנכון. הצבע הקומוניסטי? זה ששלט אז במוסדות ההתיישבות היהודיים בארץ ישראל.

איש הצדק והשותפות ממשיך ואומר „לא נישלו אותם, פשוט העבירו אותם." פשוט. העבירו. איזה חידוש לשוני למילה עמוסת משמעויות כמו טראנספר, כי זה מה שביצעו בחלוצים התימנים מכנרת.

ואתה שואל את עצמך כמה גוויות חיות ובועטות עוד תמצא בארון הזה של מפא"י ההיסטורית. זו שמבית־מידרשה נולדה התפיסה המבטלת את היחיד, מקדשת את הקבוצה ובשמה של קדושה זו רודפת כל מי שמעז לעמוד בדרכה או פשוט „מעבירה" אותו.

ועוד הם יוצאים, נכנסת לאולפן רעייתו, של מי ששם לעצמו מטרה לקעקע את השיטה המפאית וללחום את מילחמת המיעוט. רחל אבנרי, שבראיון לחדשות חשפה חלק מחייה לצידו של אורי אבנרי.

אנו פוגשים אשה שבחרה להגשים עצמה באמצעות הליכה בעיניים עצומות אחרי בעלה. אשה שבחרה במודע לא להביא ילדים לעולם כדי שאלה לא יסיטו את בעלה מדרכו וייגרמו לו לחלק את עצמו בינם לבין המטרות שלמענן פעל. והיא מוותרת על קאריירה עצמאית ומעדיפה להישאר בצילו של האיש שעימו בחרה לחלוק את חייה. ובגיל שבו גברים ונשים מצפים לנכדיהם, נאלצת אבנרי לחפש מיקצוע חדש שיאפשר לה להמשיך ולשמור על מעורבות מלאה בחיי בעלה כדי „להמשיך בירח־הדבש שלהם ולא להכנס לחיי נישואין".

דרכה מזכירה את דרכן של נשים רבות לכל אורך ההיסטוריה היהודית שבחרו במודע לבטל עצמן כדי לאפשר לבעליהן להגיע רחוק וגבוה.

יבש

ברדוגו

הטלוויזיה הישראלית מתאמצת ליצור יצירה מקורית. ברוב המיקרים זוהי יצירה בלתי־ניתנת לצפייה. על כן יש להעריך את הניסיון החדש ליצור תוכנית־בידור מנקודה מקורית וחדשה לחלוטין. בימים שבהם מקרטעת על המירקע תוכניתו של גבי גזית, צריך לשמור לתוכניתו של אבי אתגר מקום של כבוד.

אתגר מצליח להעלים את נוכחותו, ובוראי שאינו הופך עצמו לציר שעליו סובבת התוכנית. על כך בלבד מגיעה לו ברכת הדרך. גם העובדה שהוא מרותק לכסא־גלגלים אינה מפריעה לאתגר לשוטט בין אורחיו בפאב, שנוצר במיוחד לצורך התוכנית, בלא שיירכז סביבו את כל תשומת־הלב.

האורחים עצמם, בחלקם הגדול, מיותרים. כך גם רוב־רובן של הבדיחות שהושמעו במהלך התוכנית. ריח עובש עולה מהן למרחוק. הקטעים של ספי ריבלין עייפים. יש לו הומור של קרש־בניין, למרות שיש רבים שצוחקים מההומור הזה. הפגישות בין ספי ריבלין לבין מישל שאגרן משכנעות את הקהל, כי ניתן לוותר על שניהם. לא אפשר, אפילו רצוי. בדיוק כפי שרצוי ודרוש ויתור מיידי על הכלצרית, שהיתה לא יותר מקישקוש מקושקש.

נראה כי האורחים לא נבחרו בקפידה מתאימה. אלי אוחנה הוא חומר לעוס. וחברתו היפהפיה צולמה רק מאחור. (למה אבי, למה?) לבדיחה של הצוללן אלון על שר־האוצר, פנחס ספיר, שהשפריץ סודה על השאטר רוטשי'לד, היה זקן ארוך עוד בחייו של כבוד השר. (עניין שנגמר מזמן). גם הופעתו של טוטון, השף דה־ווילאג', והכוס הרולפת (כמה מצחיק...) זועקת אף היא לוויתור על תופעות מסוג זה.

אורה, בעלת הפאב תפסה פוזה. ההצהרה שנתנה: „שצריך המון אהבה ללקוחות..." (או לכיס שלהם) מסתירה את האמת, שכל מה שדרוש זה שלוש־ארבע צ'קצ'וקות, שיתנדנדו בין השולחנות, ויביאו יובש לקליינטים בגרון.

הומור הוא יצירת יש מאין. יצירה שכזאת, תוך התעלמות מהמציאות, היא הזמנה לכיסלון. אבי אתגר נתן בתוכנית הראשונה הצהרת כוונות: „בלי שטחים; בלי מיפלגות; בלי קואליציה; בלי יהודים; בלי ערבים;" הצהרה שאומרת: אנחנו נצחק בעיניים עצומות. יש מי שמסוגל? אפילו אתגר לא יכול.

לכן, גם הפארודיות על תשדירי־השרות, היונקות מהמציאות, הן החלק היותר־חזק של התוכנית. במיוחד הקטע של תומר קרמן ואביב אלחסיד, בפארודיה על תשדיר־השרות של הטוטו. הקטע שלהם עשה צחוק ממישדרי־השרות העוסקים בסחיטת הפרוטות האחרונות מכיסי האזרחים היותר־עניים. הכל בעזרת תעלוליו המגוונים של השילטון: הלוטו, הטוטו, הפיס ודומיהם...

גם הפארודיה על מישדר־השרות של בזק קלע בדיוק במטרה. „צלצל קרוב ותרגיש רחוק." פוטנציאל גדול טמון גם בהומור שעלה מהבדיחה של גני תמיר: המורים מכינים פתקאות להעתקה בבחינות התלמידים. כדרך כל תוכנית גדושה יש בה טוב ויש בה רע. תוכנית הרעיונות של אתגר גדושה ביותר. כיוון שמדובר בתוכנית ראשונה נוהגים על פי מידת הרחמים. משתדלים שלא לכסח, ומחלקים מחמאות איפה שאפשר. החלק הרע הוא למחמאות יותר מכל הוא דווקא אבי אתגר. האיש הפתיע לטובה. (כמה קשה להגיד דברים טובים); ראוי להדגיש כי המשתתפים, שהיו מיותרים כבודדים, היו מצויינים כחברה. אז אבי, חביבי, אל תתייבש בין הקטעים. קצץ בצחוק־המסור, שיוצא לך כשאתה מתאמץ. הכל בסדר. סע לשלום. המפתחות בפנים.

במוקד

ביום השישי בערב התקיימה בביתו של **יורם ארבל** מסיבה לכבוד תוכנית ה־1000 של מבט ספורט. במסיבה נכחו כל מי שקשורים לספורט בטלוויזיה, הנהלת הטלוויזיה ואורחים רבים אחרים, ביניהם **אורי סורת**, המנכ"ל הקודם של הרשות. גם **אורלי יניב** השתתפה במסיבה.

מי שבלט בהיעדרו מן המסיבה, למרות שהוזמן, היה **אריה מקל**, מנכ"ל רשות־השידור.

במחלקת־הספורט חוששים שמקל עומד לקצץ באופן ניכר את שעות שידורי־הספורט

יוסף בראל
עוד פעם מועמד

בטלוויזיה, בעיקר אחרי העדנה שהיתה למחלקה בימי פורת.

★ ★ ★

נבון בעד בראל

יצחק נבון, שר־החינוך־והתרבות והשר הממונה על רשות־השידור, תומך במועמדותו של **יוסף בראל** כמנהל הטלוויזיה הישראלית. בראל משמש כבר שנים רבות כמנהל הטלוויזיה בערבית. הוא שימש כמנכ"ל ומני של רשות־השידור, מהרגע ש**אורי סורת** עזב את תפקידו ועד לרגע ש**אריה מקל** נכנס לתפקיד.

חיים יבין, המנהל הנוכחי של הטלוויזיה, עומד לסיים את הקדנציה שלו ברצמבר ומעוניין להמשיך בקדנציה נוספת. כרגע נראה שהליכוד לא יתנגד להארכת כהונתו, בעיקר בגלל יחסיו הטובים עם אריה מקל.

★ ★ ★

כשהגינו לשיא

במחלקת־החדשות של הטלוויזיה שורר זעם רב מאז שידור מוקד האחרון מן העיירה אופקים.

התוכנית, שהיתה יוצאת־דופן גם בגלל המקום שממנו שודרה וגם בגלל הנושא שבו דנה — "האבטלה — התחילה ל„התחמם" לקראת סיום זמן השידור הקצוב.

חיים יבין, מנהל־הטלוויזיה, החליט שלא להאריך את השידור, למרות בקשה שהופנתה אליו מצד עורכי־המישדר.

היתה זו החלטה תמוהה, בעיקר בעיקבות העובדה שלפני שבועות אחדים, בעת שידור התוכנית מוקד עם השר **דן מרידור**, התקשר יבין מיוזמתו לאולפן ואמר למפיקי־התוכנית שהם יכולים לקבל הארכה של חמש דקות, למרות שלא ביקשו זאת.

עם סיום המישדר התקשר יבין שוב לאולפן ושוחח עם שר־המישפטים בתום הראיון.

★ ★ ★

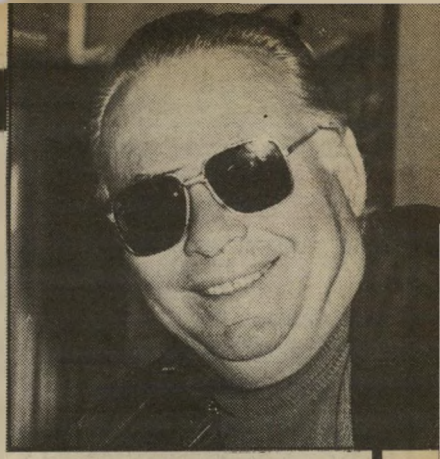
הסמנכ"ל

במיסדרונות הנהלת רשות־השידור מסתובבת שמועה ש**אריה מקל**, מנכ"ל הרשות, עומד להעלות את **יוחנן צנגן**, סמנכ"ל לענייני כספים, לדרגת מישנה למנכ"ל.

צנגן משמש כיום כסמנכ"ל, מקביל בדרגתו ל**לעמרם עמר**, סמנכ"ל לענייני כוח־אדם. שני הסמנכ"לים השווים הם חידוש מתקופתו של **אורי סורת**.

המישנה האחרון למנכ"ל היה, אגב, **רון נחמן**, כיום ראש מועצת־אריאל (הוגה רעיון תוויות „עובר זר").

אבסורד: תקנון התשלומים

בשיחוף עם דפנה ברק

שלושה סיפורים:

● בארצות־הברית, בסוף שנות ה־70, ניסו להחדיר את הכדורגל הנהוג באירופה, המכונה באמריקה „סוקר".

התנהלה תחרות קשה, בגלל הפופולריות של הכדורגל האמריקאי („פוטבול"), הבייסבול והכדורסל.

מה עשו? קבוצת קוסמוס בניו־יורק קנתה את פלה — אז הכדורגלן היקר ביותר בעולם. מנהליה לא העזו להביא אותו לארץ־השפע, לפני שהחתימו את נציגי הליגה על אחוזים מההכנסות במישחקים שבהם ישחק פלה.

איך זה הלך? למשל: נציגי קוסמוס פנו לנציגי שיקגו ואמרו להם: „כמה צופים מגיעים למיגרשכם, בממוצע, למישחק? אנחנו מבקשים 20% מההפרש שבין סכום זה לבין הסכום שיכניס מישחק בהשתתפות פלה!"

בין שתי הקבוצות סוכם שכל כרטיס מעל 20 אלף ייזכה את קוסמוס ב־20% מההכנסות.

לבסוף מכרה שיקגו 90 אלף כרטיסים. לא רק קוסמוס חגגה, אלא גם מוכרי הנקניקיות, בעלי מיגרשי־החנייה ובעלי הקיוסקים למשקאות. אינני מדבר כבר על התחרות הפרועה בין המפרסמים על החסות למישחקים.

בישראל היו חוגגים מעיסקה כזאת גם מוכרי הפיצוחים.

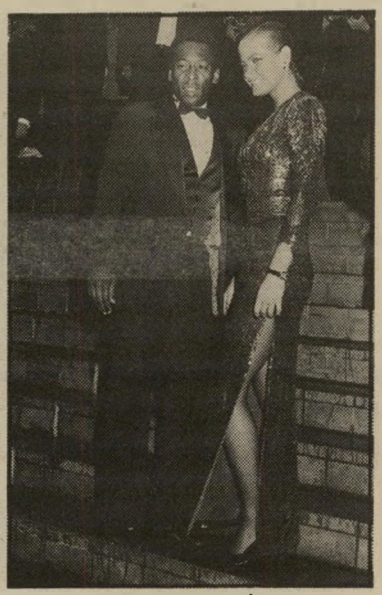
● קבוצת נפולי יכולה לרכוש את דייגו מאראדונה וקרקה במיליונים, ואילו קבוצת אודינזה, שהאפילה השנה לליגה הלאומית, נאלצת להסתפק באלי אוחנה, ששוויו מאות־אלפי דולר „בלבד".

מדוע? מפני שעוד בתחילת העונה — בגלל הכוכבים הגדולים: — מוכרת נפולי 75% מתכולת המיגרש למישחקיה במשך העונה. נפולי היתה מוכרת 100%, לולא הגבילה אותה ההתאחדות האיטלקית, בטענה שיש להותיר כרטיסים לקהל של הקבוצות האורחות וקהל ניטרלי.

סכומים שכאלה, המשולמים מראש, מאפשרים לנפולי לרכוש כל כוכב וסופר־כוכב. וכשנפולי באה לכל מיגרש, נהנית מזה כל קבוצה מארחת. גם אם אין באפשרותה לרכוש שחקנים מפורסמים. לאודינזה יש מגרש המכיל 35 אלף מקומות, לעומת 90 אלף של נפולי. בכך מתמצה ההבדל בין מאראדונה לבין אוחנה.

● רק השבוע התבשרנו שטוטנהאם האנגלית רכשה את גארי לינייקר, ומשתרכים תורים אינסופיים, כדי לרכוש מנויים לעונה. כבר נמכרו מנויים בשווי 100 אלף לירות שטרלינג.

מה המשותף בין שלושת הסיפורים הללו? מדוע נזכרתי בהם?

פלה (וידידה) **מאראדונה**

וגם מוכרי הנקניקיות, בעלי מינרשי־החנייה ובעלי הקיוסקים

לקראת העונה הבאה, החליטה התאחדות־הכדורגל הישראלית להעלות את תיקרת תקנון־התשלומים. כלומר: מהיום והלאה יהיה מותר לכל קבוצה בליגה־הלאומית להגיע לסך של 300 אלף דולאר עבור ארבעת כוכביה, מהתקציב הכולל. זוהי התיקרה החדשה.

יופי של חידוש. כרגיל, התאחדות הכדורגל שולפת מהמותן. במקום לברוק את הנושא של תקנון־התשלומים מהיסוד, יורים.

אני מכיר שתיים־שלוש אגודות , אם לא יותר, שאף שחקן אחד בהן לא מגיע לסכומים גם על פי התיקרה הקודמת, היותר נמוכה. עד היום יכולים היו יושבי־ראש ההנהלות של האגודות להרים ידיים, במהלך משא־ומתן עם שחקן, ולומר בנימה מתנצלת: „אנחנו מתים לשלם לך יותר, אבל מה לעשות? התקנון לא מאפשר לנו..."

עכשיו לא יוכלו להשתמש בטענה זו, ויתחילו קשיים במשא־ומתן. כל שחקן ידרוש את תיקרת־הגג החדשה. יושבי־הראש ייאלצו להיגרר אחריהם.

בכדורגל המיקצועני, אף שחקן אחד לא אמור לדעת מה משכורתו של עמיתו לקבוצה. זה גם לא אמור לעניין אותו. ייווצר מצב, שכל שחקן ירגיש עצמו כוכב וידרוש להיות בין ארבעת המיוחסים — מקבלי תיקרת־הגג.

מה יקרה? יושב־ראש האגודה ייאלץ לאמר לו: „מצטער מאוד, יש לי כבר ארבעה..." לא נעים. גם לא בריא: תתעוררנה תופעות כמו קינאה, חוסר־אמון, חוסר־פירגון — תופעות שאינן רצויות בתוך קבוצת־כדורגל.

נוסף על כך: לא ייתכן שייקבע אותו התקציב לקבוצה שאין לה קהל כמו לקבוצה המפורסמת בקהל אוהדיה. לא יתכן שתהיה אותה התיקרה עבור בית"ר ירושלים, שיש לה קהל נאמן, ואותה התיקרה לבית"ר תל־אביב.

מה יתכן?

כל קבוצה צריכה לשלם לשחקניה על פי ראות־עיניה, ועל פי ההישגים וההצלחות של הקבוצה. ידוע שהישגים במיסגרת הליגה, גביע־המדינה ומישחקי־העונה מביאים קהל. הקהל, הפלא ופלא, מביא את הכסף. תקציב האגודה חייב להיות לפי המיספר הפוטנציאלי של האוהדים, וכוכבים מושכים המשחקים בשורות הקבוצה, מיתקן היכול להכיל מיספר גדול של מקומות.

אני מציע לאשר את מיסגרת תקציבה של כל קבוצה, אחרי בדיקה אצל חשב ההתאחדות של מיספר הכרטיסים שנמכרו בחמש השנים האחרונות. על פי זה, לקבוע את תקציבה של כל קבוצה.

נכון, אני לא מסוגל לשלוף כמו עסקני־ההתאחדות. אני סתם חושב בהיגיון.

אבסורד השבוע

התאחדות־הכדורגל הישראלית העבירה עוד החלטה חכמה: הקבוצות שירדו מהליגה הלאומית לליגה הארצית יוכלו לשלם 25% מעל תיקרת הסכומים המותרים על־פי תקנון התשלומים של הליגה הארצית.

אני שואל: „למה?" הרי ההיגיון מחייב בדיוק את ההיפך!

אין לי דבר אישי נגד הפועל תל־אביב, הפועל חולון והפועל טבריה (שלוש הקבוצות שירדו לליגה הארצית), אלא מה? צריך לעודד כל קבוצה שיש לה אפשרות למיגרש וקהל־אוהדים. כיצד מגיע קהל למיגרשים? בעיקבות כוכבי־הכדורגל. מובן ששחקנים אטרקטיביים ימשכו קהל גם לליגה הארצית. שחקנים כאלה עולים כסף רב. אם כך, מדוע לסייע, רק בידי השלוש שיירדו? מדוע לא לעודד גם את שאר הקבוצות בליגה הארצית! היכן ההיגיון?

מדוע לנהל את ענף הכדורגל על־פי איפה ואיפה. מה, למכבי יבנה ולמכבי פתח־תיקווה לא מגיע תקציב זהה, אפשרויות זהות! להתאחדות פיתרונים!

נוסטלגיה

גם אצלנו: סם!

כן, בצורה אבהית. פיתאום ראינו שיוז'י מזיל דמעות. לא עברה שניה, וגם לנד פרץ בבכי מר.

השיחה המשיכה להתנהל, כשהשניים מזילים דמעות.

מה הסתבר? שיוז'י חתך בצל לסלט. לנד סבר, לתומו, שהואש בוכה, והתחיל לבכות מתוך הזדהות. כך חזר יוז'י לקבוצת מכבי נתניה והצטיין בשורותיה.

★ ★ ★

אחרי שהצלחנו לשכנע את יוז'י לחזור ולשחק, הבחנתי שהוא מאוד מתוח ועצבני לפני כל מישחק.

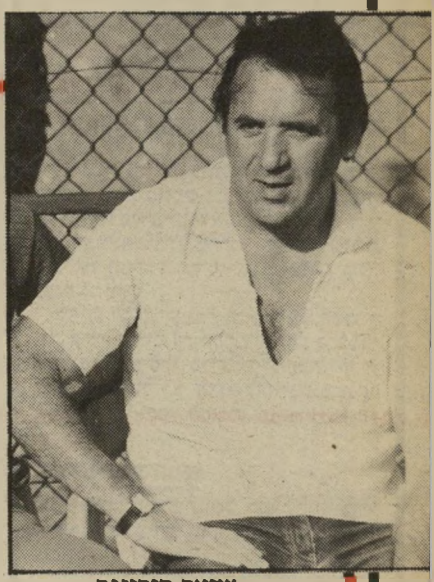
התייעצתי עם מירה, אשתי, שהיא אחות במיקצועה. מירה הציעה לי: "קח שקית של תרופות, שים בתוכה כדורי־סוכרזית. יוז'י לא צריך לדעת איזה כדורים יש בשקית. תיצור אצלו רושם שאלה כדורי־הרגעה..."

לפני המישחק הראשון באותה עונה ניגשתי אליו ואמרתי לו בשקט, בצד, שנעזרתי בייעוץ רפואי (מה שנכון...) כדי להתגבר על המתח שבו הוא שרוי.

"פתח את הפה," הוריתי לו. זרקתי לו כדור לתוך הלוע, ונתתי לו כוס־מים. "עכשיו," המשכתי, "קח את השקית ואכסן אותה בתא שלך בחדר־ההלבשה. לפני כל מישחק קח כדור אחד. זה הסוד של שנינו. איש לא צריך לדעת מזה!"

יוז'י הצטיין במישחק. בתום המישחק ניגש אלי, לקח אותי הצידה ושאל: "איזה כדור זה? הרגשתי כל־כך נפלא עד שבא לי לשיר באמצע המישחק..."

כך הוא שר במשך כל העונה. בסוף העונה, כשגילייתי לו את הסוד, כמעט הרג אותי.

שוער סורינוב

„איש לא צריך לדעת מזה"

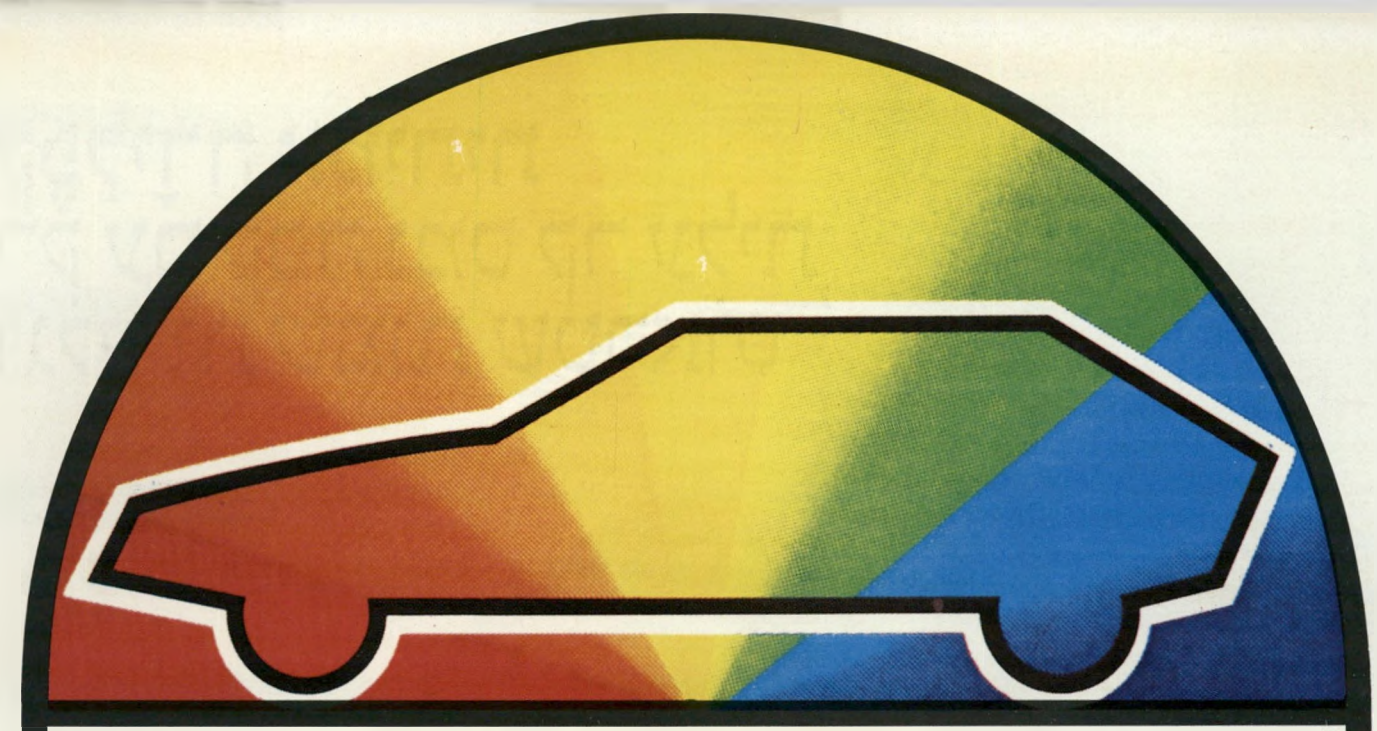
אז בן ג'ונסון, האתלט הקנדי, הודה סוף־סוף שנטל סמים בעת האולימפיאדה. ב־1971 אימנתי את מכבי נתניה. הקבוצה זכתה, תחת שרביטי, באליפות־המדינה. היא הובילה בפער כל־כך גדול, לעומת המקום השני, עד שכבר במחזור ה־20 יכולנו לחגוג את האליפות.

אחד השחקנים הבולטים ביותר באותה עונה מוצלחת היה השוער יוסף ("יוז'י") סורינוב.

בעונה שקדמה לכך אימן את הקבוצה יצחק שניאור. הוא לא רצה בסורינוב, ושלח אותו הביתה. כאשר הגעתי לנתניה, ביקשתי מיצחק לנד, שהיה אז יושב־ראש מכבי נתניה, לגשת ביחד איתי למיסעדה של יוז'י, ששכנה במרכז נתניה. ניגשנו למיסעדה, שהיתה מול מישרדו של לנד. יוז'י עמד ואחך שלט.

התחלנו לשכנע אותו לחזור ולשחק בקבוצה. כרטיס־השחקן שליוז'י היה בידי מכבי נתניה. אני האמנתי שטמון בו פוטנציאל של שוער גדול.

דיברנו על ליבו. לנד פנה אליו, כדי־

זכותך להתעקש ולדרוש בתוקף מהצבעי שיצבע
את מכוניתך בצבעי **דופון** — בשיטת
ה"סנטארי — CENTARI" הממוחשבת של דופון.

שיטה ממוחשבת זו הינה **הערובה היחידה** לקבלת
צביעה מקצועית ואמנותית, המחזירה למכוניתך
את צבעה המקורי אחרי תאונה.

פנה לאחד מ־300 הצבעים המוסמכים.
זהה אותם
על פי שלט הקשת הצבעוני של דופון.

DU PONT

דופון — גדול יצרני הצבעים בעולם

החברה שפיתחה בין היתר את ה"**טפלון** — TEFLON", את צבעי
ה"**דוקו** – DUCO" הידועים וכיום את שיטת ה"**סנטארי** – CENTARI"
עם הטכנולוגיה המתקדמת והמהפכנית לצביעת מכוניות.

יבואנים בלעדיים: קומט את פרוגרס בע"מ
רחוב יצחק שדה 39–41 תל־אביב, טל' 03־5618174/9

דופון - עיטור צבעי למכוניתך

אדיטור

*קַפֶּלִידָה אמיתית
רק עם קפה נמס קר עלית
וגלידות שמנת שטראוס

*קפה קר + גלידה